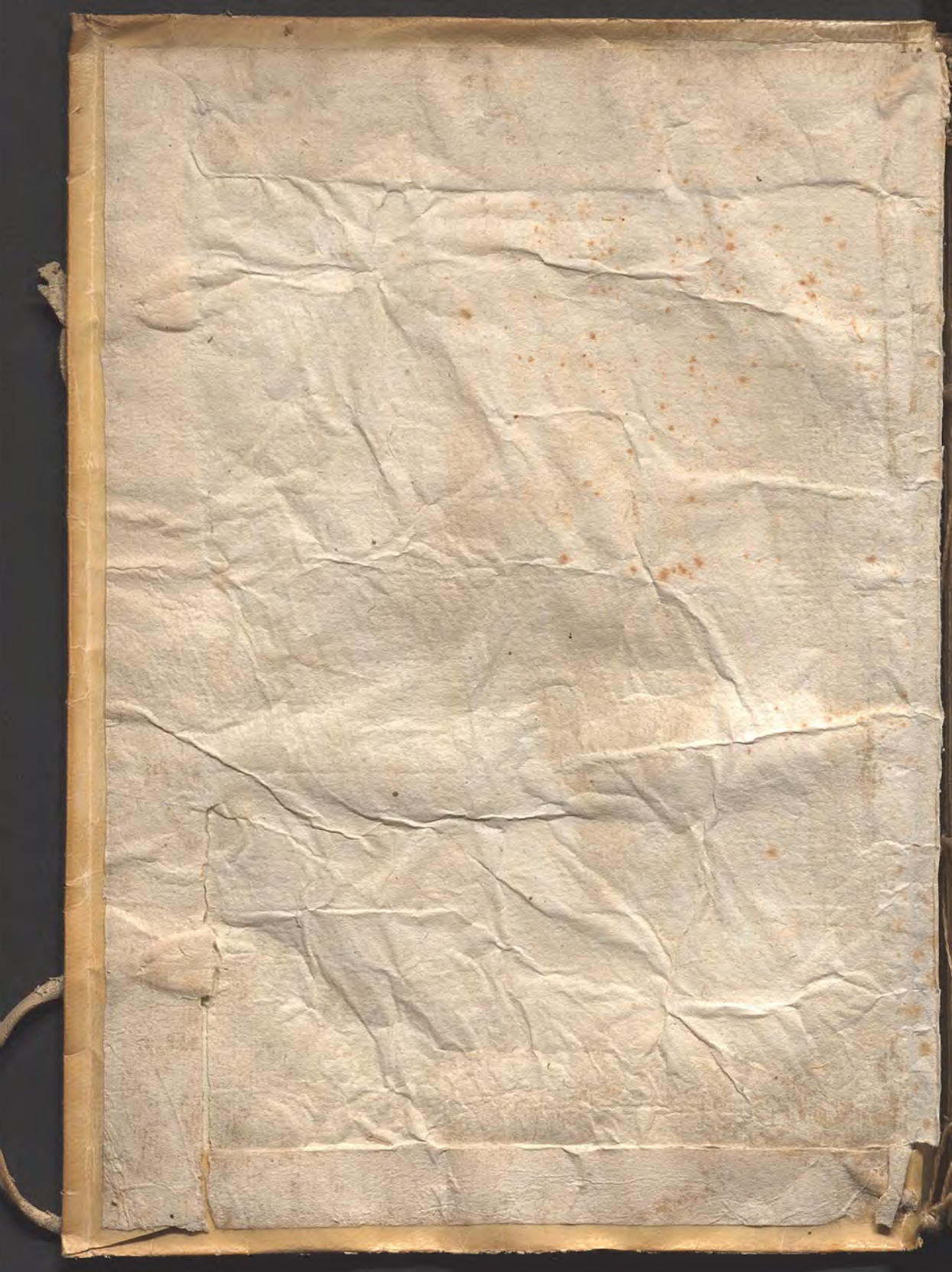

Summa de...

21
151

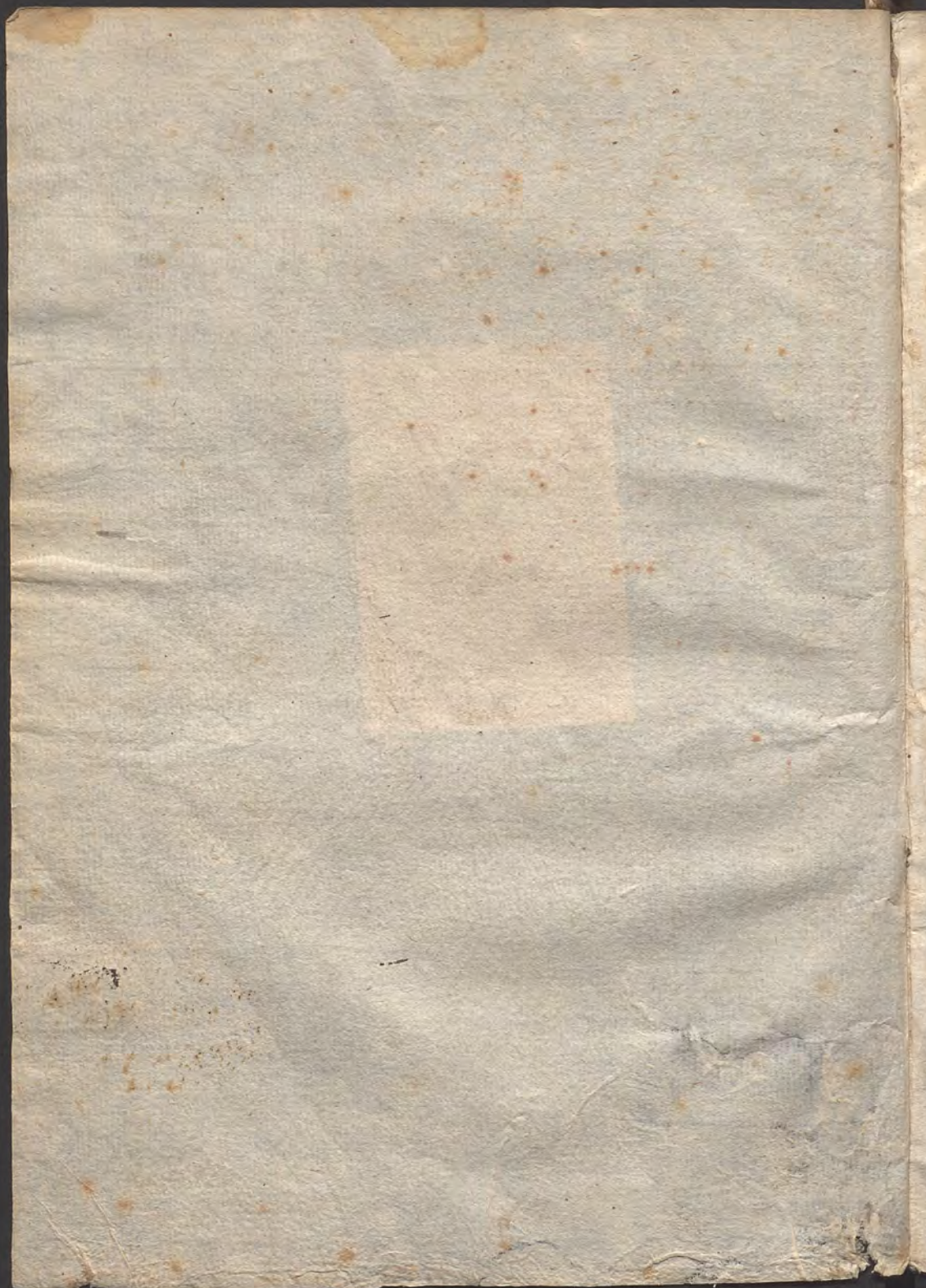
M

D-21-151

30-6^a

A=62-135

SOLI DEO HONOR ET GLORIA

Tractatus

DE IURISDICTIONE

ADIVNCTORVM

COADIVVANTIVM EPISCOPVM

contra Præbendarios suos criminaliter
procedentem.

Authore

D. LVDOVICO A SARAVIA METRO-
politica Sedis Cesaraugusta Canonico. Olim ad publicam Iuris
Pontificij interpretationem in Osceñ, & Cesaraugustan Gym-
nasij & Cas. præfat. e Archiepiscopatus Vicariatum
generalem administrandum præcincto.

Dicatus

ILLVSTRISS. DOMINO SVO D. PETRO

Gonzalez de Mendoza Archi. Episcopo, & temporali
Domino Seguntino Regioque Consiliario.

17097

CVM LICENTIA ET PRIVILEGIO.

CÆSARAVGVSTÆ, Apud Ioannem à Lanaja &
Quartanet Regni Aragonum & Vniuer. Typ.

Anno CIO. IO CXXIV.

SOLIDUS HONOR ET GLORIA

TRACTATUS

DE IVRISDICTIONE
ADIVANCTORVM

COADIVANTIVM EPISCOPIVM

contra prebendarios suos criminalliter
procedentem.

Auctore

D. ANDONICO A SARAVIA MESTRO

de la Real Chancilleria de Granada. Ocho de octubre de 1564.

En la qual se contiene lo que toca a los dichos prebendarios contra

los dichos coadyutores de los dichos obispos.

En la qual se contiene lo que toca a los dichos prebendarios contra

DICENDUS

DE IVRISDICTIONE DOMINI SVD. D. PETRO

de la Real Chancilleria de Granada. Archi. Episcopo, & temporali

Domino Segunno Regioque Constantino.

CON LICENTIA ET PRIVILEGIO

DE SARAVIA, A DIE LXXXIII. DE FEBRUARIO

Quarante Regni Aragonum & Sicilie. 1564.

ANNO D. M. D. LXXIV.

APPROBATIO, ET LICENTIA.

Blatum mihi librum hunc verè aureū, De Iurisdictione Ad iunctorum (de qua nemo adhuc ex professo tractatū edidit) vt censurandum committerem, capiligere; & quamuis magnis ocupationibus prepeditus, auiditate quadam profecutus eius dicendi facilitate, & sententiarum elucidatione, & difficultatum resolutione allectus, tandē perlegi. Perlectū aprobauī, nihilq; in eo reperi bonis moribus, orthodoxæ fidei, Sacris Canonibus, & Aecumenicis concilijs aduersum, quin potius omnia mira eruditione discussa, sapiuntq; & redolent talem, ac tantum virum eximiumq; Doctore; licentiamq; impartimur libentissimè, vt quam primum in lucem edat ad communem omnium vtilitatem, typisq; & prælo mandari iussimus. Pergat vt cepit bonis auib; Dñs Officialis & Collega noster. Dij capitis aspirate suis, & ex vtriusque iuris nemore amplissimo, & copiosissimis spaciosaq; & fructifera silua, vberrimos fructus, & flores veritatis candidos colligens futilibus fucata ineptijs respuens. Mittat statim secūdo felice partu canonicales diu expectatas satisq; elaboratas quæstiones. Datt. in hoc Palatio Archiepiscopali Sexto Kal. Octobris Anno salutis M.DC.XXI.

*Licenciatus D. Petrus de Molina,
Vicar. Gener.*

De mandato dicti admodum Illustrif. Dñi Vic. Gen.
Antonius Zaporta Notarius.

APPROBATIO.

Ractatum hunc de Iurisdictione Adiunctorum (Autore D. Ludouico de Sarauia Doctore) opus sanè eruditissimum vidi, & prælo dignum iudicaui; omniaque in illo cõtenta iuxta orthodoxæ, Apostolicę Romanę Ecclesię, Sanctorum Patrum, Cõciliorum, Canonum sanam doctrinam magna eruditione explicari; & facultatem, vt in lucem edat, typisque mandetur libentissimè concedimus. Datt. Cæsaraug. Pridie Nonas Augusti Anno M.DC.XXIII.

*Doct̃or D. Ioannis de Salinas,
Vicar. Gener.*

†

D. DOG-

D. DOCTOR DON GASPAR
ARIAS DE REYNOSO SEDIS CÆSARAVG.
& Archipresbiter & Capitularis, Sanctæ Inquisitio-
nis Consultus in Aragonia,
sic approbat.

DOMINO DON LVDOVICO SARAVIA
Canonico Sanctæ Ecclesiæ Metropolitanæ Cæsaraugustanæ
I. V. Doctori, authori huius insignis operis salutem.

NOVI te à pueritia in literis minoribus diligenter vt te, & illustrem patrem tuum decebat, edoctum; in maioribus in Salmanticensi schola apertè eruditum; in Oscensi & patria nostra Cæsaraugustana Academij lectorem disertissimum; in Capitulo Ecclesiæ nostræ Metropolitanæ Canonicum Cõfiliarium doctum, & cordatum; in consulendo pauperibus & amicis Iuriscõsultum oculatum; in Ecclesiastico foro huius Metropolitanis in primo, secundo, & vltimo officijs, Iudicem venerandum & perspicacem, quid ergo mirum si hæc à pueritia sic tractasti, quod nunc librum talè nobis de iure studiosis, practicis, & consultis offeras! ita doctrina, lectione, censura, & perspicuitate plenum laborasti, infudasti, didicisti, disputasti, docuisti, consultasti, decreuisti. Omnia hæc pro bono nostro vt armati etiam & doctissimi Iurisperiti, maximè ecclesiastici, equum Troianum per te habeant, vbi antiqua & novissima Doctorum Clasicorum, Neotericorumq; illustrium Romanorum subfeliõnum digesta, & ad vtilissimas quæstiones practicas simul habeant, gloriemurq; nos Cæsaraugustani, quod & iure ciuili Sessios, & iure Canonico Sarauias nostris temporibus demus, Couarruuiæ, & Gutierrez non inferiores. Sum licet minimus iuris desideriosus studiosus, veteranus tamè & rudè donatus domi & foro & Ecclesia, & sic non meum iudicium in aliquo prætij aliculus facio, adhuc tamen quæ lucent, etiam & luscis lucent, & cognosco, sicq; augurior lucubrationes has tuas diligētissimas futuras vtilis & admirabiles, redolentq; vt vnde incepti fœliciter reuerar, opera omnia tua, & hoc maxime, ingenium (quod à venerando, doctissimo, & nobili dño Petro Sarauia Parente tuo celebri Sacræ Maiestatis à curatione Camerae doctissimo, & in re status, status materiae primario, & prudentissimo viro, Regibus & primarijs aulicis, vt cordatissimo,

tissimo acceptione magna in Curia viso) accepisti. Nequè defunt in familia tua mille, armis, & literis insignes, quos referas. Sufficiat nunc vnũ pro mille nominare, nobilissimum Consiliarium, & Iuris prudentia, dominum don Antonium Quintana à Dueñas, de Supremo Regio Consilio, Italiae, & Marchionem de la Foresta, gentilem tuum, cuiquè non minus virtute quam sanguine amantissimum, cuius & opera publica & priuata, & te incitarunt foeliciter, & me detinent, prout & cætera quæ de te erant de iure latè, diffusèq; dicenda. Tandem Authorem talem nobile tale narrat opus, prout lector vtilissimè studendo in eo comperiet. Vale, & ad cætera quæ semper tuo indefesso labore in tua copiosa & selecta Bibliotheca semper inherens, hauris, pro Indijs preciosioribus, amanter, vt ad lucem prodas, vehementer exoro. Cæsaraugustæ 1. Octobris. M. DC. XXIII.

Doctor Arias de Reynoso.

A P R O B A C I O N .

AViendo visto y reconocido por orden de V. Ex. el tratado de *De Iurisdictione Adiutorum*, del Doctor Luyx de Sarauia, Canonigo de la Santa Iglesia Metropolitana desta Ciudad, donde muestra bien el Autor sus muchas partes y erudicion, por ser el sugero y la materia tan poco escrita de otros, aunq̃ muy necessaria, particularmente a todas las Iglesias Cathedralas, por todo esto me parece que V. Ex. puede seruirse de dar licencia que se imprima, y lo firmè de mi mano en Çaragoça, à veynte de Agosto del Año de mil seyscientos veynte y quatro.

*El Doctor Augustin
de Morlanes.*

DON Felipe por la gracia de Dios Rey de Castilla, de
Aragon, de las dos Sicilias, de Ierusalem, &c.

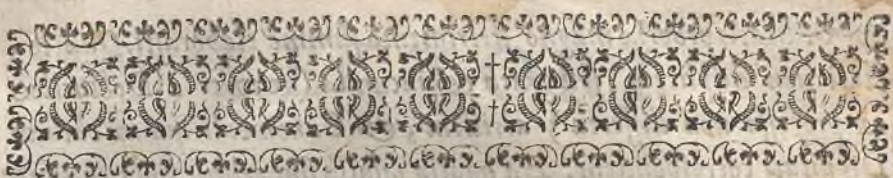
DON Fernando de Borja Comendador mayor de Montesa, Gentilhombre de la Camara de su Magestad, su Lugar-teniente y Capitan general en el presente Reyno de Aragon. Por quanto, auiendo hecho ver, y examinar el tratado: *De Iurisdictione Adjuntorum*; compuesto por el Doctor Luys Sarauia Canonigo de la santa Iglesia Metropolitana desta ciudad de Zaragoza. Y se ha hallado que no tiene cosa que no deua ser admitida, antes bien es de mucho prouecho y utilidad para todos. Por tanto, con la autoridad Real de que vsamos deliberadamente y consulta, damos licencia, permisso, y facultad al dicho Doctor Luys Sarauia, para que por tiepo de diez años, de la fecha de la presente contaderos, o a quien su poder tuuiere, pueda imprimir, y vender, y hazer que se imprima y venda el dicho Tratado, y todos los cuerpos q quisiere sin incurrir por ello en pena alguna. Y prohibimos y mandamos, que durante el dicho tiempo ninguna otra persona lo pueda imprimir, ni vender, ni hazer que se imprima y véda; so pena de mil florines de oro de Aragon, a los Reales Cofresde su Magestad aplicaderos, y perdimiento de los libros, y moldes, y otras penas a nuestro arbitrio, con que en todos los cuerpos que se imprimieren vaya puesta esta nuestra licencia, la qual se aya de registrar, y sellar primero con el fello de la Real Cancellaria deste Reyno. Y mandamos a qualesquiere Iuezes, Oficiales mayores y menores, Ministros, Vassallos, y Subditos de su Magestad, constituydos y constituyderos en el, cumplan, y guarden, guardar y cumplir hagan la presente nuestra Licencia y Priuilegio, y que no se contrauenga a el en manera alguna so las dichas penas, y de incurrir en la ira, e indignacion de su Magestad. Dat. en Zaragoza a veynte y ocho de Agosto, Mil seyscientos veynte y quatro años.

Don Fernando de Borja.

V. Sesse R.

*Dominus Locumt. Gener. mand. mihi Petro
Tolo visa per Sesse Regentem Chancellar.*

In Diuerforum Locumtenent. generalis Arag. vj. fol. ccxyiiij.

ILLVSTRISS.
DOMINO SVO DON
PETRO GONZALEZ DE
MENDOZA ARCHIEPISCOPO,
Episcopo Seguntino, & Domino
temporali, Regioque
Consiliario.

*V*M primum (Illustrissime Princeps) imperio dominationis tuæ, ad Prouisoris munus exercendum in hoc numerofo Cæsaraugustano Archiepiscopatu abstractus sum, mecum ipse cogitare cœpi, artem iuris magis magnam atque uberem quam difficilem, & obscuram, quæ bonum & æquum unicuique tribuit, necessarij antecedentis cognitionem præquirere. Cuius scilicet iurisdictionis sit, pro partitione elargienda? De ea in genere disceptare, post tot eruditissimorum hominum tractatus, importunum, & formidandum, pro exiguitate ingenij mei animaduerti. Conueniens tamen & opportunum censui aliqua ex digestis in genere membra dispartiri. Quæ congruunt, & illustrissimæ dominationi tuæ, quippe qui pro vindicanda maiestate iuris. Et sua unicuique iurisdictione tuenda, cum sempiterna laude,

Et utilitatis propriae magno detrimento summè elaborasti. Quae le-
ctori non displicent, sed grata & iucunda (utpote à Doct̃oribus
ex professo non disserta) arrident, & Canonicali quam obtineo
Dignitati correspondent. Ea qualia qualia sint celsitudini tuae offe-
renda proposui, tum ut tibi, qui Dominus meus es, constet ratio tem-
poris à me consumpti in priuatis & secretis occupationibus, cui con-
stitit de publicis & notis functionibus. Tum ut si quid indignum
irrepperit benignè pro more corrigas. Tum ut meos connatus ad ma-
xima quaeque adspirantes foueas & animum mihi ad alia tuo va-
lidissimo ductu inchoanda excites. Faxit Deus ut te Ecclesiae suae
nouis splendoribus diutissimè incolumem seruet, & ad ea quae plu-
rima omni laude digna egisti. Alia etiam gesta accedant quibus &
gloriam inter homines, & in caelis immortalitatem consequaris. Cæ-
saraugustæ ex hac tua Metropolitana Sede, die xxj. Nouembris,
anno CIO. IOC. XXIIV.

Illustrissimæ Dominationis tuæ.

Humillimus seruus.

Ludonicus à Sarauia.

LEC-

LECTORI.

EX quæstionibus in hoc libro disputatis, aliæ ex professo, & principaliter, quas Elenchus subsequens demonstrabit. Aliæ incidenter, vel resolutiuè interferuntur. Hæ sunt.

An Adiuncti iurent & signent prouisionalia? q. 15. num. 15. & 17.

Quid si vnus ex adiunctis delinquat? q. 5. in fi. & q. 6. n. 11.
De suspitione vnus ex coniudicibus an alij noscant? q. 9. num. 12.

Quid si Episcopus recusetur? q. 9. n. 12.

An solus Episcopus absoluat in foro interno? q. 15. n. fin.

An Capitulum Sede vacante procedat cum Adiunctis? q. 17. n. 35. & 32. n. 5.

Quid si Episcopus non sit consecratus? q. 17. n. fi.

An solus Episcopus procedat contra Pœnitentiarium renuentem audire confessiones? q. 18. n. 16.

An Adiuncti procedant contra delinquẽtem in alia Dicecesi? q. 22. n. 34.

An vnus sine altero sed cù Episcopo ritè procedat? q. 31. n. 21.

An Adiuncti iure Sportulas petant? q. 32. n. 10.

An ab Adiunctis appelletur ad immediatum superiorem? q. 32. num. 11.

An vnus ex Episcopo & Adiunctis alteri, vel alijs inhibeat? q. 32. n. 14.

LECTORI
ERRATAS SIC CORRIGE.

- P**ag. 29. n. 63. in fine. q. 92. pro 29.
Pag. 33. n. 39. incedant. pro incidant.
Pag. 44. n. 49. Archidiaconatum pro Archidiaconatum.
Pag. 10. n. 8. consensu pro consensa.
Pag. 175. n. 35. §. fin. dimanans pro dimanantem.
Pag. 220. §. præterea personas pro persona.
Pag. 264. n. 30. decif. pro docif.
Pag. 297. n. 64. de iurei. pro iure.
Pag. 307. in fine possumus pro possum.
Pag. 356. post medium commandati pro commandatur.
Pag. 365. §. 9. in princ. quamdam pro quand.
Pag. 368. Auditores pro Auditorem.

ELENCHVS TOTIVS OPERIS.

QVESTIO Prima, An adsistat vel resistat ius commune Adiunctorum Constitutioni?

Quæst. II. An Tridentina Synodus de nouo aliquam iurisdictionem tribuerit Capitulis?

Quæst. III. An Adiunctis sit aliqua iurisdictionio?

Quæst. IIII. An iurisdictionio ista sit appellanda, cumulatua, priuatiua, simultanea, vel aggregatiua?

Quæst. V. An Episcopo nolente, vel non valente contra Capitulares delinquentes procedere, iurisdictionio deuoluatur ad Adiunctos?

Quæst. VI. An solus Episcopus contra vniuersum Capitulum delinquens procedat?

Quæst. VII. An singuli de Capitulo renuntiare possint Adiunctorum fauori?

Quæst. VIII. An tacitus Adiunctorum consensus sufficiat, vel requiratur expressus?

A

Quæst.

Quæst. IX. An Adiuncti vt suspecti possint recusari?

Quæst. X. An decretum hoc habeat locum in Cathedralibus dumtaxat?

Quæst. XI. An Ecclesia in Cathedrali erecta post Tridentinum gaudeat Adiunctis?

Quæst. XII. An de iure competat Episcopis iurisdic-tio omnimoda & independens à Capitulo, vel nominandis ab illo contra Canonicos regulares?

Quæst. XIII. An Episcopus possit omnimodè procedere, si Capitulum initio anni coniudices non eligit?

Quæst. XIII. An Episcopus non etiam eius Vicarius possit procedere criminaliter contra Capitulares?

Quæst. XV. An potestas absoluendi Capitulares à censuris competat Episcopis independenter?

Quæst. XVI. An Episcopus possit monere Capitulares sine Adiunctis, vt à suspectarum mulierum consortio abstineant?

Quæst. XVII. An discordibus Episcopo & Adiunctis in electione tertij, ad Capitulum Cathedrale vicinius & pastore vacans tertij electio de- uoluatur?

Quæst. XVIII. An Episcopus solus possit priuare Capitularem ob non susceptionem ordinis præ- bendæ suæ annexi?

Quæst. XIX. An qui intra annum immediatè sequen-
tem

- tem potest initiari sacris requisitis ad præbendam, sed non qualibet parte anni sit admitte-
 dus ad illam?
- Quæst. XX. Quando Episcopus solus ad necessariam
 Capitularium detentionem possit procedere?
- Quæst. XXI. An Episcopus solus possit procedere
 contra Dignitates non Capitulares?
- Quæst. XXII. An Episcopus cum Adiunctis proce-
 dat contra Capitularem alterius Diœcesis, sed
 in sua delinquentem?
- Quæst. XXIII. An Episcopus procedat cum Adiun-
 ctis contra Portionarios Capitulares?
- Quæst. XXIII. An Episcopus possit visitare Capi-
 tulares sine Adiunctis, vbi contraria immemo-
 rialis consuetudo viget?
- Quæst. XXV. An sint sublata statuta, vel concordia
 à Sede Apostolica confirmatæ quibus decer-
 nitur Episcopum sine Adiunctis non posse
 Capitulares visitare?
- Quæst. XXVI. An interposita appellatio in visitatio-
 ne suspendat, vel deuoluat?
- Quæst. XXVII. An Episcopus possit subditos exime-
 re à visitatione?
- Quæst. XXVIII. An in leuibus possit Episcopus cõ-
 tra Capitulares procedere sine Adiunctis?
- Quæst. XXIX. An Episcopus possit procedere sine
 Adiunctis contra Coadiutores Capitularium?
- Quæst. XXX. An licitus sit recursus ad regium tri-

- buñal pro defensione iur. Adiunctorum?
- Quæst. XXXI. An gesta per Episcopum sine Adiunctis sint irrita, vel irritanda?
- Quæst. XXXII. An Adiuncti sint Iudices delegati, vel ordinarij?
- Quæst. XXXIII. An Capitulo sit iurisdictio aliqua in Decanum, in Capitulares, vel Præbendarios?
- Quæst. XXXIII. An Decanus habeat iurisditionem in Capitulum, vel Præbendarios?
- Quæst. Vltima, De fonte ex quo harum quæstionum resolutio congesta fuit, idest de Auditoribus Sacræ Rotæ Romanæ?

DE

D E

IURISDICTIONE ADIUNCTORVM.

PRAEFATIO.

DE Iurisdictione Adiunctorum studiosa breuitate acturus, qua de re nemo (quem viderim) hucusq; tractatum edidit, ante oculos proponam duplicem Tridentini legem, causam multiplicis iurgij, in quo componendo sacra Cardinalium & Rotalis Consistorij congregatio oleum & operā, non modicam adhibuerunt.

Prima lex constituitur in c. 4. Sess. 6. de refor. Et sic statuit. *Capitula Cathedralium & aliarum maiorum Ecclesiarum, illorumq; personarum nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententijs, iuramentis, concordijs, quae tantum suos obligent auctores, non etiā successores tueri se possint, quo minus à suis Episcopis & alijs maioribus Praelatis, per se ipsos solos, vel illis quibus sibi videbitur adiunctis iuxta canonicas sanctiones toties quoties opus fuerit, visitari, corrigi, & emendari, etiam auctoritate Apostolica, possint & valeant.*

Secundam legem reperies in c. 6. Sess. 25. de reform. in genere & sic decernit.

Statuit sancta Synodus, ut in omnibus Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis decretum sub fel. rec. Paulo. III. quod

incipit Capitula Cathedralium obseruetur, non solum quando Episcopus visitauerit, sed & quoties ex officio, vel ad petitionem alicuius contra aliquem ex contentis in dicto decreto procedat, ita tamen ut cum extra visitationē processerit, infra scripta omnia locum habeant, videlicet, ut Capitulum initio cuiuslibet anni eligat ex Capitulo duos, de quorum consilio & assensu Episcopus, vel eius Vicarius tam in formando processum, quam in ceteris omnibus actibus usque ad finem causae inclusivae, coram Notario tamen ipsius Episcopi, & in eius domo, aut tribunali consueto procedere teneatur. Vnum autem tantum sit utriusq; votum possitq; alter Episcopo accedere. Quod si ambo ab Episcopo discordes in aliquo actu, seu interlocutoria, vel diffinitiva sententia fuerint, tunc intra sex dierum spatium cum Episcopo tertium eligant, & si in electione tertij, etiam discordare, ad viciniorum Episcopum electio deuoluatur; & iuxta eam partem cum qua tertius conueniet, articulus in quo erat discordia, terminetur: alias processus & inde secuta nulla sint, nullosq; producant iuris effectus. In criminalibus tamen ex incontinentia prouenientibus, de quo in decreto de concubinarijs & in atrocioribus delictis, depositionem, aut degradationem requirentibus, ubi de fuga timeatur ne iudicium eludatur, & ideo opus sit personali detentione, possit initio solus Episcopus ad summariam informationem & necessariam detentionem procedere: seruato tamen in reliquis ordine praemisso. In omnibus autem casibus ea ratio habeatur, ut iuxta qualitatem delicti, ac personarum, delinquentes ipsi in loco decenti custodiantur. Episcopis praeterea ubique is honor tribuatur, qui eorum dignitati par est; eisque in choro, &

in Ca-

in Capitulo, in processionibus & in alijs actibus publicis sit prima sedes & locus, quem ipsi eligerint & praecipua omnium rerum agendarum auctoritas. Qui si aliquid Canonicis ad deliberandum proponant; nec de re ad suum vel suorum commodum agatur spectante, Episcopi ipsi Capitulum conuocent, vota exquirant, & iuxta ea concludant. Absente vero Episcopo omnino hoc ab ijs de Capitulo ad quos hoc de iure, vel consuetudine spectat, perficiatur, nec ad id Vicarius Episcopi admittatur. Ceteris autem in rebus Capituli iurisdictio & potestas, si qua eis competit, & bonorum administratio salua & intacta omnino relinquatur. Qui vero non obtinent dignitates, nec sunt de Capitulo, ij omnes in causis ecclesiasticis Episcopo subijciantur, non obstantibus quo ad supradicta priuilegijs, etiã ex fundatione competentibus, nec non consuetudinibus etiam immemorialibus, sententijs, iuramentis, concordijs, quae tantum suos obligent auctores, saluis tamen in omnibus priuilegijs, quae vniuersitatibus studiorum generalium, seu earum personis sunt concessa. Haec autem omnia & singula in ijs ecclesijs locum non habeant, in quibus Episcopi, aut eorum Vicarij ex constitutionibus vel priuilegijs, aut consuetudinibus siue concordijs, seu quocunq; alio iure maiorem habent potestatem, auctoritatem, ac iurisditionem, quam praesenti decreto sit comprehensum, quibus sancta Synodus derogare non intendit.

Circa vtriusq; decreti declarationem occurrunt multa dubia quotidiana & quae innotescant digna, quae tanquam velites instructae aciei deseruiant ad maiorem Canonicalis operis notitiam, subsecuturi (si Deus permiserit) primum hoc laborum meorum genimen.

Summaria quæstionis Primæ.

- C**onsilium & consensus differunt, num. 1.
 Dicitio, libere quid significet, n. 2.
 Canonici non comprehenduntur clericorum appellatione, n. 3.
 Exceptio debet esse de regula, n. 4.
 Præsentia importat consilium, n. 5. & Consensum, n. 54.
 Clerici omnes fratres appellantur Episcopi, n. 6.
 Episcopus est caput Capituli, n. 7.
 Caput est principalis pars corporis, n. 8.
 Episcopus cæterarum dignitatum culmen est, n. 9.
 Episcopus in quibus casibus requirat consilium, vel assensum
 Capituli, non liquet, n. 10. regula datur, n. 62.
 Clerici Episcopi id est Capitulum Cathedrale, n. 11.
 Capitularium punitio de iure spectat ad Capitulum, n. 12.
 Sacerdotes id est Capitulum Cathedrale, n. 13.
 Capituli cōsensus generaliter ab Episcopo spectari debet, n. 14.
 maxime in grauibus, n. 58.
 Seniores & Senatus pro Capitulo Cathedrali accipitur, n. 15.
 & n. 56.
 Cōsilium idem quod assensus significat in arduis, n. 16. & 49.
 Iurisdicctio facilius limitatur quam tollitur, n. 17.
 Canonici faciunt unum corpus cum Episcopo, n. 18.
 Episcopus de iure habet Canonicatum in Cathedrali, n. 19.
 Canonici equiparantur cordi, n. 20.
 Capitulum iurisdictionem acquirit contra Canonicos per spa-
 tium decem annorum, n. 21.
 Episcopus solus iurisdictionem exercet ob Canonicorum ne-
 gligen-

gligentiam. num. 22.

Canonici non habuerunt in Tridentino qui pro eis responderet, n. 23.

Fraternitas maior intercedit inter Capitulum & Episcopum, num. 24.

Quando requiratur assensus, vel consilium Capituli. n. 25.

Decisio Putei, 209. lib. 1. n. 4. declaratur, n. 26.

Episcopus se habet cum suo capitulo, ut Archiepiscopus cum suis Episcopis, n. 27.

Pœna irrogationem auget, vel minuit persone conditio, n. 28.

Canonici fratres Episcopi censentur, ut & Cardinales fratres Papæ, n. 29.

Canonici Cardinales appellantur, n. 30.

Canonici sunt in magno honore, n. 31.

Canonici equiparantur dignitatibus, n. 32.

Canonici sunt collaterales Episcopi, n. 33.

Canonici dicuntur clerici primi gradus, n. 34.

Canonici plura officia exercent cum Episcopo, n. 35.

Canonici nomen est honoris, non oneris, n. 36.

Reges multi scribuntur Canonorum albo, n. 37.

Adiunctorum assistentia multis rationibus conuenit, n. 38.

Adiuncti adhibentur iudicibus suspectis etiam in Aragonia, n. 39.

Episcopi olim adiungebantur iudicibus suspectis, n. 39.

Exemptio concedi solet ratione litis cum ordinario, n. 40.

Ecclesia del Pilar primo fuit ad tempus exempta ratione litis, n. 40.

Capitulum frequenter litigat cum suo Episcopo, n. 40.

Adiun-

Adiunctorum concessio Sedis Apostolica maiestatem conseruat, n. 41.

Cæsaraugustanæ Sedis adiunctorum concessio, n. 42.

Iurisdictio omnimoda quæ sit, n. 43.

*Archiepiscopo Borja iurisdictionem Adiunctorum impugnan-
te nihilominus confirmata fuit, n. 44.*

Argumentum ab absurdo valet, n. 45.

Libertas esse debet in suffragijs ferendis, n. 46.

Capit. 3. de consuetud. in 6. intellectus, n. 47. 49.

*Consuetudo præscripta dicitur si 40. annorum spatio munia-
tur, num. 48.*

Cap. Archiepiscopus 9. q. 3. intellectus, n. 50.

Cap. 1. de offic. ordin. intellectus, n. 51.

*Capituli consensus non excluditur ubi excluditur consensus a-
liorum, num. 52.*

Intellectus Cap. si quid vero distinct. 86. n. 53.

Intellectus Cap. 1. de excess. præl. n. 54.

Intellectus Cap. nouit de his quæ fiunt a Prælatiis, n. 55.

Capitulum cur dicatur Senatus, n. 56.

Episcopus quò plus videt plus sibi diffidit, n. 57.

*Canonici maiorem notitiam habere præsumuntur rerum Ecclē-
siasticarum, num. 58.*

Decisio. 613. p. 1. diuers. declaratur, n. 59.

Immemorialis 100. annorum spatium requirit, n. 60.

Consilium quando & quando requiratur consensus, n. 61. 66.

Consilium & assensus quomodo distinguantur, n. 62.

Consilium multiplex est, n. 63.

Consilium compellimur audire, n. 64.

Consilium & consensus promiscuè veniunt in sermonem,
num. 65.

Consuetudo excludit Consilium non solum assensum, n. 66.

Episcopus hodie dispensat sine Capitulo, n. 67.

Consensus Capituli quando requiritur ab Episcopo, n. 68.

Quæstio Prima.

An assistat vel resistat ius commune Adiutorum
Constitutioni?

RESISTERE videtur ex multis iuribus in quibus solum Consiliū Episcopus tenetur requirere sui Capituli, non etiam consensum quoties ad punitionem contra Capitulares processerit, quod certissimum videtur *ex c. 3. de consuet. lib. 6.* quatenus disponit valere consuetudinem, ut in puniendis excessibus suorum subditorum Episcopus Consilium sui Capituli requirere minimè teneatur.

Sed Consilium † & consensus differunt, nam illud I
sequi est voluntatis, istum sequi est necessariū, *c. deniq;*
§. fin. 4. dist. c. nullus ex consilio de reg. iur. in 6. c. cum olim
de arbitris, c. ne pro defectu 41. c. cum in veteri 52. de electio
ne, prosequitur Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 380. à num. 3.
qui Doctores loquuntur de requisitione Consilij. At
de consensu requisito necessario sequendo, est textus
in c. 1. §. consensus 29. q. 1. & plura tradunt Gomez de im-
petr.

petr. benefi. per obit. fam. Cardin. q. 11. sub. nu. 2. Gonza. reg. 8. glo. 47. n. 3. Ergo si Episcopus consilium non assensum sui Capituli in subditorum castigatione postulabat resistit ius constitutioni huic scilicet in c. 6. sess. 25. quæ Adiūctorum desiderat & consiliū & assensum.

2 Secundo ex c. 1. de offic. ordin. vbi dicitur quod Episcopi liberam ꝑ habent subditos suos corrigendi facultatem, quæ libera non esset, si ex capituli voluntate penderet. *l. cum quidam. 24. de leg. 2. notat. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 7. n. 2. & sequent.* sicut & non dicitur libera collatio quæ ab alterius consensu pendet *glo. verb. libere in clem. dudum. §. si vero de sepulturis. Casiodorus decis. 3. n. 3. & 4. de priuil. Paul. Emil. decis. 297. n. 6. p. 1.*

3 Quod si replices in d. c. 1. non comprehendi ꝑ Canonicos clericorum appellatione vt (Deo duce) in libro Canonicali latius discutiemus. *part. 6. cap. 2.* & modo confirmatur ex his quæ tradit *Innoc. in c. sedes de rescrip. Panor. cons. 9. n. & p. 2. idem in rubrica de vita & honestate n. 5. & in c. si tibi n. 4. vers. nota singulariter. vbi Hostiens. n. 2. & Butrius n. 6. de verb. sig. Anan. in c. ad abolendam de heret. Felin. in c. non dubium de sent. excom. & maximè quando agitur de punitione, vt multis probat Dom. Card. Illustrissimus Belarminus & Ioannes Fagnanus. l. C. celebris in responso contra Venetos. 4. p. consider. 32. §. 8. tunc & instatur quod & contra Canonicos Episcopus de iure correctionis & reformationis officium libere valet exercere, vt in c. irrefragabili in prin. iuncto*

in *l. c. excessus de offic. ordin.* ubi excipitur quod capitulum puniat Canonicos, si id habeat consuetudo: ergo comprehendebantur Canonici in regula generali quæ datur Episcopo liberè subditos suos corrigendi; nam aliàs non fesset exceptio de regula *contra l. nã* 4
quod liquide. §. fin. de penul. legat. l. 1. de reg. iur. quod de- clarat Couar. 2. var. c. 5. n. 4. Gonz. reg. 8. gl. 51. à n. 1.

Tertiò, quia in correctione ab Episcopo facienda, sui Senatus præsentiam dumtaxat tenetur adhibere. *c. si quid vero ibi præsentibus ecclesie sue senioribus. 86. dist. c. Episcopus nullus. 15. q. 7. ibi absque præsentia suorum clericorum.* Præsentia vero non exigit consensum f *l. corã* 5
Titio. 209. de verb. sig. & ad plurimum importat consilium. l. si quis. mihi b. na. §. si coram ubi glo. verb. recte puto de acquir. hered. la. ius prosequitur Rotæ decisio auctore Puteo lib. 3. decis. 92. n. fin. quæ ad hanc partem aliquantulum inclinare videtur.

Quartò, præstat & argumentum, quod non soli Canonici, sed & omnes f clerici generaliter fratres 6
 censentur Episcopi. *c. 1. de excess. præl. & pro correctione quorumcunque clericorum solus Episcopus de iure adiri iubetur in c. de persona 32. 11. q. 1.* Ergo in iure omnimoda Episcoporum contra fratres Canonicos iurisdictio corroboratur.

Quintò, quia Episcopus f est caput Capituli. *c. no- 7*
uit de his quæ sunt à Prælatiis, & per consequens principalis pars ipsius. c. scire. 7. q. 1. l. argentarius D. de eden- do. l. cum in diversis. D. de religio. in quo f ratio viget 8
 & pars

& pars superior est cui competit subditos, id est membra regere, & corrigere *c. oues. 6. q. 1. c. dilectissimis. 8. q. 2. c. regenda. 10. q. 1. c. cum inferior de maior. Obed.* & merito quia ille dicitur esse caput qui digniora & sublimiora exercet vt Episcopus. pluribus confirmat Paulus Amilius decis. 219. num. 2. p. 1. Ergo sicut caput continet cætera membra, & moderatur absque consensu membrorum reliquorum, sic & Episcopis sine sui Capituli assensu illud continere & moderare licebit. quia caput est etiam totius cleri. late Curia Pisana. c. 8. ubi additio num. 6.

- 9 Sextò, quia Episcopus qui † cæterarum Dignitatũ culmen est, de quo loquitur textus in *c. Venerabili. 37. de præbend. & dignit. ibi: vix ad culmina dignitatum nendum ad præbendas viri eminentis scientiæ valeant reperiri, uetat glo. verb. dignitatum in c. 2. eodem tit. in 6. Paulus Amilius decis. 307. num. 5 p. 1. per textum in c. innotuit de elect. Bursat. conf. 350. lib. 4. num. 14. & facit tex. in cap. 4. de elect. in 6. non videtur indigere aliorum adiutorio & consilio vt secundum æquitatis & iuris tramitem siue ciuilitè, siue criminaliter in quocunq; casu procedat, iuxta considerationẽ Illustrissimi Palleoti altioris Episcoporu gradus de sacri consistorij consultat. q. 3. arti. 2.*

- 10 Septimò, hæc negantium pars falcitur ex decis. Rotæ. 615. num. 2. p. 1. diuers. Vbi fatentur † Domini non esse satis clarum in iure, quæ sint ardua illa in quibus cõsensus vel consilium Capituli requiritur ab Episcopo.

Contraria tamen sententia quæ verior est multis iuribus

ribus & rationibus suadetur. Primò, ex c. Episcopus nullius 15. q. 7. vbi hæc verba Episcopus nullius causam audiat absq; præsentia suorum clericorum, † vbi 11
 glosa declarat sine consensu sui Capituli. *c. nouit de his quæ sunt*, quæ iura Oldrad. *cons. 251. nu. 2.* declarans ait, esse nullam sententiam cuiusdam Archiepiscopi sine sui Capituli consensu latam. Hoc expressius Antonius de Butrio declarat. *in d. c. irrefragabili n. 20. vbi sup.* quandoque † in potestate corrigendi & eligendi 12
 attendimus ius commune, quandoque ius speciale, si attenditur ius commune, de iure principaliter potestas spectat ad Episcopum de consensu Capituli, vbi Innoc. *num. 5.* ait, Episcopum non debere corrigere excessus suorum Canonicorum, cum sit ardua causa sine Capitulo suo. *ex d. c. Episcopus. Idem assueuerat Pannorm. ibidem in §. excessus. num. 2. Immol. 7. & 8. fol. 3.*

Secundò, ex tex. in c. scitote 6. q. 3. cuius textus auctoritate glosa notat in d. c. Episcopus † Sacerdotes esse iudices simul cum Episcopo, vt infra latius. 13
 q. 3. n. 5. *Idem & docuit glos. verb. Capituli in c. 1. de excess. prælat. dñ ait in punitione Canonicorum sui Capituli assensum adhibendum ab Episcopo auctoritate textus in c. 2. de his quæ sunt à maior. par. Capit. & hunc consensum in quolibet causarum definitione desiderari † tenet glos. in c. 14
 Episcopus. 29. dist.*

Tertiò, pro eadem sententia est textus in c. fælix, & in c. si autem. 15. q. 7. ibi solus autem ad exclusionem aliorum Episcoporum non suorum clericorum dicitur,

A. D. E. O. L. D. 2.

dicitur, sine quorum præsentia erit irrita eius sententia, quæ iura glos. verb. reclamante in c. cum nos de his quæ fiunt à præl. interpretatur, idest quod sine assensu Capituli sit irrita Episcopi sententia. Et ex c. si quid vero iuncta glosa verb. Ecclesiæ 86. dist. ubi Greg. hæc verba † Presentibus ecclesiæ tuæ Senioribus diligenter veritas est perscrutanda, Seniores & Senatus ecclesiæ pro Canonicorum Capitulo accipiuntur & declarantur, ut insinuat Concil. Tridentinum Sess. 24. de refor. in genere c. 12. vers. omnes in fin. & infra latius ad Sol. 6. n. 56.

Quartò, fundatur nostra sententia ex communi 16 Doctorum calculo tenètiùm † consilium requisitum à iure in arduis per suum Episcopum, sic necessario esse sequendum, ac si requireretur assensus, ut testimonium perhibet Puteus lib. 3. decis. 92. n. fin. in fine, & dicimus latissime ad solutionē. 7. Sed correctio est res ardua. Achilles de Grassis dec. 2. de offi. ordin. Cæsar de Grassis decis. 2. de iur. iur. n. 5. Innoc. in d. c. irrefragabili. n. 5. Marian. Socinus de citat. art. 5. q. 58. & supra fundam. 1. Ergo licet aliqua iura desiderent Capituli consilium, cum quo Episcopus contra capitulares procedat, idem est ac si consensum præciperent.

Quintò, quia ius commune statuens Episcopum de assensu Capituli contra Capitulares criminaliter procedere non abdicat ab Episcopis ius corrigendi, sed tantum moderatur nonnullorum Episcoporum, (qui raro reperiuntur) nimis animosam licentiam, ut maturius cum fratrum interuentu procedant ad considerata per

per *Abbatem in c. fin. num. 6. de consuetud.* quod non est
 sic odiosum ꝛ iudicandum, ut argumentatur grauiſſimus 17
Federicus de Senis cons. 247. Et in decision. Sacraſati in cauſa
iuriſdictionis Caſaraug. ſinem huius quæſtionis ſubſecutu-
ra dicitur, quod facilius limitatur iuriſdictione quam
tollitur ex Balb. de præſcript. 5. p. princip. par. 1. quæſt. 8.
num. 7. Et Mandos. ad reg. de iur. quæſ. q. 12. verſiculo
contraria.

Sextò, quia Canonici faciunt vnum corpus ꝛ mix- 18
 ticum cum Epifcopo ad ſimilitudinem capitis cum
 membris. *d. c. nouit ubi Cardin. num. 2. Et gloſ. 1. in c.*
cum conſuetudinis de conſuetudine. Caſſaneus in catalogo glo-
riæ mundi. 4. par. conſid. 32. §. 6. facit. Ideo ꝛ Epif- 19
copus in Cathedrali Canonicatum habet de iure
communi ad tradita per Abbat. in cap. poſtulaſti. num.
11. Et 12. de conceſſ. præb. Caſſan. dict. 4. par. conſid. 45.
Et nos in Canonicali. 6. par. capite 2. Ideo ꝛ Canoni- 20
 ci in corpore Reipublicæ eccleſiaſticae cordi rectè
 comparantur, nam veluti à corde in corpore natu-
 rali & vita & regimen, ſic à Canonicis Epifcopum
 eligentibus, & ei conſulentibus omnium pœnè in ec-
 cleſia agendorum regimen & directio procedit, quam
 conſiderationem corrobora ex *tex. in c. cum eccleſia Sutrina*
de cauſ. poſſ. ex Roderico Zamoreniſi Epifcopo in ſpeculo
vite humane. cap. 19. Et peritiſſimo Bursato. lib. 2. conſil.
177. num. 23. quemadmodum ergo ad rectum cor-
 poris tramitem caput naturale & membra debent cõ-
 ſonare, ſic & caput mixticum cum fratribus conſo-

num esse debet. *cap. cum non deceat de præscrip. Farin. decis. 587, num. 2. in nouiter recollectis ubi sequitur Detium consil. 32. num. 28. lib. 2. vt sic fictio operetur in casu ficto, quod veritas in casu vero l. in bello. §. 1. de captiuis & post limit. glo. verb. referatur in l. donationes quas parentes. C. de donat. inter.*

Septimò, quia in Rota *decis. 2. de præscrip. num. 2. in nouis. quam & sequitur Rota apud Cæsar de Grassis decis. 2. de iur. iur. num. 12. deciditur facilius † induci præscriptione, vt Decanus & Capitulum habeant correctionem in Canonicos, quia habent pro se iuris communis assistentiam, vt in reg. cap. 1. de præscrip. in 6. Rursus & clarius probatur ex decis. 615. num. 1. & 4. par. 1. diuers. & Puteo decis. 12. lib. 3. ubi deciditur decem annos sufficere ad consuetudinem, quæ habet Episcopum in iurisdictionibus cum adiuncto Capituli procedere teneri, quas decisiones sequitur Borrellus in summa. dec. tit. 14. num. 117. Ergo assistit ius tali consuetudini, nam si contra ius esset quadraginta anni forent necessarij, vt pluribus affirmat idem Borrellus. tit. 13. numer. 27. vt infra ad solutio. 7. Articuli vero exemptionis quomodo sint proponendi tradit Rota in practicabilibus. num. 78.*

22 Octauò, quia Canonicorum negligentia † omis-
sum est, vt Episcopi soli absque Canonicorum inter-
uentu iurisdictionem exercent teste Panormitan. in cap.
qualiter. 2. num. 6. de accusatio. optimè Sbrocius de offic.
Vicar. lib. 2. quæst. 55. num. 14. Et quia non fuit qui
respon-

responderet in Concilio † Tridentino pro Capitulis, eorum iurisdictio fuit limitata in hoc cap. 6. Sess. 25. *Vt considerat Nauar. consil. 3. de offic. ordin. quod & significauit Piasetius in praxi Episcop. 2. par. cap. 2. num. 9. dum ait indultum ab hoc cap. 6. beneficium emanasse in recompensam aliarum facultatum iurisdictionalium quibus Cathedralium Capitula gaudebant, & quibus & priscis & neotericis in Italia multa Capitula non gaudent, ut testatur Zerola in praxi ver. Capitulum. §. 8.*

Nono, quia licet omnes † præbyteri fratres censeantur Episcopi in capit. 1. de excess. prælat. non tamen tanta fraternitas inter illos & Episcopum, ac inter Episcopum & Canonicos Ecclesiæ Cathedralis intercedit. *cap. tua de his quæ sunt à Prælat. cap. requisiti. §. penult. de testament. cap. pastoralis de donat. cap. cum clerici. 19. de verborum significat. notat. Hostiensis in dict. cap. nouit, & nos latius in Canonicali. 2. par. capite secundo.*

Decimum fundamentum † sumitur ex consideratione circa requisitionem consilij, vbi assensus in grauius. De quo longior sermo erit in solut. ad 7.

Vndecimo, debet † attente considerari, quod in dictis decisionibus Rotæ apud Achilem de Grassis de offic. ord. decis. 2. num. 6. & Cæsar de Grassis decis. 2. de iur. iur. num. 5. & apud Puteum lib. 1. decision. 209. nu. 4. Dominis Auditoribus non venit in dubium. An contra Capitulares Episcopus de consensu sui Capituli procedat attento iure communi, quod iam Rota pro

constanti habuit, maxime apud *Mohedanum* decis. 244. in qua Domini indiscrepanter hoc senserunt, & probatur ex traditis ab *Imol.* in c. quanto notabili. 1. in fine, & *Hosien.* in c. nouit. §. innotuit vers. & idem forsan de his quæ sunt à Prelatis, *Innoc.* in d. c. irrefragabili. num. 5. Sed an in omnium clericorum punitione Episcopus teneretur procedere de consilio, vel assensu Capituli? vide in d. decis. *Achil.* n. 6. *Veralli* decis. 202. p. 2. *Gonzalez* reg. 8. glo. 47. num. 13. 8. 2. *multumque* d. 195. in fine in glo. 2.

27 Duodecimo, quia ꝑ eadem est ratio vt Episcopus in Canonicos sine Capituli interuentu non procedat, atque vt Archiepiscopus in Episcopos, illa scilicet, quia tali concordia gaudet altissimus, & gloria-tur in membris suis. *cap. Archiepiscopus.* 9. quæst. 3. Sed Canonici membra sunt Episcoporum, vt supra fund. 6. & infra funda. sequenti. Ergo, idem interuentus erit necessarius iuxta regulam legis non possunt. D. deleg.

28 Decimotertio ꝑ confirmatur hæc iuris assistentia si ponderemus, quod ipsamet ratio dicat, vt in irrogatione pænæ aliter indulgeatur fratribus qui frater nitatis priuilegio gaudent, vt ex *Barth.* in l. qui iurisdictioni. 2. lectur. num. 5. *Baldo* & *Corseto* de iurisdiction. om. iud. notat *Cassaneus* in catalogo gloriæ mundi. 4. p. consid. 32. §. 3. in fine. cum frater fere alter sit. *Agelius* noct. attic. lib. 13. cap. 10. Aliter & indulgeatur Magnatibus & Principibus. l. Dini fratres. 27. §. fin. D. de pænis, maxime ijs qui pars corporis principalis sunt. l. quisquis. 5.

C. ad l. Iul. Maiest. ibi, Senatorum etiam nam & ipsi pars corporis nostri sunt. l. ius Senatorum. C. de Dignitatibus. lib. 12. Cassan. supr. 5. p. consid. 24. num. 65. Eis enim quos principalis lateris committatus illustrat præcipuus debet decor haberi. Ergo & simili modo aliter est irroganda pœna Canonicis, atque reliquis clericis, qui ¶ fratres Episcopi censentur in d. c. quanto. sicut & Cardinales fratres Summi Pontificis in c. fundamenta. §. de c. 29
 cet de elect. in 6. ubi notarunt omnes Cassaneus supra 4. p. consid. 32. §. 3. nec mirum sic enim se habent Episcopi & Canonici sicut Papa cum Cardinalibus Panorm. in dict. cap. nouit. num. 3. quem sequitur Moscon. de maiest. Ecclesie. lib. 1. p. 1. c. 15. Vnde & ipsi ¶ Canonici Cardinales appellantur in c. 2. de offi. Archipresb. ibi, Sacerdotum Cardinalium ut Duarenus declarat lib. 1. de benef. c. 13. ubi Panorm. idem significare videtur, dum eiusdem textus auctoritate docet & Hostien. quod sicut Cardinales saltem sacris initiati esse debent sic & Canonici, sicut hodie initiari compelluntur in Trid. Sess. 24. de reform. in genere c. 12. & nos latius prosequimur in Canonicali. 1. p. cap. 29. Sunt & Canonici in magno ¶ honore Staphileus de form. expetar. nu. 40. & fol. mihi. 42. Vnde Canonicatus in formam communem non cadunt. c. extirpanda. §. si quis vero de præbend. c. 4. eodem tit. in 6. notat Rota decis. 26. num. 6. eod. tit. in nouis. Equiparantur ¶ Canonici & Dignitatibus. c. statutum de rescriptis in 6. docet glo. scho. pen. in c. si Canonici de offi. ordin. eod. lib. & nos latius in Canonicali. par. 6. cap. 2. Sunt Ca-

- 33 nonici † & collaterales Episcopi, *ut ex Baldo docet Felin. in c. Pastoralis. num. 12. de offi. deleg. & pars Episcopi. Staphileus de form. expectat. pag. 2. n. 4. faciunt unū*
- 34 corpus cum Episcopo *ut supra fund. 6. Dicuntur † clerici primi gradus. Innoc. in c. sedes de rescrip. Boerius de auctor. magni consilij. n. 78. quos sequitur Menoch. lib. 1. cons. 52. n. 82. Cucus instit. mai. 2. tit. 14. Zechius de rep. eccles. c. 24 n. 1. Dicuntur & † membra, consiliarij, coadiutores, fratres, & Senatus ab illustriss. Paleoto in Archiepiscopali. p. 7. fol. 513. & late profequitur Genuensis in praxi. c. 85. n. 10. Et tandem nomen † Canonici potius honorem quam onus significat. Innoc. in c. sedes de rescrip. que sequitur Fabritius in prax. benef. de simplicib. n. 27. Et plures Reges † Canonicoꝝ albo in Cathedralibus adscribuntur, *ut idem Fabr. supr. de pensio. lib. 3. tit. 12. n. 19. & nos in Canonicali. p. 6. capite. 2. Boet. de regal. p. 1. num. 42. pag. 19. Ergo specialibus debent gaudere privilegijs in pœnis ij quos specialibus gratijs ius commune prosequitur.**
- 38 Decimoquarto, hæc assistentia multis † rationibus conuenit. Primo conuenit, nã quoties Episcopus procedit cõtra Canonicos de adiunctorũ cõsilio & assensu omnis abest suspitio. An odio, an vindictæ ardore pœnã infligat, causam examinet & sententiã ferat? quod Adiunctorũ associationẽ induxit, non solum in hoc ce
- 39 lebri Aragonũ Regno † ex for. 1. de Adiunctis, cuius auctor est Martinus huius nominis Rex primus, sed & de iure cõmuni, *ut late cumulat Mandos. de signat. iustitie commiss.*

comiss. 8. §. adiunctū. Et olim † Episcopi iudicibus suspectis adiungebantur. l. apertissimè. 14. ubi auth. si vero. C. de iudit. notat Petrus Bertrand. Card. in art. respons. 1. n. 37
 40
 prosequitur Mandos. sup. & Marches. de iudicium suspicionē. p. 2. §. 1. n. 12. & 37. plures congerit Portol. 1. p. §. adiunctus. n. 1. Capirius. decis. 137. Aloys. in collect. decis. 1399. casum in quo Canonico suspecto adiungitur Episcopus disputat Gratia. discept. 4. p. 1. n. 17. Et pro hac sententia est textus celebris in l. hac consultissima. 8. C. qui testa. fac. poss. ubi omnis suspitionis causa abesse dicitur multis oculis spectata dispositio, tot insinuata sensibus, tot insuper in tuto locata manibus, & licet in causis civilibus Adiuuctus suspicionis remotus adijciatur, maxime tamē in criminalibus Staphileus in tract. de signatura c. 22. n. 2. Pro hac sententia est tex. insignis in l. si tutor. D. de suspect. tut. ubi si tutor affinis suspectus est nō remouetur, quia esset indignū, sed curator ei adiungitur. Secundo cōuenit hoc adiunctōrū remediū, ne prælatis criminētur iniuste, aut subditi Capitulares delinquāt insolenter, ad textū in c. qualiter. 2. de accusat. De necessitate cōtinendi aliquorū Prælatorū licentiā plus volētū dominari, quā pascere gregē & pro libito, amore vel odio absoluerē, vel condēnare subditos afflītēs, vel obsequētes, insequētes, vel resistētes plura cōsulta reliquit pijsimus Nauar. cōf. 3. n. 5. de offi. ord. Tertio cōuenit dispositio hui⁹ cap. 6. nā ex illa nascitur occasio in prælatis charitatis exercēde, quæ erga corrigēdos subditos plus agit quā potestas, plus beneuolētia quā auctoritas, plus exhortatio quā cōminatio. c. licet in 2.

dist. 45. Trid. Sess. 13. de reform. c. 3. Unde & tantum
 sermone prouerbiū apud nostros emanauit. Dignio
 ra esse imitatione, quæ excellētiora sunt pietate. *Osa sc.*
decis. 79. n. 58. & 59. Bosius de tortur. nu. 36. quos sequitur
Madius de sacris ordinibus c. 36. num. 15. Quartò, con-
 uenit & repetita dispositio, quia iudiciū hoc inte-
 grum præsumitur cum plurimorum sententijs confir-
 matur. *c. prudentiam. 21. de offi. delegati.* Et quod nemo
 sui solius prudentiæ sub imprudentis pœna inniti de-
 bet. *c. ne innitaris de constit. consonat illud Augustini rela-*
tum à Simancas de rep. lib. 7. c. 4. n. 24. Ne sis iudex vni-
 cus, idest, ne temere solus iudicis officium subeas,
 quasi solus sufficias. & videre possis, quod æquum sit,
 vel iniquum, nemo enim vnus omnia videt. Unde &
 ecclesiasticus. *c. 4.* solum deplorat cum etenim lapsus
 fuerit non est qui erigat eum, *ut considerat locum istum*
in materia iudicum Bonadilla lib. 3. politica c. 15. n. 117.
 & *infra latissimè ad solutionem. 6.* Quintò, & conuenit
 hoc limitatum exemptionis genus † sic appellatum à Sa-
 crato in *decis. sua post huius questionis finē imprimenda vers.*
non obstat quod ista, ad extinguendas lites, quæ ex li-
 bera procedendi facultate Episcoporum contra Ca-
 pitulares exoriantur. *ad tradita in causa Legionen. iuris-*
diētionis in decis. 475. n. 1. apud Serafinum. Cassad. de pri-
uileg. decis. 6. Berall. decis. 62. n. 4. p. 2. Exemplum sit
 exemptio concessa ecclesiæ celebri sanctæ Mariæ Ma-
 ioris huius nominis, alio nomine del Pilar, idest Prio-
 ri & Canonicis à Clement. VII. durante vita D. Ioan-
 nis

nis ab Aragonia huius sedis Cæsaraug. Archiep. cum quo diturnas lites & importunas experiebantur, *ut infra q. 12. latius prosequemur.* Sextò, & conuenit, quia frequenter accidit vt Capitulares iurgia & lites cum Episcopis prosequantur; sicut ergo clericis inferioribus exemptio conceditur à iurisdictione ordinarij cū quo causam habent *ad tradita per Cassad. decis. 5. de priuil. Cucum instit. maior. 2. tit. 6. n. 24. Mandos. designatur. gratis tit. de exempr. ab Episcopo. S. Clerici.* Quid mirum si Capitularibus propter diturnas lites Episcopis infestis hoc limitatum exemptionis genus concedatur? Septimò, † & conuenit Adiunctorum remedium ad 41 Apostolicę fidei auctoritatem, & maiestatem conseruandam, *ut considerat Ricardus Hallo Canonicus de quin. que partita conscientia in. prefatione ad Archiepiscopum Cameracen. cuius verba sunt.* Verbulum vnum hic atque alterū inserere volui de exemptionibus; quas ego olim iuuenis nouitio quodam spiritu ductus, omnes in vniuersum tollendas esse censui: nunc autem re melius, ac accuratius perpensa non vt Licurgus apud Lacædæmones vites esse abolendas, sic exemptiones istas tollendas esse iudico, sed cum Solone apud Athenienses qui iussit vitem colere & fontem adducere proprius, exemptiones suo loco atq; ordine esse volo. Vt autem melius sentirem de istis exemptionibus, mouit me in primis duorum Capitulorum illustrium Coloniensis in Germania, & Bellouacensis in Francia contra suos Episcopos, Hermannum Collonien. & Cardinalem

dinalem Castellioneum Bellouaceñ. hereticos ambos, constãtia & fides, quibus in suas ecclesias nouã doctrinam introducere mollientibus tam egregiè restiterunt in faciem, vt nisi illa cum essent magna ex parte libera à iurisdictione Episcopi, fortiter se eis opposuissent, Catholica fides in his locis iam nulla esset. Hactenus ille.

- 42 Hoc ipsum † & Clemens Papa VIII. prudentia & pietate mirificè insignitus satis consideratione dignum iudicauit, is enim in reductione huius sedis Cæsaraugustanæ à regulari in sæcularem in Bulla, quæ finem huius quæstionis subsequetur, Idibus Iulij Anno. CIO. IOCIIII. n. 76. Adiunctorum decretum in hoc c.6. Tridentini promulgatum in prædicta sede circa puniendos Capitularium excessus obseruari voluit, etiam si Archiepiscopus in prædictas personas maiorem habuisset & omnimodam iurisdictionem. Omnimoda † iurisdictione, vel libera, vel plenissima, quod sit ea, quæ à solius exercentis facultate procedat, colligitur *ex glo. verb. omnimodam in clem. 1. de foro comp. Rota decis. 196. n. 1. p. 2. diuers. Seraph. decis. 615. n. 1. Martha de iurisd. 1. p. c. 8. n. 6.* Et licet in Ecclesijs regularibus Archiepiscopus qui est loco Abbatis libere iurisdictionem exercent in Canonicos exceptis casibus regularia instituta cõcernentibus, *vt inf. q. 12. nihilominus Clemens iurisdictionem Archiepiscopalem limitatam in sæculares esse voluit. Et magnam † Archiepiscopis irrogatam esse iniuriam prætentente. D. D. Thoma à Borgia primo Ecclesiæ sæcularis Archiepiscopo.*

R. D.

R.D.Sacratus Clementis indulgentiam sua Sententia confirmavit die 5. Februarij, anno 1609. cuius copiam refert *Marchesan. de commissionibus nullitatum. decis. 1. to. 3. pag. 152.* Octauo, & conuenit pro libertate quæ cōsilia rijs est necessaria. in cōsilio petentibus Episcopis erogādo, stultus est enim qui in eo se primū existimat, vt bona quæ viderit discere contēnat. *c. de Constatinopolitana. dist. 22. De hac libera asserēdi, seu consulēdi facultate multa scripsit Lucas de Pen. in l. omnes. §. omnes. col. 8. C. de curio illust. Paleot. de sacr. conf. p. 5. q. 1. aliàs. q. 38. Dñs Sesse. 2. p. decis. in Epist. reg. n. 67. Alias rationes cumulat Baldus de Periglis de exemp. §. 1. n. 6. & §. 2. per totum.*

Decimoquinto. Hæc assistentia confirmatur per argumētum ab absurdo † quod in iure vsitatissimum 45 est. *l. nam absurdum de bonis libert. c. solite de maior. & obedien. c. quemadmodum de iur. iur. progreditur Couar. 2. var. c. 4. n. 12.* & in primis illud sequeretur † nam si libera 46 esset Prælati facultas procedendi cōtra Capitulares, non libera maneret Capitularibus cōsulendi facultas, vel fauore allectis, vel timore perterritis, contra illud quod Hyfocrates in rapsodia. c. 18. consuluit his verbis. Permite prudentibus libere loquendi facultatē, vt si quid extiterit de quo ambigas habeas cum quibus expedire possis & ne timeant ob id tuam gratiam, fauorem & beneuolentiam, & in Trid. Sess. 13. de reform. cap. 6. prohibetur ne Episcopi vt personaliter compareant, citentur, ne vexationis timor Segniores reddat eū qui aliquid est factururus. Hoc ipsum signi-

significauit Isidorus relatus in c. 1. 15. q. 7. ibi, nullus nostrum sine consilij examine quemlibet presbyterum, vel diaconum deiciendum putet, nam multi sunt qui in discussos potestate tyranica, non auctoritate canonica damnant & sicut nonnullos gratia fauoris sublimant, ita quosdam inuidia odioque humiliant.

- 47 Neque obstant dubitandi rationes † non prima ex c. 3. de consuet. in 6. cui *satisfit ex adductis in 1. & 4. huius partis fundamento*, sed specialius respondeo, Primo, quod in d. c. 3. dum cauetur esse necessariam consuetudinem & prescriptam, vt Episcopus in corrigendis excessibus suorum subditorum sui consilium Capituli requirere non teneatur manifesto presupponere contrarium dispositum esse in iure. Nam vbi requiritur † prescriptio consuetudinis est necessarium quadragenarij temporis spatium *glo. verb. legitime c. fin. de consuet. in antiq. quam sequuntur DD.* quod si esset secundum ius decennarium tempus sufficeret, vt ponderauimus supra fundam. 7. Deinde respondeo † specialius, quod cum requiratur consilium Capituli in re ardua, qualis est Capitularium punitio ad dicta supra fundam. 4. Consilium accipitur pro consensu *Imola. in c. nouit de his que fiunt à Prælati. n. 8. vers. aduerte tamen.* Nec est nouum vt consilium in iure accipiatur pro consensu, nam hoc probat *tex. in c. venerabili. 37. vbi glo. vers. consilio de offi. deleg. c. cum in veteri. c. ne pro defectu de elect. l. impuberibus. D. de suspect. tutor. notat Barth. in l. 1. §. si plures de exercit. act.* Pro hac sententia pondero
 tex.

tex. in c. Archiepiscopus. 9. q. 3. Ad cuius tex. in telli-
gentiam † animaduerto, quod ibi consilium accipitur 50
pro consensu. *Ut declarat glo. in casus positione in c. si autem
eadem causa & questione, & quod in emendationibus co-
dicibus non reperitur consensus sed consilium, sicut
reperitur in antiquis loco consilij dictio consensus.*

Non obstat secunda ex. c. 1. de offic. † ord. quia 51
respondet Felin. dictionem illam, liberam, non exclu-
dere consensum Capituli in alijs constitutionibus re-
quisitum, sed † operari exclusionem consensus aliarum 52
personarum. Exemplum sumi potest. ex. c. si quis cum
clerico. 1. 1. q. 1. ibi nullam communionem cum alijs iu-
dicibus, & in c. demum de Capellis monachorum, ibi,
solum Episcopi, quæ dictio excludit consensum religio-
forum non capituli, *ut & glo. ibi Scol. ult. adnotavit.*

Non obstat tertia † ex. c. si quid vero. 86. dist. quia 53
verius est præsentiam accipi pro consensu, *ut & Pu-
teus notavit. lib. 1. decis. 209. num. 4.* licet secundum ca-
sus occurrentiam præsentia modo consilium modo
consensum amplectatur, *ad tradita per Felin. in c. non po-
test. num. 7. de re iud. & supra ad solut. 1. & modo scienti-
am, ut Rip. de noc. temp. c. 65.*

Non obstat quarta, cui fit satis ex traditis supra in
fundamen. 9. quæ deseruiet ad maiorem declaratio-
nem tex. in c. 1. de excess. Prælatorum. † 54

Non obstat quinta ex. c. nouit † de his quæ fiunt à 55
Prælat. cui satisfit ex adductis in 6. fundamento nostre
opinionis.

Non

Non obstat sexta scilicet Episcopū non indigere his adiutoribus siue adiunctis propter præhæminentia rationem ibi consideratam, quia respondeo præmittendo † Capitulum senatum ecclesiæ propterea dici in c. ecclesia. 16. q. 1. & in Trid. Sess. 24. de refor. c. 12. §. *vestitu facit. tex. in l. non ambigitur. D. de leg.* & quæ tradunt Archi. c. cum constitueret. 50. dist. in fine Iacobat. de concil. artic. 12. p. 38. nam sicut Senatus consulebatur legis faciendæ causa. §. *Senatus consultum instit. de iure natural. gent. &c.* sic & capitulum propter eandem & quālibet aliam causam debet consuli, quam rationem arretis auribus aperte colliges ex glo scol. ultim. in d. c. ecclesia & ex grauisimo Paleoto. de sacri consistōrij consultatio. q. 3. artic. 2. in prin. Duareno de benef. lib. 1. c. 18. Rursus & hinc colligitur non immerito Canonicos Cardinalibus æquiparari vt sup. n. 20. quia & Cardinales iure Senatorum censentur. Boerius de author. mag. consil. n. 184. Rursus hinc colligitur nō immerito Canonicos Cardinalibus æquiparari ad dicta sup. n. 20. quia & Cardinales Senatoribus appropriari multis confirmat Boer. de auctor. magni consil. n. 184. & quō Episcopus † plus videt plus sibi diffidit, maxime cum scriptum sit Prouerb. cap. 14. Sapiens timet & declinat. & c. 3. ne innitaris prudentiæ & eo magis appetit auscultari aliorum sermonem iuxta illud prouerb. c. 1. Audiens sapiens sapientior erit; & ecclesiastici. c. 6. si attenderis mihi, disces & si dilexeris audire, sapiens eris, vnde Bernardus lib. 2. de consider. ad Eugenium; omnis sensus illis

illis discessit qui sibi nihil deesse putant. & sanctus Augustinus de ciuit. Dei lib. 14. cap. 13. vbi dixisti meus sensus sufficit mihi, ibi defecisti; vbi tuo consilio paruisti, ibi perijsti. Ideo Episcopos † qui aliàs, cæteris 58 de clero cognitione præstare præsumuntur canones adgerunt vt cum Capitulo res communicarent *vt toto tit. de his quæ fiunt à prælat. sine cons.* quia ibi salus vbi multa consilia, & sæpe reuelatur minori quod occultatur maiori, iuxta illud Math. c. 11. *vt argumentatur. tex. in c. esto subiectus. 95. dist. latius prosequitur Palteotus supr. p. 1. q. 3. artic. 5. & 6. †* & quia Canonici præsumuntur me 59
 lius scire & fidelius consulere in rebus ecclesiæ. *c. in causis de elect. c. cum in officijs de testam. notat ex Hostien. Cardinalis in c. nouit. num. 3. de his quæ fiunt à præl.* Sic similiter in iure civili aliorum consilia requiri præcipitur *in l. si auiam. C. de ingenuis & in l. si bonorum de bonorum posses. & in §. hæc omnia apud vos cogitantes in autent. vt iudic. sine quoq. suffrag.*

Non obstat septimum † *ex decis. 613. p. 1. diuers.* quæ confirmat potius nostram sententiam quam infirmit, nam in ea dicitur præscriptionem sufficere Capitulo decem vel quadraginta annorum pro exemptione acquirenda à Capitulo Carthaginen. ex quo manifeste præsuponitur consuetudinem esse rationi & iuri consonam, quæ decem annorum spatio præscribitur *glo. verbo. consuetudo in cap. fin. de consuetud. lib. 6. quam sequitur Rota decis. 6. num. 1. de consuetud. in nouis. & Francus in d. c. ult. n. 5. notab. 2.* Et si ius resisteret,

ret, nec quadragenaria præscriptio sufficeret quippe
 60 cum eo casu immemorialis † desideretur. *c. 1. in fine de præscrip. in 6. quæ nisi intra centum annorum metas non completur, iuxta magis communem opinionem de qua per Crauetam de antiq. p. 1. §. 1. n. 4. & §. 11. n. 14. Gutierrez conf. 1. n. 5. vide dicta supra in hac quæst. fundam. 7.* illud vero quod in dicta decisione difficillimum reputatur. scilicet cognoscere, quæ sint negotia in quibus consilium, vel consensum sui Capituli Episcopus debet perscrutari sic ad cognitionem venient † si animaduertas quod siue Episcopus negotium gerat, siue statuatur, Capituli siue consilium, siue assensum adhibere debet, *ut probat textus in c. quanto, & in c. nouit, ubi Innoc. & Panorm. de his quæ fiunt à Præl. idem Panorm. in c. 2. de instit. & in c. ad audientiam de clericis non residentibus. Ex quibus & alijs hoc ipsum sequitur Cucus instit. maior. lib. 2. tit. 6. n. 210. & 211.*

62 Consilium autem & † assensus multipliciter distinguitur à Doctoribus *ut per S. Thomam. 1. 2. q. 14. & 15. & 2. 2. q. 52. & q. 17. art. 3. ad 2. Aristot. Ethic. 3. c. 3.* Consensus solet appellari ea voluntatis significatio & approbatio, quæ quando à lege requiritur, necessaria est omnino ad actus validitatem *glo. verb. assensu in c. si pro te de rescriptis in actu ipso, siue etiã post ipsum potest interponi, modo constet illum qui consentire debet in eo de quo agitur conuenire & concordem esse Abb. in c. cum in veteri de elect. n. 12. & in c. 1. de his quæ fiunt à præl. n. 3.* At vero consilium est

ali-

aliquid faciendi non faciendiue ex cogitata ratio, siue inquisitio quædam alterius sententiæ quàm lex præcipit explorari, *vt Cicer. lib. 2. de inuentione prosequitur Menoch. conf. 69. n. 16. vol. 1.* Consilium † autem aliud est necessitatis, quod obligat ex rei natura *glos. verb. consulis in c. Matheus de symonia prosequitur Boerius latissime de auctorit. mag. conf. n. 163. vbi ponit exemplum in consilio Papæ, vel Principis cui ob reuerentiam obediendum est.* Aliud est reuerentiæ, seu obedientiæ. *c. ad aures de etate & qual. vbi glo. verb. consilio. clem. 1. cum glo. in fine de testibus.* Aliud auxiliij pro personæ imbecillitate subleuanda. *l. impuberibus. D. de suspectis tutor.* Aliud officij, vt cum datur Prælato coadiutor sine cuius consilio nihil agat. *c. venerabilis de offi. deleg. vbi glo.* Aliud perfectionis prout sunt consilia Euangelica *c. integritas 32. q. 1.* Aliud præparationis ad ea, quæ vsus atuale rit, *vt docet D. Thomas 1. 2. q. 108. art. 4. ad 4. & 2. 2. q. 124. art. 3. ad 1.* Cõsilium in re propofita accipitur pro exploratione & scrutatione iudicis, ac sententiæ alienæ in vtilitatem illius qui consilium petit, & ideo vocatur consilium vtilitatis, quod si à iure præcipiatur actû debet præcedere *glos. in c. cum olim de arbitris, vbi Abbas. n. 4.* petentem tamen non obligat, vt illud præcisè sequi teneatur. *Barth. in l. 1. §. si plures n. 2. de exerc. act. Decius in c. si pro debilitate n. 52. & 57. de offi. deleg.* Et ideo consilium non dicitur actus præceptionis, sed successionis, *vt per D. Thom. 1. 2. q. 29. ar. 2. ad 2. quod †*

tur à Consulto, quæ consulentem in contrariam sententiam inducat. *l. si in tres. D. de arbitris. c. fin. eodem tit. lib. 6. ut optime considerat Paulus Æmilius decis. 305. n. 3. p. 1. ex Panor. in d. c. cum olim, n. 2. Dominic. in c. 1. de constit. lib. 6. & Ioanne And. in c. nullus ex consilio de reg. iur. eod. lib. quod euenire frequens est, cum veritas facilius à pluribus quam à paucis reperiatur. c. de quibus. 20. dist. Dicitur similiter & huiusmodi consilium actus voluntatis. quia ut dixi supra n. 63. illud acceptare est voluntarium. c. quisquis. § quæ præcipitur 14. q. 1. Et quia inuito beneficium non datur. *l. inuito D. de reg. iur.* Aliquando tamen consilium sequi, necessitatis est, ut Dec. in c. si pro debilitate. n. 9. de offi. deleg. & in q. 31. n. 20. alius proponitur casus.*

65 Sed aliquando hæc duo consilium † & assensus ex subiecta materia variantur & confunduntur, & eis tam ius Ciuile, quàm Pontificium promiscuè vtütur. *Abb. in d. c. cum olim. n. 4. Butrius num. 15. dixi latius supr. in solutione ad 1. argum.*

66 Difficultas † versatur in inquirendo, quæ sint illa in quibus Episcopus consilium Capituli & in quibus assensum perscrutari debet, nam *glos. in c. cum nos. & Abbas. in c. nouit n. 6. de his quæ fiunt à Præl. varie procedunt & decisio Rot. e. 615. n. 1. p. 1. diuers.* difficile in indagatione hoc negotium reputauit.

Sed ex Doctoribus in *c. irrefragabili de offi. ord. & in c. 1. de excess. præl. Albertin de hereticis q. 26. & maxime ex illustrissimo Cardin. Gabriele Paleoto de consult. sacri consist.*

p. 1. q. 3. art. 1. Duplex regula colligitur, scilicet, quod in leuioribus dummodo criminum punitio non intercedat in illis, nullum, nec consilium, nec assensum in grauioribus consilium, *c. fin. de dilatio.* ac etiam Capituli consensum adiiciendū esse ab Episcopo. *prosequitur Gabriel. lib. 7. commun. opin. de crimin. conclus. 36. n. 3. & sequenti, nisi † consuetudo præscripta aliter se habeat. c. ea noscitur de his quæ fiunt à Præl. glos. in c. fin. dist. 67. glo. in c. legimus dist. 93. Felin. in d. c. irrefragabili nu. 3. & in c. causam. n. etiam 3. de iudit. Cucus instit. maior. lib. 2. tit. 6. n. 348.*

Vnde cum hodierna † die præscriptum sit, vt Episcopus non recurat ad Capitulum in dispensationibus faciendis non tenetur recurrere, vt obseruat *Panor. in c. 4. §. de adulter. n. 16. de iudit. quem refert & sequitur Zeuallos 1. to. comun. q. 560. quidquid dicat glo. verb. Episcopo in c. cum ex eo de elect. in 6. & Antonius in d. §. de adulterij. n. 10.*

Quæ autem dicantur ardua in quibus requiritur ab Episcopo consensus Capituli, *declarat Bursatus lib. 1. conf. 26. n. 23. Piafeti in praxi Episcopali. 2. p. c. 2. à n. 9. & pro re, loco, & tempore diiudicanda sunt, & ideo arbitrio boni & sapientis viri sunt æstimanda. Abb. in c. adhæc. n. 1. de offi. Archid. & Dec. in c. si pro debilitate. n. 39. de offi. deleg. & nos dicemus latius in Canonicali. 1. p. c. 30. 31. 32. permittente Deo.*

Summaria Bullæ Clementis Papæ VIII.

- P**Rœmium Bullæ. n. 1. 2. 3. & 4.
 Metropolitanæ Ecclesiæ arbores fructiferae in Ecclesia. n. 5.
 Papa ad modum Agricola se habet cum Ecclesia, n. 6.
 Cur de regulari transfertur in seclarem, hæc Ecclesia. n. 7.
 Idem, n. 8. 17. 18. 19. 20.
 Philippus orator. n. 9. 10.
 Ecclesia ista olim secularis fuit n. 10.
 Eugenius III. regulares suffecit loco secularium. n. 11.
 Dignitates & officina regularium numerantur, n. 12.
 Bona mensæ capitularis olim administranda tradita sunt, n. 13
 Valor pr. epositurarum. n. 14.
 Archidiaconatus de Aliaga olim de Teruel. n. 15.
 Dignitates & officia commendabantur. n. 16.
 Vestigia religionis vix remanserunt. n. 17.
 Hodie duo tantum regulares sunt, n. 18.
 Regulares vt seculares agunt, n. 19.
 Regulares vix aliqui esse volunt, n. 20.
 Secularizatio fit ad augendum numerum Canonicorum. n. 21
 Ecclesia Cesaraugustana Metropolis. n. 22.
 Patronatus regius. n. 23.
 Valor & dismembratio Camarerie, n. 24. & 25.
 Valor Operarie, Charitaterie, Fabricerie, n. 26. 27. & 28.
 Valor Capellanie de la Infanta, n. 29.
 Incipit dispositio. n. 30.
 Expressio necessaria pro expressa habetur. n. 31.
 Commissio cum clausula vocatis, n. 32.

- Extinguitur status regularis, n. 33.*
Quedam officinae supprimuntur, n. 34.
Cetera Beneficia secularizantur salvis iuribus, num. 35.
Decima reseruantur, num. 36.
Beneficia regularia in titulū ipso facta deinceps obtinētur, n. 37
Gabriel Canonicus secularis creatur, num. 38.
Regulares ex dispēsatione sine habitu exteriori incidāt. n. 39.
Regulari intestato ecclesia succedit, num. 40.
Quæ erant regularium sint secularium, num. 41.
Admissio regularium in futurum nulla, num. 42.
Canonicatus 24. & 24. Præbendæ eriguntur, num. 43.
Canonici Capitulum faciunt, num. 44.
Ordo designandus, 24. Canonicatibus, num. 45.
Canonicorum residentia, num. 46.
Canonicorum, Portionariorumque absentia, num. 47.
Dismembratio Dignitatum, num. 48. & 49.
Suppressio Dignitatū & officiorū Canonicis solis, n. 50. & 51
Capitulum omnium bonorū administrator constituitur, n. 52.
Ordo seruandus in dismembratione Beneficiorum, num. 53.
54. & 55. 56. 57.
Canonici fruuntur bonis separatis & suppressis sine præiudicio, num. 58.
Præbenda S. Inquisitionis, num. 59.
Prioratus Decanatus deinceps nuncupandus, num. 60.
Antiquioris Canonici prærogatiua, num. 61. & 62.
Archipresbiteri in Dignitates eriguntur, n. 63. et Scolastria, n. 64
Domus suppressæ quomodo diuidendæ, num. 65.
Gabrielis domus cuius expensis rescicienda, num. 66.

- Dignitates, Canonici & ceteri de aduentitijs pro quarta parti-*
cipent, nu. 67. & 68.
Dignitates de gremio Capituli, nu. 69.
Præcedentia in sessione nu. 70.
Decanus Caput Capituli, nu. 71.
Decanus habet iura Prioris, nu. 72.
Decano absente sequens præsidet, nu. 73.
Habitus Capitularium, nu. 74.
Omnes subsunt correctioni Archiepiscopi in visitatione. n. 75
Archiepiscopus procedit in criminibus Capitularium iuxta for-
mam capituli. 6. Sess. 25. de reforma. n. 76.
Præbendæ incompatibiles, nu. 77.
Archiepiscopus distributiones assignat, n. 78.
Idem sacros ordines singulis Canonicatibus designat, nu. 79.
Menstruarum portionum solutio, nu. 80. & 81.
Decanus distributionum & panis particeps est, nu. 82.
Dismembrationi quando sit locus, nu. 83.
Dignitates quot panes habent, nu. 84.
Capitulum menstruas portiones ministrat, nu. 85.
Canonicorum & portionariorum absentie pæna, n. 86. & 87.
Graduatorum Canonicatum qualitates, n. 88. 89. 90. 91. & 92.
Prouisio Dignitatum & Canonicatum, n. 93. 94. 95. 96.
97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106.
Capitulum potest statuere, nu. 107. 108. 109.
Bulla ista liberatur multis vijs à derogatione, n. 110. 111. et 112.
Bulla conseruatur multis vijs, nu. 113. 114. 115. & 116.
Bulle obstantia tolluntur, nu. 117. 118. & 119.
Multa pro expressis habentur, nu. 120. & 121.

Bulla Sæcularizationis Sedis, Cæsaraugustæ.

† CLEMENS Episcopus feruus seruorum Dei: Di- 1
 glecto filio nostro & Sedis Apostolicæ Nuntio, in 2
 Regnis Hispaniarum commoranti salutem & Apostoli- 3
 cam benedictionem. † Quemadmodum operosi & vigi- 4
 lis coloni, solertia temporum vices solicite obseruat, 5
 modo serit & plantat, modo extirpat & euellit arbores, 6
 & vites ordine disponit, ac irrigationibus fouet: & † ne 7
 illarum vires latius diffuse euanescant, nimiam fron- 8
 dium ramorumq; & palmitum frequentiam, comprimit, 9
 & refecat, vt exinde vberiores fructus consequatur; ita 10
 quoque Romanus Pontifex † agri dominici curæ super- 11
 na dispositione præpositus; efficacem & fructuosam ope- 12
 ram, in illius culturam impendere dignoscitur, cum ad 13
 Ecclesias per vniversum Orbem constitutas (præfer- 14
 tim † Metropolitanas tanquam arbores & vites pulcher- 15
 rimas & fructuosas in ipso agro Dominico consitas) vi- 16
 giliantia suæ studium conuertit, † & exemplo illius qui 17
 verus est agricola, earum profectibus consulere, ac dis- 18
 pendijs occurrere, † & quas à religionis priscis tempo- 19
 ribus in eis introductæ disciplina, ita prolapsas cognos- 20
 cit, vt vix vllum illius vestigium ibidem remanserit, in 21
 magis conuenientem statum, etiam secularem, vtili, & 22
 commoda rerum dispositione, etiam per nonnullorum 23
 Offitiorum & Benefitiorum antiquorum, tanquam ra- 24
 morum & palmitum superfluoꝝ, ac sterilium suppres- 25
 sionē, & putationem, aliorumq; nouorum, instar surcu- 26
 lorum fructuosorum institutionem, & insertionem re- 27
 ducere satagit, ac alias desuper Officij sui partes fauora- 28
 biliter interponit, † prout rationabiles causę, & pia Catho- 29
 lici- 30

- tholicorum Regum vota exposcunt, temporumq; locorum & personarum circumstantijs diligenter consideratis, ad earundem Ecclesiarum decorem, & foelicem directionem, diuiniq; cultus, ac beneficiorum, & ministrorũ Ecclesiasticorum incrementum, nec non bonorum, & iurium suorum conseruationem conspicit, in Domino fa-
- 9 lubriter expedire, † Sane charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum Rex Catholicus, nobis
- 10 nuper exponi fecit, † quod olim in Ecclesia Cæsaraugustan. tunc seculari, vltra illius Canonicos, Portionarios, & Beneficiatos seculares, etiam Canonici Sancti Augustini regulares, introducti: † & deinde ad tollendas contentiones & controuersias inter ipsos seculares & regulares Canonicos subortas in locum dictorum Canonicorum secularium pro tempore defunctorum, soli Canonici regulares iuxta statutum à foelicis recordationis, Eugenio Papa III. prædecessore nostro desuper factum, suffecti & substituti, ac ibidem nullo certo eorundem
- 12 Canonicorum regularium determinato numero: † vnus Prioratus prima post Pontificalem quatuor Archidiaconatus, videlicet Cæsaraugustan. de Daroca, de Belchite, & Teruleñ. vna Cantoria, vna Cameraria, & vna Thesauraria, Dignitates regulares, ac tria officia etiam regularia, (videlicet) Operaria, Charitateria, & Elæmosinaria, nec non quæ per clericos seculares in titulum obtineri consueuerunt, vna Fabriceria, tres Archipresbyteratus (videlicet) Cæsaraugustan. de Daroca, & de Belchite, etiã officia, ac quinquaginta quatuor simplices portiones, & vna perpetua sine cura Capellania de la Infanta nuncupata: & sexaginta vel circa alia perpetua simplicia Beneficia Ecclesiastica instituta, † & ne dicti Canonici Regulares in Mensæ Capitularis dictæ Ecclesiæ fructibus, redditibus, & prouentibus exigendis & percipiendis, iuribusq; prosequendis, à regularis vitæ instituto distraherentur,

rentur, sed liberius & commodius vota sua altissimo per
 soluere valerent, prædictis, ac certis alijs iam suppressis
 ipsius Ecclesiæ Dignitatibus & Officijs, vltra dotes, ad
 illa pro tempore obtinentium congruam sustentationē
 assignatas, quam plurima & diuersa bona, fructus, reddi-
 tus, & prouentus (etiam decimales) aliāq; iura & emo-
 lumenta dictæ Mensæ Capitulari (cum hoc, quod Digni-
 tates & Officia huiusmodi pro tempore obtinentes; tan-
 quam eorundem bonorum, fructuum, reddituum, prouen-
 tuum, iurium & emolumentorum, administratores, seu
 Præpositi, vicissim in Mensibus, ad id, eorum cuiuslibet
 præscriptis, certas, Panis, Vini, Carnium, Cibariorum, &
 Esculentorum portiones, menstruas, Mesatas, nuncupa-
 tas, ac etiam Vestitum Canonicis Regularibus & portio-
 narijs prædictis, ac nonnullis alijs eiusdem Ecclesiæ Mi-
 nistris & personis, pro suis alimentis præstare & submi-
 nistrare tenerentur; ac sub certis alijs pactis conditio-
 nibus & oneribus tunc expressis) concessa & elargita
 fuerunt. † Cum autem sicut eadem expositio subiunge-
 bat temporis progressu, fructus, redditus & prouentus,
 earundem Dignitatum, benedicente Domino, ita ex-
 creuerunt, vt etiam deductis & solutis dictis mensuris
 portionibus: Bis mille & trecenti Prioratui: Bis mille
 & septingenti Cæsaraugustan: ac etiam bis mille de Da-
 roca; & ter mille de Belchite Archidiaconatibus; nec
 non mille & sexcenti Thesaurariæ: & octingenti ducati
 auri de Camera Eleemosinariæ præfatis: illorumque pos-
 sessoribus, annuatim remaneant: † Et loco dicti Archi-
 diaconatus Teruleñ, Apostolica auctoritate suppressi,
 alius Archidiaconatus de Aliaga, ibidem institutus repe-
 riatur, singulorum autem Archipresbyteratum, Canto-
 riæ, & Archidiaconatus de Aliaga, ac illis forsan annexo-
 rum fructus, septingentorum ducatorum similium secun-
 dum communem æstimationem valorem annum non
 exce-

- 16 excedant, † & a multis annis tam Dignitates quam Offi-
 17 cia huiusmodi, saltem pro maiori eorum parte Clericis
 18 secularibus ad eorum vitam commendari ceperint: † &
 19 in ipsa Ecclesia vix aliqua regularis obseruantia disci-
 20 pli-
 21 na vigeat: † & exceptis duobus dumtaxat regularibus
 22 personis (videlicet) dilectis filijs Gabriele Sora Canoni-
 23 co, ac Hieronymo Gamir Operario dictæ Ecclesiæ, cæ-
 24 teri omnes, Dignitatum, Officiorum, & Beneficiorum,
 25 tam regularium quam secularium præfatorum, moderni
 possessores clerici, seu Præsbyteri seculares existant: &
 consequenter difficile sit regularibus præfatis, † qui in
 domibus priuatis instar Canonicorum secularium habi-
 tare, fructusq; redditus & prouentus, bonorum & bene-
 ficiorum suorum in proprios vsus conuertere, & præter
 Rochettum strictum, seu cingulum album super veste
 talari, nullum habitum regularem deferre consueuerunt,
 vt cum tot præfatis & alijs ad dictam Ecclesiam deuo-
 tionis causa confluentibus personis secularibus, assidue
 conuersando, vitam regularibus institutis dicti ordinis
 conformem ducere poterunt: † nec facile inueniantur
 viri, nobilitate doctrina, & meritis pollentes, qui ordi-
 nem ipsum inibi profiteri, ac se ad illius regularem ob-
 seruantiam adstringere velint † & propterea magis ex-
 pediat, vt ecclesia prædicta, † quæ totius Regni Arago-
 num Metropolis, & de Iure Patronatus dicti † Philippi
 Regis, ex priuilegio Apostolico, cui non est hæctenus in
 aliquo derogatum, fore dignoscitur, ac quicquid in ea
 regulare existit, ad statum secularem reducatur, compe-
 tensque Canonicorum secularium numerus ibidem ins-
 tituatur, ac alia infra scripta fiant & ordinentur. Quare
 24 idem Philippus Rex, asserens, † Camerariæ sex mille
 (comprehensis duabus illorum partibus alias à piæ me-
 moriæ Gregorio Papa XIII. etiã prædecesore nostro,
 25 pro erectione, † & dote sex Canonicatum & Præben-
 darum

darum in ipsa Ecclesia Cæsaraugustanâ ultra solitum, seu
 tunc existentem illius Canonicoꝝ regularium nume- 26
 rus, dismembratis & nondum executioni demãdatis, †
 Operariæ verò sexcentoꝝ, † & Charitateriæ mille 27
 & centum † atque Fabriceriæ ducentoꝝ quinquagin 28
 ta: † necnon Capellaniæ de la Infanta præfatarum & il- 29
 lis forsan annexoꝝ respectiue trecentoꝝ ducatoꝝ
 auri parium fructus, redditus, & prouentus secundum
 communem æstimationem valorem annum non exce-
 dere nobis humiliter supplicari fecit, quatenus, Ecclesiã
 præfatam, ad statum secularem reducere, ac alias in præ-
 missis opportune prouidere de benignitate Apostolica
 dignaremur. † Nos igitur qui dudum inter alia volui- 30
 mus, quod petentes † Beneficia ecclesiastica alijs vniri, 31
 tenerentur exprimere verum annum valorem, secun-
 dum æstimationem eandem, etiam Beneficij cui aliud
 vniri peteretur, idemq; in quibusuis suppressionibus per
 petuis concessionibus, dismembrationibus, & applicatio-
 nibus, de quibusuis fructibus, & bonis ecclesiasticis, ob-
 seruari debere, tam mensæ Capitularis, quàm massæ cõ-
 munis dictæ Ecclesię, earumque rerum & bonoꝝ sta-
 tum, qualitates, quantitates, denominationes, situatio-
 nes, confines, circumstantias, & veros & annuos valores,
 ac quarumcunq; dismembrationum, separationum, ap-
 plicationum, vnionum, annexionum, incorporationum,
 & aliarum gratiarum, ad fauorem mensæ & massæ præ-
 dictarum, ac etiam pro erectione Canonicatum, & Præ-
 bendarum, seu locoꝝ, & Canonicalium portioꝝ,
 vel alioꝝ beneficiorum in eadem ecclesia & aliàs facta-
 rum, literarumq; Apostolicarum, desuper confectarum
 tenores: ac etiam eorum qui Dignitates, officia Portio-
 nes & beneficia prædicta, ad præsens obtinent, nomina,
 cognomina, iura, titulos, & commēdas, præsentibus pro
 expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclina-
 ti,

- 32 ti, † tibi per Apostolica scripta mandamus: quatenus vo-
catis qui fuerint euocandi in dicta ecclesia, ac omnibus
& singulis illius Dignitatibus officijs & alijs si quæ sint
33 beneficijs regularibus, & in commendam obtentis, † or-
dinem præfatum omnemq; statum, essentiam, & depen-
34 dentiam regulares ex nunc: necnon † Camerariam,
Operariam, Charitateriam, Fabriceriam, & Capellaniã
de la Infanta præfatas earumq; titulos, denominationes,
& qualitates, etiam ex nunc prout ex tunc, & è contra
cum primum Camerariam, Operariam, Charitateriam,
Fabriceriam, & Capellaniã de la Infanta huiusmodi,
per cessum, etiam ex causa permutationis in manibus Ro-
mani Pontificis pro tempore existentis, vel decessum,
seu priuationem, aut quamuis aliam dimissionem, vel a-
missionem, illas pro tempore obtinentium, etiam in ali-
quo ex mensibus Romano Pontifici pro tempore existẽ-
ti, seu Apostolicæ Sedi, per quascumque Constitutiones
Apostolicas, seu Cancellariæ Apostolicæ regulas editas &
edendas reseruatis; aut Ordinarijs Collatoribus, etiam
per easdem, vel quasuis aliàs constitutiones, aut regulas
seu literas alternatiuarum, vel alia Priuilegia & indulta
hactenus concessis, & imposterum concedendis aut iure
ordinario, vel aliàs competentibus, & cõpetituris simul,
vel successiue, etiam apud sedem præfatam, etiam cessan-
tibus commendis, antea de illis & eorum cuiilibet factis,
vacare contigerit, etiam si actu nunc præmissis siue alijs
quibusuis modis, & ex quorumuis aliorum personis va-
cent, & tanto tempore vacauerint, quod eorum collatio
iuxta Lateranen. Statuta Concilij ad Sedem præfatam le-
gitimè deuoluta. ac Cameraria, Operaria, Charitateria,
Fabriceria, & Capellania de la Infanta huiusmodi, disposi-
tioni Apostolicæ specialiter, vel generaliter reseruata exi-
stant, & ad illa consueuerint, per electionem assumi,
eisq; cura iurisdictionalis tantum immineat, ac super eis
inter

inter aliquos lis, cuius statum præsentibus haberi volumus pro expresso, pendeant indecissa auctoritate nostra penitus, & omnino perpetuo supprimas, & extinguas: † ac Ecclesiam, Dignitates, Officia, & alia si quæ sint, beneficia regularia huiusmodi, ad statum sæcularem (saluis tamen ac firmis, & illæsis remanentibus omnibus & singulis priuilegijs, indultis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus præhementijs, prærogatiuis, honoribus, facultatibus, iurisdictionibus, concessionibus indulgentijs, & alijs gratijs, tam spiritualibus quam temporalibus, eidem Ecclesiæ, illiusq; Capitulo, & mensæ Capitulari ac Dignitatibus, Officijs, Portionibus, & alijs Beneficijs præfatis: necnon illa pro tempore obtinentibus, caterisque ministris & personis, quomodolibet de iure, vel consuetudine aut priuilegio, seu aliâs quomodolibet competentibus, quo ad ea quæ sunt in vssu: necnon sub vllis reuocationibus comprehensa, nec statui, & Concilij Tridentini Decretis, ac præsentibus contrariantur,) † nec de cimis, primitijs, censibus, laudemijs, recognitionibus, seruitutibus, liuellis, possessionibus, proprietatibus, legatis, aniuersarijs, donationibus, iuribus, rebus, & bonis, ad illa quomodolibet spectantibus & pertinentibus, & si per sedem prædictam illiusq; legatos. Vel Nuncios, ac Imperatores, Reges, Reginas, Principes, & alios vtriusque sexus Christifideles, quoscunq; etiam intuitu, & contemplatione Religionis, & quandiu illa ibidem vigeret, concessa, donata, relicta, erogata, & elargita fuerint: † ita vt Dignitates officia, & si quæ sunt alia regularia beneficia huiusmodi ad præsens, & ante executionem præsentium obtinentes, absq; alia noua prouisione, vel possessionis adeptione, desuper facienda, illa de incepto in titulum, quo ad vixerint retinere, eorumq; fructus, redditus, proventus, iura obventiones, & emolumenta quæcumq; percipere, exigere, & leuare, ac in suos vsus, & vtilitatem conuer-

- 38 conuertere: † Necnon vnum & vnam Gabriel ex infra-
criptis Canonatibus & Præbendis consequi, ac etiam
39 quo ad vixerit retinere; † Et ne in ipsa Ecclesia personæ
diuersi habitus existant, ipse & Hieronymus prædicti, tã
in Choro & Capitulo dictæ Ecclesiæ, quam alibi, alijs
futuris illius Canonicis sæcularibus in habitu superiore
ac ritu, incessu, & cæremonijs, absque alicuius Apostasiæ,
irregularitatis seu inhabilitatis nota, vel macula, aut alte-
rius censuræ, seu pœne Ecclesiasticæ incursum (retento ta-
men subitus regulari eorum habitu, & firmis alijs reman-
nentibus tribus substantialibus votis per eos emissis) se
confirmare ac fructus, redditus, & prouentus, quorumcũ-
quæ beneficiorum Ecclesiasticorum per eos nunc, & pro
tempore obtentorum in suos proprios, & alios eis bene-
vifos, (honestos tamen & alijs licitos) vsus conuertere;
necnon de bonis suis mobilibus, & immobilibus ac se-
mouentibus quibuscunquæ tam in vita quàm in morte
ac in eorum vltimis voluntatibus, perinde ac si regulares
nunquam fuissent, testari, & disponere libere, & licite va-
40 leant: ipsis autem † regularibus ab intestato decedenti-
bus omnia & quæcunq; eorum bona huiusmodi præfata
41 mense Capitulari acquiratur. † Deniq; omnia & singula,
quæ in dicta Ecclesia pro Canonicis, & personis regula-
ribus erant, de cætero pro Canonicis, & personis sæcula-
42 ribus, sint & esse censeantur, † nec aliqua deinceps per-
sona, ad habitum, & professionem regularẽ inibi aliquo
modo recipi vel admitti debeat, & si recipiatur, vel ad-
mittatur, receptio & admissio huiusmodi, & inde secuta
quæcunq; nullius sint roboris, vel momenti dicta auctori-
tate nostra etiam perpetuo reducas. † Necnon in dicta
43 Ecclesia viginti quatuor Canonatus, & totidem Præ-
bendas, pro viginti quatuor Clericis sæcularibus, futuris
illius Canonicis, (compræhensio in eis dicto Gabriele)
44 † qui omnes, Capitulum sæculare ipsius Ecclesiæ faciant,
& con-

& constituentur † ac ijs sacris Ordinibus, quos Præbendæ
 per eos respectiue obtentæ (iuxta designationem à venerabile
 fratre nostro Archiepiscopo Casaraugustan. cum consilio Capituli prædictorum desuper faciendam) requi-
 rent: vel saltim legitima ad illos suscipiendos ætate consti-
 tuti sint, † & apud eandem Ecclesiam personaliter resi-
 dere: necnō Missas, Horas Canonicas, aliaquē diuina Of-
 ficia ibidē celebrare, & recitare ac illis interesse, & aliās
 ipsi Ecclesiæ in Diuinis laudabiliter deseruire tenean-
 tur, auctoritate nostra prædicta similiter perpetuo erigas,
 & instituas. † Ac tam Canonicis quā Portionarijs pro tē-
 pore existentibus dictæ Ecclesiæ, vt à continua residētia,
 apud illam faciendā, aliquantisper releuentur, præter
 quā ex aliqua rationabili causā à prædictis Capitulo ap-
 probanda, & de expressa Capituli huiusmodi licentiā;
 Portionarij videlicet, per vnus, Canonici verò, per triū
 mensium dumtaxat spatium, siue continuum, siue inter-
 polatum, ab ipsa Ecclesia illiusquē seruitio abesse libere,
 & licite valeant. Ita tamen vt saltem duæ ex tribus par-
 tibus ipsorum Canonicorum & Portionariorum respec-
 tuiue apud dictam Ecclesiam resideant, & absentia huius-
 modi in festiuitatibus solemnioribus, ac Quadragesimæ
 & Aduentus temporibus, nisi ex vrgentissima, & maximè
 necessaria causā concedatur, eadē auctoritate nostra indul-
 geas; † Necnon à Casaraugustan. tot quæ septingentos
 (comprehensa medietate fructuum illi in Loco de Epila
 Casaraugustan. Diocesis competente, † & à de Daro-
 ca, tot quæ aliorum septingētorum, videlicet illa omnia
 quæ in Loco de Almunia eiusdem Diocesis consistunt,
 ac à de Belchite Archidiaconatibus, tot quæ mille, necnō à
 Thesauraria præfatis tot quæ sexcētos ducatos auri pares
 annuatim constituent, proprietates & bona, & in deci-
 mis, censibus, vel alijs redditibus consistētia, similiter ex
 nunc pro vt ex tunc, & è contra, cedentibus etiam ex cau-
 sa

45

46

47

48

49

.G. H. L. O. C. S. S.

sa permutationis, in eiusdem Romani Pontificis, pro tem-
 pore existentis manibus, vel decedentibus modernis pos-
 sessoribus, Archidiaconatum Cæsaraugustan. de Daroca,
 & de Belchite, ac Thesaurariæ huiusmodi, vel illis aliàs
 quomodolibet etiam apud sedem præfatam simul, vel suc-
 cessiue vacationibus, seu illorum comendis cessantibus
 simili auctoritate nostra pariter perpetuo separet, & dis-
 50 membrares † illaq; sic separata & dismembrata: necnon
 omnia & singula bona proprietates, fructus, redditus, pro-
 uentus, iura, obuentiones, & emolumenta, Camerariæ,
 Operariæ, Charitateriæ, Fabriceriæ, & Capellaniæ de la
 Infanta suppressarum præfatarum dictæ mensæ Capitula-
 ri ad usum & commodum Canonorum prædictorum
 dumtaxat dicta auctoritate nostra ibidem perpetuo appli-
 ces & appropriet, † Necnon omne & quodcunquè ius
 51 ac etiam facultatem, omnia & singula beneficia Eccle-
 siastica, cum cura & sine cura, etiam si Canonicatus &
 Præbendæ, aut portiones, seu Parochiales Ecclesiæ, vel
 earum perpetuæ Vicariæ, aut aliàs quomodolibet quali-
 ficata fuerint, ad collationem, prouisionem, præsentatio-
 nem, institutionem, seu quamuis aliam dispositionem,
 tam Archidiaconi Cæsaraugustan. (quoad ea dumtaxat
 quæ in Ecclesia dicti loci de Epila) quam Camerarij, Ope-
 rarij, Charitaterij, & Fabricerij ipsius Ecclesiæ Cæsaraug-
 gustan. pro tempore existentium in Cæsaraugustan. & de
 Epila prædictis, ac Oppidi de Alcañiz dictæ Diocesis
 Ecclesijs, & alibi vbicunq; coniunctim, vel diuisim quo-
 modolibet cessantibus reservationibus, & affectionibus
 Apostolicis spectantia, & pertinentia illorum vacatione
 pro tempore occurrente conferendi, & de eis etiã pro-
 uidendi, seu aliàs disponendi, ac personas idoneas ad illa
 præsentandi, & in eisdem instituendi in Capitulum hu-
 iusmodi, auctoritate nostra prædicta etiã perpetuo trans-
 52 feras. † Ita quod liceat prædictis Capitulo, corporalem,
 realem,

realem, & actualem possessionem, proprietatum, bono-
 rum, & aliorum dictæ mensæ Capitulari per presentes
 applicatorum, & appropriatorum, ac in ipsos Capitulum
 translatorum eorumq; annexorum iurium, & pertinen-
 tiarum, quorumcunq; per se vel alium, seu alios eorum;
 & dictæ mensæ Capitularis, nominibus, propria auctori-
 tate libere apprehendere, & perpetuo retinere, ac bona
 & proprietates huiusmodi locare, arrendare, regere, &
 administrare: Necnon fructus, redditus, prouentus, iura
 obuentiones, & emolumenta quacunq; inde prouenien-
 tia (deductis & supportatis prius omnibus, & singulis o-
 neribus Camerariæ, operariæ, Charitateriæ, Fabricariæ,
 & Capellanæ de la Infanta suppressis prædictis quomo-
 dolibet incumbantibus) in usum & utilitatem dictorum
 Canonicorum dumtaxat, modo, & forma infra scriptis
 conuertere Diacesani loci, vel cuiusuis alterius licentia
 de super minime requisita. † Cum hoc tamen quod sepa-
 rationibus, & dismembrationibus huiusmodi loco facto,
 ad diuisionem & repartitionem proprietatum, & bono-
 rum à Casaraugustan de Daroca & de Belchite Archi-
 diaconatibus, ac Thesauraria prædictis, vt præfertur sepa-
 ratorum, & dismembratorum procedi nequeat; nisi ha-
 bita prius possessione eorundem Archidiaconatum &
 Thesaurariæ per futuros in illis respectiue successores, &
 cum eorum interuentu. † Inuentum autem discordia
 inter Capitulum & successores huiusmodi circa diuisionem
 & repartitionem præfatas, liberum sit eisdem suc-
 cessoribus, proprietates, & bona sic separata, & dismem-
 brata pro suis quisque dignitatibus retinere, & ratam
 partem, seu portionem ab illis separatam in pecunia di-
 ctæ mensæ Capitulari annuatim per soluerè, † Ipsi quo-
 que successores in Casaraugustan. de Daroca, & de Bel-
 chite Archidiaconatibus, ac Thesauraria huiusmodi ad
 quarumcumque pensionum, si quæ super illorum fructi-
 bus,

bus, redditibus, & prouentibus tēpore quo dismēbrationi
 & separationi proprietatū, & bonorū ab eisdē, vt præfer-
 tur factis, locū fieri cōtigerit, reseruatē reperiātur quę sal-
 uæ & illæ sã remaneāt: solutionē modo, & forma, ac in lo-
 co & terminis, necnō sub cēsuris, & pœnis in huiusmodi
 reseruationibus præscriptis, faciendā omnino teneantur,
 56 ac ad id cogi & cōpelli possint. † Licet tamē eis, ratā par-
 tē, dictā mensam capitularē ratione quantitatis, & valo-
 ris annui bonorum, & proprietatum à Dignitatibus hu-
 iusmodi sic separatorum, & dismembratorum ac eidem
 mensæ applicatorū, & appropriatorū à prædictis Capitu-
 lo repetere; ipsiq; Capitulum ad solutionē ratę partis hu-
 iusmodi sibi faciendā etiā teneantur. Quodq; deductis
 57 prius, & supportatis oneribus prædictis: † Necnon detra-
 cta annuatim rata parte pecuniarū, quæ pro iuribus Ca-
 meræ Apostolicæ ratione proprietatū & bonorū præfatæ
 mensæ Capitulari, vt præfertur applicatorum, & appro-
 priatorum pro tempore debitis, singulis quindennijs,
 58 iuxta obligationem desuper factam soluendis, iudicio ca-
 pituli præfatorum necessaria fuerit: † omnes Canonici
 præfati de fructibus dictæ mensæ capitularis, æquis por-
 tionibus, & indifferentibus, (sine tamē dicti Gabrielis, ac
 Portionariorū & aliorū de portionibus mensuris, mēsa-
 tis nuncupatis prædictis, necnon alijs fructibus, ad eam-
 dem mensam hætenus spectantibus, & pertinentibus
 participantium. Necnon infrascriptæ massæ communis
 59 distributionum manualium præiudicio) participant, †
 Postquam vero omnes, & singulæ applicationes, & ap-
 propriationes præfatæ, suum integrum effectum sorti-
 tæ fuerint; nec antea ex tunc officio sanctissimæ In-
 quisitionis, hæreticæ prauitatis in dicta ciuitate institu-
 to, quingenta scuta, dumtaxat (decem regalibus pro
 quolibet scuto huiusmodi computatis) ex fructibus, red-
 ditibus, et prouentibus dictæ mensæ Capitularis, loco
 Canoni-

Canonicalis Portionis, seu Præbendæ quæ prætendi pos-
 set in vim indulti Apostolici, super vnione vnus ex
 Præbendis singularum Ecclesiarum Cathedralium Re-
 gnorum Hispaniarum ad fauorem & commodum of-
 ficiorum eiusdem Inquisitionis, in dictis Regnis in-
 stitutorum, vt asseritur concessi, annuatim per sol-
 ui; ac Inquisitores & ministri pro tempore existen-
 tes, officij Inquisitionis huiusmodi, dictis scutis quin-
 gentis annuis, omnino contenti esse, nec quicquam
 vltra quouis præ textu petere, vel prætendere de-
 beant. † In super, quod ex nunc perpetuis futuris
 temporibus, Dignitas maior post Pontificalem, vi-
 delicet Prioratus, non amplius Prioratus, sed De-
 canatus; elemosinaria vero, Scholastria, ac illos nunc
 & pro tempore obtinentes Decanus & Scholasticus
 dictæ Ecclesiæ respectiue. † Necnon cum primum
 suppræssioni dictæ Capellanæ de la Infanta, locus
 factus fuerit, vt præfertur, ex tunc, antiquior &
 primus Canonicorum prædictorum Canonicus Capella-
 nus de la Infanta denominari, & nuncupari debeant;
 ipseque Canonicus Capellanus de la Infanta nuncupādus,
 onus celebrationis ducentarum Missarū, præ dictæ Cepel-
 lanæ de la Infanta incumbens, in se suscipere: † Capitulū
 verò præ dicti, illi, ratione celebrationis Missarum huius-
 modi, octuaginta scata monetæ, ad rationem decē rega-
 lium pro quolibet scato huiusmodi, singulis annis in per-
 petuum soluere teneantur, & obligati existant. † Necnō
 vltra supra dictas Dignitates, tam Scholastria, quam Ar-
 chipræsbyteratus Casaraugustan de Daroca & de Bel-
 chite huiusmodi, etiā sint & esse censeantur inibi. Digni-
 tates cū honoribus, & insignijs cōsuetis. † Ita vt illa nūc
 & pro tēpore obtinentes, apud ecclesiam Casaraugustan
 personaliter residere, ac horis Canonicis diurnis pariter,
 & nocturnis ibidem interesse, ac aliās in diuinis dictæ

60

60

61

62

63

64

- ecclesiæ deferuire teneantur, ad instar aliarum dignita-
 tum eiusdem Ecclesiæ Cæsaraugustan. † Domus autem,
 65 ædes & habitationes, tam Canonicales, quam ad Came-
 rariam Operariam, & Charitateriam suppræssas huius-
 modi pertinentes, modernis Camerario, Operario, &
 Charitaterio eiusdem ecclesiæ vt præfertur cedentibus
 vel decedentibus, & ea quæ olim erat dictæ suppræssæ in
 firmariæ, inter dictæ ecclesiæ Cæsaraugustan. personas
 Capitulares tantum, Domos proprias, ratione dignitatuū
 ac Canoniatuum, & Præbendarum per eos ibidem pro
 66 tempore obtentorum non habentes, secundum eorum
 receptionis ordinem, longiorisq; seruitij meritum prout
 à prædictis Capitulo desuper ordinatum fuerit distribu-
 67 † Et illa quæ dicto Gabrieli obuenit, seu quam ad præ-
 fens in habitat, retineri, & quandiu vixerit impensis fa-
 bricæ dictæ ecclesiæ Cæsaraugustan. restaurari debeat, †
 Quodq; omnia & singula legata, elemosinæ, oblatio-
 nēs obuentiones, & emolumentas, quæ deinceps pro Mis-
 sis, Aniuersarijs, funeralibus obitibus, processionibus, cæ-
 terisq; diuinis, vel pijs officijs in dicta ecclesia Cæsaraugu-
 stan. celebrandis, recitandis, peragendis, & exercendis
 fieri contigerit, singulis eiusdē Ecclesiæ Cæsaraugustan.
 68 personis, illis inter esētibus, pro sua cuiusq; rata parte, †
 iuxta ordinē similiter ab eisdē Archiepiscopo, & Capitu-
 lo desuper faciendā, cōmunia sint; & obtinētes dignitates
 vel Canonici, seu Portionarij, aut Beneficiati prædicti; eo-
 69 rū quicquā separatim, vel diuēsim habere seu percipere
 nequeāt. † Ad hæc tã decanatuū, quā alias dignitates hu-
 iusmodi nūc & pro tēpore obtinētes, de gremio Capituli
 huiusmodi sint, & esse censeantur, ac ibidem vocem ac-
 70 tiuam, & passiuam habere, Missasque in maiori, &
 quibuscunq; alijs altaribus dictæ Ecclesiæ Cæsaraug-
 70 gustan. celebrare libere & litere valeant. † Inter
 Decanum autem & alios in dignitatibus constitutos,
 necnon

ne non Canonicos, Portionarios & Beneficiatos ipsius Ecclesiæ Cæsaraugustanæ similiter nunc, & pro tempore existentes, infrascriptus ordo seruetur. Videlicet vt Decanus in primo & digniori stallò, ac loco post Archiepiscopum deinde Cæsaraugustanæ de Daroca, de Belchite & de Aliaga Archidiaconi, moxq; Cantor, Camerarius, Thesaurarius Scholasticus, ac Archipresbyteri Cæsaraugustanæ, de Daroca, & de Belchite post modum Gabriel, & successiuè alij Canonici, & post eos, Operarius, Charitaterius, & Fabricerius. Demum Portionarij & Beneficiati, habita temporis suæ eiusque receptionis, & admissionis, non autem sacri ordinis, aut gradus, seu alicuius extra ipsam Ecclesiam Cæsaraugustanæ Dignitatis, seu personatus ratione sedere, & incedere. Post cessum autem, vel decessum modernorum possessorum Camerariæ, Operariæ, Charitateriæ, & Fabriceriæ præfatarum alij immediatè sequentes in eorū stallis & locis succedere, & gradatim ascēdere. Dictusq; † Decanus, nūc 71 & pro tempore existens, caput capituli huiusmodi esse, ibidemq; præsidere, ac in Choro, Capitulo, processionibus, & alijs actibus publicis, & priuatis eiusdem Ecclesiæ Cæsaraugustanæ. † Ac etiam in Comitijs generalibus & officijs publicis dicti Regni, ac alijs vbiq; locorum, eandem præheminentiam, auctoritatem, & superioritatem & prærogatiuam, quæ ipsius Ecclesiæ, Prioribus, qui pro tempore fuerunt, tam intus quàm extra ipsam Ecclesiam Cæsaraugustanæ hactenus competit in omnibus, & per omnia, absq; vlla prorsus differentia habere, † Nec 72 non in ipsius Decani absentia, Cæsaraugustanæ ipso autē etiam absente, de Daroca Archidiaconi, & sic alij in Dignitatibus constituti gradatim, ordine prænartrato, & illis similiter absentibus, antiquior dictorum Canonicoꝝ ibidem præsentium, loco eiusdem Decani præsidere; & similiter prærogatiuam, auctoritatem, & superioritatem,

- quam idem Decanus haberet si inibi præsens esset, habere. † Et tam Decanatum, aliasq; Dignitates & officia, 74
quam Canonicatus, & Præbendas huiusmodi pro tempore obtinentes, in Choro, Capitulo, Processionibus & alijs actibus prædictis, Hyemali, videlicet Cappas nigras cum Cappucijs pellibus Armellinis intrinsecus suffultis: ac Rochettis manicas strictas habentibus: Æstiuo autè temporibus, Rochetta similia & Almutia, Serico rubeo in oris internis ornata, necnon super pellicea, seu cottas, 75
cum manicis oblongis deferre; illisq; vti. † Et tam ipsi quam Capitulum, Portionarij & Beneficiati prædicti, omnimodæ visitationi, correctioni, iurisdictioni & superioritati ipsius Archiepiscopi pro tēpore existentis; subesse 76
& subiacere debeant. † Ipse tamen Archiepiscopus, super quibuscunque criminibus, excessibus & delictis, personarum Capitularium eiusdē Ecclesiæ Cæsaraugustanā, non nisi adiunctis sibi duobus de gremio Capituli huiusmodi existentibus & ab eisdem Capitulo dumtaxat, quoties opus fuerit nominandis, ac alias iuxta formam Concilij Tridentini in capitulo sexto, Sessione vigesima quinta, traditam etiam si forsan ipse Archiepiscopus antea, in dictas personas Capitulares, maiorem & omnimodā haberet iurisdictionē, procedere possit, & debeat. † Quodque Dignitates, & officia prædicta cum ipsius Ecclesiæ Cæsaraugustanæ Canonicatibus & Præbendis, ac Portionibus, omnino incompatibilia existant, & in simul per vnum obtineri nequeant. † Vt autem Decanus, & alij in 77
Dignitatibus constituti, ac Canonici prædicti, ad personaliter apud dictam Ecclesiam Cæsaraugustanā residendum, illisq; in diuinis inferuiendum, promptius & assidue inuitentur: idem Archiepiscopus tanquam dictæ Sedis Delegatus, cum Consilio Capituli huiusmodi, facta præsentium in illis partibus publicatione (nullo alio desuper à nobis, vel dicta Sede expectato mandato) vnam massam 78
commu-

communem distributionum quotidianarum manualium
 nuncupandarum, inter Dignitates obtinentes, ac Cano-
 nicos præsentés residentes, necnon Missis, Horis Cano-
 nicis & alijs tam diurnis, quàm nocturnis officijs diuinis,
 necnon Processionibus & actibus prædictis interessentes :
 æquis portionibus diuidendarum, & repartendarum;
 quæ tales sint, vt non faciliè negligantur; ac absentium
 & non interessentium portiones, alijs præsentibus
 & interessentibus, proportionabiliter, vt præfertur ac-
 crescere debeant, ex mensæ Capitularis, & seu massæ cõ-
 munitatis Canonice huiusmodi fructibus, iuxta disposi-
 tionem decretorum dicti Concilij Tridentini: habita tẽ-
 porum seruitiorum & fructuum etiam excrescentium
 ratione constituere, & stabilire. † Necnon Canoniceatus
 & Præbendas, quibus quisque ordo, ex sacris annexus esse
 debeat distinguere procuret. † Præterea vt dictæ mē-
 sæ Capitularis indemnitati circa exactionem & recupera-
 tionem menstruarum, Portionum consulatur: Quod
 de cæterò omnes & singuli, qui dignitates, & officia, qui-
 bus onus solutionis & præstationis menstruarum portio-
 num incumbit, pro tempore obtinentes; illarum loco mille
 ducatos auri de Camera in singulis mensibus eos respec-
 titiue tangentibus, prædictæ mensæ Capitulari, omni mo-
 ra, & exceptione cessantibus realiter, & cum effectu per-
 soluere omnino teneantur: & ad id per sequestrationem,
 & subtractionem fructuum, reddituum, & prouentuum
 bonorum huiusmodi, ac alias quibusuis iuris, & facti re-
 medijs, etiam executiue procedendo: cogi & compelli
 possint; Nec super his etiam prætextu dismembrationum,
 separationum, applicationum & appropriationum, vt præ-
 dicitur factarum excusari possint. † Quodque moder-
 nus Decanus eiusq; successores ex nunc, † loco autem
 separationi & dismembrationi proprietatum & bono-
 rum, à Casar Augustan de Daroca & de Belchite Archi-

88

88

79

80

88

81

82

- 83 diaconatus, ac Thesauraria huiusmodi facto futuri in illis successores respectiue; extunc talias vero Dignitates pro tempore obtinentes, postquam omnes & singula suppræssiones, dismembrationes, applicationes & appropriationes factæ prædictæ integrum effectum sortitæ fuerint, nec antea de distributionibus quotidianis manualibus prædictis, nec non portione panis duraxat, ad instar singulorum Canonicorum prædictorum (non autem vestuario, vel grossis fructibus dictæ mensæ Capitularis seu massæ communis, inter solos Canonicos huiusmodi distribuendis. Neque etiam de dictis menstruis portionibus) participare possint, & debeant; † Interim tamē eorum singulis, si ibidem personaliter resederint, portio quatuor panum coquetarum nuncupatarum quotidie distribuatur, † Capitulum autem prædicti, dictas menstruas portiones eisdem Canonicis, Portionarijs, & alijs ministris, & personis, de illis participantibus, pro sua cuiusque rata parte, vt moris est præstare & subministrare etiam teneantur, ac ad id obligati censeantur, † Illi autem ex Canonicis & Portionarijs prædictis qui à dicta Ecclesia Cesaraugustan: & illius seruitio, quoad Portionarios videlicet, vltra vnus, quo vero ad Canonicos, vltra triū mensium spatium huiusmodi (cessante infirmitatis aut alio legitimo impedimento à prædictis, Capitulo approbando) se absentauerint, tam de distributionibus etiam manualibus, & quotidianis quam menstruis, portionibus, vestuario, fructibus, redditibus, & prouentibus etiā grossis, alijsque iuribus, obuentionibus & emolumentis massæ communis ipsorum Canonicorum & Portionariorum, participare nequeant, † sed eorum sic absentium portiones, alijs Canonicis, & Portionarijs præsentibus, & diuinis officijs interessentibus, respectiue accrescant
- 88 † Quodque ex viginti quatuor Canonicatibus, & præbendis prædictis, vnus & vna Magistralis, pro vno magistro

gistro in Theologia, ac alius, & alia Doctoralis, pro vno
vtriusque, vel alterius iurium Doctore, seu Licenciato;
necnon alius & alia Pœnitentialis, pro vno Pœnitentia-
rio: aliusq; & alia Lectoralis nuncupandi, pro vno sacræ
scripturæ lectore, iuxta formam Cōcilij Tridentini præ-
dicti qualificatis, qui omnes in dicta Ecclesia, † Magister 89
in Theologia, (videlicet) Aduentus, & Quadragesimæ,
ac alijs anni temporibus, quibus id sibi à prædictis Capitu-
lo ordinatum fuerit, verbum Dei prædicare, † Doctor 90
vero Consilium & operam, in ipsius Ecclesiæ negotijs
peragendis, & dirigendis, ac causis & iuribus tuendis &
defendendis, quando & quoties à prædictis Capitulo
requisitus fuerit, gratis fideliter præstare, † Pœnitentia- 91
rius vero, Christi fidelium confessiones audire, eisq; pœ-
nitentias salutare iniungere; † Lector autem sacræ scri- 92
pturam, iuxta dicti Concilij formam, legere, & interpre-
tari; & vnusquisq; ipsorum, ea quæ ad officium suum iux-
ta eiusdem Concilij Tridentini dispositionem, spectant,
& pertinent facere, & adimplere teneantur, perpetuo
affecti existant. † Quodq; collatio, prouisio, & omnimo-
da dispositio omnium & singulorum dignitatum (exce-
pta maiori post Pontificalem,) † De qua quotiescunq; 93
vbicunq; & qualitercunq; illam vacare contigerit per
Romanum Pontificem, & Sedem Apostolicam tantum
disponi possit & debeat, † Ac Canonicatum, & Præben- 94
darum dictæ Ecclesiæ Cæsaraugustanæ occurrente dein-
ceps illorum vacatione, extra Romanam Curiam, in Mar-
tij, & Septembris, ad Capitulum cum Archiepiscopo pro
tempore existente si Capitulo huiusmodi interfuerit, † 95
Ita tamen vt ipse Archiepiscopus in huiusmodi & qui-
busuis alijs actibus capitularibus, vnâ dumtaxat voce,
prout cuilibet dictorum Canonicorum eiusq; suffragan-
non plus iuris, vel momenti, quam vnus cuiusq; eorum-
dem Canonicorum habeat nisi vocum paritate occurren-
te.

te. Quo casu iteratum eiusdem Archiepiscopi suffra-
 gium paritatem vocum huiusmodi dirimat, & pars cui
 97 adhærebit maior censeatur. † In Iunij vero & Decem-
 98 bris mensibus ad ipsum Archiepiscopum insolidum; †
 Dummodo aliàs dispositioni Apostolicæ reseruata, vel
 98 ex generali reseruatione affecta non fuerint; & cum hoc
 quod de illis sic vacantibus nec dispositioni Apostolicæ
 reseruatis, seu affectis personis idoneis, iuxta sacrorum
 Canonum & Tridentini, ac aliorum conciliorum gene-
 99 raliū dispositionem, prouidere teneantur, pertineat, †
 Neq; in collationibus, prouisionibus, & alijs dispositioni-
 bus, dignitatum, ac Canonicatum & Præbendarū huius
 modi, quotiescunq; & quandoecunq; illa in reliquis octo
 videlicet, Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augu-
 sti, Octobris, & Nouembris mensibus vacare contige-
 rit, vel aliàs dictæ Sedi Apostolicæ reseruati, seu affecti
 fuerint quocunq; modo, etiam prætextu cuiuscunq;
 gratiæ alternatiuæ mensium, tam moderno quam pro
 tempore existenti Archiepiscopo prædicto, per nos &
 quoscunq; alios Romanos Pontifices successores nostros
 concessæ & concedendæ nullatenus se intromittere pos-
 sint, sed dignitates, & Canonicatus, ac Præbendæ huius-
 modi in vltimo dictis octo mēribus protēpore vacantes,
 sint & esse cēseatur nostræ & dictæ Sedis dispositioni per-
 petuo reseruati. Ac de illis per eādē Sedē dūtaxat disponi
 100 possit, & debeat, † (Saluo tamen iure patronatus prædi-
 cto Philipo Regi in dicto Archidiaconatu de Aliaga ex
 priuilegio Apōstolico vel aliàs legitimè competente.
 Circa quod, ac etiam portionum, & aliorū beneficiorum
 ecclesiasticorū dictæ Ecclesiæ Casaraugustanæ collationē
 101 fructus, & qualitates, nihil innouare intendimus, † Et ex-
 ceptis Canonicatibus, & Præbendis Magistralibus, & Do-
 ctoralibus nec non Pœnitentialibus, & Lectoralibus nū-
 cupatis, de quibus extra Curiam prædictam in quibus-
 cunque

cunq; mensibus ordinarijs vel Apostolicis prædictis, pro
 tempore vacantibus, per Archiepiscopum si præsens in
 Capitulo fuerit, vt præfertur, & Capitulum prædictos,
 personis vt præfertur qualificatis, per eos in concursu
 de super faciendo prout in alijs Canonicatibus & Præ-
 bendis Magistralibus & Doctoralibus Ecclesiarum Ca-
 thedralium Castellæ & Legionis Regnorum fieri solet,
 capitulariter eligendis, prouideri debeat; † Ita tamen 102
 quod prouisione huiusmodi Canonicatibus & Præbendis
 Magistralibus, & Doctoralibus, nec non pœnitentiali-
 bus & lectoralibus, si ratione vacationis illorum in di-
 ctis octo mensibus, aut alias quomodolibet sedis prædi-
 ctæ dispositioni reseruati, vel affecti fuerint, intra qua-
 tuor menses à die suæ quisque prouisionis huiusmodi
 computandos, nouam prouisionem à Sede prædicta im-
 petrare, & literas Apostolicas desuper in totū expedire,
 ac iura dictæ Cameræ propterea debita persolvere om-
 nino teneantur. Alioquin prouisiones huiusmodi cum in
 de secutis quibuscunque nullius sint roboris vel momen-
 ti. Ipsiq; Canonicatus, & Præbendæ, Magistrales Doctora-
 les, Pœnitētiales, & Lectorales, vacare ceseātur, eo ipso.
 Ac de illis per Sedem præfatam dumtaxat, disponi pos-
 sit, eadem auctoritate nostra similiter perpetuo statuas,
 & ordines. † Et nihilominus eidē Phelippo Regi, eiusq; 103
 successoribus Aragonum Regibus, tam masculis, & per
 lineam fæmeninam descendantibus, quam fæminis, vsq;
 in infinitum, & in perpetuum ius nominandi personas
 sibi gratas, & acceptas aliàs tamen habiles, & idoneas,
 Romano Pontifici pro tempore existenti: tam ad Digni-
 rates † (non tamen maiorem post Pontificalem) quam 104
 Canonicatus, & Præbendas tantum Ecclesiæ Cæsaraugusta-
 n. præterquam Magistrales, & Doctorales, necnon
 Pœnitentiales, & Lectorales huiusmodi; in Februarij,
 Maij, Augusti, & Nouembris, mensibus prædictis, dum-
 taxat

taxat extradictam Curia pro tempore vacantes, etiam si
 dispositioni Apostolicæ ex eo quod illos obtinentes, ali-
 cuius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, etiam viuen-
 tis, & in dicta Curia præsentis, familiares continui, com-
 mensales, aut sedis præfatæ, Notarij, Subdiaconi, Acoliti,
 Capellani causarum Palatij Apostolici Auditores, litera-
 rum Apostolicarum Abbreuiatores Scriptores, Cubicu-
 larij, Nuntij, Prouentuum & iurium dictæ Cameræ de-
 bitorum Collectores, vel Subcollectores, aut quicumq; a-
 lij Curia, & Sedis prædictarum Officiales, præsentis, &
 futuri, quocumque nomine nuncupati, seu ex quauis alia
 causa specialiter: vel alias (præterquam ex personis fa-
 miliarium, & continuorum Commensalium nostrorum,
 vel aliorum Roman. Pontificum prædecessorum, vel suc-
 cessorum nostrorum generaliter reseruati, seu ex gene-
 rali reseruatione Apostolica affecti fuerint) per Nos, &
 Romanos Pontifices & successores nostros ad nomina-
 10j tionem huiusmodi conferendos, † Ita vt de illis in eisdẽ
 posterioribus quatuor mensibus, extra dictam Curiam,
 alias quã ex personis familiarium & continuorum Cõmen-
 salium nostrorum, & aliorum Romanorum Pontificum
 prædecessorum & successorum nostrorum pro tempore
 vacantibus, absq; nominatione prædicta, & per Nos, &
 successores nostros Romanos Pontifices ac eandem Se-
 dem pro tempore disponi minime possit. Ac collationes
 commendæ, & quauis alia dispositiones, aliter pro tem-
 pore factæ, & literæ Apostolicæ desuper conficiendæ,
 cum inde secutis quibuscunquẽ nullius sint roboris vel
 momenti. Cum hoc tamen quod Dignitates, ac Cano-
 nicatus, & Præbendæ Ecclesiæ Casaraugustan. huiusmo-
 di ad quos in dictis quatuor mensibus pro tempore va-
 cantes, Philippus Rex eiusque successores prædicti no-
 minare contigerit, vt præferatur quotiescunquẽ deinceps
 in alijs quam quatuor mensibus eis sic concessis, vacaue-
 rint:

rint: nullatenus nominationi huiusmodi subiectæ, & ob-
 noxi; sed omnino liberę collationis sint, & esse censean-
 tur. † Quodquę nominatio ipsa quoad Dignitates, ac Ca- 106
 nonicatus, & Præbendas sub ea comprehensos, intra sex,
 si vacatio huiusmodi vltra: si vero citra montes, con-
 tingat, intra octo menses, à die eiusdem vacationis com-
 putandos, Romano Pontifici pro tempore existenti, seu
 dictæ sedi omnino fieri debeat: alioquin dictis sex, vel
 octo mensibus respectiue effluxis, vt dispendiosę vacatio-
 ni Dignitatum, ac Canonicatum, & Præbendarū Eccle-
 siæ Cæsaraugustanæ. huiusmodi celeriter consulatur, de
 illis sic vacantibus per Romanum Pontificem, seu sedem
 huiusmodi; nulla dicti Regis præcedente, seu vltierius ex-
 pectata nominatione, libere prouideri possit; dicta aucto- 107
 ritate nostra perpetuo concedas, & reserues; † Postremo
 prædictis Capitulo, pro dictę Ecclesię Cæsaraugustanæ, ac
 illius Dignitatum, Officiorum Canonicatum, & Præbe-
 darum, Portionum, aliorumq; beneficiorū Ecclesiastico-
 rum, & illa pro tēpore obtinentiū: necnon Ministrorū, re-
 rum & bonorum, tam spiritaliū, quàm tēporaliū prospe-
 ro, & felici statu, regimine, gubernio, directione, & admi-
 nistratione, ac onerum illis incūbentium supportatione,
 domorum Canonicalium ad vsū & habitationem per-
 sonarū Capitularium deputatione, Missarum, Horarum 801.
 Canonicarum, & diuinorū officiorum, tam Diurnorum,
 quàm Nocturnorum celebratione. Illorū quibus in poste-
 rum de Dignitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, Por-
 tionibus, & Beneficijs huiusmodi Apostolica, vel ordina-
 ria auctoritatibus prædictis prouideri contigerit; recep-
 tione, admissione, & residentia. Distributionum etiā quo 801
 tidianarum Aniuersariorum, Elamosynarum obligatio-
 num, & aliorum emolumentorum perceptione, diuisione,
 repartitione, & admissione, ac pœnarum & mulctarū
 per absentes, & diuinis non interessentes incurfu; singu- 811
 lorum

sentes nullo vnquam tempore, etiam ex eo, quod cau-
 sa propter quas emanarunt coram loci ordinario, e-
 tiam tanquam dictæ Sedis Delegatò, vel alibi examina-
 tæ, verificatæ, & approbatæ non fuerint, aut quouis
 alio capite, vel pretextu, & ex quacunque alia quan-
 tumuis legitima, & iuridica causa, de subreptionis,
 vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis no-
 stræ, vel alio quouis defectu notari, impugnari, inua-
 lidari, retractari in ius, vel controuersiam reuocari, †
 ad terminos iuris reduci, aut aduersus ea quodcunque
 iuris facti, vel gratiæ remedium impetrari, & motu
 proprio concedi posse; † Neque sub quibusuis vnio-
 num, dismembrationum, separationum etiam effectum
 non sortitarum, aliarumque similium gratiarum, reuo-
 cationibus, limitationibus, modificationibus, suspen-
 sionibus, derogationibus, aut alijs contrarijs dispositio-
 nibus per quoscunque Romanos Pontifices, ac etiam
 Nos & Sedem prædictam, etiam in crastinum assump-
 tionis ad summi Apostolatus apicem, quorumcunque
 successorum nostrorum, vel alias etiam motu simili, &
 ex certa scientia, etiam consistorialiter, ac de Apostoli-
 cæ potestatis plenitudine sub quibuscunque tenoribus,
 & formis, ac cum quibusuis etiam derogatorijs dero-
 gatorijs, alijsque efficacioribus & in solitis clausulis, nec
 non irritatibus & alijs decretis, ac ex quibusuis causis, &
 alijs quandocunq; pro tempore emanatis, etiam si de eis-
 de præsentibus earumq; toto tenore, & datis specialis spe-
 cifica, & expressa, ac de verbo ad verbum mentio fiat, cõ-
 prehendi; † Sed tanquam in diuini cultus fauorem, ac
 executionem Decretorum dicti Concilij Tridentini
 concessa, semper & omnino ab illis excepta, & quo-
 ties illæ emanabunt toties, in pristinum, & validissi-
 mum, ac eum in quo antea quomodolibet erant sta-
 tum, restituta, reposita, & plenariè reintegrata, ac
 de

- de nouo etiam subquacunq; posteriori, & noua data per Philippum Regem eiusque successores, necnon pro tempore existentes Archiepiscopum & Capitulum prædictos concessa, validaque, & efficacia fore, & esse, ac suos
- 114 plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, † atq; ab omnibus ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inuiolabiliter obseruari, †
- 115 Sicque per quoscumque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac eiusdem S. Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de latere legatos, dictæque Sedis Nuntios, (sublata eis, & eorum cuiilibet, quauis, aliter iudicandi, & interpretandi, facultate, & auctoritate) vbique iudicari, & diffiniri debere: †
- 116 Necnon quidquid secus super his, à quoquam, quauis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum, & inane decernas: †
- 117 Non obstantibus priori voluntate, & alijs præmissis, ac Lateranen. Concil. nouissimè celebrati, vniones perpetuas, nisi in casibus à iure permissis, fieri prohibentis, atque Apostolicis, ac in Synodalibus, Prouincialibus, & Generalibus Concilijs editis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus editis, & edendis: †
- 118 Necnon Cæsaraugustan. aliarumque Ecclesiarum, & Ordinis Prædictorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia, roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis, illis, earumque Præsulibus, Superioribus, Capitulis, Conuentibus, & personis, ac etiam locorum Ordinarijs: †
- 119 Necnon Officij sanctissimæ Inquisitionis huiusmodi, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatorijs derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis: necnon irritantibus, & alijs decretis, per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos & dictam Sedem, illiusque legatos, etiam ad Imperatoris, Regum, Regina-
- rum,

rum, Ducum, & aliorum Principum, instantiam, seu eorum intuitu, & contemplatione, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus etiam consistorialiter, ac alias, quomodolibet, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis, & innouatis. † Quibus omnibus etiam, si pro illorum sufficienti derogatione, alias, de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, idem importante, mentio, seu quauis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma, ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita, obseruata, inserti essent, presentibus, pro sufficienter expressis & insertis habentes; illis alias, in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cōtrarijs quibuscumque. † Aut si aliqui, super prouisionibus, sibi faciendis, de Dignitatibus, seu officijs ipsius Ecclesiæ Cesaraugustanæ speciales, vel alijs beneficijs Ecclesiasticis, in illis partibus, generales, dictæ Sedis, aut legatorum eius, literas impetrarint; etiã si, per eas, ad inhibitionem, reservationem, & decretum; vel alias quomodolibet sit processum. Quas quidē literas, & processus habitos, per easdem, ac inde secuta quæcumque, ad Camerariam, operariam, Charitateriam, Fabricariam, & Capellaniam de la Infanta huiusmodi volumus, nō extēdi: sed nullū per hoc, eis, quoad assecutionē Dignitātū, & officiorū, vel beneficiorū aliorū præiudiciū generari, & quibuslibet alijs, priuilegijs, & indulgentijs, generalibus, vel specialibus quorūcūq; tenorum existant, per quæ presentibus, nō expressa, vel totaliter non inserta, effectus earū, impediri valeat quomodolibet, vel differri; & de quibus, quorūq; totis tenoribus, de verbo ad verbū, habēda sit in nostris literis, mentio specialis. Dat. Romæ apud S. Marcū anno Incarnationis Dominicæ, millesimo sexcentesimo quarto, idus Iulij, Pontificatus nostri, anno tereio decimo.

R. P. D. SACRATO

Cæsaraugustana iurisdictionis

Mercurij 5. Februarij. 1609.

ROElicis recordationis Clemens Papa VIII. † per suas literas directas Nuntio Apostolico in partibus Hispaniarū iussit Ecclesiam Cæsaraugustanam, quæ erat Regularis Ordinis Sancti Augustini, ad statum regularem reduci mandando inter cætera, quod Archiepiscopus super quibuscumque criminibus, excessibus, & delictis personarum Capitularum eiusdem Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, non nisi adiunctis sibi duobus de gremio Capituli, & à Capitulo dumtaxat quoties opus fuerit nominandis, & aliàs iuxta formam à Concilio Trident. cap. 6. sess. 25. traditam, etiamsi forsan ipse Archiepiscopus, antea in dictas personas Capitulares maiorem, & omnimodam haberet iurisdictionem procedere possit, & debeat. Hæc sunt verba formalia. Quibus quidem literis per Nuntium Apostolicum executioni demandatis, & dicta Ecclesia iam in statu sæculari existente Dominus Archiepiscopus prætendit dignitatem Archiepiscopalem in multis grauatam, & præcipue circa cognitionem causarum criminalium in personas Capitulares, & obstare regulam de iure quæsit. non tollen.

tollen. cui nō reperitur in literis Apostolicis expresse derogatum, & super hoc orta controuersia inter Dominum Archiepiscopum ex vna, & Capitulum ex altera de consensu vtriusquē partis dedi dubium. An obstaret Capitulo Cæsaraugustano regula de iure quæsito non tollen. Et Domini restringendo disputationem ad Coniudices non obstare resoluerunt.

Primo, quia licet ardua fuerit semper quæstio in Rota per quem modum censeatur derogatum Regulae de iure quæsito non tollen. attamen Domini in eo residere visi fuerunt, quod † in gratijs de sui natura præiudicialibus, vt sunt exemptiones, & similia non requiratur formalis derogatio, idquē ex eo quod ex quo Papa intelligit gratiam non nisi cum præiudicio iuris tertij posse verificari, & nihilominus illam concedit, censeatur per necessarium antecedens illi iuri velle derogare. Rota in causa Nullius de Stepa. 19. Nouemb. 1586. & in Burgen. Quindenniorum 5. Decembris 1601. coram Illustrissimo Seraphino. In Osceñ. Indulti 10. Decembris 1599. coram Illustrissimo Mellino, & in Illerdeñ. præminentiarum 26. Iunij. 1602. coram Illustrissimo Seraphino, ad idem tēdit decisio *Cassad. 1. de priuileg. Caputaq. decis. 265. incipit priuilegium lib. 1. in manuscript. Rota in causa Fancn. Pensionis coram Aldobrandino relat. inter diuers. impress. decis. 240. n. 22. par. 1. bene Dec. cons. 113. n. 17. vers. non obstat Corn. cons. 83. num. 16. vers. tertio respondetur lib. 4.* Non obstat † quod non sufficiat scientia Papæ, sed vl

terius requiratur derogatio regulæ, *Cæsar de Grâssis*
decis. 3. de rescrip. Nota in Cæsaraugustana iurisdictionis 13.
Iunij 1594. coram Illustrissimo Seraphino cum alijs quæ alle-
gantur, quia non loquuntur de scientia quæ oritur ex
 natura ipsius rei quæ geritur, sed ex scientia desumpta
 ex narratis circa quæ Papa facilius poterit decipi ob
 inuolucrum verborum; Item gratia, quæ de sui natura
 non est præiudicialis, non habet tantam repugnantiam
 cum regula sicut ipsamet gratia præiudicialis; cū enim
 præiudicium in illa sit accidentale stante protestatione
 de qua in regula, potest dici quod Papa intellexerit fa-
 cere gratiam, si & quatenus cesset præiudicium tertij
 verum in gratia de sui natura præiudiciali, non potest
 cadere ista interpretatio quia sublato præiudicio cessat
 omnino gratia, & consequenter cum veniant in con-
 cursum protestatio, & factum necesse est, † vt prote-
 statio cedat facto omnino contrario *ad tradita per Bar.*
 4 *& alios in l. non solum. §. morte. ff. de nou. oper. nun. & per*
canon. in cap. M. Ferrarien. de constitu. Corbul. de caus. pri-
ua. ob. aliena. amplia. 30. Quod autem gratia in hoc ca-
 su sit de sui natura præiudicialis patet, quia per necesse
 aufert potestatem quam alias habebat Archiepisco-
 pus in procedendo sine adiunctis quæ quidem pote-
 stas illi competeat de iure communi cum esset loco
 Abbatis illius Capituli Regularis, *vt late fuit dictum*
in causa Montis Regalis iurisdictionis 27. Iuni 1607. coram
 5 *R. P. D. Coccino.* Et † Papa qui habet omnia iura in
 Scrinio pectoris non præsumitur tale ius ignorasse,
 cap.

cap. I. cum ibi notat per scriben. de constitu. in 6.

Non obstat, quod ista non sit totalis exemptio à iurisdictione Episcopi † in quibus terminis videntur procedere allegatæ decisiones, sed tantum quedam limitatio, quia valet argumentum de parte ad totum, *l. que de tota cum sua materia. ff. de rei vendica.* Imo facilius limitatur iurisdictione quoad partem quàm tollatur in totum *Balb. de prescript. 5. par principa. par. 1. q. 8. nu. 7.* Et in terminis regulæ *Mandos. super dicta regula quæst. 12. vers. contraria.*

Predicta eo magis visa fuerunt admittenda stantibus verbis importantibus † derogationem iuris Archiepiscopalis, ibi, etiam si forsam ipse Archiepiscopus antea in dictas personas Capitulares maiorem, & omnimodam haberet iurisdictionem, quæ verba idem sonant, ac si Papa dixisset. Non obstat. maiori, & omnimoda iurisdictione. quam Archiepiscopus haberet *Gemin. conf. 120. num. 8. vers. litis pendentia non obstan.*

Secundo, fuit dictum non obstare regulam, quia Papa fecit secularizationem ob bonum publicum, & reformationem Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, vt legitur in prohemio secularizationis ex quo colligitur causa finalis, *l. fin. ubi DD. ff. de hæred. institu.* in dispositione autem, quæ fit ad publicam vtilitatem non est † necessaria derogatio regulæ, quia per dictam regulam non censetur præseruatam ius particulare in concursu publici, cui cedere debet *late Gabr. tit. de iure quæsito non tollendo concl. 2. nu. 1.* Et in terminis regulæ *Sarnen. super di-*

Et regula quæst. 19. *Rebuff. super dicta regula verbo etiam si motu proprio num. 30. Rota in dicta Nullius de Stepa. coram Illustrissimo Seraphino, & in Salman. obserua. coram Cantuccio relat. inter diuers. impress. decis. 759. nu. 1. par. 1.* Non obstat, quod Archiepiscopus non impugnet sæcularizationem, sed partes sibi præiudiciales, quia Papa voluit facere vnum negotium, non plura, & motus fuit ex vnica causa ad faciend. omnia de quibus in suis literis, nempe ex bono publico, & reformatione Ecclesiæ Cæsaraugustanæ.

9 Non obstat, quod per sæcularizationem non immutetur † subiectio Ecclesiæ sæcularizatæ *Innoc. & alij in cap. 2. verbo Monialium de Capell. Monachi* quia hoc procedit in dubio, sed si Papa hoc expresse facit non applicantur illæ doctrine.

10 Tertio, principaliter † visum fuit non obstare regulam quia respectu moderni Capituli contra quod modo vellet Archiepiscopus procedere sine adiunctis, ipse nullam vnquam habuit iurisdictionem; & consequenter non potest dicere quod Papa dando iurisdictionem limitatam super dicto Capitulo aliquid sibi de suo iure abstulerit, certum autem est regulam non habere locum, nisi in iure pleno quæsito, & radicato, vt sonant verba regulæ, & tradit *Sarnen super illa quæst. 4. Put. decis. 264. lib. 2. Rota in dicta Salmanin. coram Cantuccio nu. 4.* Quod autem Archiepiscopus nullam vnquam super hoc Capitulo habuerit potestatem, apparet ex eo, quod Papa non simpliciter

ter sæcularizauerit antiquum Capitulum, sed nouum constituit, ibi, *Nec non in dicta Ecclesia vigintiquatuor Canonicatus, & totidem Præbendas pro viginti quatuor Clericis secularibus futuris illius Canonicis, qui omnes Capitulum seculare ipsius Ecclesiæ faciant, & constituent auctoritate prædicta, &c. erigas & instituas.* Non obstat † quod hoc II
nouum Capitulum sit subrogatum in locum antiqui, quia aut deducitur ad hoc, quod subrogatio censeatur facta cum eisdem qualitatibus, & sic cum omnimoda subiectione Archiepiscopo, & obiectum tollitur ex verbis Summi Pontificis, qui voluit Archiepiscopum, non nisi cum adiunctis contra istos novos Capitulares procedere posse. Aut deducitur ad hoc quod subrogatio debuerit fieri cum eisdem qualitatibus, & sic cum omnimoda iurisdictione Archiepiscopi, & non propterea sequitur, quod si non fuerit facta, fuerit sublatum aliquod ius iam quæsitum Archiepiscopo super hoc nouo Capitulo. Quod si prætenderet Archiepiscopus extinctionem antiqui Capituli fuisse nullam ob non factam subrogationem istius noui Capituli in locum antiqui esset alterius, & forte nullius indaginis propter multa, quæ in contrarium dici possent, interim verum est, quod super hoc nouo Capitulo Archiepiscopus nunquam habuit omnimodam iurisdictionem, & consequenter, quod Capitulo dicenti ipsum contra personas Capitulares, non nisi cum adiunctis procedere posse, non obstat regula de iure quæsito non tollen. & ita fuit conclusum. Hæc de-

cissio reperitur apud *Marches. de sanat. nul. p. 3. S. 4. decis. 1. & p. 1. Recentis decis. 174.*

Summaria Quæstionis. 2^x.

C Ap. 4. Sess. 6. declaratur num. 1. 2. 9.
 Libellus R. P. P. de Tossantos contra Adiunctos n. 3.
 Criminum distinctio num. 4.
 Adiuncti etiam in leuibus procedunt num. 5. 6. & 10.
 Episcopalis iurisdictio extensa non limitata num. 7.
 Adiunctorum iurisdictio restringitur in tribus num. 8.

Quæstio. II.

An Tridentina Synodus de nouo aliquam iurisditionem tribuerit?

Videtur sanè dicendum iurisditionem Capitulis Cathedralium de nouo competere ex cap. 6. Sess. 25. de reforma. in ca. enim 4. Sess. 6. de refor. † Solus Episcopus vel cum his quibus sibi videbatur Adiunctis corrigere & emendare Cathedralium Capitula poterat & valebat iuxta canonicas functiones. Sed in hoc cap. 6. tam in uisitatione quàm extra Episcopus vel eius Vicarius non possunt procedere sine consilio & assensu duorum de Capitulo: ergo tribuit Concilium Tridentinum aliquam iurisditionem de nouo.

Confirmatur ex decis. 743. num. 5. par. 1. diuersi
 ubi de ordine Sanctissimi Domini de Rota dictum
 cap. 6. declarantes † senserunt quod Capitulum istud
 venit ampliatiuè & limitatiuè ad dictum cap. 4. am-
 pliatiuè quatenus ampliat dictum cap. 4. vt procedat
 etiam quando Episcopus extra visitationem proces-
 serit, limitatiuè vero quatenus limitat hanc ampliatio-
 nem, dummodo Episcopus, vel eius Vicarius de con-
 silio, & assensu duorum de gremio Capituli procedat:
 † quæ declaratio ansam dedit seu leuem occasionē Fr.
 Plácido a Tosantos viro religiosissimo primū Episco-
 po Accitano postea Zamoren porrigendi S. D. N.
 Paulo V. libellum anno 1617. continentem in prima
 clausula. Capitularibus viuendi impie, libidinosè, &
 libere licentiam fuisse connatam, postquam Triden-
 tina Synodus Adiunctorum potestatem Capitulis
 permisit.

Secundò pro eadem sentētia ponderatur, nam ho-
 dierna die tam in leuibus quàm grauibus, seu atrocio-
 ribus delictis, quorum † distinctionem declarat Sabagum
 præceptor meus in cap. 4. §. 1. num. 18. de iudic. Farina, de
 acusat. quæst. 18. num. 61. & quæst. 137. num. 16. Sca-
 cia de appella. q. 17. limita. 4. à num. 76. Episcopus non
 procedit nisi de consilio & assensu duorum de Ca-
 pitulo † vt probatur ex d. c. 6. ibi in omnibus autem
 casibus, & probatur quia alias elusoria redderetur
 Tridentini dispositio, & magna incommoda resulta-
 rent ex cōtraria obseruatione, vt argumentatur Seraph.
 decis.

decis. 710. Sacram sic Tridentini Congregationem declarasse attestans, & probatur ex eo quia eadem Congregatio declarauit procedere Capitulum istud 6. in casibus in quibus opus non est tela iudiciaria, ut Riccius comprobabat decis. sua 566. n. 5. in praxi, ut sunt leues cause ad tradita per Bartholum & Alexan. in l. leuia ff. de accusa. Signorolum cons. 88. num. 5. Sed Episcopus † poterat solus procedere contra Capitulares in leuib. cap. 1. c. licet cap. irrefragabili §. excessus, de off. ord. notat Riccius decis. sua dicta 566. num. 4. Ergo Cathedralium Capitula aliquam nouam indulgentiam, seu facultatem, seu iurisdictionem fuerunt assecuta ex Tridentino.

Contraria tamen sententia, quæ verior est probatur ex allegatis in q. 1. fundam. 8. quibus probatur hanc Capitulorum præheminentiam assistentia iuris communis corroborari: probatur & similiter ex decis. Rotæ 321. n. 2. p. 2. diuers. decidenti in Tridentino Sess. 6. c. 4. & c. 6. Sess. 25. de reforma. † potius extendi quam minui Episcoporum iurisdictionem in Cathedralium Capitula, quod euincitur aperte ex verbis. d. c. 6. in fine, vbi hæc verba. Hæc autem omnia & singula in his Ecclesijs locum non habeant in quibus Episcopi maiorem habent potestatem, authoritatem, ac iurisdictionem constitutionibus, priuilegijs, concordijs, ac alio iure quæsitam, quibus sancta Synodus derogare non intendit.

8 Rursus & iuridictio † Capituli à Tridentina Synodo in hoc cap. 6. relicta, magna cum limitatione est

est permiffa, Primò in eo quia fi Epifcopus difcordat in iudicio, Adiuncti concordant, non præfertur iudicium maioris partis cum regula fit vt potius credatur duobus concordantibus quam vni foli. *l. item fi vnus. S. fin. de recep. arbitr. cap. 2. eod. tit. in 6. l. aliud S. refertur ff. de reg. iur. notat Rota apud Farinacium decif. 746. nam. 2. Panor. in cap. irrefragabili num. 2. Butrius. 29. Immola in S. excessus num. 6. de offi. ord. Martha in decifionibus fuis voto 251.*

Secundò, & limitatur prædicta iurifdictio, & in hoc vt hi duo adiuncti pro vno connumerentur contra fupradicta, & contra regulam legis fi intres *ff. de recept. arbitr. l. duo ex tribus ff. de re iud.* Limitatur & tertio in eo quod in paritate effet præferenda fententia cuius caufa effet fauorabilior, vel res minus noceret *cap. vlt. de fent. & re iud. vt in Curia Pisana lib. 2. cap. 18. n. 20. & tamè in dicto c. 6. nulla qualitas ex fupradictis obseruari permittitur, vt et aduertit Gutierrez li. 1. qq. ciuil. c. 94. n. 4*

Non obftant † contrariæ fententię argumenta, nõ 9
 primum quia refpondeo cum diftinctione, quod aut loquimur de iurifdictione Capitulis competenti post cap 4. Sess. 6. de reforma. & tunc verum est, quod in dicto cap. 6. aliqua de nouo est tributa iurifdictio Capitulis; nam ampla vifitandi, corrigendi, & emendandi cõceffa potestas Epifcopis cõtra Capitula Cathedraliũ fuit limitata in hoc c. 6. Sess. 25. vt fcilicet hoc fieri valeat duobus fibi à Capitulo eligēdis adiunctis & affociatis. Aut loquimur de iurifdictione Cathedraliũ
 ante

ante dictum cap. 4. Sess. 6. & tunc potius ablata quam de nouo esse concessa Capitulis iurisdictione intelligitur id quod clarissimè significauit decis. 743. num. 5. par. 1. diuers. & decis. 3. 2. 1. n. 2 p. 2. diuers. & Mantica decis. 180. n. 6. & aliquos refert & sequitur Augustinus Barbosa in pastorali. p. 3. alleg. 73. n. 5.

10 Non secundum quia falsissimum est dicere quod in leuibus solus Episcopus poterat procedere cum nec ex cap. 1. nec ex cap. licet nec ex cap. irrefragabili. §. excessus de off. ordi. colligatur: quia potius contrarium, vt declarauimus quæst. 1. ad solutionem secundi, quando vero minima, seu leuia veniant, vel non in considerationem Anton. Corsetus longiorem sermonem habet, inter tractatus vol. 18. fol. 169.

Illud certissimum est, quod de minimis curatur in his quæ competunt de iure communi. §. scio ubi Bart. ff. de restitu. in integr.

Summaria quæstionis tertiæ.

Forma concipiendi sententiam in iudicio Adiutorū, n. 1.
 Assesor iurisdictione caret num. 2. & 18.
 Episcopi Astoricen. argum. proponitur n. 3. diluitur n. 22.
 Felini argumentum diluitur & proponitur n. 4. & 24.
 Adiuncti iurisdictionem habent num. 5.
 Iurisdictione quid sit num. 6.
 Capitulo est iurisdictione ciuili & criminalis in suos: Capitulari res num. 7.

Loquendi

- Loquendi communis usus ius facit num. 8.
 Adiuncti coniudices solent appellari num. 9.
 Adiunctum sequitur naturam eius cui adiungitur n. 10.
 Connexum habet principalis honorem num. 11.
 Additamentum participat de principali n. 12.
 Adiunctorum assensus necessarius eos facit principales cum
 Episcopo n. 13. 14. & 16.
 Adiuncti iuramentum præstant sicut alij Iudices n. 15.
 Triden. Sess. 25. c. 6. vers. ne inditiū eludatur declaratur n. 16
 Adiunctus & Iudex ordinarius, & delegatus iure dicitur n. 17
 Adiunctorum & consilium, & assensus spectatur n. 19.
 Funiculus triplex difficile rumpitur n. 20. & 24.
 Forma pronuntiandi sententiam criminalem contra Capitu-
 larem in Ecclesijs Tirason. & Terulen. n. 21.
 Sententia datur nomine vnius ergo cæteri iurisdictione carent
 non valet n. 21.
 Suffraganei Iudices sunt in Concilio Prouinciali n. 22.
 Trid. Sess. 25. c. 6. vers. Cæteris autē in rebus explicatur n. 22.
 Exceptio debet esse de regula n. 23.
 Expressum plus operatur quam taciturni n. 25.

Quæstio III.

An Adiunctis sit aliqua iurisdictione?

Negatiua videtur probari ex decis. Seraphi-
 ni. 12 13. vol. 2. confirmata per eundem in decis.
 1437. quam commemorat & Gratianus vol. 1.
 discepta. Forens. c. 100. n. 64. vbi † tenuit Rota sententiā
 Epif.

Episcopi & Adiunctorum in causis criminalibus cōtra Capitulares esse cōcipiendam sub hac forma. Ego N. Episcopus de consilio, & assensu N. vel N. & N. Adiunctorum ita pronuntio, quod sic Sacram Congregationem declarasse in causa Gadicen. iurisdictionis ipsemet Cardinalis refert, cuius relatio quanti ponderis sit, & momenti ex his colligitur, quæ de testimonio Cardinalium circa concessiones Pontificum ipsemet *ex Staphileo de literis iustitiæ. §. imprimis n. 97. adstruit in decis. sua 493. in fine, & tradit Nauar. conf. 6. n. 8. & 9. de testamentis.*

Potest suaderi ea ratione quia iure non constat prædictos Adiunctos habere iurisdictionem, non enim est bona consequentia, Episcopus procedit in præsentia, vel de consensu Capituli ergo habet iurisdictionem, quia & iudex procedit de consilio Assessoris, † & tamen Assessor iurisdictione caret. *argum. tex. in l. 1. vbi glos. fin. de off. Assessor. quam rationem consideravit Bellamera in cap. Episcopus 15. q. 7. num. 2.*

Secundò, adducitur fundamētum ex domino † Petro de Caceres Episcopo Astoricensi. in relatione cōtra Capitulum fol. 17. a §. esto se vè, vbi Episcopus Astoricensis. argumentatur ex verbis dicti Capituli. 6. ibi. Capitulum in initio cuiuslibet anni eligat duos de quorum consilio, & assensu procedere teneatur, nullum enim verbum in hoc decreto reperitur iurisdictionem denotans in Adiunctis, quippe cum omnia verba ista ad Episcopum dirigantur nō Adiunctos.

Con-

2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Confirmat sententiã suam ex eodem cap.6.ubi. Cæteris autem in rebus Capituli iurisdictione, si qua eis competit salua & intacta omnino eis relinquatur. Quæ verba significare videntur iurisdictionem non competere Adiunctis in causis criminalibus, competere tamen Capitulis in causis ciuilibus.

Tertiò, & ponderatur † pro hac parte decisio Rotæ 10. de præbend. in antiquioribus *Dominicus in cap. in illis. § fin. n. 4. in fine, Felin. in cap. non potest num. 11. de re iudic.* vbi cum docuisset Felinus assistentes Episcopi non posse vocari coniudices quorum consilium duntaxat requiritur, subiungit, idem esse si Episcopus teneretur requirere consensum.

Contraria tamen sententia, † quæ verior est probatur, Primò ex eodem cap.6. in illis verbis iuxta eã partem cū qua tertius cõueniet, articulus in quo erat discordia terminetur, nã si apud Adiunctos nõ esset iurisdictione, quomodo possent ipsi articulũ super quo erat discordia terminare quando tertius cum eis cõsensit.

Secũdò, quia iurisdictione † est potestas de publico introducta cū necessitate iuris dicēdi & æquitatis statuēde *glos. in l. 1. vbi Bar. de iurisd. omn. iud. glos. magna in §. ius iurādũ in authen. de defens. ciuit. col. 3. plurib⁹ exornat Camillus Borrellus tit. 41. n. 3. 27. & 28.* Siue est facultas administrāde iustitię & æquitatis statuēde. *l. 1. §. damus. ff. de suspect. tutor. vt declarat Martha de iurisdic. 1. p. c. 8. in principio.* Quodcumq; istorum iurisdictione sit. Adiuncti isti de iure interloquuntur, & definiunt cum Episcopo,
vt in

vt in d. c. 6. vers. quod si ambo; ergo iurisdictionem exercent.

- 7 Tertio, quia † tam in causis ciuilibus quàm criminalibus iurisdictione competit Capitulo contra Capitulum; & talis vt non possit tanquam suspectum reuocari *Moheda. decis. 242. quod disputabitur infra q. 8.*
- 8 Quarto, quia † communis loquendi vsus facit ius. *l. librorum. §. quod tamen Casius de lega. lib. 3. & communiter isti de quorù consilio, & assensu Episcopus procedere tenetur, vocantur † vel Adiuncti, vt in cap. 4. Sess. 6. de refor. vel coniudices vt in declaratione Cardinal. ad d. c. 4. Sess. 6. & c. 6. Sess. 25. & in vna Illerden. coram Dño Iusto de anno 1602. die 3. Nouembris cuius copia est par. 1. recent. decis. 37. & 168. Si coniudices vocantur, vt in dictis iuribus res est in tuto, vt illis competat iurisdictione, si adiuncti, Adiunctum † sumit naturam eius cui adiungitur. *l. sed. & si adiunctus. ff. pro socio. l. fin. ff. de vino, & triti. notat Albericus in l. ex hoc iure col. penult. vers. ad contraria de iust. & iur. & connexum † participat eundem honorem, ac principale, vt exornat Casfaneus in Catalogo glor. mund. 4. par. consid. 32. §. 3. vers. sed ratione, Sicut † & additamentum participat de principali Panor. in c. cum olim n. 2. q. 10. de maior. & obed.* Ergo aut Episcopus iurisdictione caret, aut quod Adiuncti Episcopalis iurisdictionis participes fiant necesse est.*

- 13 Confirmatur ex eo, quia negari non potest Adiunctorum † consensum requiri, vt Episcopus criminaliter

liter cōtra Capitulares procedat, vt in d.c.6. Sed vbi
 † requiritur consensus alicuius æque principalē facit 14
 requisitio eum qui consentire debet *Achilles de Graf-*
sis decis. 2. de offi. ord. n. 8. Mandosius de signat. iust. commis.
 30. §. *Adiunctum q. 2.* Ergo, sicut Episcopus iurisdic-
 tionem, sic & Adiuncti, siue Coniudices habent.

Quintò, quod Adiuncti † iuramentū præstare de- 15
 bent sicut & alij Iudices de bene & fideliter se haben-
 do *Rebuff. de nomina. q. 11. n. 4. quem refert & sequitur Bor-*
rellus in summa decisionum tit. 60. n. fin.

Sextò, nam in d.c.6. Triden. † cum dicitur Episco 16
 pum solum posse procedere ad capturam Capitula-
 rium in criminibus incontinentiæ, vbi de fuga time-
 tur, ratio redditur his verbis. Ne iudicium elusorium
 reddatur, non dixit eius iudicium, sed iudicium in
 genere, quia non solus Episcopus in illa causa est iu-
 dex, sed & Capitulares Adiuncti *argumento eorū, quæ tra-*
dit glos. in c. Episcopus 15. q. 7. per tex. in c. Scitote. 6. q. 3.

Septimò, quia quoties iudex † datur adiunctus ali- 17
 cui Tribunali, si nominatur à Principe talis nomina-
 tus appellatur Iudex delegatus, si à lege ordinarius
 Iudex vocatur *Felin. in c. cum ex officij n. 31. de præsump.*
& alij quos refert, & sequitur Castillo decis. Sicula. 87. num.
1. & plures quos, & sequitur Gratianus discepta. Forens. c.
100. num. 49.

Vltimò, quia Iudex controuersia, seu litē super in-
 quisionibus ab Adiuua nō signatis (sic vocatur adiu-
 ctus) dirimere nō debet *Papomus lib. 9. tit. 1. arresto. 37.*

Non obstat primum argumentum, quia verius est
 Capitularibus Adiunctis iurisdictionem competere
 ad procedendum criminaliter contra Capitulares, vt
 videntur voluisse Archid. & Turrecrema. in cap. *Epis-*
copus i 5. q. 7. & probauimus. *satis supra*. Et argumentum
 18 ab Assessoribus nihil praestat quorum † consiliū spe-
 ctabatur in iure non assensus, vt in l. 5. ff. *de off. Assesso-*
ris, in cuius paratitla hoc ipsum obseruat Vbesemb-
 chius auctor damnatus, sed propter iuris scientiā per-
 missus, vnde Assesores non immeritò iudicū nomine
 19 carent, *ad tradita per Felin. in cap. non potest. n. 11. de re iud.*
 Adiunctorum † vero non solum spectatur consilium,
 sed & assensus, vt in d. c. 6. Et ideo iudices appellantur
 20 *ad tradita supra*, & *ex Moheda. decis. 242.* & merito †
 quia duplex vinculū, & funiculus maiori radice niti-
 tur *Achiles de Grassis decis. 3. de pactis n. 4.* & geminatio
 plus operatur. *J. Ballixta ff. ad Trebel. Salizetus in l. si seruū*
vers. exemplum. ff. de noua. Alex. conf. 118. n. 5. in fin. vol. 5.
 21 *Gozadinus conf. 14. n. 22.* & triplex funiculus difficiliter
 rumpitur, iuxta illud Ecclesiastici c. 4. quæ non impro-
 bat Seraphinus *d. decis. 1213.* Sed nititur probare effi-
 cacissimè maiorem & præcipuam iurisdictionem, &
 auctoritatem penes Episcopum esse, & ideo senten-
 tias, & decreta concipienda esse sub eius nomine ma-
 ximè in Ecclesia Carthagineñ. de qua decidebat Se-
 raphinus, vbi secundum vltimum statum Episcopus
 erat in possessione pronunciandi sententias contra
 Capitulares delinquentes non simultaneè, sed de con-
 filio,

filio, & assensu Adiuncti, qui vltimus status plurimum iuuat in quasi possessione *cap. cum Ecclesia de caus. posses. cap. consultatio. de iure patr. Oldra. conf. 312. Abbas conf. 54. lib. 1. Roland. conf. 47. n. 26. lib. 1.* Sicut in Ecclesia † 21 Tirason. Capitulum est in possessione pronunciandi sententias contra Capitulares simultaneè cum Episcopo, ita scilicet Nos N. Episcopus, & N. N. Adiuncti sic practicantes concordiam super iurisdictione celebratam inter Episcopum, & Capitulum, in nitamque anno Domini 1446. die 22. Aprilis, sub Domino D. Georgio Bardaxino Episcopo, & in Ecclesia Turolen. vbi D. Episcopus D. Martinus Terrier Theologus & elemosinator magnificus in causa criminali tunc contingenti de anno 1610. Mense Augusto simultaneè à principio, vsque ad finem cum Adiunctis ad vsus Tirasonen. Ecclesiæ pronunciauit & definiijt, & de Ecclesia Conchensi attestatur Mantica *decis. 180. & 207.*

Rursus, & respondetur prædictam † priorem pronun- 22
 ciantandi formam, nec trahere, nec detrahare Adiunctorum iurisdictioni, quia & Archiepiscopus pronunciat de consilio, & assensu suffraganeorum in Concilio Prouinciali, *vt Hostiensis, Ioannes Andreas, & alij relati & secuti à Quaranta de Concilio Prouinciali quæst. 26.* & tamen † ipsos Episcopos esse iudices, & iurisdictionem habere nemo potest ambigere qui Panormitanum legat in *cap. 1. num. 14. de iudicijs, Nauarrum conf. 1. de his que sunt à maiori parte*

Capituli, & alios quos refert, & sequitur Quaranta supra
 quæst. 24. Sed in puncto iuris negari non potest sen-
 tentiam esse pronounciandam simultanè, nomine
 15 Episcopi & Adiunctorum, pondero ad hoc quod
 Adiuncti cum Episcopo ordinariam iurisdictionem
 18 exercent, vt latissimè q. 32. & hanc potestatem à
 Sede Apostolica accipiunt in hoc cap. 6. Ergo, vel
 erat concipienda nomine ipsius Sedis Apostolicæ so-
 lius ad tradita per Couar. pract. c. 4. n. 6. §. 2. versic. qua
 ratione, vel nomine simultaneo Episcopi, & Adiun-
 19 ctorum cum & iurisdictione Adiunctorum simultanea
 sit, vt infra q. 4. num. 8.

20 Non obstat secundum, primò dum ait, verba diri-
 gi ad Episcopum in d. c. 6. quia respondeo eo ipso,
 quod Conciliū prohibet contra Capitulares procedi
 sine Adiunctis loqui de iurisdictione, nam processus
 nomine intelligitur prima citatio, vt infra quæst. 16. &
 primum iudicij fundamentum est citatio glos. verbo ci-
 21 tationes in Clemen. 1. de iudic. tex. in §. si. inst. de pœna temere
 litigan. ibi. Initium instituendarum actionum ab ea
 parte proficiscitur, qua Prætor edicit de in ius vocan-
 do. Iunctis his quæ tradit Faber in Codice li. 2. tit. 2. de fini.
 3. scilicet citationē successisse loco vocationis in ius.

Secundò, non obstat argumentum dum ait, ex
 vers. Cæteris autem in rebus iurisdictione Capituli sal-
 ua relinquatur. Quæ verba potius infirmant quam
 confirmant sententiam Domini Episcopi Astori-
 ceñ. nam si in principio illius capit. 6. actum non
 22 fuisset

fuiſſet de iurisdictione Adiunctorum pro cauſis criminalibus Capitularium inepta eſſet exceptio, ſcilicet quod cæteris in rebus ſalua Capituli iurisdictione conſeruetur, cum † exceptio debeat eſſe de regula, l. 1. ²³
de regul. iur. quam doctrinam declarant Couar. 2. var. cap. 5. num. 4. & Gonzalez reg. 8. gloſ. 51. à num. 1. & voluit ſignificare Synodus Triden. quod in criminalibus limitate, in cæteris rebus omnimode ſuam iurisdictionem ſi quæ Capitulo competeret, exerceret.

Non obſtat tertium fundamentum nam Felynus & reliqui conuincuntur extraditis in omnibus illis fundamentis in huius quæſtionis proſecutione diſcuſſis. Deinde illi loquuntur in caſu quo requiritur vel conſilium vel aſſenſus, nos loquimur caſu quo copulatiue vtrumque requiritur & † geminatio maxi- ²⁴
 mam habet vim vt ſupra ſatis ad ſolutionem primi argumenti. Quod ſi replices conſenſum ineſſe conſilio, reſpondeo plus operari † expreſſam conſenſus requi- ²⁵
 ſitionem quàm tacitam, *Bart. & cæteri in l. 3. de lega. 1. Alex. conſ. 2. vol. 3. quos refert & ſequitur Martha clauſ. 69. num. 2.* ideo vero requiritur conſilium, vt ſignificetur eſſe neceſſarium expreſſum non ſufficere tacitum conſenſum, vt infra q. 8. num. 9. an vero iſta iurisdictione ſit ordinaria, vel delegata infra q. 32.

Summaria Quæſtionis. 4^x.

Nominis quæſtio inutilis num. 1.

Iurisdictione in dubio conceſſa intelligitur cumulatiue n. 2

Iurisdictio cumulata facit locum præuentioni n. 3.

Decanorum & Archidiaconorum iurisdictio est simultanea cum Episcopi iurisdictione. n. 4.

Abbatis iurisdictio est simultanea cū Generali iurisdictione. n. 5.

Iurisditionis concessionis forma maximè debet attendi. n. 6.

Iurisdictio priuatiua quæ? n. 7.

Adiunctoram iurisdictio dicitur simultanea, siue aggregatiua num. 8.

Collatio ubi est simultanea, & uni fit ab uno, & alteri ab altero; neutra ualet n. 9.

Episcopus, & Capitulum non se confundunt in simultanea collatione. n. 10.

Episcopus & Capitulum ut diuersa corpora censentur in collatione simultanea. num. 11.

Adiunctorum iurisdictio an sit ordinaria, uel delegata. n. 12.

Quæstio III.

An iurisdictio ista sit appellanda cumulatiua, uel priuatiua, uel simultanea, uel aggregatiua.

 Onueniunt rebus nomina quæque suis. §. est & aliud inst. de dona. disputat Socin. in c. 1. n. 1. de libelli oblatione, sed quia nominis quæstio inutilis † ad tradita per Iason. in §. sic itaq; discretis nu. 8. inst. de action. breuiter hanc quæstionem expediemus in qua D. Petrus de Caceres Episcopus Astoriceñ, qui iurisditionem Adiunctis competere negauit, vt q. 3. supra.

supra retulimus eam iurisdictionem in relatione contra Capitulum suum cumulatam vocat, & sanè † in dubio iurisdictione censetur potius concessa cumulatiuè quam priuatiuè, vt late Decius *conf. 3. num. 3. quem refert, & sequitur Rota decis. 385. num. 8. par. 1. diuers.* & plures alij, quos refert, & sequitur Riccius *collectanea decis. 1545. melius omnibus Marefcotus var. 1. c. 54. late Cabedo decis. 13. p. 2.*

Sed nomen istud non posset conuenire huiusmodi iurisdictioni, quæ si esset † cumulata, esset & locus præuentioni, & Episcopus sine Adiunctis, & Adiuncti sine Episcopo iurisdictionem possent singuli, vel Episcopus, vel Adiuncti præueniendo exercere *cap. per hoc 17. de hæret. in 6. l. fin. C. de iurisd. omn. iud. tradit Panor. in cap. Pastoralis n. 6. de offic. ord. quem sequitur Rota auctore Orano in vna Salmantina iurisdictionis: cuius copia est apud Farinacium in recollectis decis. 717. num. 4. docet, & Couar. in cap. alma mater 1. p. §. 12. num. 3. de sent. excommu. Martha de iurisdictione 2. p. cap. 2. num. 3.* & tamen, nec Episcopus sine Adiunctis, nec Adiuncti sine Episcopo procedere possunt; aliàs nihil reputabuntur egisse, vt in *cap. prudentiam 21. de off. delega.* & processus nullos habebit effectus sine interuentione vtrorumque *d. c. 6. Sess. 25.*

Neque obstat, quod si Abbas, † Decanus, vel Archidiaconus iurisdictionem habeant visitandi, corrigendi, vel emendandi subditos Episcopi, iurisdictione ista censetur cumulatiua, idest vt Episcopo non per hoc

prohibeatur visitare, etiam si potestas hæc competat
 2 Prelato inferiori ex fundatione *Mariscotus var. resolu.*
1. c. 54. n. 2. ubi Cardinales sic declarasse Trident. Sess. 22. c.
8. refert & Rotam 10. Nouemb. anno 1600. in vna Abu
len. iuris visitandi Gonzalez regul. 8. glo. 2. proœmiali n. 21.
Gratianus discepta. Forens. cap. 154. num. 40. quos sequitur
 5 *Barbosa ad Trident. Sess. 25. c. 6. num. 2. & quod † priui-*
 legium concessum Commendatori alicuius Monaste-
 rij, vt iurisdictionem exercere possit in illo Monaste-
 rio, non præiudicat Generali totius ordinis, quippe
 cum huiusmodi priuilegia censeantur concessa non
 priuatiuè, sed cumlatiuè late *Martha in decis. suis vo-*
to. 171.

Quia respondeo formam concessionis iurisdictionis
 6 præscriptam in hoc cap. 6. quæ † maximè debet
 attendi *d. c. prudentiam 21. de off. deleg.* excludere om-
 ne præuentionis genus, & requirere simultaneum
 7 Episcopi & Adiutorum iudicium. Sed nec † ap-
 pellari potest priuatiua iurisdictionis, quæ non priuat
 Episcopum vti iurisdictione quin potius auget iuris-
 dictionem Episcopi *ad dicta q. 2. in fundamentis, &*
dicta per Scar. de iud. c. 66. lib. 1. num. 4. ex Afflict. decis.
 41. nec priuat omnimodo Capitulares iurisdictione
 quæ eis competeat, sed limitatiuè id est vt ea sine
 8 Episcopo non vtantur. Quare necesse est † quod ap-
 pelletur simultanea iurisdictionis, siue aggregatiua, vt
 vtar verbis Scatiæ, *d. cap. 66. num. 4. ex Bald. in Auth.*
habita sub num. 32. C. ne filius pro patre, quam simul Epis-
 copus

copus & Adiuncti ministrant. Pro qua sententia ponderari debet *tex. in cap. prudentiam 21. c. cum causa. 22. cap. causam matrimonij. 26. de offi. deleg. ubi DD. & nos infra q. 5. fund. 1. confirmatione 3. & confirmatur exëplo collationis beneficiorum simultaneè Episcopo & Capitulo competētis, nam sicut in † illa si Episcopus vni, Capitulum alteri conferat, neutra collatio demandatur executioni quia neutra valet, *Navar. cōs. 1. num. 3. de his quæ fiunt à Præla. & cōs. 36. num. 2. de regular. & facit decisio Rotæ. 134. n. 3. lib. 3. par. 3. diuers. sic & sententia diuersè concepta ab Episcopo, & ab Adiunctis, neutra valet.**

8. Rursus † sicut in simultanea collatione, nec Episcopus Capitulum confundit, vel supprimit eius conferendi ius, sic nec ius Episcopi ab Adiunctis Capituli confunditur, siue supprimitur *ad lase tradita per Gonzalez reg. 8. glos. 45. à num. 52.*

Rursus sicut † Episcopus consideratur vnum corpus, Adiuncti aliud sic Episcopus & Capitulum in simultanea collatione *ad tradita per Seluam de benef. 2. p. q. 17. quem refert & sequitur Puteus decis. 117. lib. 3.*

An vero hæc simultanea iurisdictio sit delegata, vel ordinaria, vel mixta *colligitur ex decis. 743. par. 1. diuers. & ex Gratiano discepta. Forens. c. 100. num. 49. Castillo in decis. Sicula. 87. num. 1. Riccio in Collecta. 1365. infr. q. 32.*

Quæstionis quintæ summaria.

Episopus, & Capitulum de iure sunt iudices in criminalibus
contra capitulares, num. 1.

Collega succedit deficienti, num. 2.

Casus voluntatis & impotentia parificantur, num. 3.

Episcopus solus procedit quando uniuersum Capitulum delinquit, num. 4.

Superior cognoscit nolente procedere inferiori, num. 5.

Casus omissus similis expresso iudicatur ut expressus, num. 6.

Episcoporum iurisdictioni plus fauet ius commune & Trident. num. 7.

Simultanea iurisdictione nō permittit procedere unū sine alio n. 8

Inferioris negligentiam supplet Superior n. 9.

A delegato negligente habetur recursus, vel ad Superiorem,
vel ad Sedem Apostolicam n. 10.

Iudex principalis ubi nō potest procedere, nec Adiuncti. n. 11

Noluntas iudicis duobus modis potest constare. n. 12.

Casus omissus remanet in dispositione iuris communis n. 13.

Cōdominus, vel cōindex quādo delinquit an alter puniat. n. 14

Quæstio. V.

An Episcopo, vel nolente, vel non valente contra Capitulares delinquentes procedere, iurisdictione deuoluatur ad Adiunctos?

I ffirmatiua videtur probari † quia Episcopus & Capitulum de iure communi habent iurisdictionem

nem

nem contra Capitularem delinquentem; adnotata supra in q. 1. *maxime ex Moheda. decis. 242. & 244.* Sed † quoties eadem res duobus coniunctim pertinet, vno deficiente tota pertinet ad collegam. §. *si eadem res. instit. de lega. optime in l. communi liberto. ff. de bon. libert. ibi, qui extra culpam fuerit solus bonorum possessionem habebit*, ergo renuente, vel impotente Episcopo soli coiudices iurisdictionem exercebunt. simili argumento vtitur Rota *decis. 270. n. 2. p. 2. diuersorum.*

Secundò, quia casus noluntatis † & impotentiae parificantur. *l. pater seuerinam. 101. ff. de cond. & demonst. l. Gallus §. & quid si tantum de liber. & posthu. vbi Costa §. p. n. 4. c. cum plures de off. delega. in 6. maxime in actibus necessarijs, vt ex Panor. Barbatia, & Decio resoluit Marefcotus lib. 1. var. c. 44. nu. 3. & 9.* Sed quoties Adiuncti † non possunt procedere, quia vniuersum Capitulum deliquit tota deuoluitur iurisdictione ad Episcopum *Seraph. decis. 1050. num. 6. Farina. ad d. c. 6. Sess. 25. vers. in dicto, & Marcilla lib. 4. tit. 7. c. 20. littera N.* Ergo, & cum Episcopus, vel renuit, vel non valet procedere, iurisdictione deuoluetur ad Adiunctos, *faciunt tradita infra q. 6. & q. 32.*

Sed contraria sententia quæ verior est † probatur, primo quia si coiudices, seu Adiuncti renuāt procedere contra Capitularem non ad Episcopum, sed ad superiorem deuoluitur iurisdictione, vt Domini Cardinales Tridētinae declarationi præfecti respōderunt ore duorum attestanti, scilicet *Farina. in d. c. 6. §. contra aliquem*

*ex contentis & Marcilla d. cap. 20. litera K. hoc expref-
fius docet Marches. de signa. gra. tom. 1. c. 2. num. 265.
ex Felino in c. fin. n. 4. ubi ait, dato adiuncto ordinario, si
discordes in pronunciando fuerint ad superiorem,
perinde ac si ambo delegati forent recurrendum: er-
go nec iurisdictionis Episcopi recusantis procedere, de-
uoluetur ad Coniudices.*

- 6 Confirmatur consequentia † primo, quia ubi casus
omissus est similis expresso ex coniecturata mente fit
extensio de expresso ad omissum, *ut resoluit Rota cum
Dec. Firaq. & Aymone decis. 141. num. 6. p. 1. diuersorum.*
- 7 Secundo, quia † magis affuit Tridentinum in fauorē
iurisdictionis Episcopalis contra Capitulares delin-
quentes, quam in fauorem iurisdictionis Adiunctorū,
*ut in decis. 321. n. 2. p. 2. diuers. & diximus supra q. 2. Sed
& ipsum ius commune plus fauoris tribuit Episcopis
d. c. irrefragabili. §. excessus de off. ord. quippe cum de
iure habeat intentionem fundatam respectu iurisdic-
tionis, siue ciuilibis, siue criminalis in tota sua Dioece-
si, cuius dicti intelligentia petenda est à decisione
Orani in causa Burgen. iurisdictionis cuius copiam refert Fa-
rina. in recollectis criminalibus decis. 105. n. 2.* Tertio con-
firmatur, quia quoties † simultaneè conceditur iuris-
dictio vnus sinè altero procedere non potest *c. pruden-
tiam 21. ubi glo. verbo teneatur cap. cum causa 22. cap. cau-
sam matrimonij 26. de off. delega. docet Hostien. in d. c. irre-
fragabili. §. excessus in vers. & habent hæc locum.* Quarto
9 confirmatur, † quia existente negligentia inferioris
nolen-

nolentis iustitiam partibus ministrare, deuoluitur iurisdic-
 tio ad superiorem *cap. cum simus 9. q. 3. cap. Romana*
de supplen. negli. in 6. c. Romana de appella. eod. lib. 6.
docet Martha de iurisdictione 4. par. casu. 146. num. 1. &
12. & infra & Felin. in cap. pastoralis num. 6. de offi. ord.
 dixit vniuersum mundum tenere vt per negligentiam
 Episcopi deuoluatur iurisdic-
 tio ad Archiepiscopum,
eum sequitur, & alios refert Gratianus discepta. forens. cap.
169. num. 6. vel coguntur concordare de Baiulo affes-
fore & scriba ad cumulata per Peguer. decis. 8.

Quintò, confirmatur † quia si Episcopus teneatur 10
 aliquid facere tanquam delegatus & non faciat, Tri-
 dentinæ Synodo præfecti declararunt quod potest ab
 eo appellari, vel ad Sedem Apostolicam *ad disputata per*
Cenedo q. 34. & per Riccium resol. pract. 449. vel ad alium
 superiorem recursus haberi *Farina. ad Triden. sess. 21.*
de reforma. cap. 4. vers. quando & Marcilla lib. 2. tit. 7.
c. 1. lib. 6. Sed Episcopus in huiusmodi causis non so-
 lum ordinarius sed iudex delegatus reputatur *decis. Ro-*
te 743. p. 1. diuers. ergo iam cautum est quid agendum
 sit casu quo Episcopus vel non possit vel recuset pro-
 cedere, & non erit necessarium deuolutionis ad Aduo-
 catos remedium.

Secundò, † probatur sententia nostra quia si princi- 11
 palis id est, Episcopus non procedit, quomodo accesso-
 rij hoc est adiuncti procedent? *Iuxta regulam legis final.*
§. cum mihi ibi. Quia nisi à me vim accipiat obligatio,
 adiectio nihil poterit valere. De verbo. *obliga. & melius,*
 in

in l. nam cum. 12. ibi non inuenimus quis adiunctus sit quia non est qui petere possit *ff. de stipula. seruor.* sicut nec valet sententia data in fauorem Adiunctorum, si principale hoc est exemptio non apparet *Seraphi. decis. 493.* Ex quibus hanc sententiam nouissimè & expressè tenet August. Barbosa *in suo aureo Pastoral. allegat. 73. num. 9. p. 3.*

12 Non obstant † argumenta in contrarium adducta. Ante quorum resolutionem sciendum est, duobus modis constare posse de noluntate Episcopi, vel Adiunctorum procedere recusantium vel triplici requisitione iudici vel iudicibus facta quæ necessaria est, *ut notat Baldus in cap. 1. tit. si inter dominum & vassallum lis oriatur & in cap. 1. de milit. vassall. in vsib. feud. docet Martha supra d. casu 146. num. 22.* Secundo si Episcopus neget expressè velle procedere, vt in electione simultanea ab Episcopo & Capitulo facienda probat *Seraphi. decis. 1091. num. 3.* & latissimè prosequitur *Gonzalez reg. 8. glos. 47. num. 37. & glos. 48. num. 42.* Deinde animaduertendum est quod tunc intelligitur aliquis nolle quid facere quando requisitus & interpellatus declarauerit nolle se facere vel recusauerit *Ruin. cons. 184. nu. 5. vol. 2. Beroius cons. 101. num. 7. vol. 2. quos sequitur Martha 3. p. claus. 98.* Sic & in nostro Aragonum Regno vt dominus Rex possit exercere iurisdictionem in locis ordinum propter Dominorum negligentiam ipsos incitatiuis litteris requirere debet, *ut multorum testimonio comprobatur Plebanus noster verbo Domini num. 53.*

Neque

Neque obstant supra positæ dubitandi rationes † qui ¹³
 bus respondetur, cassum omissum, qualis est præfens
 remanere in dispositione ius communis, *l. commodissi-*
me ff. de liber. & posth. docet Serafinus d. decis. 1050. n. 3. De
 iure autem cōmuni quoties inferior nō potest, vel non
 vult procedere superioris spectatur iudicium, vt supra
 quod magis confirmatur † ex his quæ docet Bart. ¹⁴
in l. qui iurisdictioni 10. 2. lectu. num. 5. de iurisd. omn. iud.
 de duobus condominis vel socijs, ex quibus alter de-
 lictum perpetravit secum afferens priuationem iurisdic-
 tionis, nam tunc superior iurisdictionem exercet, qui
 est loco illius vel substitutus qui simul iurisdictionem
 exercebit *argum. tex. in l. unica §. si autem C. de cadu*
tollend. ibi. nisi hic vel substitutus relictum accipiat vel con-
iunctus, ex quibus cessant prædictæ difficultates.

Pro hac quæstione videri etiā possunt quæ de duo-
 bus condominis aut coniudicibus disputant, *Natta*
cons. 87. lib. 1. Rolan. cons. 16. lib. 2. & de duobus Alcal-
dis Bouad. lib. 5. poli. cap. 10. num. 38. & generaliter Ia-
cobus de sancto Georgio de feud. to. 10. p. 1. num. 4. fol.
181. Borrell. in summa decis. tit. 41. num. 208. & tit. 43.
num. 1. cum septem sequen.

Summaria Quæstionis. 6^x.

Casus voluntatis & impotentia parificantur, *nu. 1. de-*
claratur, num. 10.

Iuris & facti impedimentum pro vno habentur, num. 2.

Capitulum

Capitulum in causa amici sui non est iudex, num. 3.

Carnem suam nemo odio habuit, num. 4.

Episcopus non est iudex in causa sua contra Capitulum, nu. 5.

Vicarius generalis iudex esse non potest ubi nec Episcopus, num. 6.

Capitulo non nocet delictum particularis, num. 7.

Capitularis unus qui nō delinquit erit adiunctus Episcopi, n. 8.

Electio deuoluitur ad minorē partem si maior delinquit, n. 9.

Capitulum quando delinquat, num. 11.

Quæstio. VI.

An solus Episcopus contra vniuersum Capitulum delinquens procedat?

ET quod non possit procedere videtur probari ex eo ꝛ nam casus noluntatis, & impotentiæ parificantur in iure l. gallus §. Et quod si tantum de liber. Et post. l. pater seuerinam. 101. de cond. Et de monstra. cap. cum plures de offic. de leg. in 6. diximus supra q. 5. Sed quoties adiuncti siue coniudices renuunt procedere contra Capitulares non ad Episcopum sed ad superiorem deuoluitur iurisdictio, vt domini Cardinales Tridentinæ declarationi præsidentes responderunt testimonio Farinacij in d. cap. 6. sess. 25. vers. contra aliquem ex contentis Et Marcille lib. 4. tit. 7. cap. 20. littera K. ergo cum adiuncti ex Capitulo assumi non possunt ad superiorem erit recurrendum.

Quod

200 Quod confirmatur ex cap. vno delegatorum 42. † 2
 vbi glos. magna de offic. delega. docens impedimen-
 tum iuris & facti in simultaneè iurisdictionem exercē
 tibus pro vno iudicari, *idem latius obseruat Decius in cap.*
ex ratione n. 2. de appella. Pro qua sententia est tex. in
 cap. Sciscitatus de rescriptis.

201 Nihilominus tamen contraria † sententia, quæ ve- 3
 rior est, probatur imprimis de iure communi, secun-
 dū quod, si Episcopus processurus fuisset contra ami-
 cum, vel consanguineum aliquorum de Capitulo, in
 quibus esset maior pars, vno casu Episcopus, non re-
 quirebat, nec consensum, nec consilium Capituli, ne
 fortè Capitulum amico, vel consanguineo reuelaret,
 quia nemo † carnem suam odio habuit *cap. non estime-* 4
mus 13. q. 2. imo trahit, & excœcat etiā superiores *cap.*
graue nimis 29. de prebend. & dignita. docet Panor. in cap.
nouit n. 6. de his quæ fiunt à Præla. vbi Hostien. §. aliorum
 & Cardinalis. 3. Guido Papa decis. 96. n. 11.

202 Secundò probatur iure nouiori eiusdem Concilij
 Tridētini cuius declaratores Illustrissimi Cardinales
 rescripserunt super d. c. 6. quod si † vniuersum Capitu- 5
 lum deliquerit, modo delictum non sit in personam
 Episcopi, vel in cōtemptū eius, vel vbi Episcopus ha-
 bet interesse, tūc solus Episcopus absq; adiunctis pos-
 sit procedere, *vt attestatur Farina. ad d. c. 6. vers in d. de-*
creto procedat Marcilla d. lib. 4. tit. 7 c. 20. lit. N. & secun-
 dū hanc sententiā Cōgregationis Seraphinus iudica-
 uit decis. 1050. nu. 6. Requiritur in hac declaratione,

G

quod

- quod Episcopus non habeat interesse, vt possit solus procedere, quia in causa propria nullus iudex cēsetur idoneus. *l. qui iurisdictioni. ff. de iurisd. omn. iud. Inno. in d. c. irrefragabili n. 1. Cardinal. n. 4. de offi. ord. Seraph. d. decis. 1050. n. 6.* & facit *tex. in c. gratum de postula. prela.* quod
- 6 ampliatur † vt nec eius Vicarius generalis iudex esse possit ad Doctorem multitudinē cum mulatam per *Marches. de appella. extra Romanam Curiam 1. par. c. 6. num. 122. & 123.*
- Superior tamen sententia erit accipienda casu quo vniuersum Capitulum deliquerit, non enim innocentes pro nocentibus damnū pati debent, nec delictum
- 7 † particularis Canonici debet præiudicium generare iuri Capituli, cum aliud sit quod quid fiat veluti à particulari, aut veluti à Capitulo *Alexan. conf. 119. n. 12. li. 4. quem refert & sequitur Seraph. decis. 1022. n. 4.* nec conterraneus sit puniendus pro aliquo delicto conterranei *glos. verbo vices §. quoniam vero in authen. ut nulli iudicum collatione 9. Oldra. conf. 65. in fine, Aymon conf. 21.*
- 8 n. 8. Vnde si sit † vel vnus in Capitulo qui non deliquerit, iste procedet simul cū Episcopo, quia ius Collegij conseruatur in vno, *l. sicut municipij. ff. quod quisque in is c. si fortè dist. 63. Hostien. in d. §. excessus, & plures alij quos refert & sequitur Seraphinus decis. 1050. n. 4.* Pro qua sententia est *tex. in l. 3. ff. de interdictis & relega. l. filiam. ff. de sena.* quibus iuribus docemur singularis contrauentionem non tollere ius communitatis à *Panormitano in d. cap. accedentibus num. 5. de priuileg. & ab eodem in d.*

in d. cap. cum accessissent num. 8. vbi Felinus num. 29.
vers. 3. limita. & Decius num. 24. de constitu.

Quod confirmatur † exemplo sumpto ab electio- 9
nē, quę deuoluitur ad partem minimā Capituli prop-
ter delictum maioris partis, vt argumento tex. in c. gratū
de postula. prala. docet Panormitanus in cap. cum nobis n. 9.
vers. ultimo, de electione.

Neque obstat † supra posita dubitādi ratio scilicet 10
equiparatio casus noluntatis, & impotētie & impedi-
menti iuris & facti, quę ita demū pariformiter deter-
minantur, si voluntas dispositoris accesserit, vt Ema-
nuel Costa probat in d. §. & quid si tamen §. par. n. 4. per tex.
in l. cum proponas. C. de hered. institu. & per tex. in d. l. si pa-
ter Seuerinam, & non semper idem operatur voluntas,
ac impotētia. l. vnus. 34. l. & Attilicinus. 35. ff. de serui-
rust. notat Dec. in d. c. ex ratione num. 2. de appella. pro-
secuti sumus supra q. 5.

Pro complemento obseruandum est quando dica-
tur vniuersum Capitulum delinquere † & in hoc pūcto 11
quicquid dici possit optime congerit Curia Pisana lib. 4. cap. 3.
n. 1. ad 6. Tuschus litera V. concl. 349. optime Magonius de-
cis. Lucen. 72. vbi distinguit tripliciter vniuersitatem
delinquere committendo, ratum habendo, & omit-
tendo. Sed quid sit faciendum quando vnus ex Adiū-
ctis deliquit, consule Doctores Borrel. in summa decis.
p. 1. tit. 43 num. 2. Iacob. de S. Georgio de feud. tom. 10.
par. 1. num. 4. fol. 181. optime Gaspar Valasc. in l. impe-
rium de iurisd. num. 282. vol. 1.

Quæstionis septimæ summaria.

Renunciatio valet gratiæ cum decreto irritanti n. 1.
Immunitas Ecclesiæ renunciari potest n. 2. declara, vt
n. 10. & 12.

Renunciatio in dubio non præsumitur. n. 3.

Ordinarij iurisdictionis prorogari potest ab exempto. n. 4.

Renunciatio tenet sine præiudicio alterius quam renunciantis.
n. 5. & 10.

Vniuersitas non leditur ab incolis qui pœnam soluunt. n. 6.

Prima instantia renunciari non potest. n. 7.

Dispositio contra decretum irritans nulla est. n. 8.

Domus Episcopi an gaudeat immunitate. n. 11.

Priuilegium facilius renunciatur. n. 13.

Renunciatio quibus casibus valeat, vt non. n. 14.

Quæstio VII.

An singuli de Capitulo renunciare possint Adiuncto-
rum fauori?

Respondeo posse videtur per Capitulares huiusmo-
di gratiæ renunciari, nam quilibet † potest
renunciare gratiæ pro se introductæ etiam
irritanti decreto confirmatæ Sarnen. reg. de trienal. q.
49. n. 11. Cassad. decis. 2. de decreto in reseruatione, quos re-
fert, & sequitur Seraphinus decis. 341. num. 4. quæ senten-
tia vallatur ex multis iuribus, quibus cauetur iuris sui
renun-

Voluntas non significatur magis verbis quam factis, num. 2.

Verba praeter intentionem proferantur, num. 3.

Consensus ubi requiritur pro forma est necessarius expressus, num. 4.

Forma quando requiritur ad consensum, num. 5.

Clausula non aliter inducit formam, num. 6.

Consensus ubi requiritur necesse est ut precedat, num. 7.

Parrochi licentia ad matrimonium debet precedere, num. 8.

Intellectus cap. 6. sess. 25. ibi consilio & assensu, num. 9.

Silentium in arduis non inducit consensum, num. 10.

Forma ubi requiritur per equipollens non impletur, num. 11.

Quaestio. VIII.

*An tacitus Adiunctorum consensus sufficiat, vel
requiritur expressus?*

NAm tacitum sufficere Adiunctorum consensum videtur, cum † tacitus consensus sit qui resultat ex factis, expressus qui resultat ex verbis *glos. verbo non contradicentibus vers. 2. nota casum in Clement. saepe de verb. signifi. Castrens. in l. si conuenierit num. 6. vers. ego limito de iurisd. omn. iud. Dec. in cap. dilecti 52. de appella. num. 2. vers. nota tamen Gonzal. reg. 8. glos. 47. num 32. Sed voluntas † plus demonstratur factis quam verbis d. cap. dilecti l. de quibus ff. de legibus l. non vult 8. ff. de reg. iur. ubi Decius num. 9. & facit tex. in cap. gratum de offi. delega. & tradit Rota decis.*

3 *decif. 15. de off. delega. in nouis.* quia verba † sæpe numero contra intentionē proferuntur *Panor. conf. 116. lib. 2. n. 3. & taciti, & expressi idem est iudicium. l. 3. ff. de reb. cred. ergo, sufficit tacitus consensus.*

4 Nihilominus contraria sentētia, quæ verior est probatur ex eo † quod vbi requiritur consensus pro forma, non sufficit tacitus, sed est necessarius consensus expressus *glos. verbo mandatum in c. cum ab vno vbi Geminia. n. 2. de re iudic. in 6. Panor. in c. dilecti n. 10. de arbitr. art. 6. latissimè Lambert. de iure patrona. lib. 1. p. 1. q. 2. Ludou. Gomez in reg. de impetra. benef. per obitum famil. q. 11. n. 2. in fine, & plures alij quos refert & sequitur Gonzal. reg. 8. glos. 47. num. 21. præ alijs Monet. de commutat. c. 7. num. 387.*

5 Tunc autem requiritur pro forma consensus, † vel quando dispositio requirens consensum tendit in fauorem publicum *Bart. in l. 1. §. sed filius num. 2. & 3. ff. deleg. 3. Felinus in cap. edoceri num. 7. de rescrip. in fin. Abb. in cap. causam matrimonij. num. 6. de off. delega. & plures alij quos refert & sequitur Gonzal. d. glos. 47. nu. 31. & 32. vel quando lex prohibet aliquid fieri sine cuius consensu Bart. in l. gallus in principio. ff. de lib. & posth. Imola in cap. cum vos de his quæ fiunt à Prela. Vel*

6 *quando lege † cauetur, non aliter, nec alio modo aliquid fieri, quo etiam casu inducitur forma, vt latissime Martha de clausulis clausula 51. n. 3. par. 3. Suarez de legibus lib. 5. c. 32. Ergo, cum dispositio huius capituli 6. sit propter fauorem publicum ad tradita supra quæst.*

quæst. 1. maxime fundamento 14. & 15. & cum mandet non procedi sine consensu, & non caueat processum aliter factum nullos producere effectus, sequitur vt consensus expressus sit necessarius, nec sufficiat tacitus.

Imò in ipso actu erit necessarius cōsensus † & subsequens, vel ratificans non sufficiet, *argumento eorum quæ tradit Rebus. in compend. aliena num. 15. & plures alij quos sequitur Gonzal. d. glos. 47. num. 34.* quia est necessaria expressio, vt subsequens consensus sufficiat *cap. cura 11. de iure patr. §. tutor inst. de auctor. tutor.* 7

Superius dicta eo exemplo confirmantur, nam licentia † Parochi pro contrahendo matrimonio requisita in Trident. Sess. 24. de reforma. matr. cap. 1. cum vim habeat expressi consensus *ad tradita per Lupum allega. 86. num. 3. Alex. in l. 2. §. voluntatem num. 4. ff. solu. matr. Franc. in cap. 1. §. ubi vero num. 6. Ne sede vacan. in 6.* non aliter interposita censetur, quam si expressis verbis fiat, nec sufficit tacita licentia, quæ resultat ex tollerantia, sed requiritur, vel commissio generalis ad administranda sacramenta, vel expressa, seu specialis licentia, vt Sacram Congregationem declarasse declarationis copiam recescentes attestantur *Gonzalez d. glos. 47. n. 51. Farina. ad d. cap. 1. §. seu Ordinarij, Marc. lib. 3. tit. 15. num. 4.* 8

Et confirmatur ex eodem cap. 6. dum requirit † consilium & assensum Adiunctorum, ad significandum, quod licet consentire videatur is qui consulit *cap.* 9

cap. 1. de offic. ord. c. miror dist. 50. nihilominus debet hoc expressis verbis significare ad obseruata supra quæst. 3. ad solutionem 3. Quæ sententia confirmatur ex traditis à Ioanne Andr. & Cardin. in cap. nobis de iure patr. quos sequitur Lambert. in eodem tit. lib. 1. par. 1. q. 2. art. 6. num. 2. prope finem, scilicet quod minus est tacitus consensus quam consilium, quia istud petitur secundum
 10 frequentiorem vsum, facit & similiter † vulgaris doctrina scilicet taciturnitatem nõ inducere consensum in arduis, Abbas in cap. in causis n. 3. de elect. quem sequitur Grillenzo. cons. 153. n. 53.

Non obstat supra posita dubitandi ratio, cui respõ
 11 detur, quod cum requiratur consensus † pro forma, vt supra diximus non sufficit adimpleri per æquipollens. l. qui per salutem. ff. de iure iuran. Germonius in tractatu de indul. §. Hieronymo n. 31. Hugolinus de irregular. c. 6. §. 8. Bardaxi in commentar. ad titul. coram quibus Dominus Rex in prin. num. 2.

Quæstio. IX. Sumaria.

Capitulum representatur ab Adiunctis n. 1.

Causæ suspicionis. n. 2.

Adiuncti possunt recusari partis iuramento. n. 3.

Concilium Prouinciale recusari potest. n. 4.

Intellectus cap. 1. de iud. n. 5.

Vniuersitas sine magna causa non potest recusari. n. 6.

Communio generat discoraiam. num. 7.

Recu-

renunciacionem valere, & tenere *l. pacisci 31. l. pactum inter heredem 46. ff. de pactis l. 1. ff. de ferijs l. si iudex ff. de minoribus l. ultima §. penult. ff. ad Beleianum*

Corroboratur & hæc sententia, nam immunitas ¶ concessa Ecclesiæ in cap. sicut antiquitus in cap. frater. c. miror. c. quisquis 17. q. 4. c. inter alia cap. fin. de immu. Eccles. per delinquentem renunciari potest, qui ita de nunc immunitate gaudet si noluit ab Ecclesijs. extrahi, *ut in dictis iuribus.* & latius comprobant Decianus in *praxi criminali lib. 6. p. 2. cap. 25. Ambrosianus de immunita. cap. 1. num. 2.* & tamen certum est huiusmodi immunitatem concedi loco sacro ob reuerentiam religionis Decian. in *cap. 1. num. 14. in d. praxi, nouissime Gambacurra de immunitat. lib. 3. cap. 11. num. 32.*

Contraria sententia, quæ verior est, proferitur ex sequentibus, primo nam quælibet interpretatio sumenda est potius, quam admittatur ¶ renunciatio iuris sui *ad tradita per Decium conf. 308. num. 8. Tiraq. in retractu linagier. §. 36. glos. 2. num. 50. quos sequitur Seraphinus decif. 324. num. 5.*

Secundò, quia hi qui ¶ sunt immediate subiecti Se- ¶ di Apostolicæ possunt prorogare iurisdictionem iudicis ordinarij, & ei se submittere *ad tradita per Federicum conf. 14. Felynum in cap. cum omnes nu. 8. de consti. las. in l. si vnus §. pactus ne peteret nu. 9. ff. de pactis.* Taliter ¶ tamen qualiter huiusmodi renunciatio non re- ¶ dundet in præiudicium alterius quam prorogantis *Geminianus conf. 83. num. 9. Corneus conf. 214. num. 8.*

lib. 2. *Ferretus cons.* 102. n. 18. quos sequitur *Seraphinus decis.* 595. n. 7. Ergo, cum Capitulares habeant hoc ius à Papa, vt sine consilio & assensu nominandorum ab ipsis contra Capitulares Episcopus procedere nequeat, in Capitulorum præiudicium renunciatio facta à Capitularibus non valebit *ad tradita per Mandellum consil.* 74. num. 3. quem sequitur *Seraphin. decis.* 324. num. 5. Pro qua sententia est textus in cap. cum tempore. S. *final. de recept. arbitr. plures congerit in eandem sententiam auctores Valenzuela cons.* 43. num. 86. maxime quia generalis regula est renunciationem non valere, quæ resultat in alterius præiudicium *Barth. in l. penultim. num. 3. versic. 2. casus C. de pactis, Seraphinus decis.* 341. num. 7. vt de renunciatione vsusfructus in præiudicium exheredatoris. *Dominus Reg. Sesse decis.* 127. num. 26. par. 2. docet & incolæ † pœnam soluendo non præiudicant Vniuersitati, l. *sicut. S. 1. ff. quod cuiusque vniuers. decis. Rota cuius copia est in collectis civil. apud Farina. decis.* 712. num. 5.

7 Tertiò, quia ius ordinariorum, vt in prima instantia † procedant non obstante etiam legatorum de latere inhibitione nullo modo à partibus potest in eorum præiudicium renunciari, iuxta declarationem à *Sacra Cardinalium Congregatione latam ad cap. 20. Sess. 24. de reforma. vbi Farina. refert versic. sunt tractandæ tradiderat & Paz in praxi tomo. 2. prælud. ultimo n. 18. sequitur Marcilla lib. 4. tit. 5. cap. 6. litera S. Barbosa ad d. c. 20. num. 4.*

Quartò,

Quartò, quia decretum istud habet clausulam annullantem processum aliter factum contra Capitularem delinquentem quam cum consilio, & assensu Adiunctorum, vt constat ibi. Alias inde secuta nulla sint, nullosquè iuris producant effectus. Sed priuilegium, seu decretum clausula irritanti munitum renunciari non potest *glos. in cap. statutum §. in nullo quoque ver. expressus de rescrip. in 6. quam sequitur Cresc. decis. 4. num. 3. de priuileg. Mand. de signa. gra. tit. de exemptis ab Episcopo. §. exemptio.*

Quintò, quia Abbas non potest renunciare exemptionem ab ordinario sine sui Conuentus licentia *decis. 22. num. 8. par. 2. diuers. quam refert Cened. q. 12. num. 10.*

Non obstant † supra considerata, quibus respondetur ex traditis à Doctoribus d. cap. si diligenti non posse renunciari priuilegio in fauorem renunciantis, & alterius introducto quale præsens inspicitur *ad tradita per glossam verbo pacto in dict. cap. si diligenti, ubi Panormitan. num. 7. & Felin. à num. 2. pluribus exemplis confirmat Azor. instit. moral. lib. 5. cap. 22. de priuileg. quæst. 10. maximè si non est separabile tertij præiudicium quoniam subiectio eorum ad dolorem nostrum iniuriamque nostram porrigitur, l. 1. & 2. & 3. ff. de lib. cau. hoc ipsum clarius docet Fuschus de visitatione lib. 2. cap. 20. num. 21.*

Neque obstat id quod † de immunitate Ecclesiæ à delinquentibus renūciabili proponebā, nam respōdeo

- immunitatem esse concessam Ecclesiæ non simpliciter sed secundum quid, si delinquentibus immunitate gaudere placuerit. Neque obstat doctrina Deciani d. num. 14. nam intelligitur in casu quo loquitur, scilicet in quaestione an Domus † Episcopi vel Canonici quæ intra 40. passus Ecclesiæ non continetur, immunitate gaudeat pro delinquentibus, & confugientibus, quo casum verum est dicere priuilegium locis, sed non personis esse concessum. Rursus † & respondetur non ita clarum esse, quod immunitas possit renuntiari à confugientibus ad Ecclesiam, cum contrarium suadeatur à copiosè congestis per Mastrill *decis.* 169. Nos loquimur in casu quo exemptio datur Capitulis in recompensam aliarum exemptionum ipsi competentiū, quibus Sancta Synodus derogauit, *ut considerat Nauar. cons. 3. de offic. ordina. Piaferius in praxi episcopali 2. p. cap. 2: num. 9. & nos diximus supra quest. 1. fundam. 8.* quæ exemptio non ita facile renunciari potest, cum ei assistat ius, sicut priuilegium cui † facilius renunciatur, *ut considerat Ant. de Marbañs de prorega. §. tertium num. 10 in fin. argumento tex. in l. eius militis §. militia missus ff. de milita. testa.* Quibus casibus † iuri suo quis renunciare valeat, ampliando & limitando definit. *Viuius decis. 316.*

Quæstionis octauæ summaria.

Consensus tacitus ex factis, expressus resultat ex verbis, num. 1.

Voluntas

Recusatio potest dari propter leuem causam. n. 8.

Doctor est intelligendus iuxta allegata ab illo. n. 9.

Vniuersitas non est iudex suspectus in causa Collegialis. n. 10.

Canonicus in causa Canonici est iudex suspectus. n. 11.

Episcopus in causa suæ Ecclesiæ iudex esse quædo possit. n. 12.

Quæstio IX.

An Adiuncti, et suspecti possint recusari?

Idetur non posse recusari, quia Ancharra in cap. irrefragabili notab. 7. n. 5. de offic. ord. quem refert & sequitur Moheda. de eis. 242. ait Capitulum non posse iudicem suspectum recusari: ergo nec Adiuncti † à Capitulo electi qui Capitulum representant. *argum. tex. in l. sed si hac 10. §. qui manumittitur ff. de in ius vocan.*

Nihilominus contraria sententia verior est scilicet, quod † concurrentibus causis ob quas Iudices tanquam suspecti recusantur, de quibus in glossa 1. in cap. causam 18. de iud. per Casarem de Grassis decis. 4. n. 5. de except. Zeuallos quæst. communi 347. to. 1. Maceraten. 1. var. resolu. cap. 84. præ omnibus causas 84. recenset Nouarius collectanea decisio. 214. n. 8. possint & Adiuncti † recusari à parte & solo iuramento Bart in l. duo iudices. 28. ff. de re iud. Annania singulari. 15. quos refert & sequitur Gratianus discepta. Forens. c. 100. n. 49. Pro qua sententia facit quod & Concilium † Prouinciale recusari potest cap.

quod

- quod suspecti 15. §. *veniamus* 3. quæst. 5. Sicut & Ciuitas & Vniuersitas *Clement. Pastoralis de re iud. cap. Statutum. §. cum vero de rescrip. in 6. cap. licet ex suscepto de for. compet. Rolandus à Valle conf. 6. num. 110. vol. 3.*
- 5 & plures congregauit *Quaranta de Concilio Prouinciâli q. 35. num. 12.* Pro qua † sententia est tex. in cap. 1. de iud. vbi ea de causa interrogatus fuit Episcopus an vellet experiri, ne postea audiretur allegans suspectum Concilium si semel illud approbasset *ad tradita per Stapileum de signa. cap. 22. de processu contra intrusum num. 2. Lanfrancum in cap. quoniam contra. §. recusationes num. 1. de proba. Mandosium commiss. 8. §. Adiunctum.*
- 6 Verum est † magnam recusationis causam desiderari ad recusandam vniuersitatem *d. cap. fin. 3. quæst. 5. Rebus. de recusa. art. 9. num. 47. tomo. 3.* & plures quos refert & sequitur *Quaranta de Concilio Prouinciâli quæst. 35. num. 12.*
- 7 Secundò, & pro eadem sententia facit quia discordia † oriri solet excommunicatione rerum. *l. cum pater §. dulcissimis de leg. lib. 2. docet Aristoteles 2. polit. Sanct. Thom. 2. 2. quæst. 66. artic. 2. Cassaneus in Catalog. glor. mund. par. 12. considera. 36. Ang. consil. 179. in princ. Magon decis. Floren. 64.* & facit illud *Ouid. 1. Metamor. Fratrum quoque gratia rara est, & esset æquitati & rationi contrarium non posse suspectos recusari Adiunctos, quibus cum discordiæ sic proxima causa esse potest, cum nihil formidolosius sit quam*
coram

coram suspecto iudice litigare *dict. cap. quod suspecti*
 15. 3. *quest. 5.* Et cum propter † leuem iniuriam, in
 iudicem quis possit recusari *Gratianus discepta. Fo-*
rens. cap. 284. num. 27. & 28. & Princeps suspecti
 iudicis impedire non debeat recusatationem *Panorm. in*
cap. Secundo requiris num. 3. de appella. iniquum esset ta-
 lem recusandi facultatem Capitularibus esse adem-
 ptam.

8

Non obstat supra posita dubitandi ratio quia Do-
 ctor † est intelligendus secundum auctoritatem quā
 allegauerit *Couar. 2. var. cap. 6. num. 4. Menoch. de re-*
tinend. remed. 3. num. 270. decis. 52. num. 36. p. 2.
diuers.

9

Ex iuribus † autem allegatis ab Ancharrano *dicto*
notabili 7. cuius doctrinam sequitur Moheda. d. decis. 242.
 colligitur, non negare, Vniuersitatem posse recusari
 suspectam à particulari membro ipsius Vniuersitatis,
 sed quod non debeat haberi suspectum Capitulum ex
 eo quod iudicet in causa fratris nam videbatur dicen-
 dum † contrarium cum Canonicus in causa Canoni-
 ci iudex suspectus sit *ex notatis in cap. cum R. Canonicus*
35. de offi. delega. per Abbatem in cap. cum venissent nu.
10. de iud. per Vbamesium de rescrip. cons. 4. num. 4. &
de appella. cons. 181. num. 5. Farina. 2. vol. quest. 60.
num. 460. & dum Anchar. allegat pro hac sententiā
 textum in l. sed si hac 10. §. qui manumitur ff. de in
 ius vocand. & l. sicut municipi ff. quod cuiusque Vni
 uersita. nomi. vult significare hoc ipsum quod in illis
 legibus

10

11

legibus continetur scilicet quod causa particularis
 non est causa Vniuersitatis, vnde Vniuersitas non erit
 iudex in causa propria, & sicut Episcopus † in causa
 suæ Ecclesiæ iudex non censetur suspectus *Tuschns li-*
tera E. conclu. 257. latissime Riccius decis. 144. par. 1. &
 Rex litigans cum subdito, *ad digesta per Cabedo de-*
cis. 76. Portug. p. 2. sic nec Capitulum in causa Capil-
 tularis, adhibita semper distinctione, an sit causa Ec-
 clesiæ, an sit personalis vt *Riccus d. decis. 144. num. 2.*
 illud pro coronide obserua quod vno ex coniudici-
 bus recusato vt suspecto alij de suspitionis causa cog-
 noscunt *Nonarius collectan. 214.* quid si præses recuse-
 tur suspectus, An reliqui cognoscent? decidit Marius
Gyurba dec. 217.

Summaria quæstionis decimæ.

Relatum est in referente. num. 1.
 Canoniorum appellatio in fauorabilibus significat Ca-
 thedrales. num. 2.
 Adiunctorum decretum comprehendit & Collegiatis Eccle-
 sias. num. 3.
 Intellectus cap. 4. Sess. 6. in prim. n. 4.
 Dicitio etiam est continuatiua. num. 5.

Quæ

Quæstio X.

An decretum hoc habeat locum in Cathedralibus dumtaxat?

Affirmatiua videtur probari ex eo nam tex. in hoc cap. 6. sess. 25. de reforma. in genere se se refert ad tex. in cap. 4. sess. 6. de reforma. vt patet ex eius principio iuncta regula quod relatum † est in referente *de qua in l. asserto ff. de hered. inst. Authen. si quis C. de edendo decis. 27. num. 3. & decis. 40. num. 2. p. 2. diuers.* Sed tex in d. cap. 4. loquitur de Cathedralibus Ecclesijs & de his quæ supra Cathedralibus sunt, ait enim Capitula Cathedralium & aliarum maiorum Ecclesiarum: ergo in his tantum locum habebit dispositio istius capituli 6. quæ est fauorabilis, sicut & in istis tantum locum habet prædicta dispositio capituli 4. quæ est odiosa *argum. l. secundum naturam ff. de reg. iur. cap. qui sentit eodem titulo in 6.* Corroboratur ex eo nam † quoties sermo habetur de fauore & præ-
rogatiuis Canonorum, intelligetur de Canonicis Cathedralium *Bursar. lib. 3. cons. 289. num. 7.* & quando Capitulum dicitur posse statuere, intelligitur & similiter de Cathedrali *glos. verbo statutum in cap. 2. §. 1. de verb. signifi. in 6. Abb. in cap. cum omnes num. 4. Felynus §. 9. & 10. de constitu. decis. Rotæ auctore Orano, cuius copia habetur apud Farin. decis. 658. num. 6. & si Deus permis-*

ferit dicemus latius in Canonicali 2. par. c. 57. Interim quomodo hoc intelligatur vide lector amantissime apud Franciscum Suarez *de legibus lib. 4. c. 6. à n. 11.*

3 Contraria sententia, quæ verior est † probatur ex eodem Concilio d. cap. 6. vbi maior iurisdictio Capitulo competens quam expressa in d. cap. 6. limitatur & reducit ad formam in eodem decreto præscriptam, vbi non distinguitur inter Cathedrale & Collegiale Capitulum, nec nos distinguere debemus *l. de prætio ff. de public. in rem act.* Rursus ex vers. si vero vbi caueretur quod exceptis dignitatibus & Capitularibus, reliquos Episcopi iurisdictioni omnimode esse subiectos. Quis neget Dignitates & Capitulares esse in Ecclesijs Collegiatis cap. 12. *in pri. & in vers. hortatur sess. 24. de reforma. in genere.* Rursus & hæc dubitatio radicitus est stirpata in declaratione Card. ad d. cap. 6. *vbi Farina. vers. Capitula & Marc. lib. 4. tit. 7. cap. 20. littera K.* si verum narrant, sic interpretes rescripserunt. Capitula vniuscuiusque Ecclesiæ Collegiatae ea omnia obseruare debent quæ decreta sunt in hoc Capitulo à Concilio Trident. & sub nomine processus intelligitur prima citatio. *id à pertè. docet Augusti. Barbosa in pastoral. li. p. 3. alleg. 73. num. 5.* Confirmantur supra dicta ex decis. Tirafon. coram Illustrissimo Melino *quam specifice refert Farina. in recollectis decis. 709.* vbi in causa iurisdictionis Ecclesiæ Collegiatae de Tudela declaratio proximè adducta roboratur ex traditis ibi, num. 3. & ex eo quod etiam Ecclesiæ Collegiales præscriptione acquirunt

acquirunt iurisdictionem ad late tradita in decis. 2. de
prescrip. in nouis.

Non obstant in contrarium adducta † quibus res-
pondetur specialem factam fuisse mentionem Ecclesia-
rum Cathedralium, & aliarum maiorum non quia Cō-
cilium excludere voluit Ecclesias inferiores, quod esset
absurdum vt inferior esset melioris conditionis quam
superior cap. cum inferior de maior. & Obed. l. 4. ff. quod
vi aut clam sed quia lex semper respicit difficiliorem
casum l. quod labeo ff. de carbon. edi. Monter. decis. 50.
nu. 2. & 3. ubi plura cumulat, & adaptatur ad ea quæ
frequentius accidunt l. nam ad ea ff. de legib. raedit ra-
tionem Salas de legibus disputa. 1. sect. 7. à num. 43. In
Cathedralibus autem maior solet esse iurisdictione, vt col-
ligitur ex fundamentis q. 5. ideo sermo Concilij prin-
cipaliter meminit illarum, gratia exempli, quod legem
non arctat ad tradita per Salas de legib. disputa. 21. sect.
5. num. 21. & in Concilio Triden. sess. 24. cap. 20. S.
præterea vbi loquitur cum Episcopis, quos Synodus
nominauit ob frequentissimum vsum, sed intelligitur,
& de quibus cumque alijs iudicibus, vt Rota declara-
uit in decisione quam commemorat Maref. 2. var. cap. 43.
num. 2. & quando lex loquitur in aliquo, ratione fre-
quentioris vsus, non per hoc negat, quin idem sit in
alio casu omisso Maref. 2. var. cap. 136. nu. 5. Si eadem
militat ratio late Flores. vari. 1. cap. 4. num. 15. & con-
trarium non probatur ex declaratione Cardinal. ad d.
cap. 4. ubi Fatim. vers. Ecclesiarum & Marc. lib. 4. tit.

4

B. D. L. O. L. D. Z.

- 5 7. cap. 2. quia ibi dictio *†* etiam includit & continuat
l. nec quicquam 9. ff. de offic. pro consl. pupillus. 54. ff. de
obliga. & action. not. Alber. super eadem dict.

Summaria quæstionis vndecimæ.

- I**vs resistere quando dicatur, num. 1.
Episcopus prætendens omnimodam probare tenetur, nu. 2.
Nauarrus hanc quæstionem affirmatiue tuetur, num. 3.
Formula erigendi Cathedralæ, num. 4.
Nouum Capitulum nunquã omnimode subfuit Episcopo. n. 5
Erecta Ecclesia, incompatibilia cum nouo statu omnino ex-
cludit, num. 6.
Conditione mutata persone extinguitur dispositio prima, n. 7.
Sæcularizationis Bulla num. 35. declaratur, num. 8.
Cathedralis Collegiatam Ecclesiam in multis præstat. nu. 9.
Clausula sine præiudicio declaratur, num. 10.
Ius commune qui habet pro se agit de damno vitando, nu. 11.
Subiectio Ecclesiæ non mutatur, mutato statu Ecclesiæ. n. 12.
Iurisdictio Adiunctorum est limitata exemptio, num. 13.
Exemptio non præsumitur, num. 14.
Sacra Congregationis declaratio in hoc dubio, num. 18.
Tridentinum sess. 25. capit. 6. vers. hæc autem omnia de-
claratur, num. 15.
Dignitas de nouo erecta intelligitur sine præiudicio, num. 16.
Regula de iure quæsito adest Episcopo. qui plenũ ius habebat, n. 17
Quæstionis resolutio, num. 19.
Concordia Barbastren. & Turolen. num. 20.

Quæstio XI.

An Ecclesia post Tridentinum in Cathedralem erecta
gaudeat Adiunctis?

Idetur, quod sic quia in dubio præsumitur pro auctoritate, potestate, & iurisdictione Adiunctorum, quibus ius assistit, & resistit omnimodæ & independenti Episcoporum subiectioni ut supra quæst. 1. latissime probavi. Tunc autem ¶ I ius dicitur resistere quando aliquid est contra legem scriptam, vel contra rationem ipsius legis, siue expressam, siue desumptam *ad tradita per Felinum in cap. statui mus n. 3. de maior. & obed. quem in proposita specie sic sequuntur & declarant Puteus in vna Cæsaraugustana 241. lib. 3. & Seraphin. decis. 802. n. 2.*

Item, quia Episcopus prætendens omnimodam ¶ 2 iurisdictionem eam probare tenetur, quia habens contra se assistentiam iuris ad probandū obligatur, *l. quoties. S. qui dolo. ff. de proba. & qui habet pro se iuris assistentiam liquida probatione lætatur, & sine onere. Rebus. in tract. de congr. n. 107. ubi multos congerit.* Vnde Episcopus non est manutenendus in possessione maioris iurisdictionis quam probauerit exercuisse *Verallus de. cis. 212. lib. 2. quia communis est Episcopo & Capitulo iurisdictione Mantica in vna Conchen. decis. 207. n. 2. cap. Episcopus ubi glos. 15. q. 7. c. 3. de consuet. in 6. & infra q. 31. n. 15.* Doctissimus Nauarrus ¶ 3 specialius hanc quæstionem

tuetur *conf. 3. num. 6. de offic. ordina.* existimat enim decretum huius cap. 6. sess. 25. comprehendere Ecclesias tam exemptas quam non exemptas, siue iam Cathedralis, siue de recenti in Cathedralis erectas.

- 4 Formula † qua concipitur erectio Ecclesiæ in Cathedralis hanc partem similiter & suadet, nam talis est. Ac Episcopalem dignitatem, in Sede Episcopali omnibus & singulis Cathedralibus & Pontificalibus insignijs præminentijs, honoribus, priuilegijs, fauoribus & gratijs quibus aliæ dicti Regni Ecclesiæ Cathedralis de iure vel consuetudine vtuntur, potiuntur, & gaudent, & vti poterunt & gaudere possunt quomodolibet in futurum tenore præsentium erigimus. Hac formula erecta fuit Ecclesia Barbastræ. de anno 1571. formulam erectionis Terulen. de anno 1577. videre non licuit. Similis tamen clausula omni erectioni est communis, nisi maior exemptio concedatur, qualis est illa, quæ fuit concessa Ecclesiæ Montis Alti in Cathedralis erectæ à Santissimo Sixto V. *vt in eius constitutu.* 48. p. 2.

- 5 Deinde pondero & † pro hac parte, id quod ponderauit & R. P. D. Sacratius, *in d. decis. Casaraug. num. 10. quæ habetur supra post questionem* 1. scilicet Capitulum de nouo in Cathedralis promotum nunquã omnimodæ iurisdictioni huiusmodi Episcopi qui de nouo erigitur fuisse suppositum. Vnde si procedere permittatur Episcopus cum adiunctis contra suos Capitulares nullam iuris quæsitæ patitur diminutionem,

nem, quia Ecclesia in Cathedralē erecta, nouum corpus nascitur *capit. cum inferior de maior. & obed. ubi Hostien. & Ioan. Andr. num. 12. Cardi. num. 1. opposit. 8. Panormitan. super glos. 3. in fine & infra num. sequent.*

Firmior redditur & hæc pars animaduertendo inferiorem † Ecclesiam erectam in superiorem, omnia 6 iura illa primæua, quæ compatible sunt cum recenti statu, conseruare illæsa, quæ vero de iure non compatiuntur variato statu, variari & ipsa *Oldra. conf. 267. num. 3. Rota decis. 1. num. 3. in fine de sepultur. in antiquis Geminianus conf. 125. in fine Petrus de Perusso de muta. Eccles. capi. 3. num. 3. Rota decis. 21. de præben. in nouis*, & generale est † quod mutata personæ con- 7 ditione, mutetur & extinguatur ius & dispositio prima *Anchar. conf. 143. num. 5.* Vnde ex studio † in Bul- 8 la nostræ Ecclesiæ Cæsaraugustanæ erectionis de regulari in sæcularem *num. 35.* salua, firma, & illæsa remanent omnia & singula priuilegia, indulta exemptiones, & libertates dictæ Ecclesiæ, quando erat regularis competentes, prouida sanctissimi dispositione præuenienti, nam aliàs mutato statu omnia muta censerentur, & ideo cum de iure Capitulum Collegiatæ in exercitio iurisdictionis non habeat aliquã participationem cum Episcopo pro vt habet Capitulum Cathedralis, vt toto titulo de his quæ fiunt à Præla. statim ac Ecclesia trãsfertur ad Cathedralē, mutantur ex necessario antecedenti omnia illa quæ ius cõ

mune diuerso modo statuit in Collegiata, ac in Cathedrali Ecclesia; nam posterior † status Cathedralis priori in multis præstat, vt si Deus permisserit dicemus in Canonice par. 6. cap. 6. & part 2. cap. 57. & diximus supra quæst. 10. num. 2. & præbat expresse tex. in cap. requisisti ad finem, vers. quoniam, de testam. Præcedens consideratio fulcitur ex decissione Barbastren. iurisdictionis coram D. Illustrissimo Lancel. de anno 1585. die 7. Iunii vbi diffinijt ius statuendi & exercendi iurisdictionem post nouam erectionem esse regulandum pro vt in Cathedrali, & non pro vt in Collegiata, & ex decissione Seraphini. 1445. per totam, maxime tamen ex cap. cum inferior. 20. de maior. & obediens.

Vt plenius roborata sententia ista permaneat animaduerto quod in omni erectione apponi solet clausula sine præiudicio, quæ est præseruatiua iurium † *Marescotus 2. var. cap. 137.* sed non operatur in his quæ sui natura præiudicialia sunt, & in his quæ exprimuntur *Mohed. decis. 263. decis. 785. num. 4. p. 1. diuer. Nauar. conf. 1. de maior. & obed. & de regula. 3. in princip. num. 10. Gratian. discepta. cap. 558. num. 7. & 14. & in his quæ iam sunt concessa Cenedo singulari. 100. num. 2. & optime apud Casadorum decis. 1. de priuile. nisi causa esset ignorata à Papa decis. 240. num. 20. p. 1. diuers. ignorantia autem non præsumitur in causis sui natura præiudicium afferentibus Gratianus supra à d. num. 7.*

II Fulcitur denique † & ista pars quia is qui habet
pro

pro se ius commune agit, de damno vitando, & maiori favore dignus est, ad cumulata per *D. Monter. ex Zepha. Dec. Gom. Lanz. decis. 17. num. 26.* ergo Capitula Cathedralium, quæ de nouo eriguntur in dubio Adiunctorum prærogatiua gaudebunt.

Sed non multa defunt pro contraria sententia fundamenta, illud † imprimis, quia etiam si mutetur status Ecclesiæ, non tamen mutatur subiectio Ecclesiæ 12
Innoc. & alij in c. 2. vers. monialium de capel. mona. celebris ex. in extrauaganti 2. de concess. præben. apud Ioan. 22. Vitalinis in clem. 1. n. 31. de elect. magis in specie Panor. in cap. dilectus n. 9. de cap. monachorum. Oldra. conf. 267. n. 3. expresse Rebuffus in praxi de erectione in colleg. vers. & in hac erectione.

Huic fundamento respondit R. P. D. Sacratius in *una Casaraug. de qua supra post questionem 1. n. 9.* non habere locum Innocentij doctrinam quando Papa expresse mutat.

Sed confirmatur ex eadem dccisione Sacrati cuius copia est apud *Marchesa. de commis. nullit. decis. 1. n. 2. vers. non obstat par. 3. §. 4.* scilicet † huiusmodi modum procedendi de Adiunctorum consilio, & assensu esse quoddam exemptionis genus licet limitatum. At exemptio † 13
14
 non præsumitur nisi probetur *Veral. decis. 328. n. 2. lib. seu par. 1. Lancel. decis. 631. n. 3. in recollec. ciui. Farin. quippe cum semper standum sit pro iurisdictione Episcopi donec contrarium probetur. Roland. conf. 89. n. 35. vol. 2. Seraph. decis. 1449. n. 1. & Episcopus vtatur de iure*

iure sua iurisdictione, etiam si non sit in possessione subiectionis contra eum qui allegat exemptionem donec contrarium probetur consuetudine, vel præscriptione acquisitum *Francus in cap. cum persona §. si vero notab. 2. vbi Ancharra. num. 6. & notab. 12. de priuileg. in 6. quos refert & sequitur Rota decis. 145. num. 6. par. 2. diuers. plures congerit Riccius resolu. practicabil. c. 54. n. 4. limita. 5. & decis. 211. par. 1.*

- 15 Similiter, & ex Concilio † Trident. d. c. 6. Sess. 25. vers. hæc autem omnia vbi protestatur Concilium suæ intentionis non esse detrahere auctoritati, & iurisdictioni Episcopis acquire, *idem definiit Rota decis. 743. p. 1. diuers. & decis. 305. & 321. par. 2. & apud Seraphinum decis. 493.* detraheretur autem si Ecclesia prius omnimodè subiecta, Cathedralitatis iure limitate Episcopo suo subiaceret, cum dignitas data † intelligatur sine alterius præiudicio, *l. 2. §. si quid à Principe, & §. merito ff. ne quid in loco publico, l. nec auus. C. de emancipa.*
- 17 *lib.* Episcopus autem † in non procedendo contra Capitulares suos omnimodè, magnum præiudicium accipit, *vt in decis. Coccini 770. par. 1. ciuil. Farin.*

Sed omnia adhuc ponderata fundamenta facile diluuntur, considerando Ecclesiam erectam in Cathedrali nouam esse, Episcopum similiter & nouum qui nullo modo potest dicere accipere præiudicium in iurisdictione, quam dignitas Episcopalis, quæ non fuit nunquam habuit *ad dicta supra n. 5.*

Tota ergo vis huius sententiæ consistit in declaratione

tione Congregationis Sacrę Cardinalium † cuius testi 18
monium est apud Farina. versic. Capitula, Marzilla lib. 4.
tit. 7. c. 20. litera K. huiusmodi tenoris: Hoc decre-
 tum non pertinet ad Ecclesiam Cathedralem tan-
 quam Cathedralem, sed tanquam exemptam, vnde
 Ecclesia Collegiata erecta in Cathedralem non com-
 prehenditur hoc decreto. Quantum deferendum sit
 declarationibus Sacrę Congregationis infra latius *ad*
disolutionē primæ dubitãdi rationis q. 17. §. contra quã. n. 30.
 & *Barbos. in past. p. 3. alleg. 73. n. 5. ponit eandē declarationē.*

In huius quæstionis resolutione illud discrimen † 19
 adhibebo, quod clarissimi Aduocati Romani Me-
 renda & Andreas postea Sacrę Rotę Auditor inter-
 posuerunt consulti de veritate à Barbastren. iuris pru-
 dentissimo Episcopo, vt prima opinio sit obseruan-
 da, nisi in erectionis indulto aliter caueatur, quia
 tunc Ecclesia de nouo erecta non comprehenditur
 sub hoc decreto. Quod si interroges cur si ius com-
 mune est seruandum, Capitulum procedit cum Epif-
 copo per Adiunctos ab illo nominatos? Respõdeo cū
 Hostiensi *in c. penult. §. fin. col. 2. in fine de concess. præben.* cū
 ius doctrinam fertur cõmuniter secutã fuisse à Triden-
 tino in hoc c. 6. vers. possitque alter Episcopo acce-
 dere *Iunctis his quæ docuimus supra q. 2. n. 7. & 8.* scilicet
 maiorem partem Capituli censerì, quando est com-
 munis iurisdicctio Episcopo tanquã Prælato, & Capi-
 tulo, si vnus ex duobus nominatis ab isto, illi accedat.
 Ex quib' † dubitationis refecãdæ causa super adiũctis 20

D. D. Martinus Teirer huius Sedis olim Canonicus, Episcopus Terulen. vnanimi sui Capituli consensu Adiunctorum confirmationem à Sanctissimo Paulo Papa V. die 28. Iulij anno 1614. impetrarunt eo modo quo huic Metropolitanæ Sedi Clemens Papa VIII. concesserat, non obstanti Sacræ Congrégationis responso eiusdem Sedis D. Iacobo Ximeno Episcopo misso anno 1580. die 6. Octob. & de eiusdem mandato Capitulo Terulen. intimato die 23. Octobr. anno 1584. Notario Ioanne Vicente. Ab eodem Sanctissimo aliã concordiam circa Adiunctos obtinuit prudētissimus D. D. Ioannes Moriz de Salazar tunc Episcopus Barbastrensis de qua infra q. 25.

Summaria Quæstionis. 12.

Canonicis seculares & regulares parificantur in multis n. 1. 2. 3. 4. 5. 8.

Canonici regulares proprium habebant. n. 6.

Episcopis & Canonicis regularibus bona erant communia. num. 7.

Canonici regulares censentur minores Cathedralibus, maiores tamen Collegiatis. n. 9.

Canonicus regularis idest bis. n. 10.

Canonicus regularis vulgaris est appellatio. n. 11.

Abbas maior est Episcopo in punitione regularis. n. 12. 20. 28. & 29.

Canonicorum regularium laudes n. 13.

- B. Petrus de Arbues laudatur, num. 14.
 Canonici regularis veniunt in prohibitiuis appellatione Monachorum, num. 15. & 31.
 In vno grauatus in alio debet releuari, num. 16.
 Exemptio regularium quomodo procedat, num. 17.
 Episcopus est loco Abbatis in Ecclesijs regularibus num. 18.
 non tā in Collegiatis quā in Cathedralibus Ecclesijs, n. 19.
 Regulariū obediē. est omnimoda sic et superioritas, n. 21. et 22
 Exemptio Canoniorum regularium gloriosissima Virginis del Pilar, num. 23.
 Adiuncti in Ecclesia Sanctæ Mariae, num. 24.
 Beneficiati Ecclesiæ Sanctæ Maria del Pilar an comprehenda-
 da ntur in Canoniorum exemptione, num. 25.
 Canonici regulares & seculares differunt, num. 26.
 Canoniorum subiectio filialis non seruilis, num. 27.
 Episcopus contra Canonicos regulares & exemptos quando
 procedat, num. 30.
 Canonici nouitij an admitti possint de gratia ad electionem
 actiuam, num. 32.
 Intellectus cap. ex eo 32. §. 1. de electio. in 6. n. 33. & 36.
 Vox in Capitulo computatur inter fructus Canonicales, n. 34.
 Electionibus intersunt hi quibus de iure non competit interesse
 propter admissionem num. 25. propter eligentium par-
 uum numerum, num. 37.
 Canonici nouitij expertes sunt electionis passiuæ, num. 38.
 Nullum non indicitur ex lege pure prohibenti, num. 39.
 Prohibita fieri facta tenent, num. 40.
 Nouitij gaudent priuilegijs religionum, num. 41.

Quæstio XII.

An de iure competat Episcopo iurisdictio omnimoda & in-
dependens à Capitulo, vel nominandis ab illo contra

Canonicos regulares?

- Idetur talem iurisditionem Episcopis non
competere de iure, nam contra Canonicos
non competit seculares, vt probauimus su-
pra quæst. 1. & Canonici † regulares saltim Cathedra-
lium videntur gaudere eisdem prærogatiuis, ac Cāno-
nici seculares quibus cum in multis æquiparantur An-
ton. Faber in praxi benef. lib. 3. tit. 6. de benef. Cathedra. n.
20. Nam causæ † Sedis Apostolicæ delegantur istis,
ac illis, de quibus in cap. statutum de rescript. in 6. vbi Frā-
cus n. 5. Panorm. in cap. causam que el. 1. n. 9. & Decius. n.
4. de iud. & plures congerit Riccius collectanea. 1545. Ca-
nonicus regularis occupatus in seruitio † Cardinalis
fructus grosos lucratur Borrellus in summa decis. tit. 10.
nu. 5. Canonici regularis † potest esse Vicarius Epif-
copi iuxta distinctionem Guidonis Papæ decis. 563. Sbro-
tius de off. Vicar. lib. 1. q. 37. Contra † Canonicos regu-
lares proceditur cum strepitu & figura iudicij, vt in
decis. Montis Regalis coram R. P. D. Coccino, vt in noui-
ter eiusdem impressis decis. 157. & eius copia est apud Fari-
na. decis. 770. in recollectis ciuilibus, & plura in proposito con-
gerit Gratianus discepta. Forens. c. 270. n. 25. & 26. cum
contra simplices regulares simpliciter, & de plano
proce-

procedatur *Rodericus in quæst. regular. tomo. 1. q. 3. art. 1.*
Ghilserius de indic. regular. c. 13. nam. 3. Spathanius de mo-
do cor. regulares tract. 3. c. 16. Olim etiam Cahouici † 6
 regulares proprium habebant, ut constat ex *Spondano*
in Epitome ad Baronium anno Domini 1063. n. 6. & pro-
 prio renunciare cœperunt tempore Concilij Magon-
 tiaci, ut refert *Langhecrutius in speculo Canonorum. cap.*
21. §. verum lib. 1. & cuncta † inter Episcopum, & Ca 7
 nonicos erant communia tanquam inter cœnobitas,
 idest communis vitæ rerumque confortes *Coppinus de*
facr. poltr. lib. 1. tit. 8. n. 4. Non minus Canonici † regu- 8
 lares quam sæculares ad fidei professionem tenentur
de qua in Trident. Sess. 24. de reforma. c. 12. ut *Sacram Cong-*
regationem declarasse testantur Garcia de benef. par. 3. c. 3.
n. 16. Barb. ad d. c. 12. n. 10. Regulares † Canonici Ca- 9
 thedralibus Canonicis censentur minores, Collegia-
 tis vero maiores, iuxta ordinum literæ de qua in cap.
quia sepe 40. de elect. in 6.

Argumentum & similiter nomen † præstat, quod 10
 rebus conuenire frequentius solet. §. est & aliud instit.
de dona. eo enim ipso quod Canonicos appellamus &
 regulares dicimus, quippe cum canon à quo Cano-
 nici nomen deriuatur *Panor. in d. cap. causam num. 9.*
optime in libro speculi vitæ humanæ, quod proposuit prudentis-
sime Rodericus Zamoren. Episcopus cap. 19. potiori iure
 competat Canonicis regularibus quam secularibus,
 nam idem bis dicunt, qui Canonicos regulares nomi-
 nant, ut aduertit eminentissimus noster *Antonius Augusti-*

- 11 *nus. Dialogo 1. & lib. 1.* Licet † vulgarem istam introductionem in laudem conuertat Canonicoꝝ regularium P. Cenedo q. 20. num. 19. ergo non assistit ius Episcopis in omnimoda potestate procedendi contra Canonicos regulares.
- 12 Secundo, quia in punitione † Regularium potius adeudum est ad Abbatem quam ad Episcopum, etiã si procedatur in figura iudicij *Panor. in cap. quanto. 7. num. 4. de offic. ordin. Romanus cons. 375.*
- 14 Tertio, quia in Tridentino *sess. 21. de reforma. cap. 8.* non aliter permittitur Episcopis regularium punition, quam si in eis nulla regularis obseruantia reperitur. Sed in Canonicis Regularibus † obseruantia regularis viget, vt multis encomijs celebrat iurisprudentia, & modestia insignis *Cenedo collectan. ad Decretum 165. idem postburnus q. 20. n. 22. Nauar. commentar. 3. de regular. n. 25.* vbi B. Magistrũ Epila, alio nomine † Petrum de Arbues religionis exemplar proponit, eumq; inter Canonicos S. Mariæ del Pilar refert, sed vir iurisprudentiæ summa cũ laude Gnarus, facti huius fuit ignarus, nam erat Canonicus huius almæ Metropolitanæ Ecclesię Cæsaraugustanæ, illiusq; pauimentũ media nocte cum ad Matutinum surgeret sanguine suo decorauit. Historiam perlege cõstantia & pietate ple nam apud Çuritam nostram *lib. 20. cap. 65.* & apud Concanonicum meum D. Martinum Carrillo Montis Aragonum Archimandritam in suo Catalogo anno 1585. cuius laudes multa ab eo monumenta man-
- data

data typis attestantur. Ergo Episcopis non competit iurisdicção proposita in quæstione.

Quartò, quia in prohibitiuis † appellatione Monachorum veniunt Canonici regulares, vt in prohibitione postulandi, probat *tex. in c. 2. ubi glossa verbo. Item iudicium de postulando, notat Ghiliferius de iudic. regul. c. 13. n. 5.* Item in prohibitione de accedendo ad curiã secularem, de quo in *Clem. 1. §. quia vero de statu monach. & obseruat Nauar. conf. 18 n. 1. sub illo tit. plures alios casus prosequitur Azor. institu. moral. par. 3. lib. 12. c. 22. q. 5. & per consequens in fauorabilibus Monachorum appellatione comprehēdi debent, vt in vno † grauiati in alio releuentur ad tradita per *Speculatorem lib. 1. par. 4. tit. de testam. n. 68. facit regula qui sentit. de regulis iuris in 6.* Sed regulares † directe, siue per communicationem sunt exempti *decis. 94. n. 14. par. 2. diuers. late Mandosius de signatura tit. de exemptis ab Episcop. §. Verum succedente tempore Nauar. commentar. 2. de regular. num. 63. Rodericus in eodem tracta. tomo 2. q. 2. artic. 6.* Ergo Episcopus contra Canonicos regulares dependentem non omnimodam habet iurisdictionem. Patet consequentia, quia Adiunctorum decretum habet locum in Capitulis exemptis *iuxta Congregationis declarationem ad hoc cap. 6. de qua testimonium perhibet Farina. ver. Capitula, & Marcilla lib. 4. tit. 7. c. 20. littera K. Rot. dec. 743. nu. 8. & 9.**

Sed contraria sententia, quæ verior est probatur ex eo, quia quando agitur de Ecclesia Cathedrali regu-

- 18 Iari † Episcopus est caput & loco Abbatis, & ipsi Monachi sunt loco Canonorum, ut late explicat Panor. in c. causam que in 1. n. 8. de iud. Sacratius in una Casaraug. iurisd. cuius copia est apud Marchesinum de commiss. nullita. tomo. 3. dec. 1. n. 2. Coccinus in una iurisdictionis Montis Regalis, cuius copia est apud Farina. in recollectis civil. decis. 770. & in nouissime recollectis apud eundem Farinacium par. 1. decis. 15. 17. & 20. Guido Papæ decis. 559. prosequuntur Gratianus discepta. forens. cap. 270. Riccius collectanea. decis. 1545.
- 19 Nec in hoc versatur discrimen † an Regulares sint Canonici Ecclesiæ Collegiatæ, vel Cathedralis; omnibus enim eadem est regula, vnus habitus non fericus, sed lineus decet, vnum & idem nomē imponitur, & æqua lance de omnibus in iure scribitur c. innotuit c. cum Vintonien. de elect. c. præterea 14. de præbendis. c. sane 10. de reg. Trullus de Canonicis regular. lib. 1. c. 2. Cenedo dicta collectanea 165. Roder. supra tomo 1. q. 1. art. 3.
- 20 Vnde Episcopus † Ecclesiæ regularis etiã Cathedralis, exceptis his quæ concernunt regulam, in illos habet omnimodam iurisdictionē glos. verbo regular. in cap. nullus 28. de elect. in 6. quàm sequitur ibi Francus n. 3. Geminianus n. 7. Guid. Papæ d. decis. 559. & plures ibi relati supra à Gratiano d. c. 270. n. 4.
- 21 Amplius neq; requiritur † pro exercitio huius iurisdictionis, aut assensus, aut consilium monachorum, cū enim talis Ecclesia sit regularis & superiori regulariū sit obediendum nullo spectato subditorum consilio,
vel

vel assensu *Roder. supra tomo 1. q. 10. ar. 1. & 2.* & Episcopus respectu monachorū non dicatur Episcopus, sed Abbas *Panor. in d. c. causam quæ n. 9.* sequitur vt nullum consilium requiratur, vel assensus, quia nec Abbas requirit *glos. ver. tota in cap. nullam 18. q. 2. Roman. conf. 375. num. 1.* & alij quos refert & sequitur *Gratianus d. cap. 270. num. 20. pro qua sententia facit Concilium Toleta. 4. c. 20.*

Hoc ipsum † firmatur ex eo nã si Episcopus qui est 22 vt Abbas libere non posset & omnimodè procedere contra Canonicos regulares, id repugnaret instituto regularium, qui suscipiendo religionem, perpetuam obedientiam sponponderunt *ad tradita per Syluestrum verbo religio 6. q. 6. Nauar. & ab eo citatos commentar. 1. de regular. n. 8. §. 6. & 7.* & qui sic se alterius imperio & potestati submiserunt, vt omnem suam voluntatē & noluntatem in eum transtulerint *c. non dicatis. 12. q. 1. c. 2. de testam. in 6. Panor. in cap. ex rescripto 9. de iureiu. n. 1.* & alij quos sequitur *Gratianus dicto cap. 270. n. 22. & 23. melius omnibus ponderat Illus. admodum Coccin. Rotæ Decan. decis. 360. n. 4. in suis.*

Prædicta intelligo semota exemptione, consuetudine, præscriptione, aut priuilegio munita, quibus standum est, vt aduerit *Guido Papæ d. decis. 559. Coccinus in d. decis. 770. apud Farina. num. 2. Corneus lib. 2. conf. 93. num. 5. Rodericus supra tomo 2. quæst. 63. artic. 1. & 2. Ghiliferius de iudic. regul. cap. 9. num. 6.* & facit aliquantum *decis. Rotæ 36. n. 11. §. 5. par. 2. diuers.*

- 23 Exemplum † est supra positæ doctrinæ in hac vrbe in Ecclesia Sanctæ Mariæ, huius nominis, Maioris, seu del Pilar, cuius Prior & Canonici à Clemente VII. anno 1529. die xj. Februarij, durante vita D. D. Ioannis ab Aragonia Archiepiscopi Cæsaraugustani, cum quo litigabant, & sic ratione litis ad tradita supra q. 1. fundam. 14. conuenientia. 5. & per Mandos. de signa. gratiæ tit. de exemptione ab Episcop. S. aliquando vero, & anno 1581. die 24. Decembris à Gregorio XIII. non facta mentione litis intercedentis inter ordinarium, & ipsos, quod priuilegium reddit inefficax, ut in eadem causa fuit iudicatum coram R. P. D. Cantuccio 27. Martij 1585. ad tradita per Marefcot. 2. var. cap. 85. num. 8. Menoch. de arbitr. casu 202. lib. 2. centur. 3. num. 7. Thesaur. decis. Pedemon. 255. num. 9. quando autem dicatur lis pendere ad hoc optimè distinguit Gratianus decis. 209. & tandem à Sixto V. anno 1590. die 24. Maij Sede vacante, exemptionem plenâ liberam & prægnantissimis clausulis roboratam impetrarunt. In huius exemptionis fauorem late fuerunt in Rota plures decisiones, quas referunt Seraphinus decis. 1082. Farin. in re collectis ciuilibus decis. 710. & 711. Marchesa. de commiss. appellat. in caus. Dec. p. 1. decis. 13. & par. 2. de aperit. dec. 7. & d. par. 2. de restitu. in integ.
- 24 S. 1. decis. 9. An vero eorum Prior † contra Canonicos extra regulam de Adiunctorum consilio, & assensu procedat; Ioannes Baptista Valenz. radicatus discussum relinquit conf. 43. maxime num. 69. & 104.

An esset amplianda † hæc exemptio ad illius Ec- 25
clesiæ Præbendarios extra claustrū degentēs? Sæpius
fuit dubitatū, quid in hoc tenendum videatur ex res-
ponso à me postulato die 31. Augusti anno 1619. &
corā Illustri. D. Māzan. in Cæs. iurisd. anno 1623. 28. Iun.

Non obstat primū † argumentum, cui respondetur 26
ex traditis supra per Gratianum d. c. 270. n. 21. 22. & 23.
longe diuersam rationē militare in Canonicis, regula-
ribus, ac sæcularibus, nā illi se se speciali obedientiæ
voto obstrinxerunt, & serui remanserunt *ad tradita per*
Angelum in l. creditor 28. n. 1. ff. de appella. per Anchar. in
cl. 2. n. 10. de rescript. Cenedo q. 20. n. 27. licet † prædi- 27
ctorū subiectio magis filialis quam seruilis debeat ap-
pellari, ut pluribus confirmat Valenzuela conf. 43. n. 121.
Scavia de appella. q. 5. par. 1. n. 54. & sicut quidquid ac-
quirit seruus acquirit Dño, l. placet ff. de acquir. hered. sic
quicquid acquirit Monachus acquirit Monasterio, e-
tiam cōtradicante Monacho ad tradita per Riccium col-
lect. decis. 1938. & pro mortuo habetur, l. Deo nobis in fi-
ne, C. de Episcop. & Cler. notat Guido Papæ decis. 563. in
principio, & licet sæcularis dicatur habere beneficium
suum cap. si tibi absenti de præben. in 6. Religiosus autem
non, quia cū ipse ab alio possideatur, nihil potest pos-
sidere arg. l. sic eueniet. ff. de adulter. Staphileus de varijs mo-
dis vacat. §. sextus n. 2. & licet sæculares Canonici emo-
lumenta Sedis yacantis ex priuilegio Apostolico pos-
 sint inter se diuidere, non tamen Canonici regulares
Farina. d. decis. 126. 4. p. diuer. non idem militat in sæcu-

laribus, ideo mirum non est, si maiorem iurisdictionem Episcopus exercet in regulares, quam in sæculares, licet & regulares & sæculares in multis eodẽ iure censeantur.

- 28 Non obstat secundum quia verior est sententia † quod quando agitur in figura iuditij, & his quæ sunt delicta quo ad omnes, ad solum Episcopum spectat cognitio & correctio, *ut tradit Guido Papæ d. decis. 559. decisio Rote. 78. par. 1. diuersi. ubi testatur de magis communi opinione, & plures quos refert, & sequitur Gratianus d. c. 270. à n. 27. copiose Marefcot 2. variar. c. 35. n. 125. & 134.*
- 29 vel potest responderi † cum distinctione prædicta ex Concilio Toleta. *quod refertur in Can. hoc tantum 18. quæst. 2. ut ea quæ ad religionis regulam pertinent Abbatibus castigationi relinquuntur, quæ vero extra regulam committuntur ad Episcopi correctionem, & iurisdictionem spectent, nec est nouum vnum eundemquẽ hominem diuersas ob causas posse duorum iurisdictioni subiacere, l. fin. C. de iurisd. omn. iud. prosequitur Meinar. fris. de iuribus Episcopi. c. 6. num. 29. vide omnino decis. 15. par. 1. recentis.*

- 30 Non obstat tertium cui respondetur ex d. decis. Montis Regalis iurisd. n. 5. quod loquitur † Cõcilium de Monachis existentibus in locis exemptis ab ordinario, *ut & respondet Gratianus discepta. forens. d. c. 270. n. 8. quorũ locorũ exẽptionẽ reuocat Trid. Sinodus fauore ordinariorũ quo ad eos, qui sine regulari disciplina & extra Septa Monasterij viuunt, ut in d. decis. 78.*

n. 2. ubi Rota hoc modo declarat Conc. Trid. c. 11. Sess. 24. de reforma. in genere.

Non obstat quartum, cui respondetur † appellatione monachorum venire Canonicos regulares, siue in fauorabilibus, siue in odiosis, dummodo eadem sit ratio *Domin. in c. 1. de temporib. ordina. in 6. fallentia 6. quem sequitur Rodericus de regular. tomo. 1. quæst. 1. art. 3. idemq. tenuit Nauar. in cap. nullam 18. quæst. 2. à num. 40. ubi probat monachos distingui à Canonicis regularibus, nam istorum vita laxior est, cap. quod Dei timorem de statu monach. S. Thom. 2. 2. q. 189. art. 8. ad 2. Decius in c. Nicolao. n. 20. de appella. Nauar. commentar. 4. de regular. n. 1. Valenzuela conf. 43. n. 40. licet leges disponentes de monachis habeât locû in Canonicis regularibus circa cõcernentia religionē in genere, dum nō contineant aliqua verba excludentia Canonicos, & iuxta hunc sensum Canonici regulares patrini esse prohibentur in cap. non liceat 103. de consecra. dist. 4. & postulare in cap. 2. de postula. Nauarr. lib. 3. consil. 10. de statu monachorum.*

Quod si prædicta lector obseruandi tibi satis nō fecerint copiosius tã argumenta, quã fundamēta fortasse inuenies in decis. *Casarang. exemptionis de anno 1587. & 1588. par. 1. recentissim. Farin. decis. 15. & 17. & decis. 20*

Ex disputatione huius quæstionis nascuntur coniecturæ ad resolutionem illius, quæ mota fuit in Monasterio Canonorum regularium ciuitatis Bilbilitanæ de Mense Augusti, & de anno C I O. I O. C. X X I.

32 An nouitij † à Capitulo admissi ad actiuam uocem ibidem præstandam, sic debeant ad nouam Canonico- rum electionem uocari, ut facta electio, ipsis non uocatis, sit nulla?

III Vocationis omissione, electionem irritam non manere videbatur dicendum iuxta sententiam D. D. Gasparis Arias de Reynoso Capitularis in hac alma Sede Cæsaraugustanæ Orthodoxæ fidei consulti, uiri omnium bonarum artium cognitione, & maxime iurisprudentia insignis, iudicandi munere expertissimi & ingenij perspicacitate, & fœcunditate celeberrimi, cui subscripserunt, & alij peritissimi Doctores. Moueri potuerunt † præfati auctoritate textus in *cap. indemnitatibus*

33 43. & maxime in *cap. ex eo* 32. §. 1. de elect. in 6. ubi hæc uerba, In Ecclesijs quoque regularibus, vel Monasterijs hi qui non sunt tacite, vel expresse professi non debent cum professis electionibus interesse. Confirmatur fundamētum & hoc exemplo, nam statu liber medio tempore liber non est, l. *statu liberum* 9. ff. de *sta. liber.* l. *qui de libertate* 29. ff. de *liberal. caus.*

Sed eis non uocatis, electionem aliorum factam nullam esse argumento sint tradita supra num. 2. cum 9. sequentibus, quatenus docuimus, ibi regulares Canonicos eisdem regulis, ac seculares censerī, & diuersis à ceteris Monachis, ut num. 31. & probat nouissime Campanil in diuersorio iuris Canonici rub. 12. cap. 1. num. 3. Hæc sententia probatur & ex sequentibus, quia sicut Canonici nouitij de distributionibus, Vestuario, & alijs

& alijs fructibus professorum participant, nulla eis
 obstare in capacitate, sic & vocis † ad eligendum par 34
 ticipes esse possunt, cum & inter fructus Canonicales
 vox computetur *glos. vers. Capitulo in cap. cum olim de
 maior. & obed. Fabrit. in praxi de iure pat. lib. 1. tit. III.
 num. 2. Grego. Tholosæ de institu. rei benef. cap. 15. num.
 fin. Campanil supra rub. 12. cap. 3. num. 8.*

Secundò quia † non est nouum, vt si personæ qui- 35
 bus de iure non competit interesse electionibus ad in-
 terueniendum fuerint admittæ & postea non vocen-
 tur, irrita maneat electio, *tex. loptimus in capit. Cumana
 50. cap. in genesi. 55. extra de elect. cap. cum Eccles. Su-
 trina de caus. posses. pondero ad hoc tex. in cap. cum causam
 27. de elect. vbi cum quidam non professus in Prela-
 latum regularem fuisset electus à Rom. Pont. quoad
 electum, irritatur electio ob non professionem, de ele
 ctionibus vero, qui nec erant professi nihil dicitur, sed
 in futurum cauetur, vt aut profiteantur, aut Ecclesiam
 dimittant.*

Tertiò quia in d. cap. ex eo §. in Ecclesijs de elect.
 in 6. Doctores † nostri dispositionem illius textus in- 36
 telligunt, nisi Nouitij admittantur de gratia *Archidia-
 conus ibidem vers. cum professis Anchar. n. 3. vbi Franc. n.
 4. & Gemin. n. 1.* Sed limitant modo Nouitij sint in sa-
 cris ordinibus constituti, ab illorum opinione non dif-
 cedit Innoc. in c. 2. de æta. & qual. schol. 1. docens pueros
 non posse admitti ad vocē in Capitulo prius quā pro-
 fiteantur, vel veniant ad tēpus quo profiteri possunt,
 quasi

quasi infinuet non tam professionem, quam maturitatem iudicij attendi ad vocem in Capitulo. Nec discedit *Panor. in cap. in Genesi n. 5. de elect.* notans solam Canonicatus possessionem tribuere facultatē dandi vocem in Capitulo ei qui non habet Canonicatus proprietatem. *Predictorum intelligentiam & sequitur, & exornat latius Mandagotus de elect. Prælat. cap. 8. tom. 15. par. 1. tract. fol. 411. ubi casum nostrum omnino resoluit.* Potest & ad hoc ponderari præter ponderatos *supra & tex. in cap. causam. 8. de elect. in antiq.* ubi non nouitius, sed sæcularis Episcopus & solus Monialibus quibusdam Præpositam elegit ex gratia ab illis ipsi Episcopo concessa.

Quartò, quia in hoc Monasterio Bilbilitano eligentium numerus ad eam paucitatem peruenit, ut
 37 Nouitij † ab vno dumtaxat fuerint electi, sed professo Canonico, cui adiectus est Prior eiusdem Monasterij sæcularis. Ut sincerius eligentium iudicium procedat plurimorum sententijs confirmatum *cap. prudentiam 21. de offic. deleg. non admittendi admittuntur in electionibus. regularium attestanti Panormitano cons. 25. 2. p. num. 2. quem sequitur Tuschus in conclu. præct. litera E. concl. 69. num. 11.*

Quintò, hoc exemplo fulcita manet posterior sententia, nam coadiutores qui viuis coadiutis, sic alieni sunt à Canonicali iure, *ut probabo infra q. 29. à n. 25.* Si tamen ad Canonicatus iura fuerint admissi semel, reintegrantur, si deinde non admittantur, *ut & probabo*

habo in dict. q. 29. num. 6. 9. & 45. Quæ enim fuit ab initio voluntas ex post facto redditur necessitas, *l. sicut C. de obliga. & action.*

Non obstat tex. in d. c. ex eo. §. fin. quia licet ibi præcipiatur Canonicos Nouitios non admitti ad actiuam electionis vocem, non tamen irritatur electio ab eis facta, vt irritatur passiuæ † Nouitiorum electio ad Prælaturam *in cap. nullus 28. eod. tit. de elect. in 6. & hoc procedit secundum legitimam dispositionem, quia † ex sola rei natura lex purè prohibens non irritat actum, nisi alio modo talis effectus, seu intentio legislatoris sufficienter declaretur Innoc. in cap. si vere de sent. excom. Felin. in cap. 2. num. 5. de constitu. Suarez de legib. lib. 5. cap. 25. num. 22.* 38 39

Vnde licet sit prohibita admissio Nouitiorum ad eligendum actiuè, semel tamen facta admissio tenet iuxta illud axioma, etiã inter regulares receptũ, quod multa in iure † fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent *cap. ad apostolicam de regular. cap. penult. eod. tit. in 6. vbi is qui vouit in strictiori regula profiteri, si in laxiori profiteatur, professio valet, licet teneretur profiteri in strictiori, cap. unico de voto in 6. vbi prohibitus vxorem ducere propter votum simplex castitatis, si ducat, perseverare tenetur, plures casus prosequitur Porteles ad Molin. 4 par. verbo Rex à n. 85. pag. 309.* 40

Non obstat tex. in d. l. statu liberum, & in d. l. qui de libertate, quia respondet *Azor par. 1. institu. moral. lib. 12. c. 3. q. 2.* Nouitium † cum eo qui dubiam libertatẽ 41
habet

habet non esse comparandum, nam Nouitius gaudet
 priuilegijs religionum. *cap. religioso de senten. excom. in 6.*
Campanil. in diuers. iuris cano. rub. 12. cap. 3. num. 25.

Summaria Quæstionis. 13.

Omissio nominationis Adiunctorum in initio anni omni-
 modam iurisdictionem non præbet Episcopo qui non
 monuit. num. 1.

Adiunctorum nominatio in Sede Casaraugustana fit toties
 quoties opus fuerit. num. 2.

Monitio ubi requiritur intelligitur de duplici monitione. n. 3.

Quæstio. XIII.

*An Episcopus possit omnimodè procedere, si Capitulum in ini-
 tio anni Coniudices non elegit?*

IN hac quæstione resolutiuè affirmādum est,
 ita demum Episcopū omnimodè posse pro-
 cedere contra Capitulares, si Capitulum
 coniudices non elegit, qui Episcopo consulerent, &
 assiderent, & Episcopi monitio † præcessisset pro hu-
 iusmodi nominatione, seu electione, sicq; fuisse respon-
 sum à Sacra Congregatione Triden. Episcopo Ge-
 rundenē, his verbis: *Piasetius in praxi Episcopali par. 2.*
cap. 2. num. 9. scriptum reliquit Congregatio Concilij cē-
fuit debuisse Canonicos, & debere in principio anni
 elige-

eligere illos duos, si id non fecerint Episcopum posse procedere, & ita referendum Sanctissimo. Sanctissimus audita relatione Congregationis dixit rescribendum Episcopo, pro vt Congregatio censuit, hoc addito, vt antea Capitulum moneat, si à principio anni non eligant se solum eam iurisdictionem exercituros, non admitta electione quam postea fecerint.

In hac autem Metropolitana Sede † non est necessaria electio Coniudicum in initio anni, sed toties quoties opus fuerit, vt in *Bulla Clementis VIII. de qua supra q. 1. num. 76.*

Circa monitionem † tamen aduertendum est, quod & aduertit *Tuschus littera M. conclus. 347.* quod vbi lex requirit monitionem, duplex monitio desideratur, de hac monitione dicam non nulla infra *quest. 16.* idem de interpellationibus Iudici faciendis docet *Cachera. decis. 12. & supra questio. 5. nume. 12.*

Summaria quæstionis 14.

Vicarius Episcopi non procedit contra personas illustres. n. 1
 Vicarius & Episcopus in multis non censentur pro vno,
 num. 2. 3. 4.

Industria electa, censetur prohibita delegatio, nu. 5.

Vicarij Episcoporum non possunt visitare Capitulum, nu. 6.

Vicarius Episcopi procedit contra Capitulares, num. 7.

Vicarius Archiepiscopi procedebat contra Episcopum sed non
 semper, num. 8.

Vicarij & Episcopi vnum est Tribunal. num. 9.

Augusta radijs corruscat Augusti, num. 10.

Vicarius venit nomine Episcopi, num. 11.

Vicarius non excluditur à competentibus Episcopo, nisi exprimat, num. 12.

Lex non extenditur ad expresse prohibita, num. 13.

Intellectus cap. 4. sess. 6. de reforma. num. 14.

Quæstio XIII.

An Episcopus non etiam eius Vicarius possit procedere contra Capitulares?

Negatiua videtur probari ex sequentibus *extex. in cap. 1. §. Officiales de offic. ord. in 6. cuius tex. auctoritate laſson in l. Prætor. ait num. 6. ff. de iniur. vocando quem sequitur Sbrozius de offic. Vicar. lib. 2. quæst. 58. num. 2. docet † Episcopum non etiam eius Vicarium iurisdictionem exercere posse contra personas Illustres, sed Capitulares pro personis Illustribus reputantur, ut supra satis probauimus q. 1. fundam. 13. & in Canonicali 6. p. cap. 2. ergo Vicarius Episcopi contra illos non poterit procedere.*

Confirmatur primo nam in his quæ competunt Episcopo de iure speciali, Episcopus, & eius Vicarius † non censentur pro vno & eodem, sicut nec Episcopus & Capitulum, licet alias constituent vnum corpus, *cap. nouit de his que sunt à Præla. tamen in causis iure priuato*

priuato ad Episcopum spectantibus vnum & idem corpus constituere haud censetur *Panor. in d. cap. cum olim num. 5. dubitat. 5. de offic. delega.* sicut nec delegata iurisdicção Episcopo mandata in eius Vicarium generalem transit *Felin. in cap. eam te num. 17. de rescript.* *Decius in cap. quoniam Abbas nu. 15. de offic. delega.* *Roland. conf. 39. num. 18. vol. 1.* ergo & idem erit dicendum, & circa Episcopo permiffa, vt non possit procedere cum adiunctorum consilio & assensu contra Capitulares.

Secundò confirmatur nam potestas data à Tridentino *sess. 25. cap. 6. de reformatione* est indulgentia & præheminentia, vt qui alias talem non habebat potestatem contra Capitulares auctoritate Concilij cum illa limitatione exercere valeat, vt constat ex *d. capit. 6. S. hæc autem omnia*, sed in præheminentia cum tertij † præ iudicio, quoad iudiciaria, & actum iudicandi Vicarius & Episcopus vnum & idem Tribunal non constituunt, *Rota decis. 7. num. 2. de offic. Vicar. in nouis. resoluit Picardus apud Menochiũ conf. 52. num. 108. & 166. & faciunt quæ de transmissione primogenituræ, disputat Ioannes Lecirier lib. 3. q. 1.*

Tertiò cõfirmatur, nam Episcopo committitur cognitio in criminalibus contra Capitulares, quæ res ardua est, & grauissima, vt probauimus *supra q. 1. funda. 4.* Sed cum grauia † & ardua mandantur censetur, electa industria personæ *Menoch. conf. 69. num. 58. & lib. 1. de arbitra. q. 68. num. 15. post Iasson. in l. more num. 65. limita.*

3

4

limita. 5. de iurisdic. omn. iud. & in l. à iudice limita. 13. C. de iudic. Dec. in l. 1. num. 28. de offic. eius Crauet. conf. 303. num. 3. & per † consequens electus propter suã industriam prohibetur mandare id ad quod fuit electus l. inter artifices 31. ff. de salutian. cap. fin. S. penult. de offi. deleg.

6 Quartò confirmatur, nam hoc videtur decisum † à sacra Congregatione Trident. ut referunt Leo in Thesau- ro fori Ecclesiast. part. 1. cap. 10. num. 12. Mari. Anto. libr. 1. var. cap. 117. num. 5. pro qua confirmatione facit tex in cap. 3. sess. 24. de reforma. in gener. ubi facultas concessa Episcopis in visitando non censetur eorum Vicarijs permissa, nisi Episcopi fuerint impediti. Item quia in d. cap. 6. sess. 25. qui tex. sese refert ad cap. 4. sess. 6. de reforma. Cardinales declararunt facultatem concessam Episcopis non etiam esse concessam eorum Vicarijs, de qua declaratione testimonium perhibent Farin. ibi vers. à suis Episcopis & Marcilla lib. 4. tit. 7. cap. 2. littera K. ergo negatiue in hac quæstione est procedendum, quia relatum est in referente ad tex. in l. à se toto ff. de hered. institu. Auth. si quis in C. de edendo decis. 27. num. 3. & decis. 40. num. 2. p. 2. diuers.

7 Contraria tamen sententia, quæ verior est, probatur ex sequentibus, primo ex tex. † in d. cap. 6. sess. 25. de reforma. in illis verbis. De quorum consilium & assensu Episcopus vel eius Vicarius tam informando processum, quam in cæteris omnibus actibus procedere teneatur. Qua de re decisio Rotæ extat part. 1. diuers. decis.

decif. 743. n. 5. & decif. 321. p. 2. diuersor. vbi refertur
 Congregationis Cōcilij declaratio, & per argumentū
 † ab speciali colligitur ex *tex. in c. 1. §. Officiales de offic. 8*
ord. in 6. vbi Vicarius Archiepiscopi procedere prohi-
 betur cōtra Episcopos, quibus propter reuerentiā Pō
 tificalis officij deferendum est. Et cōfirmatur secundo,
 quia † Episcopi, & eius Vicarij Tribunal vnū & idē est 9
cap. non putamus de consuetud. lib. 6. c. Romana de appella.
eodem libro l. 2. C. de offic. eius qui vicem alterius gerit, pro-
sequitur Couar. pract. cap. 4. num. 4. Rolandus à Valle cōf.
86. num. 33. vol. 1. Sbrozius de Vicar. Episcopi lib. 2. q.
 57. & sicut Augusta † radijs corruscat Augusti, sic & 10
 Vicarius Episcopi sui radijs decoratur, *Panormita. in c.*
quoniam Abbas num. 11. de offic. delega. Cardinalis in Cle-
men. 2. num. 22. de rescript. quos refert & sequitur Sbrozius
de Vicario Episcopi lib. 2. q. 1. num. 1. Vnde non immeri-
 to hanc sententiam quasi certissimam præsupponit Ioā
 nes Picardus Canonicus *apud Menochium conf. 52. lib.*
 1. num. 180. Confirmatur † & tertio quia nomine E- 11
 piscopi censetur inclusus, & eius Vicarius *cap. 2. de of-*
fic. Vicar. in 6. cuius textus auctoritate hoc ipsum docet glos.
verbo per Episcopos in cap. unico de capell. monach. in 6. Ar-
chidiaconus in cap. Reatina 63. distinct. quem sequitur Fely-
nus in cap. siquis contra num. 5. vers. sed casu de foro com-
pet. Quarto & confirmatur quia quoties Tridentina
 Synodus vult excludere Vicarium generalem ab Epif
 copo facultatibus concessis id expressum relinquit. E-
 xemplum sit in eodem Tridentino *in cap. 6. sess. 24. de*
 refor-

reforma. & in hoc cap. 6. sess. 25. de reforma. vers. Episcopis vero, ibi nec ad id Episcopi Vicarius admittatur, & idem est de iure communi, ut notat Suarez de censur. disputa. 7. sect. 3. num. 10. per tex. in cap. ultimo de offic. ordi. in 6. & in l. more maiorum ff. de iuris. omn. iud. Con-
 12 firmatur † & Quinto quia Vicarij generales Episcoporum specialibus gaudent fauoribus prærogatiuis, & priuilegijs, de quibus Abbas conf. 21. num. 3. vol. 1. Casfan. in catalog. glor. mund. 4. p. considera. 50. Hojeda de incompa. benefi. 2. p. cap. 10. n. 12. Rebu. de Vicar. Epif. n. 4 in praxi. & plures alij quos refert & seq. Cenedo q. 18.

Non obstat argumentum supra cum triplici confirmatione roboratum cui respondetur legem † non
 13 extendi de casu ad casum quoties contrarium est expressum, quia expressum facit cessare tacitum, ut notant Doctores in l. cum ex filio 39. §. filio de vulg. ubi Bart. & est textus in l. expressa. ff. de regul. iur. l. nonnunquam 52. in fine de cond. & demonstr. & facit tex. in l. his solis
 11 ibi satis tacite cautum C. de reuocan. dona; quia expressio habet vim necessariæ interpretationis, & habet vim quoad omnes ad late tradita per Salas de legibus disp. 21. Sect. 1. nu. 2. expressio autem bene colligitur ex fundamentis huius quæstionis.

Non obstat quarta confirmatio, cui respondetur quod si Episcopus velit visitare ex decreto constituto
 14 † in cap. 4. sess. 6. de reforma. debet id personaliter agere, secus si ex alijs Concilij decretis, nam tunc per suum Vicariū id agere poterit, aut per alium visitatorē si modo

si modo legitimè impeditus fuerit, *ut dicitur in d. c. 6. Sess. 25. & hoc procedit iuxta declarationē Sacræ Cōgregationis de qua testimonium perhibet Farin. in d. c. 4. vers. à suis Episcopis, Marcilla lib. 4. tit. 7. c. 2. litera K. & iuxta hūc sensum est accipiēda responsio Dñorum de Rota Sanctissimi mandato lata in decis. 743. n. 5. p. 1. diuers. & Thesaurus in foro eccles. par. 2. c. 16. n. 30.*

Summaria Quæstionis. 15.

EXcommunicatio ferri non potest, nisi ob mortalem culpam cum inobedientia, & contumacia, n. 1.

Excommunicatio ferri potest propter causam ciuilem n. 2. propter culpam non mortalem, n. 3. propter actum sine malitia, n. 4.

Absolutio reo disposito negari non potest, n. 5.

Forus est triplex conscientie, pœnitentie, & contentionis, n. 6.

Absolutio in foro interiori quomodo constet, n. 7.

Absolutio ab excommunicatione in foro conscientie non requirit sacramentum pœnitentie, n. 8.

Intellectus Concil. Trident. Sess. 24. c. 6. n. 9. & 12.

Absolutio sacramentalis dari non potest absenti, n. 10.

Absolutionis extra sacramentalis forma, n. 11.

Imperium, aut merum, aut mixtum declaratur, n. 13.

Excommunicatio ferri potest pro causis meri & mixti imperij, num. 14.

Adiunctorum consilium, & assensus requiritur in causis criminalibus criminaliter intentatis, n. 15.

Delegatus ad causas criminales non cognoscit de causis criminalibus ciuilitate intentatis, n. 16.

Intellectus Concilij Tridentini Sess. 25. c. 6. vers. in crim. n. 7

Crimen, delictum, peccatum, distinguntur. n. 18.

Crimen, delictum, peccatum confunduntur. n. 19.

Quæstio. XV.

*An potestas absoluendi Capitulares à censuris competat
Episcopis independenter?*

I

N hac quæstione videtur dicendum Episcopum non posse procedere ad absolutionē sine Adiunctis, quod probatur sic. † Excomunicatio maior ferri non potest, nisi ob culpam mortalem, cum inobedientia Ecclesiæ, & cōtumacia Ecclesię commissa *cap. seruetur, c. nemo Episcoporum, c. nullus, c. Episcopi. 11. q. 3. c. rescandæ, cap. corripiantur 24. q. 3. cap. sacro de senten. excom. c. romana eodem tit. in 6. & ex magna & ardua causa, vt nouissime in Triden. Sess. 25. de reforma. cap. 3. latissime profequitur Suarez de censur. disp. 18. sect. 3. n. 2. nec sufficit peccatum, sine inobedientia, vt late idem Suarez disp. 4. sect. 5. n. 6. Sed in criminalibus non potest procedere Episcopus contra Capitularem sine Adiunctis, vt probatur ex hoc c. 6. Sess. 25. per argumentum ab speciali in vers. in criminibus tamen; ergo sicut non potest excommunicare sine Adiunctis, nec absolvere potest, quia omnis res per quascunq; causas nascitur per easdem dissoluitur *cap. 5. de regul. iur. in antiquis. l. nihil tam naturale, ff. de regul. iur.**

Sed

Sed cōtraria sententiā, quę verior est probatur, quia excommunicatio ferri potest, non solum propter causam criminalem, sed † & propter ciuilem, nā imponitur propter res deperditas c. 3. Sess. 25. de refor. iunctis his quę latissime ad illius textus declarationē congerit *Martha de iurisd. p. 3. c. 4.* & plures alij quos refert ad illum textū *Barbosa n. 2.* Itē imponitur propter culpam † quę ex se peccatū non inducit, vt *Syluester verbo excommunicatio in 1. n. 11.* & clarius *Suarez de censuris dispu. 20. sect. 2. per totum; Auila eodem tractatu 2. p. c. 5. dist. 2. dub. 3. concl. 2.* *Martha de iurisd. p. 3. c. 4. n. 35.* Imo † imponitur propter actum in quo nulla est malitia *Azor institu. moral. lib. 1. c. 7. vers. quod si obijcias, quem refert & sequitur Mari. Ant. lib. 3. var. resolu. c. 11. n. 5. Auila supra dispu. 2. & disp. 1. dub. 3. §. dicimus primo,* sed in causis ciuilibus Episcopus procedit sine Adiunctis, vt probatur satis in q. 18. & in pertinentibus ad forū conscientię, & pœnitentię decisio *Rotę 740. n. 4. p. 1. diuers.* Ergo, excommunicatione ligatus Capitularis propter causam ciuilem, vel, per viam fori pœnitentialis ab Episcopo solo poterit absolui, maxime cū absolutio † reo disposito, & dispositionē offerenti denegari non debeat c. quę fronte de appella. & facilius & generalius detur absoluendi potestas, vt colligi potest ex c. cum illorum de senten. excommu. & ex his quę tradit *Suarez supra dispu. 7. sect. 4. n. 7.*

Pro plena huius quæstionis notitia obseruandū est, triplex forū esse † conscientię pœnitentię, & cōtentio- nis, illā prima fora conscientię & pœnitentię proponū-

tur à Nauarro *conf. 11. n. 2. de priuileg.* omnia ista fora declarantur à Præposito in *c. præterea 12. n. 5. de sponsalibus Sanchez de matrimonio lib. 8. dispu. 34. n. 29.* & prædictam distinctionem præalijs declarat Valerius Cartuxianus *de differentijs vtriusque fori in prælud. n. 2.*

Ex qua distinctione colligitur primo absolutū in foro conscientie, vel poenitentie à iudice contetioso nō haberi pro absoluto in foro exteriori, sed absolute non obstanti posse procedere ad iniungendā poenitentiam, seu penam publicam, & ad declarandum absoluteionem intercessisse, licet non ad iterandam absoluteionem, *vt profequitur Suarez supra dispu. 7. sect. 5. n. 29. Nauarrus d. conf. 11. quippe cum fori sint diuersi cap. quicumque 17. q. 4.* quomodo autem ¶ constare debeat de absoluteione data in foro interiori, *idem declarat Suarez d. sect. 5. n. 25. 26. & 27.*

Secūdo colligitur absoluteionē ab excōmunicatione posse dari in foro ¶ conscientie, cum necessario non requirat sacramentum poenitentie, *vt adseuerat Nauar. d. n. 2. & probatur primo, quia Vicarius Episcopi qui minores duntaxat ordines est adeptus potest excōmunicare, & absoluere glos. verbo presbyter in c. canonica 50. de senten. excom. S. Tho. lib. 4. senten. dist. 18. q. 2. art. 2. Nauar. d. n. 2. & in Manuali c. 27. n. 41. Auila de censur. & plures ab eo relati p. 1. dub. 6. concl. 3.* Secundo, quia ¶ in Cōcilio Trid. Sess. 24. c. 6. de refor. in genere. Episcopis permissa est facultas absoluendi cum ea limitatione, vt intra diocesim absoluant, quæ facultas extenditur ad

abso-

absolutionem, quæ potest dari subdito extra dioce-
sim commoranti, vt Sacra Congregatio declarauit,
cuius declarationis copia refertur à Farina super d. c. 6. vers.
dispensare, & Marcilla lib. 3. tit. 9. c. 30. & probat Suarez
supra dispu. 41. sect. 2. n. 11. clarum est, quod ibi non agi-
tur de absolutione † sacramentali, quia agitur de ab-
solutione concedenda absenti, & absolutio sacramen-
talis est prohibita dari absenti, vel per nuntium, vel
per epistolam, vel per decretum, non solum de iure
antiquo cap. quem pœnitet de pœni. dist. 1. Sed & de iure
nouiori, vt constat ex recentissimo decreto Clementis VIII.
cuius copia refertur à Piasetio in praxi episc. par. 2. cap. 1. n. 6.
casu 41. & in Bullario par. 3. const. 87.

Formã autẽ huiusmodi † absolutionis dādæ in fo-
ro conscientia, sed extra sacramentalẽ confessionem,
require apud Casarem Madium de sacris ordinibus c. 9. n. 3.

Aduertendũ tamen est quod in d. c. 6. Sef. 24. † de
refor. in genere, non solum conceditur facultas absoluẽ-
di in foro conscientia, sed & in foro pœnitentia. Mẽ-
tio autem ideo fit fori conscientia, vt excludatur fo-
rus exterior contentiosus, vt declarat Couar. in cap. alma
mater. 1. par. §. 11. n. 6. Henriquez in summa de irregular. cap.
13. §. 2. litera O. Rodericus in quæst. regular. tomo 1. q. 61
art. 10. Nauar. d. conf. 11. num. 2. Valerius in præfatione
de differentijs vtriusque fori n. 2.

Secundò obseruandũ est imperiũ † diuidi in merum
& mixtum illud pertinet ad causas criminales, istud
ad causas ciuiles, quod etiam iurisdictio appellatur,

l. 3. ff. de iurisd. omn. iud. quam optime declarant *Quintana Dueñas de iurisd. lib. 1. cap. 7. num. 10. Geronimus de sacrar. immu. lib. 3. cap. 12. nu. 1. & 1. animad. cap. 19. Caval. de brachio regio par. 1. num. 151. Marta de iurisd. part. 1. cap. 8. nu. 6. & 7.* Excommunicatio ꝑ modo pro causis meri imperij modo pro causis mixti imperij fulminatur, ut diximus supra in fundamento huius questionis, & tradit *Menoch. de arbitra. casu 438. num. 36. Sbrozcius de offic. Vicar. libr. 2. quæst. 168. num. 8. & eodem lib. 2. q. 56. nu. 2. & 6.* Verum est quod excommunicatio est meri imperij regulariter, secundum *Innocent. in cap. transmissam de elect. Spec. de iurisd. omn. iud. ca. quod sedes & c. pastoralis & utrobique Panor. de officio ordinaria. quos refert & sequitur Vinius decis. 93. num. 2.*

His suppositis, non obstat proposita dubitandi ratio ꝑ cui respondeo, quod in causis criminalibus criminaliter intentatis, Episcopus debet procedere de consilio & assensu adiunctorum contra Capitulares vel dignitates, ut in d. cap. 6. vnde licet causa civilis habeat annexam causam criminalem incidenter, ut in casu proposito à *Marescoto var. 2. cap. 35. num. 78.* Episcopus procedit omnimode, sicut si causa sit criminalis, quæ incidenter secum trahit causam civilem, Episcopus expectare debet suorum adiunctorum consilium, & assensum, ut dicemus sub diuinis auspicijs infra in q. 18. Quod si huiusmodi Adiunctorum iurisdicchio delegata censeatur ad tradita per *Gratianum discepta. forens. cap. 100. nu. 49. & ad ea quæ diximus supra q. 4. in fine,* rectius procedit

dit doctrina ista, nam delegatus † in causis criminali- 16
 bus non obtinet aliquam potestatem, si ciuiler sunt
 tractandę, *Rota decis. 19. de iudicijs in antiquis, quam sequi-
 tur Felin. in cap. meminimus n. 11. de accusa. & Rota decis.
 10. de appella. in antiquioribus, Menoch. de arbitra. lib. 1. casu
 82. n. 3. & 4.* Si uero sit causa criminalis criminaliter
 intentata, sicut & excommunicandi potestas pertinet
 ad Adiunctos cum Episcopo, sic & potestas absoluē-
 di, l. 3. ff. de iurisd. cum latissime adductis per Menochium de
 arbitra. lib. 1. q. 43. Dixi causam criminalem † crimina- 17
 liter intentatam, primo quia & Concilium in d. c. 6.
 loquitur de crimine, ut colligitur ex d. c. 6. per argu-
 mentum ab speciali, ibi. In criminibus tamen, & proba-
 bo infra q. 18. fundam. 1. Secundo, ut † distinguam cri- 18
 men à delicto, & peccato, nam delictum est boni de-
 relicto, peccatum prauus actus, sed crimen est pecca-
 tum accusatione, & damnatione dignū, ut obseruat ex
 D. Augustino relato in c. 1. dist. 18. glos. schol. 1. in c. 1. de reg.
 iur. in 6. in c. si peccatum 82. de pœniten. dist. 1. Maiolus de
 irregular. lib. 5. c. 2. n. 4. Verum est quod † hæc quandoq; 19
 confunduntur, & promiscuo nomine significatur glos.
 verbo nomine in cap. unum orarium dist. 25. & sic argumē-
 to respondetur breuiter, quod excommunicatio im-
 ponitur, nō solū propter crimina, sed & propter alias
 causas, quę ad forum contentiosum, non deducuntur,
 ut supra satis in hac eadem questione. n. 2. Ex supradictis
 declarata manet constitutio Ecclesię Valentiñ. De iur-
 isdictione in Canonicos. fol. 15. in illis verbis. De & super
 quo-

quocunque crimine, vel delicto criminaliter, aut ciuili-
liter. *latius infra q. 24. n. 25. & q. 25. n. 19.*

Omnia hæcenus ediserta intelligo in foro exte-
ri, nam in interiori arbitror, solum Episcopum posse
absoluere. Quod confirmo hoc exemplo. Inquisito-
rum iurisdictione in absoluendo ab hæresi non in quo-
libet inquisitore, sed in toto cõfessu est, & tamen vnus
solum in foro interno absoluere potest, *vt latius resoluit
Sanchez in decalogo lib. 2. c. 12. n. 2. & 4. Villalobos in sum.
vol. 2. trac. 1. dif. 12. n. 7. recentissime & doctissime P.
Blasius de Baylo è Societate Iesu ad Bullam Cruciatæ
disputat. 9. dub. 6.*

Summaria quæstionis 16.

Processus informatiuus, vel defensiuus est de substantia
iudicij criminalis, n. 1.

Adiunctorum consilium, & assensus non est necessarius ad
morum emendationem. n. 2.

Citatio supponit subiectionem, monitio non item, n. 3.

Intimatio est pars iudicij, n. 4.

Monitio habet vim citationis, n. 5.

Præceptum importat monitionem, n. 6.

Processus appellatione intelligitur prima citatio, n. 7.

Citatio succedit in locum vocationis in ius, n. 8.

Adiunctio facit iudicium necessario communicabile, n. 9.

Intellectus cap. 14. Ses. 25. Concilij Friden. n. 10. 12. 13.

Carnis delictum quando præsumatur, n. 11.

- Monitio est facienda in specie non in genere, n. 12.*
Monitio potest fieri per verba reprehensiva, n. 13.
Monitio duplex requiritur in dispositionibus negatiuis, n. 14.
Monitio triplex requiritur contra Clericum negociatorem, num. 15.
Monitio quomodo constare debeat, n. 16.
Monitio Urbana, num. 17.
Correctio quomodo constet, n. 18.
Monitio alia iudicialis, alia denunciatiua, n. 19.
Capituli scientia requiritur ad acquirendam quasi possessionem contra illud in incorporalibus, n. 20.
Capitulum non nocet officialium scientia, n. 21.
Monitio specialis, an hodie sit necessaria, n. 22.
Monitio Synodalis habet vim trine monitionis, n. 23.
Monitio specialis requiritur in hoc Archiepiscopatu præter Synodalem monitionem, n. 24.

Quæstio XVI.

An Episcopus sine Adiunctis possit monere Capitulares, ut à suspectarum mulierum consortio abstineant?

N qua difficultate videtur dicendum, quod Episcopus, non tenetur in monitione, expectare Adiunctorum Consilium, vel assensum, quia prædicti consulere, vel assentire possunt in processu, † vel informatiuo, vel defensiuo, qui est de substan-

substantia iudicij criminalis, ad late tradita per Cavalca-
num de brachio regio par. 1. num. 178. cum pluribus ab eodem
relatis.

Per monitionem Episcopi in hoc casu nulla sequi-
tur informatio, nulla defensio, quia non omnis vox iu-
dicis auctoritatem iudicati continet, *l. ex stipulatu 7. C.*
de senten. & interlocut. om. iud. Ergo, solus Episcopus
monere poterit. Confirmatur cōsequētia; quia Episcopus
2 non tenetur † de consilio, vel assensu Adiun-
ctorum mores emendare Capitularium, si modo ad
punitionem non procedat, *vt in decis. 740. num. 4. p. 1.*
diuers. sicque Sacram Congregationem declarasse refert Fari-
na. ad d. c. 6. vers. quando Episcopus. §. ad 2. & §. ad 3.
Marcilla lib. 4. tit. 7. c. 20. litera L. Confirmatur & alio
3 modo. Nā citatio † supponit subiectionem, monitio,
non ita, *Faber in C. lib. 3. tit. 12. diffinitione 23. n. 5.* Con-
4 firmatur † etiam, quia intimatio non est pars iudicij,
vel actorum, *l. item veniunt §. si petitam. ff. de pet. hered.*
Fel. in c. fin. n. 2. de foro compet. Zuallos q. 898. n. 33.

In contrarium vero, quod huiusmodi monitio pro-
hibeatur ab Episcopo fieri independēter nullius spe-
ctato, vel consilio, vel assensu, videtur probari, quia
5 monitio † habet vim citationis, vt de monitionibus
cum clausula, si quas causas, quæ resolvuntur in vim
simplicis citationis, probat *Verallus decis. 229 p. 2. n. 2*
Tuschus litera M. concl. 346. n. 7. nam & monitio impor-
tat præceptum *c. 1. dist. 38. Oldra. conf. 80. & præceptū*
6 importat monitionem † *Federicus conf. 109. n. 2. vers.*
præterea,

Præterea, & quando huiusmodi præceptum est alterna
 tiuum mandans aliquid fieri vel doceri factum, aut nõ
 deberi fieri, est, ac si cõtineret clausulam, quod si quas
 causas, & per comparitionem partis reducit ad sim
 plicem citationem *Imola cons. 112. num. 3. quem refert*
 & sequitur *Tuschns d. conclus. 346. num. 14.*

Sed Episcopus prohibetur Capitulares citare cri
 minaliter sine adiunctis, vt in d. cap. 6. nam prohibe
 tur procedere † & nomine processus intelligitur pri
 ma citatio *Lanfrancus in cap. quoniam contra de proba. S.*
citationes num. 1. & sacra Cardinalium Congregatio decla
ravit testibus Farina. ad d. cap. 6. vers. Capitula. Cathe
dralium & Marcilla lib. 4. tit. 7. cap. 20. littera K. vt in
fra q. 28. quippe cum instituendarum actionum initiũ
ab ea proficiscatur parte, qua Prætor edicit, de in ius vo
cando, S. omnium institu. de pœna temere litigan. in cuius lo
cum † successit citatio, glos. verbo citationes in clem. 1. de
iud. Anton. Faber lib. 2. Codicis, tit. 2. diffinitione 13. dixi
mus supra q. 2. ad solutionem secundi, ergo Episcopus sine
Adiunctis prohibitus est etiam monere.

Confirmatur consequentia, quia exercitium † iu
 risdictionis sic communicatur Adiuncto, vt vnus sine
 altero procedere prohibeatur, nec citatio, nec compa
 ritio, nisi ab vtroque, & coram vtroque fieri debeat
Ruinus cons. 5. vol. 5. quem sequitur Mandosius de signa. iust.
commiss. 8. S. Adiunctum q. 2. diximus supra q. 2. fundam. 5.

In hac difficultate priusquam proposita contro
 uersia dissoluatur animaduertendum est, in sancto Tri
 den.

- 10 den. Concilio *Seß. 25. † c. 14. vers. quod si de reforma. in genere.* decerni, clericos concubenarios monendos esse à Superiori, ne concubinas, aut alias mulieres, de quibus haberi suspitio possit, in domo, vel extra, detineant, aut cum his ullam consuetudinem habeant, & si monitis non paruerint, poterit procedi contra illos ad pœnas in eodem cap. 14. *statutas*, idem statuerat, & D. Ioannes ab Aragonia Archiepiscopus Cæsaraugustanus in constitutione Synodali in c. *fin. de cohabita. cleri. & mulier. fol. 21. prosequitur Nauar. conf. 1. num. 5. eodem titulo, Monald. conf. 137. num. 1. 2. & 3. vol. 2. Marefcotus 2. var. c. 35. à num. 78.* Quæ vero requirantur † vt præsumatur delictum carnis, late Farina. q. 136. num. 14. & 20. vol. 4. *Riccini in decis. suis decis. 361. 450. & 451. in praxi.*
- 11 Secundo animaduertendum est, huiusmodi monitiones † esse faciendas in specie non in genere, idest per edictum, vt *Sacra Cardinalium Congregatio declarauit testibus Farin. in d. c. 14. vers. quod si & Marcilla lib. 4. tit. 15. c. 1.* Et sufficit † quod huiusmodi monitiones fiant per verba reprehensiuâ, *Felinus in cap. cum non ab homine num. 12. vers. Dominicus de iud. quem refert & sequitur Martha de iurisdic. par. 2. c. 36. n. 15.*
- 12 Nec sufficit vna monitio, sed triplex monitio † requiritur, nam in dispositionibus negatiuis requiritur monitio, & duplex monitio *Zabarella conf. 55. & 132 vers. Item præsuppono, quem refert & sequitur Tuschus litera*
- 13 *M. conclu. 357. & est necessaria triplex monitio † contra*
- 14 tra

tra Clericum negociatorem, *de quo Borrellus in summa decis. tit. 7. n. 70. & in excommunicationis inflictione, c. sacro de sent. exc. Franciscus Marcus p. 2. decis. 645. n. 2.*

Tertio animaduertendum est constare ¶ debere de huiusmodi monitionibus per duos testes, vel instrumenta, vt de monitione necessaria ad ferendam excommunicationis sententiam, *de qua in cap. sacro de senten. excom. declarat Martha vbi supra. p. 3. c. 3. n. 8. & de monitione contra Clericos inhonestos cauetur in d. constitu. Synodali D. Ioannis ab Aragonia.*

De monitione vero, quam Doctores vocant vrbana ¶ cui locus est maxime in causis ciuilibus, & de qua tractant Doctores in d. c. sacro, & in d. c. cum sit romana de appellationibus, & signanter Franciscus de Aretio cons. 65. & Asinius in praxi, §. 7. cap. 5. limitatione 83. n. 11. pre omnibus est videndus, Scacia de iud. lib. 1. c. 9. per totum, & de qua loquitur textus in l. quidam Hiberus. 12. de seruitu. vrbana. ibi. Qua de re volo cum Hiberis loquaris, ne rem illicitum faciat. In hac inquam monitione vrbana ad eius probationem fat est partis assertio, sicut ¶ & in correctione secreta intercedenti inter corrigentem & correctum, Barth. in extrauag. ad reprimendum verbo denunciationem num. 17. collatione xj. Baldus in authent. ad hac. C. de usur. & generaliter Scacia lib. 1. de iud. cap. 9. num. 3.

His suppositis, distinctionis foedere proposita controuersia ¶ dissoluitur, aut agimus de monitione iudiciali, quæ est principium iudicij, *de qua supra §. in contra-*

contrarium vero, aut agimus de monitione denunciatiua, quæ tendit ad correctionem non ad punitionem criminum, quam denunciationem Euangelicam vocat Barth. *in d. §. denunciationem n. 5. & 17.* primam monitionem Episcopus de Adiunctorum consilio, & assensu facere tenetur, quod si non fecerit, reintegrari, seu confirmari non potest, quæ non est iustificata, & est nulla ex defectu iurisdictionis *Anchar. conf. 292. n. 2. & 3. vers. & quarto, quem sequitur Tuschus d. concl. 346. in principio, & n. 4.* Nec acquirit Episcopus possessionē, vt solus deinde possit monere, quia ad acquirendam
 20 † quasi possessionē in incorporalibus, requiritur sciētia Capituli *Cæsar de Grassis decis. 7. de testib. n. 9. Mantica decis. 207. n. 6.* vel saltim scientia deputati pro Capitulo, seu Adiuncti *Seraphinus decis. 1213. n. 5. & decis.*
 21 *1437. n. 3.* quia cum † simus in Vniuersitatē non sufficit scientia aliquorum etiam si fuissent citati officiales, quia ipsa & Vniuersitas est citanda *decis. 530. lib. 3. par. 3. Afflictis decis. 376. n. 1. & Aymon conf. 196. n. 2. quos se-*
 22 *quitur Seraphinus decis. 1046. n. 5.* Hodie & † est necessaria monitio, vt possit procedi contra concubenarios, licet frequenter in constitutionibus Synodalibus mo-
 23 *neantur, & licet lex hominem interpellet cap. potuit de locato, & licet monitio † Synodalis habeat vim trinæ monitionis, vt voluit gloss. in cap. si Episcopus dist. 18. quam sequuntur Ottero, & ab eo relati par. 3. q. 7. n. 7.* In Synodal. enim Cæsaraug. *de vita & honesta. c. fin. fol.*
 24 *21.* præter Synodalem † & specialis alia monitio re-
 qui-

quiritur, & constitutionem nostram magis iuri, & rationi arridere existimo *ad tradita per Nauar. conf. 1. de cohab. Cler. Grillenzo. conf. 9.* Et iuxta. supradictam doctrinam practicandam esse censeo constitutionem Albarrazineñ. *in Synodal. tit. 13. §. 7.* vt monitio præcedere debeat.

Summaria Quæstionis. 17.

Capitulum non succedit in specialiter Episcopo reseruatis, num. 1. & 27.

Capitulum non succedit in potestate confirmandi Abbates, num. 2.

Capitulum an succedat in potestate visitandi Moniales exemptas, num. 3.

Canonici non possunt incarcerari à Capitulo Sede vacante, num. 4. & 28.

Capitulum Sede vacante non potest indicere clausuram monialibus etiam exemptis, n. 5.

Capitulum Sede vacante non potest corrigere regulares exemptos extra claustra degentes, n. 6. & n. 29.

Capitulum an succedat in potestate c. 6. Sess. 24. de reforma. n. 7. & 11. & sequen. & 30.

Capitulum non succedit Episcopo in specialiter delegatis, n. 8.

Relatum est in referente, n. 9.

Clausula, auctoritate nostra, significat iurisdictionem delegatam, num. 10.

Capitulū succedit in augmentis iurisdictionis ordinariæ, n. 12.

- Capitulum succedit in iurisdictione ordinaria. n. 13.*
Iurisdictione ordinaria est, quæ ex speciali privilegio perpetuo datur, n. 14.
Vicarius Capituli Sede vacante eandem, si non maiorem habet iurisdictionem, ac Vicarius Episcopi, n. 15. & 16.
Argumentum de Cardinalibus ad Canonicos valet, n. 17.
Cardinalium Collegium Sede vacante dispensat in reservatis Pontifici, n. 18.
Capitulum Sede vacante dispensat in necessarijs, n. 19. & in iurisdictione necessaria, n. 20.
Iurisdictione contentiosa habetur pro necessaria, n. 21.
Praelati inferiores non excluduntur à delegatis Episcopo, quæ de iure competebant, n. 22.
Episcopis cur delegentur, quæ de iure communi competunt, num. 23.
Capitulum succedit in potestate exequendi pias voluntates, num. 24.
Dictio, etiam, addit. n. 25.
Ordinarij appellatione venit Capitulum Sede vacante, num. 26. & 33.
Cardinalium declarationes magnam habent auctoritatem, num. 31.
Praelati inferioris appellatione non comprehenditur Capitulum Sede vacante, n. 32. nec Sede plena, n. 34.
Capitulum succedit in iurisdictione procedendi cum Adiunctis, num. 35.

Quæstio XVII.

An discordibus Episcopo, & Adiunctis in electione tertij ad Capitulum Cathedrale vicinius, & pastore vacans, tertij electio deuoluatur?

ET non succedere videtur probari, quia in his † quæ priuilegio speciali competunt Episcopis, non succedit Capitulum Sede vacante, *vt ex Ioanne Andrea in cap. publicato de electione, Pauino de potesta. Capituli Sede vacante quæst. 4. par. 2. princip. num. 5. docet Cucus institu. maior. lib. 2. tit. 9. num. 55. verbi gratia, si Episcopus habeat speciale Indultum † confirmandi Abbates, vel Ministros generales, vt in cap. si postquam. 33. de elect. in 6. aliud exemplum est in Clemen. attendentes de sta. monachor. vbi Episcopo † competit iure speciali, visitare illas moniales exemptas, quam potestatem ad Capitulum Sede vacante non extendi opinatur Quaranta in summa Bullarij verbo Capitulum Sede vacante. S. quibus sic prelibatis quæst. 1. & pro sua opinione citat Zabarellam in d. Clemen. attendentes q. 4. Federicum cons. 291. Francum in c. unico n. 5. de maior. & obed. in 6. eandem opinionem tenet Riccius collecta. 880. limita. 6. ex Balbo decis. 522. Francisco Marco decis. 92. par. 1. vbi ponit exēplum in iurisdictione feudali, ex Cæsare de Grassis decis. 3. de offi. Vicar. Marisco. 2. var. c. 15. n. 16. in fine. Aliud exemplum ponit idem Riccius d. decis. 880. limita. 2. ex Ioanne Paponio lib. 1. tit. 3. arresto 3.*

- 4 Scilicet † in iure incarcerandi Canonicum, quod nō transit ad Capitulum Sede vacante, cum ad huiusmodi incarcerationem sit necessarius cōsensus Episcopi. Aliud exemplum ponitur in *c. unico. §. fin. de statu regular.*
- 5 in 6. Vbi claufura † Monialium etiam exemptarum sic permittitur Episcopis tanquam Sedis Apostolicę delegatis, vt omnino Capitulū Sede vacante excludatur *Federicus cons. 291. quę sequitur Tuschus litera O. concl. 185.* Aliud exemplū deducitur ex *c. 3. Sess. 6. de reforma.* Vbi
- 6 Episcopus † auctoritate Apostolica potest visitare, corrigere, & emendare regulares extra Monasterium degentes, quod ad prælatos inferiores nō extendi, Puteus sententiat *decis. 213. lib. 3.* Et exemplo cōfirmatur
- 7 *sumpto ex cap. 6. Sess. 24. de reform.* vbi in certis † casibus permittitur Episcopis dispensatio & absolutio, quibus non permittitur Capitulo Sede vacante, *vt probat Suarez de censur. disp. 41. sect. 2. n. 13.* ex declaratione Cardinalium, quæ talis est. In hoc decreto non cōprehenduntur inferiores habētes iurisdictionē ordinariā, & quasi Episcopalem, sed tantum Episcopi priuatiuē quoad alios, *de qua testimoniū perhibent Marcilla lib. 3. tit. 9. cap. 20. in princip.* Sed Episcopis est permissum speciale iure, vt cognoscant de articulo discordię sibi non subditorum, cum ius generale statuat extra territorium ius dicenti impune parendū non esse, *l. fin. de iurisd. omn. iud.* Ergo, hoc ius speciale non deuoluitur ad Capitulum Sede vacante.
- 8 Secūdo, quia vbi de iure delegationis cōpetit † aliquid
Epif-

Episcopis huiusmodi delegata iurisdictio ad Capitulū sede vacante non extenditur, etiam si huiusmodi iurisdictio perpetuo concessa fuisset præsentibus & futuris, *Federicus cons. 130. quem sequitur Felynus in cap. eam te num. 17. de rescrip. Panor. in cap. ad abolendam in fine de hæret. quos refert & sequitur Sanchez de matrimo. lib. 8. disp. 2. num. 10.* Sed potestas data viciniore Episcopo competit siue iure delegationis, siue auctoritate Apostolica, quæ duo vnum & idem operantur *Federicus d. cons. 291. glos. scholio ultimo in cap. ad abolendam 12. de hæret. quam sequitur ibi Panor. num. 15. glos. ver. legat §. item circa de colla. in pragmat. S. Francus in capi. cum aliquibus num. 4. de rescrip. in 6. Maranta in praxi 4. par. d. 5. num. 4. Sanchez de matrimo. lib. 8. disp. 2. num. 10.* nam tex. in hoc cap. 6. sese refert ad textum in cap. 4. sess. 6. de reforma. vbi auctoritate Apostolica Episcopi visitant, corrigunt, & emendant, ergo disposita in hoc capit. 6. competunt Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, quia relatum † est in referente *Auth. siquis in aliquo C. de edendo vbi glos. 1. decis. 27. num. 3. & decis. 40. num. 2. p. 2. diuers. & per consequens non extenduntur ad Capitulum sede vacante. In quo animaduertendum est verba illa auctoritate † no-* 10
 stra, delegatum iudicem reddere, quando in principali dispositiua sunt posita, secus si in parte executiua vel confirmatiua, ut docet *Mandos. part. 1. de signa. gra. cap. 2. num. 266. ex l. mol. in cap. quoniam Abbas name. 29. de offic. delega. Dec. cons. 500. num. 11.*

Sed cōtraria sententia, quæ verior est probatur, quia
 etiam ea quæ Episcopis iure speciali conceduntur, trā
 feunt ad Capitulū Sede vacante, vt Sess. 24. de refor.
 c.6. Nam † facultas absoluendi, vel dispensandi in d.
 c.6. Episcopis concessa transit ad Capitulum Sede va
 cante, & licet contrariam opinionem cum Francisco
 Suarez Osca, antecessoris munere fungens in Decreti
 Cathedra conductus, secutus fuerim in extraordina
 ria lectione, quæst. 4. ad dictum cap. 6. Sess. 24. Sed re
 melius perspecta magis iuris cōsona hæc opinio mihi
 videtur, quam sequitur Cenedo in collecta. 4. nu. 3. ad lib. 6.
 decretal. Rodericus in quæst. regular. tomo. 1. arti. 9. quæst.
 61. & alij quos refert & sequitur Sanchez de Matrimonio
 lib. 8. disput. 2. num. 10. & lib. 2. in Decalogum cap. 11.
 num. 4. & lib. 4. cap. 38. num. 17. ubi plures alios refert.
 & Riccius decis. sua 533. in fine, & resolut. præcti. 118.
 & plures alij quos refert Barbosa ad d. cap. 6. Sessione 24.
 num. 5.

Pro qua sententia facit, primo nam quoties addi
 tur, † vel annectitur iure speciali, iurisdictioni ordi
 nariæ Episcopi, similiter, & in ea iurisdictione suc
 cedit Capitulum Sede vacante, Butrius in d. cap. cum
 incunctis de electione Geminia. in cap. quamquam num. 3.
 cod. tit. in 6. Felinus in cap. verum num. 3. de foro compet.
 Quaranta supra. §. subsequenter, siue hæc iurisdictione fue
 rit addita consuetudine, vel præscriptione, vel alio
 modo, Panormit. in cap. cum olim quæst. 10. de maior. &
 obed. Francus in cap. unico num. 4. ne Sede vacante in 6.

Pauius supra p. 1. q. 9. n. 7. siue hæc iurisdicção addita fuerit iure communi, *Panor. in c. 4. §. de adulterijs n. 17. vbi Dec. n. 150. extra de iud. Cenedo d. collecta. 4. num. 3.*

Secundò, quia Capitulum succedit in iurisdicção-
ne † ordinaria *Panor. in cap. verum num. 9. de for. com- 13*
pet. Felin. in d. cap. eamte. num. 17. Cassaneus in Cathalogo
glor. mund. 4. par. considera. 32. §. 4. sed illa dicitur iurisdicção † ordinaria, quæ ex speciali priuilegio per-
petuo datur non personæ, sed dignitati *Felinus in d. 14*
cap. licet num. 4. de offic. ordi. Syluester verbo. delegatus,
q. 8. num. 11. Couar. 3. var. c. 20. num. 6. 9. & 10. Sanchez
de matrimonio lib. 2. disp. 40. num. 14. Ergo Capitulum
Sede vacante succedit siue in ius nominandi tertium,
siue in ius dispensandi vel absoluendi in casibus expres-
sis in d. c. 6. sess. 24. & in d. c. 6. de reform. sess. 25. *Nam*
ut notant DD. in c. quoniam, Abbas de offic. delega. nomen
dignitatis comprehendit præsentis, & futuros.

Tertiò, quia multa, quæ Episcopis permittuntur, & eorù Vicarijs generalibus permiffa cēsentur *ad tradita*
supra q. 14. funda. vnico confirma. 3. & 4. Sed Vicarij ge-
nerales Capituli Sede † vacante nō sunt minoris dig- 15
nitatis & auctoritatis, nam vtrilibet causę possunt de-
legari *de quibus in cap. statutū de rescrip. in 6. & docet glos.*
verbo Episcopi in Clem. 2. eodem tit. vbi Cardinal. q. 13. n.
15. Anchar. n. 1. Imola num. 20. Sanchez lib. 8. disp. 27. nu.
32. de matrimo. licet Vital. in d. Clem. 2. num. 52. nobis sit
contrarius. Imò † Vicarij generales Capituli, maiorem 16
habent auctoritatem, & potestatem, *ut argumentatur*

- Federicus cons. 30. vers. speciale est quem sequitur Felinus in d. c. eam te n. 13. & probatur ex eo, quia Vicarius generalis Episcopi non potest absoluere à casibus Episcopo referuatis, Nauar. in Manuali c. 27. à n. 256. Garcia de benef. 5. par. c. 7. n. 72. & tamen Vicarij generales Capituli Sede vacante absoluere possunt Felin. d. n. 13 Garcia d. n. 72. ergo, & possunt exercere Episcopis permilla in d. c. 6.*
- 17 *Quartò, quia valet argumentum † de Collegio Cardinalium sede Apostolica Pastore destituta, ad Capitulum Canonorum sede vacante ex rationibus consideratis supra q. 1. funda. 13. num. 30. Sed Collegium*
- 18 *Cardinalium dispensare potest † in his casibus qui à Romani Pontificis dispensatione pendent, ut per argumentum ab speciali colligitur ex cap. unico ibi. Non possit absolui, neque etiam per Collegium Apostolicæ sedis eadem sede vacante de scismaticis lib. 6. ex tex. in cap. licet 6. extra de elect. ibi. Absque vlla exceptione glos. ver. non Apostolicus in capit. si quis pecunia dist. 79. docet Iacobatius de concilijs lib. 8. artic. 9. & ex multis resoluit Maiol. de irregulari. lib. 2. cap. 4. num. 3. Suarez nobis in isto non contrarius disp. 41. sect. 2. num. 14. de censuris, quidquid contra sentiant Capitius decis. 141. ergo, & Capitulum Sede vacante poterit occurrere casibus in utroque c. 6. Episcoporum prudentiæ relictis. Argumentis contra hanc partem adductis infra fiet satis, num. 30.*

Secundo nostra sententia confirmatur, ex traditis à

Docto-

Doctoribus Panor. in cap. cū olim. q. 13. de maior. & obed.
 Pauin. de potesta. Capituli p. 1. q. 7. in fine, quem sequitur Qua-
 ranta d. §. quibus sic prelibatis q. 1. Quod quando † est 19
 necessaria aliqua dispensatio, Capitulum Sede vacante
 in casibus specialiter permissis Episcopis potest dis-
 pensare, tunc autē dicitur necessaria dispensatio, quā-
 do Clericus depositus, seu suspensus esset populo ne-
 cessarius, quod præsumitur si populus pro dispensatio-
 ne instaret cap. domino sancto, ubi glos. verbo necesse 50.
 di. Pan. in cap. 4. §. 1. n. 20. de ind. ubi Dec. n. 24. Sahagum
 n. 73. faciunt tradita à Maiolo lib. 3. cap. 22. n. 4. de irregu- 20
 lar. quia Capitulum † succedit in iurisdictione neces-
 saria, iuxta doctrinam glossæ ver. Capituli in Clem. 1. §. 1. de
 heret. quam sequitur Panor. in cap. fraternitatis n. 6. de cler. nō
 resid. Sahagun in d. §. 1. n. 64. Sed iurisdictione † contentio
 sa, quæ pertinet tam ad causas civiles, quàm crimina-
 les est maximè necessaria glos. 1. in l. 2. de offic. proconsul.
 quam latius declarat Quintana Dueñas lib. 1. de iurisd. tit. 2.
 Martha eodem tit. par. 1. cap. 8. n. 7. Suarez supra dispu. 41.
 sect. 2. n. 1. & 10. quia reipublicæ interest, ne delicta
 maneant impunita, l. congruit de offic. præsid. & redditur
 in inuitum, l. inter stipulantem 83. §. 1. ff. de verb. ergo,
 Capitulum succedit in hoc ius speciale concordandi
 Episcopum & Adiunctos.

Tertio confirmatur nostra principalis sentētia, quia
 vbi aliquid in Tridentino delegatur, quod alias com-
 petebat Episcopis † tanquam ordinarijs non propte- 21
 rea excluduntur prælati inferiores, vt in casu c. 7. Ses. 7.

de re.

- de reforma.* Competit ordinarijs iurisdictione cōpellendi etiam exemptos, vt cura animarū laudabiliter exerceatur, hæc ipsa iurisdictione conceditur Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis in *c. 8. Sess. 7. & in c. 9. Sess. 24. de reforma.* non propterea excluduntur prælati inferiores ordinariam, vel quasi Episcopalem iurisdictionem exercentes, vt *Sacræ Congregationis testimonio decisum reliquit Siptius in vna Piscien. nullius iurisdictionis cuius copia est apud Farina. decis. 798. in recollect. civilib.*
- 23 Ideo enim † additur illa clausula etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, vt Episcopus munus sibi iniunctum maiori studio, ac diligentia exequatur, non vt abroget iurisdictionem ordinariam, *Zerola in praxi verbo visitatio in addit. §. 3. Sanchez d. lib. 8. disp. 2. n. 10.* quod confirmatur eo exemplo, nam in *Tridentino Sess. 22. de reforma. c. 8.* præcipitur Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, vt testantium voluntates exequantur, quod & *de iure communi competeat cap. 3. de testamen.* Ideò hæc † potestas similiter & competit
- 24 Capitulo Sede vacante *glos. verbo Capituli in clemen. 1. de hæret.* quam male perspexit *Martha de iurisdic. par. 2. c. 10.* vbi contra hanc sententiam sentit, *sed eam sequuntur Couar. in c. Ioannes n. 1. & 2. de testamen. Matienzo lib. 5. recopil. tit. 4. lib. 14. glos. 1. n. 47. Molina de iust. & iur. tomo 1. disp. 250. Sanchez d. lib. 8. disp. 2. n. 10.*
- Sed ea quæ Episcopis permittuntur in *d. c. 6. Sess. 25. de reforma.* non solum eis competunt tanquam delegatis, sed tanquam ordinarijs, vt colligit *Rota decis.*

cis. 743. num. 2. par. 1. diuers. ponderando dictionem, † 25
 etiam, positam in d. cap. 4. Sess. 6. ad quod se refert
 istud cap. 6. vt supra num. 9. Ergo, Capitulum Sede
 vacante tertium potest eligi in discordia vicini Episcopi, & Adiunctorum. Confirmatur † consequentia, 26
 quia appellatione ordinarij maxime venit Capitulum 85
 Sede vacante *extrauag. execrabilis, §. ceterum de pre-*
bend. apud Ioannem 22. Imò appellatione Episcoporum,
 & eorum Superiorum, vt in casu Capituli cum
 ex eo 34. de electione, in quo licet Episcopis, & eorum 90
 Superioribus parochis dare licentiam studendi,
 quod & licet Capitulo Sede vacante *secundum Fede-*
ricum conf. 30. quibus sic iactis fundamentis ante dis-
 solutionem contrariorum, animaduertere debes id
 quod de dominis pluribus iurisdictionem pro indiuiso
 exercentibus, & non concordantibus *congerit Pegue-*
ra decis. Cathal. 10. per totam.

Neque obstat supra posita prima dubitandi ratio
 cum suis exemplis, quibus respōdetur verum esse Ca- 02
 pitulum Sede † vacante non succedere in his quæ pri 27
 uilegio, vel cōmissione particulari Episcopis delegā-
 tur, secus vero in his quæ competunt iure communi
 licet specialiter, *ita Cenedo d. collecta. 4. n. 3. Roder. d. art.*
9. q. 61. exemplum sit in cap. unico. §. cum vero ne Sede va-
can. in 6. c. 1. de instit. eod. lib. cap. verum 7. extra de foro com-
pet. c. 2. extra ne Sede vacante. In his iuribus sic priuile-
 giātur Episcopi, vt Capitulū Sede vacante excludatur,
 & iuxta hūc sensum declarāda sunt tradita à DD. *glos.*
in d.

- in d. c. *verum à Dyno in reg. 1. n. 21. in 6. Innoc. in c. 2. de eo qui furtiue Panor. in d. c. eam te. n. 5. quam doctrinam expresse tradit Federicus d. conf. 291. §. 3. & sic procedit exemplum Capituli, si postquam 33. de elect. & Clem. attendentes de statu monach. & c. *unius de statu regular. in 6.**
- 28 Exemplum † vero de incarceratione Canonici, non obstat, quia locum habet in Ecclesijs Gallicanis ubi non viget Concilium Tridentinum *ad tradita per Nauar. conf. 1. p. 29. & 32. de constit. & inf. n. si.* Neque etiam
- 29 obstat exemplum de potestate † castigandi regulares extra Monasterium degentes, quia verius est illam potestatem transire ad Capitulum Sede vacante cum cōpetat de iure communi, *ut in illa decis. Casaraug. de qua supra q. 12. n. 36. & in decis. 743. par. 1. diuers. n. 2. & 3. & ut diximus supra funda. 1. §. 2. quia Capitulum, quæ cōpetunt Episcopis iure communi, vel. ut ordinarijs & Capitulo Sede vacante competere censentur, quia sunt ordinarij, ut supra fundam. 3. in fine.*
- 30 Neque etiam obstat exemplum † cap. 6. sessi. 24. de reforma. quia veriorem esse sententiam probaui supra, Capitulum sede vacante succedere in iure absol- uendi, vel dispensandi in casibus ibi permisisi. Contra quam resolutionem non obstat declaratio Cardinalium, cui respondet Sanchez supra num. 10. de ea non constare authentice, nec ei necessario standum esse, licet magnam habeat auctoritatem, *ad tradita per Rodericum in quæst. regular. artic. 6. tomo 1. q. 12. Salas de leg. q. 9. tracta. 14. disp. 11. sect. 9. num. 1. quæ res- ponsio*

ponfio non fatisfacit cum ex multis constet prædictã
 declarationem emanasse à sacro Cardinalium conuen
 tu, *de ea testimonium perhibent, & Farinacius perpetuus Cu*
rie Romane infecutor in scholijs ad d. cap. 6. in initio &
Marcilla lib. 3. tit. 9. cap. 20. Tum etiam quia † decla- 31
 rationes illæ tantæ sunt auctoritatis, vt ab ipsomet
 Romano Pontifice factæ intelligantur, quia ea nostra
 facimus quibus auctoritatem nostram impertimur *ca.*
4. de rescrip. in 6. cap. si Apostolica 22. de præben. eod lib.
 vt ipsamet Congregatio declarauit *ad relata per Zero-*
lam in praxi Episco. verbo auctoritas, & in additione ver-
bo absolutio. q. 1. quod probatur & alia ratione, quia si
 Cardinali dicenti, placet domino nostro, magna fides
 est adhibenda, *Seraphinus decis. 493. num. fin. faciunt cu-*
mulata per Marchesa. de commiss. direct. illustr. Card. par. 2.
 §. unico num. 1. 11. & 24. Quanto magis Congrega-
 tioni Cardinalium. Quare securius & modestius † re- 32
 spondetur appellatione prohibitiua Prælati inferio-
 ribus facta, non comprehendi Capitulum Sedevacan
 te, quod succedit Episcopo, *vt optimis rationibus probat*
Federicus conf. 30. vers. speciale est, & Rebuff. in tract. de
congr. portio. num. 57. diximus supra hac quæstione §. 3. quia
multa, in fine, & maxime quia etiam Prælati inferiores,
 nomine Episcopi comprehenduntur in materia eis
 adaptabili, *vt supra hac eadem quæstione. §. 3. confirmatur,*
 de nomine ordinarij † clarum est quod comprehen- 33
 ditur in Tridentino omnis ille qui iurisdictionem or-
 dinariam exercet *Parisius de resigna. benef. lib. 3. quæst. 11.*

34 *num. 20. Riccius in praxi decis. 614.* Et supra tradita † doctrina habet etiam locum sede plena, nam appellatione collatoris inferioris, non comprehenditur Capitulum *glos. verb. postulauit in capit. cum Ecclesia Vulterana 31. extra de elect. ubi Abb. num. 8. Cassad. decis. 22. num. 2. de preben. Seraphin. in Ofsen. decis. 980. num. 10.*

Non obstat secunda dubitandi ratio, cui respondetur viciniore Episcopo non solum competere ius nominandi tertium lege delegationis, sed & lege ordinaria, vnde quod prima via denegatur posteriori conceditur *ad tradita supra in hac questione n. 22.*

35 Ex omnibus † supra dictis infertur ad quæstionem alteram, an Capitulum succedat in huiusmodi iurisdictione procedendi contra Capitularem delinquentem, nam non succedere videbatur dicendum, *ex his que tradit decisio Parisiensis apud Ioannem Paponium lib. 1. tit. 3. arrest. 3. quem refert & sequitur Riccius collecta. decis. 880. limit. 2. par. 4. vbi fuit decisum contra Capitulum Niuernense, quod non existente Episcopo Canonicum misit in carcerem. Sed contrarium decisum fuit à Sacra Cardinalium Congregatione his verbis. Si Episcopus dum viuebat, habebat auctoritatem procedendi sine Adiunctis, quod etiam poterit Vicarius sin minus poterat procedere, ita nec possit Vicarius de qua declaratione, testatur Farina. ad Trident. Sess. 24. cap. 16. §. dubitatum fuit, Marcill. lib. 4. tit. 3. cap. 3. littera K.*

Neque

Neque obstat supra allegatum arrestum Paponij, quia loquitur de sede plena, vt constat ex illis verbis. Vti Curia decernat, vt Episcopus & Capitulum consentiant in Vicarios.

Potest vero in dubium reuocari. An Capitulum possit procedere solum cum adiunctis, plena sede, sed Episcopo non consecrato? Et videbatur respondendum affirmatiuè. Nam cognitio causæ criminalis etiã aduersus minores clericos, ordinis est, ideoquè ad Episcopum nondum consecratum non pertinet, quia est Ecclesia vidua quæ sponsum non habet consecratum *glos. schol. vlt. in c. transmissam 15. de elect. quam sequitur Bertach. de Episcop. lib. 3. par. 2. princ. §. ultimo num. 24. tomo 13. part. 2. tracta. Cucus institu. maior. lib. 2. tit. 6. num. 23.*

Sed contra dicendum est, quia sedes vacare desinit vel à Sede Apost. confirmato Episcopo *decis. 182. n. 4. par. 2. diuers. seu literis Apostolicis Capitulo saltim presentatis Gonzal. reg. 8. glos. 15. §. 2. num. 81. Gratianus disc. 127. Non obstat glos. d. schol. vlt. & Doctores eam sequentes* quia locuntur in Depositione requirenti ordinis potestatem, *cap. degradatio vbi Doctores de pænis in 6. Trid. sess. 13. de reform. cap. 4. Capitulo vero Sede vacanti prohibita est destitutio ab ordinis potestate dimanantè. Azor inst. moral. p. 2. lib. 3. c. 37. q. xj. in fine. Et sic priuare beneficio potest, ordine non potest, Rebus. in praxi de deuolut. num. 95. Cucus inst. maio. lib. 2. tit. 9. à n. 43. faciunt dicta infr. quæst. 18, num. 14.*

Summaria quæstionis 18.

- D** eclarationes Cardinalium circa priuationem præbende
 ob non susceptionem ordinis illi annexi, num. 1.
- Causa criminalis dicitur si est pœna ordinaria imposita crimi-
 ni, num. 2. & 23.
- Residentie vel susceptionis ordinum omisio parificatur, n. 3.
- Priuationis pœna datur pro delicto graui, num. 4.
- Criminalis actio datur si iuri publico detrahatur, num. 5.
- Canonicus non residens priuari debet ab Episcopo, & Capi-
 tulo, num. 6.
- Intellectus cap. 6. Sess. 25. de reforma. num. 7.
- Correctio præsignat iudicium criminale, num. 8.
- Iudex criminalium non se intromittit in ciuilibus vel è conuer-
 so, num. 9. & 24.
- Priuatio Canonatus est causa ciuilis, num. 10. & 13. 15.
 & 22.
- Sæcularis non admittitur in testem in causa criminali contra
 Clericum, n. 11. fallit. n. 12.
- Episcopus solus olim ordine Clericum priuare non poterat, sed
 beneficio, n. 14.
- Arbitrarium non est quod pendet ex alterius voluntate, n. 16
- Priuatio Canonatus succedit si monitio præcessit, n. 17.
- Intellectus cap. licet canon, & cap. commissæ de elect. in 6.
 num. 18.
- Conditio priuationis ipso iure ob non susceptionem ordinis po-
 test imponi à fundatore, n. 19.
- Decisiones Rotæ sibi contrariæ, & Cardinalium declaratio-
 nes

nes quomodo accipiantur num. 20. & 21.

Actio civilis & criminalis potest intentari pro eodem iudicio,
num. 25.

Criminalis & civilis iudicij diffinitiones, & differentias vide
apud citatos, num. 26.

Quæstio. XVIII.

An Episcopus solus possit priuare Capitularem præbenda, ob
non susceptionem ordinis illi annexi?

Negatiua huius partis videtur probari ex de-
claratione Cardinaliū, cuius verba refert *Gar-
cia de benef. 3. p. c. 4. n. 19.* his verbis. In termi-
nis huius decreti non potuit Episcopus absq; Adiun-
ctis procedere ad priuationem Canonicorum, ex eo
quod ordines eorum præbendis annexos non suscepe-
rint intra tempus à iure statutū, vel quod non refede-
rint, poterit tamen solus eas pœnas imponere ob non
residentiã de quibus in *c. 12. Sess. 24.* hoc ipsum signi-
ficare videtur illa declaratio, quam refert *Vela de modo
procedendi in caus. crimi. c. 1. n. 15.* Archiepiscopo Burgēsi
transmissam, sub hac forma. Non licet Archiepiscopo
ad priuationē procedere ob nō susceptos ordines cō-
tra Canonicos suę Ecclesię absq; solēnitate à Cōcilio
requisita. Cōfirmatur primo hæc sententia ex eo, nam
est pœna ordinaria, vt priuetur quis beneficio ob non
susceptionem ordinis illi annexi *c. 2. Sess. 23. de reform.*

vbi Episcopus priuatur Episcopatu ob non susceptã
 2 intra bimestre consecrationẽ: sed quoties pœna est or-
 dinaria imposita pro tali delicto † causa dicitur crimi-
 nalis non ciuilis, *vt late docet Iulius Clar. lib. 5. recept. sent.*
§. fin. q. 1. n. 3. Farina. vol. 3. q. 100. n. 27. cum pluribus ab eo
allegatis. Ergo non poterit priuare sine Adiunctis, quia
Episcopus non potest procedere ad pœnam sine illis
vt infra q. 26. n. fin. & infra ad confirmationẽ primã in fine.

Confirmatur secundo, quia parificatur, vel ordines
 3 † non suscipere requisitos, vel non residere, *vt in c. 12.*
Sess. 24. vers. neminem, & vers. praterea, quia nullus eorũ
siue non ordinatus, siue non residens potest suo munere
 2 *ri respondere d. cap. 12. in principio cap. 4. Sess. 22. de re-*
forma. Sed Canonicus non residens delictum commit-
tit, decet Crauetta cons. 88. nu. 18. auctoritate Oldradi cons.
198. num. 8. in fine, vbi interpretes docent residentiam
 1 *semper præsumi, quia delictum non præsumitur, l. me-*
 4 *rito. ff. pro socio: ergo est necessarius Adiunctorum in-*
teruentus. Corroboratur † consequentia, quia priua-
tionis pœna imponitur pro crimine graui, cap. si inue-
ritum 16. q. 7. Abb. in cap. tue de pœnis, Bernard. Diaz in
praxi cap. 122.

Confirmatur tertio, quia hic agitur de commodo
 5 publico, scilicet de augmento cultus diuini per ordi-
 nandum præstando: sed quoties † iuri publico detra-
 hitur iure optimo succedit actio criminalis, *ad tradi-*
ta per Caualcantum de brachio regio tit. de qual. test. par. 1.
num. 30.

Confirmatur & quarto † quia Canonicus ob non residentiam priuari debet ab Episcopo & Capitulo
glos. verb. Canonicis de tab. penden. in Chor. in pragma. sanct. optime Puteus decis. 15. lib. 1. in nouiter correctis.

Sed contraria sententia, quæ verior est, probatur imprimis, quia textus † in d. c. 6. Sess. 25. de refor. Loquitur de processu criminali, vt probatur ex vers. in criminibus tamen, vbi exceptio proponitur de criminibus incontinentiæ, & alijs vbi de fuga timetur, quæ necessario debet esse de regula. *l. nam quod liquide. §. fin. ff. de pen. lega. l. 1. ff. de reg. iur. & quia textus in d. c. 6. sese refert ad textum in cap. 4. Sess. 6. de reforma. vbi agitur de correctione & emendatione criminum, ponderando, quod nomen † correctio præsignat iudicium criminale, l. ex omnibus, ff. de off. præf. l. 1. C. vt omnes iud. docet Mar. Ant. Mazer 3. var. resol. cap. 4. num. 2. & expresse probatur in celebri & omnino videntia Seraphinus decis. 710. & Auditor † causarum ciuiliū & criminalium diuersè consideratur & deputatus ad criminales non se intromittit in ciuilibus, vel è conuerso. *l. solemus. §. latrumculator. ff. de iud. Crescen. decis. 5. alias 167. de iudic. Seraphinus decis. 377. num. 9.**

Sed priuatio † Canonicatus reputatur pro causa ciuili cap. per tuas 32. ibi. Cum ageretur non criminaliter, vt deponeretur ab ordine; sed ciuilitè, vt ab administratione amoueretur tanquam immeritus & damnatus *extra de Symonia.* Vnde testis sæcularis † qui non admittitur in causa criminali contra Clericum,

- cap. cum Petrus 10. extra de accusa. c. de cætero 14. de testi-
 12 bus, nisi in prosecutione † suæ, vel suorum iniuriæ, ad
 latissime cumulata per Monaldum conf. 162. num. 8. vol. 2.
 13 admittitur tamen in causa † priuationis beneficij cap.
 3. c. tam literis. 33. de testibus, & Clericus qui ab ordi-
 14 ne † à solo Episcopo remoueri non potest c. 1. 15. q.
 7. à beneficio per solum Episcopum deijcitur c. inuen-
 tum. 38. 16. q. 7. c. si quis Abbas, vbi notauit glos. verbo
 arceantur 18. q. 2. idque non alia ratione procedit quã
 ex eo, quod causa priuationis sit causa ciuilib, vt te-
 15 nent † Federicus de Senis conf. 23. §. contrã quilibet, Pa-
 normitanus & Imola in dict. cap. per tuas notab. 1. Felinus
 in d. c. super his num. 2. Farina. vol. 3. quæst. 100. num. 27.
 & plures alij quos refert, & sequitur Garcia de benef. 3. par.
 cap. 4. num. 20.

Secundò probatur, quia Episcopus pro designatio-
 ne singulorum sacrorum ordinum singulis Canonica-
 tibus, consilium non etiam consensum expostulat sui
 Capituli d. cap. 12. Sess. 24. vers. Episcopus autem, quod li-
 cet teneatur requirere, non tamen tenetur sequi, vt la-
 tius supra quæst. 1. ad. 7. num. 64. Ergo, ad priuandum
 eum Canonicatu, qui sacros ordines illi annexos non
 suscepit non tenebitur expectare Adiunctorum con-
 sensum, quia omnis res per easdem causas dissoluitur
 per quas nascitur cap. 1. de reg. iur. in antiquis l. ferè qui-
 buscumque. ff. eodem tit.

Tertiò probatur ex c. 4. Sess. 22. de reforma. vbi in
 fine relinquatur Episcopi arbitrio statuere grauiores
 pœnas

pœnas contra nõ fuscipientes sacros ordines suę præbendæ annexos non obstante quocumque priuilegio, *vt notat Fuschus de visita lib. 2. cap. 15. num. 12.*

Non autem esset arbitrarium † si ex alterius voluntate penderet, *vt optimè ex Seneca lib. 3. de benef. proba. Menoch. de arbitra. iud. lib. 1. q. 2. n. 17.* sicut non dicitur voluntas libera, quæ ex alterius voluntate pendet, *l. cum quidam 24. de lega. 2. diximus supra quæst. 1. n. 2.*

Quartò, probatur ex Congregatione Cardinaliũ, quæ Archiepiscopo Burgen. die 29. Maij anno 1590. sic rescripsit. Sine distinctione, verum est amplitudinem tuam posse per se ipsam solam, pœna etiam priuationis compellere Canonicos, & Portionarios, vt ordines Canonicatui, vel Portioni annexos recipiãt, quam declarationem testimonio suo confirmant Garcia d. 3. par. cap. 4. n. 19. & 21. Riccius in praxi ecclesiastica decis. 566. n. 2. & 3. qui sibi est contrarius nam ampliat d. c. 6. Sess. 25. de reforma. vt procedat etiam in priuatione Canonicatus ob non susceptionem ordinis, & tamen prædictam declarationem Burgensem sequitur, hanc sententiam veram esse in praxi, sed non in puncto iuris existimat Vela supra n. 17. Possunt & prædicta confirmari, ex his quę tradit Garcia de benef. 5. par. c. 4. n. 120. ex Sacra Congregatione his verbis. Si pœnitentiarius vigore huius decreti deputatus renuerit confessiones audire puniri potest ab Episcopo & priuari quod intelligit sine Adiunctis.

Non obstant in contrarium adducta argumenta,

- 17 Ante quorum † dissolutionem obseruandum est obtinentes Canonicatus, vel Portiones, quibus ordo sit etiam præbyteratus annexus non esse priuatos ipso iure si intra annum nõ receperint ordines requisitos, sed monitionem præcedere debere, vt Sacra Cardinalium declaratio rescripit, his verbis. Monitus ad suscipiendum ordinem, quem eius dignitas, aut Portio requirit, si non receperit, priuatus poterit denunciari auctoritate capit. 12. Sess. 24. de reforma. vbi huius declarationis testimonium perhibet Farina. *versic. ordine sacro*, & *Marcilla lib. 2. tit. 8. cap. 12. littera M.* idem dicendum est, & de priuationis pœna ad tradita per *Leon in thesauro fori Eccles. par. 3. cap. 2. num. 14. & 30.*
- 18 Neque obstat textus in cap. licet † canon, & in cap. commissa. 35. de elect. lib. 6. vbi non suscipiens ordines beneficio annexos ipso iure censetur priuatus, quia procedunt in parochialibus glos. *verbo parochialis in d. c. licet canon glo. 1. in cap. statutum 22. de elect. in 6. Rebuff. in praxi tit. de non promo. num. 9. & 28. Grassi decis. 97. num. 47. Salzedo in praxi criminali cap. 53. n. 5. Garcia supra num. 10. Riccius supra decis. 564. num. 9. & iuxta hunc sensum est accipienda declaratio illa quã ex Bela retulimus supra num. 16. quicquid inuoluat Bela dict. num. 15.*
- 19 Sed si Canonicatus, † Portiones, vel Capellanæ habent in fundatione legem priuationis ipso iure ob non susceptionem ordinis requisiti, illi standum est
per

per omnia, *ut Rebuff. supra num. 17. Riccius & plures ab eo allegati decis. 202. Farina. decis. 570. cap. 5. Sess. 25. de reforma.*

Hoc supposito non obstat declaratio † Cardina- 20
lium, quæ cum prior sit manet derogata per postero-
rem, *ut aduertit Garcia d. cap. 4. num. 23.* vel saltim ma-
net declarata per declarationem posteriorem, cum le-
ges posteriores trahant ad se priores declaratiuè *l. non
est nouum 26. l. ideoque 27. ubi Dionysius Gottifredus &
Cumanus lib. 1. commentar. cap. 8. col. 6. ff. de legib. Gar-
ciæ sententia confirmatur ex simili de † Rotæ decis. 21
sionibus, nam si contrariæ reperiantur, posterioribus
standum est Franciscus Pauinus in præfatione ad extrauag.
Ioannis 22. §. decisiones Rotæ.* Non obstat secunda de-
claratio, de cuius intellectu actum est supra ad nu. 17.

Non obstant 1. 2. & 3. confirmatio † quibus pro- 22
batur causam non susceptorum ordinum intra legi-
timum tempus esse causam criminalem non ciuilem,
quibus respondetur, quod licet agatur de crimine nō
tamen est causa criminalis, sed ciuilis *cap. super his. 16.
extra de accusa. ubi Felinus num. 2. ait, quod ubi non
imponitur † pœna delicti naturalis, non videtur agi 23
criminaliter, & quod solam sententiam spectamus
non criminis genus, l. quod ad statutum 12. ff. de pœ-
nis, & ideo iudex deputatus pro appellationibus in
causis criminalibus non cognoscit de sententia † pe- 24
cuniaria, licet actum esset criminaliter, *ut in Rota de-
cis. 10. de appella. in antiquioribus, quam sequitur Menochius**

- de arbitra. lib. 1. quæst. 82. num. 4. *Azevedo ad Curiam Pisanam lib. 4. c. 6. n. 13. Gutier. quæst. civil. lib. 1. q. 107. n. 4. & fuit sententia Abbatis in rubr. de iudic. n. 5. & aliorum quos refert & sequitur Farinacius in praxi criminali volum. 3. quæst. 100. num. 27.*
- 25 Item responderetur, quod pro vna, & eadem causa potest agi criminaliter † & civiliter, & vnum iudicium ab altero non impeditur, *tex. est in §. in summa. institu. de iniurijs exemplum sit in vsura, ut latius profequitur Martha in decisionibus. Pisan. voto. 52. & nos latius disputauimus q. 15. num. 15. & 16. ad solutionem argum. si hæc causa agatur criminaliter, Episcopus non potest procedere sine Adiunctorum consilio, & assensu, secus si civiliter, tunc autem causa agitur criminaliter, quando proceditur per viam accusationis non per inquisitionem cap. super his. 16. c. qualiter & quando. versi. ad corrigendos de accusationibus, ut cum Abb. & alijs in cap. fin. in fine resoluit Vela supra num. 19. Differentias quam*
- 26 *plures † inter causas civiles & criminales cumulat Caualcanus de Brachio regio par. 1. à num. 49. & de qualita. test. parr. 1. c. 30. Diffinitiones vero & discrimina cause civilis, criminalis, & mixtæ nullus ac Cauedo decis. 14. & Farin. conf. 85. par. 1.*
- Non obstat vltima consideratio, quæ procedit vbi ius commune esset in viridi obseruantia, ut Episcopus consuleret Capitulum pro grauibus ad latius considerata in quæst. 1. ad solutionem 7. argum. num. 66.

Summaria quæstionis 19.

Nigrum debet conuenire rubro, n. 1. sed non semper, n. 2.
Intellectus Concilij Trident. Sess. 24. c. 12. vers. nemi-
nem, n. 3. 7. & 13.

Oppositio ad Canonatus graduatorum quam requirat æta-
tem, num. 4.

Intellectus Concilij Tridentini c. 3. Sess. 7. de reforma. n. 5.

Dictio præsertim, num. 6.

Promoueri statim posse, vel infra annum posse promoueri pari-
ficantur, n. 7.

Intellectus Concilij Tridentini Sess. 22. c. 4. vers. nec alijs, n. 8

Ætas ad ordines, num. 9.

Dictio integre, num. 10.

Ætatis attingentia sufficit ad ordines, n. 11.

Archidiaconi etiam sine cura debent habere ætatem comple-
tam 22. annorum, n. 12.

Quæstio XIX.

*An qui intra annum immediatè sequentem potest initiari sacris
requisitis ad præbendam, sed non qualibet parte anni sit
admittendus ad illam?*

HÆC quæstio non videtur conuenire rubro
de iurisdictione Adiunctorum contra id
quod adnotari solet per tex. in l. † Imperator
de in diem additione Panor. in cap. bona n. fin. de confirma-
tione. I

- 2 tione. Sed non semper † hæc regula vera est, si consideres nigrum & rubrum in cap. ex parte 12. de offic. delega. l. Tertia 85. ff. ad legem falc. & ea que ex Cuiatio obseruat Quintana Duenas lib. 2. Eccles. num. 94. & que ex Bardaxi nostro in tit. quod Ripa Curtia n. 1. & quando libri titulo quæstio non conueniat, proximè tamē accedit, & quæstionem præcedentē non extra rē exornat.

Quid in proposito differatur, exēplo patefiet, Canoniatum præbyteralem quis impetrat, qui habet 23. annos cum dimidio iste in rigore intra annum frequentem potest ordinari, sed non in qualibet parte anni. Hoc exemplum proponitur à Zerola in praxi Episcopali verbo beneficium. §. 1. versic. ad dignitates.

- Videtur in hac quæstione dicendum, sine dubio ætatem sufficere huiusmodi viro talem vt intra annum possit ordinari ordine requisito, licet statim nō possit ordinari, quod videtur expressum in Tridentino † Sess. 24. de refor. c. 12. vers. neminem. in illis verbis. Ad dignitatem Canoniatum, aut Portionem neminem recipiant, nisi qui in tali sit ætate, vt infra tempus à iure, & ab hac sancta Synodo statutum initiari valeat quorum verborum auctoritate hoc sentire videtur Azor. institu. moral. lib. 6. c. 5. q. 5. p. 2. nam ait, quod in Canoniatibus in quibus requiritur Sacerdotiū est necessarius annus vigesimus quintus inceptus, aut certè ea ætas, vt infra annū ad Sacerdotiū possit promoueri. Hoc ipsum expressius sentit Lasius de iust. & iur. lib. 2. c. 34. n. 110.

Eadē sententia corroborabilis est, ex declaratione
Cardi-

Cardinalium, quam commemorant Doctores. *Gonz. reg. 8. glos. 5. num. 95. edit. 2. sequitur Gratianus discep. 591. n. 7. par. 3.* Ex qua constat ingressum 21. annum posse Canonicatum in Cathedrali obtinere in qua non est facta designatio ordinum, vel ubi est facta designatio ingressum 23. vel 24. annum diaconilem, vel præbiteralem Canonicatum respectiue posse obtinere.

Sed contrariam sententiam scilicet. quod in promouendo ad dignitatem, Canonicatum, aut portionē, requiritur talis ætas, vt statim ordine requisito possit initiari, sequuntur *Maiolus lib. 1. de irregular. c. 30. n. 12. Parisius de resign. benef. lib. 4. q. 9. n. 13. & 14. Zerola in praxi supra dicto vers. ad dignitates, Dynus & Panor. allegati infra in 1. & 2. funda. Leo in thesauro fori eccles. 2. par. c. 3. n. 18. & 22. Hugolinus de offi. Episcop. c. 19. n. 2. vers. quare, Nauar. conf. 8. n. 2. de præbend. ibi: modo habeāt ætatem iustam ad ordines Garcia de benef. 7. par. c. 4. n. 22. Riccius resolu. prac. c. 239. hoc ipsum innuit Vitalinis in clem. 1. n. 54. & sequenti de æta. & qualita. nam ait esse necessariam habilitatem à principio pro beneficio requirenti ordinem.*

Ex quo sequitur quod ad graduatorū † Canonici non debeant admitti oppositores ij qui vel Canonicatui annexo Ordine non sint innitiati, vel Ordini necessariæ ætatis non sint. Salua distinctione adhibenda inter Subdiaconilem, & reliquos Canonicatus *de qua infra num. 12.*

Pro qua facit imprimis Tridentina Synodus † cap. 5
3. de

3. de reforma. Sess. 7. vbi cauetur inferiora beneficia præsertim curam animarum habentia conferri debere personis habilibus iuxta constitutionem editam in Concilio Lugdunensi, quæ incipit, licet canon, sed in cap. licet canon 14. de elect. in 6. beneficia conferri prohibentur personis quæ non sint talis ætatis, vt statim possint ordinari ordine ad curata beneficia necessario: ergo dum Tridentina lex postulat ætatem ordinis beneficio annexi, postulat, & vt talis sit quod statim illum obtinere valeat.

6 Vt hoc magis firmum remaneat † pondera dictionem illam, præsertim, de qua in d. cap. 3. cuius natura est exprimere casum minus dubitabilem, vt de dictione maxime notat glossa verbo maxime in cap. auditis 29. de elect. & de dictione præsertim Panor. in cap. per tuas in 1. num. 5. de symonia Menochius de arbitra. lib. 2. casu. 543. num. 12. centu. 6. Sanchez lib. 8. de matrimonio disputata. 22. num. 17.

Vnde non immerito Dynus in reg. non firmatur 18. n. 3. in 6. Panor. in cap. cum in cunctis §. inferiora num. 1. & 3. docuerunt ætatem requiri in prouidendo ad beneficium, quæ est necessaria pro annexo ordine beneficio argum. tex. in d. §. inferiora, & in d. c. licet canon, & in c. cum ex eo. 34. de elect. lib. 6.

7 Secundo pro hac sententia ponderatur, quod iure † paria sunt, vt infra annum quis possit promoueri, vel quod statim possit promoueri, vt patet in c. ei cui 29. de præbend. in 6. vbi simpliciter dicitur prouisum in beneficio

ficio Sacerdotali vel debere esse Sacerdotem, vel in tali ætate constitutum, vt possit ad Sacerdotium promoueri, vbi considera Romanum Pontificem non appuisse illam qualitatem, vt infra annum Sacerdos posset ordinari, sed simpliciter dixisse, vt posset ad Sacerdotium promoueri, quod magis confirmatur ex declaratione glossæ in verbo ætate in d. cap. ei declarante, id est, vt attingat vigessimum quintum annum *ex decis.*

1. *Rota num. 1. de præbend. in nouis que se referens ad. d. c. ei cui 29. declarat id est vt infra annū possit promoueri idem declarat & Rebuffus in praxi titulo forma nouæ prouisionis §. & qualibet alia fol. mihi 146. allegatque dictam decisionem 1. & decisionem 41. de concess. præben. in antiquis.*

Tertio, quia illa verba *Trident. sess. 22. † cap. 4. de reforma.* nec alijs imposterum fiat prouisio, nisi his qui iam ætatem & cæteras habilitas integre habere dignoscuntur. Significant quod requiritur ætas legitima actualis ad ordinem annexum, non enim dicitur idoneus ille, qui non habet actualiter omnes qualitates requisitas *vt ex Mohedano decis. 7. de præbend. Puteo decis. 337. n. 2. & 3. lib. 1. & Selua. de benef. 3. p. q. 52. num. 1. resoluit Gonzal. reg. 8. glossa 5. num. 105.* Sed ætas † legitima ad subdiaconum est attingentia anni vigesimi secundi, ad Diaconatum attingentia vigesimi tertij, ad presbyteratum attingentia vigesimi quinti anni, *vt in eodem Trident. Sess. 23. de reforma. cap. 12.* ergo non sufficit habere ætatem, vt intra annum quis possit ordinari,

nari, sed ætas illa est necessaria, ut statim possit ordinari ad tradita per Vitalinis in d. Clemen. 1. de æta. & qual. num. 54. & 55. Nauar. cons. 8. num. 2. de præbend. & alios quos refert, & sequitur Garcia d. par. 7. capit. 4. num. 25.

10 Pro qua sententiâ ponderanda est dictio † illa integre dicti cap. 4. Sess. 22. non enim integre esset qualificatus qui diminutam non integram haberet ætatem ad ordinem sui beneficij necessariam *argum. tex. in capit. non est & in cap. commissum de decim capit. dilecto de præbend. cap. cum inter de verb. signifi. prosequitur Rebuffus in l. Sylua. 30. §. integre ff. eodem titulo.*

11 Ideo autem dixi sufficere † attingentiam 22. 23. & 25. annorum, quia annus cæptus requisitus ad ordines habetur pro completo, ut docent Nauarrus in Manuali cap. 25. num. 116. & Gutierrez lib. 1. canonicar. q. cap. 26. à num. 8. & sic Congregationem sacram Cardinalium declarasse refert Garcia d. cap. 4. num. 21. Vbamesius cons. 47. num. 4. Hoc fallit in Archidiaconatu, † qui licet curam animarum non habeat, ætatem Vigesimi secundi anni debet habere completam; ut sacram Congregationem declarasse pro Trident. Sess. 24. cap. 12. §. Archidiaconi, testis est Garcia d. cap. 4. num. 67. & Marcilla lib. 2. tit. 8. cap. 11. littera G. & sane optimo iure, quia in d. cap. 12. cauetur Archidiaconos non debere esse minores 22. annis, minor autem dicitur annis, qui illos non compleuit l. 1. l. 3. §. minorem l. minor. 32. ff. de minoribus glos. vers. in decimo octauo anno in clem. 3.

Clem. 3. de eta. & qual. Mandos. de minor. etate cap. 5. num. 105. quidquid dicat Zerola in praxi verbo beneficia S. 1. vers. ad dignitates, & ali relati sed non secuti à Garcia d. cap. 4. num. 69.

Quartò, pro eadem sententia facit *decis. 26. de rescrip. in nouis*, vbi hæc verba. Cû de Canonici ætate in regula agitur annus inceptus pro completo non habetur quia ex augmento temporis, reip. fauor attenditur. Item facit doctrina *Garcia 7. part. cap. 4. de benef. num. 29.* vbi cum dicatur omnes Canonicatus saltim requirere ordinem sacrum, affert declarationem Cardinalium his verbis. Congregatio censuit quod etiam in Ecclesia vbi non fuit facta distributio sacrorum ordinum requiritur quod prouisus de Canonicatu ad minus attingat 22. annum & collationem factam habenti 20. tamen, non valuisse. Et confirmatur *ex decis. 269. num. 3. lib. 3. p. 3. diuers.* vbi auditor qui debet esse sacerdos saltim debet esse in tali ætate vt statim possit ordinari.

Non obstant pro contraria parte considerationes factæ, nam falsæ ex necessaria interpretatione apparent ex iuribus, ex sacris declarationibus & tot tantisque & decisionibus & Doctoribus contrariû tenentibus & decidantibus, quæ omnia in fundamentis satis sunt perpensa.

Summaria quæstionis 20.

INtellectus Concilij Trident. Sess. 25. cap. 6. vers. in criminibus, num. 1. & 6.

Suspectus

Suspectus de fuga comprehendi potest à iudice incompetenti.
num. 2.

Suspectus de fuga quando quis dicatur, num. 3.

Incontinentia quomodo probetur, num. 4.

Concubinatus poena an requirat monitionem, n. 5.

Carceratus quam cautionem, & quando dare debet, n. 7.

Carcerari Sacerdotes de facili odiosum est, n. 8.

Sacerdotum delicta non sunt publicanda, n. 9.

Carcer non fuit inuentus ad poenam, n. 10. fallit n. 11.

Carcerandus quando non sit delinquens, n. 12.

Appellatio ab indebita carceratione rectè interponitur, n. 13.

Quæstio XX.

Quando Episcopus possit sine Adiunctis ad necessariam Capitularium detentionem procedere?

- 1 ncilium † Tridentinum in hoc cap. 6. vers. in criminibus tamen Sess. 25. de reforma. statuit. In criminalibus ex incontinentia prouenientibus (de quibus cap. 14. sess. 25.) & in atrocioribus delictis depositionem, aut degradationem requiruntibus vbi de fuga timetur, ne iudicium eludatur, quod Episcopus possit initio solus ad summariam informationem procedere, & detentionem necessariam, quod decretum & iuri communi consonat, *c. vt fama de senten. excommu.* in tantum vt de fuga † suspectus capi possit etiam à iudice incompetenti *ex Mysingerio centu.*
- 2

centu. 2. obserua. 65. notat *Aloysius in collectan. decis. 260.*
late Farin. de carcer. quæst. 27. num. 76. tomo 1. Foller. in
praxi criminali canonica cap. 14. nu. 4. Quando dicatur
 quis suspectus † de fuga tradit *Cancer. var. resolu. capit.*
10. num. 13. Salustius in praxi iud. lib. 2. cap. 23. Pha-
bus decis. Portugaliæ 54. par. 1. idem tradit & D. Sesse
de inhibitionibus cap. 9. §. 2. num. 44. & 46. tractans de
 iudice in competenti qui potest de fuga suspectum cle-
 ricum captione detinere.

Ad iustificationem autem capturæ quæ debeant
 præcedere *Hypolitus in l. 1. num. 15. ff. de quæstionibus,*
 quomodo † probetur in continentia late tractatur ma-
 xime in materia Concubinatus à *Farin. 4. par. 9. 136.*
ab eodem cons. 38. 78. & 85. par. 1. Riccius decis. 76. p.
 1. An vero requiratur † monitio vt incurratur Concu-
 binatus nouissime tractat *Grillenzonius cons. 19. &*
Ottero par. 3. disputa. Quod si Episcopus sit in posses-
 sione † vt solus procedat ad summariam informatio-
 nem, & ad capturam in casibus non expressis in præsen-
 ti versiculo. In criminibus tamen, illud ius Episcopo
 seruandum est, ad tradita per *Rotam proponente Illustris-*
simo Mantica decis. 180. num. 6. & decis. 207.

An vero captus † propter suspicionem fugæ debeat
 cauere vt extrahatur à carcere, & quod iudicio sistet,
 & quod iudicatum soluet, late disputat *Riccus decis. 61.*
part. 1.

Non abs re alicui videbitur si quidem in hac quæstio-
 ne de incarceratione Capitularis egimus, breuiter ad-

N

monere

- 8 monere, iuri non esse † consonum, aut rationi, Sacerdotes alioſve Clericos pro leuiſſimis culpis in carcerem conijcere, nam Concilium Tridentinum d. c. 14. Seſſ. 25. conſtituit Clericum conuiſtum de crimine incontinentiæ, primo tertiam partem reddituum beneficij amittere, ſecundo à beneficio eſſe ſuspendendum, tertio tandem eo eſſe priuandum, at in fine ſubdit, Clericos vero qui non habent beneficia carceris poena, & alijs pœnis eſſe puniendos, quæ in iure Canonico ſunt præſcriptæ, plane ſignificans Clericos habentes beneficia pro crimine incontinentiæ non eſſe in carcerem conijciendos ante ſententiam, vt patet per argumentum à contrario ſenſu, quod valet in iure, l. 1. ff. de offi. eius, id etiam declarando dictum Tridentinum diſponit conſtitutio Eboſenſis Archiepiſcopatus tit. 16. à princip. vt refert Baſconcellos diuerſ. iur. argum. lib. 1. cap. 5. num. 21. qui in propoſito latius digreditur, prædictorum ratio eſt, nam quando Clerici in iudicio de ſimilibus delictis publicè accuſantur † infamiæ notam aliquam incurrunt argumen. cap. fin. de cohabita. Cleric. Sed & publicatur magis ſi Clerici carceribus mancipantur, ex quo ſequitur populi ſcandalum, dignitatis Clericalis dedecus & contēptus, diuini cultus ſubtractio, ipſis delinquentibus alimonia, quam præcipuè celebratione comparant. Id ipſum, & ius commune comprobatur, ſi Bernardum legas in praxi criminali cap. 6. num. 7. vbi
- 10 Salzedo. Huc ſpectat, quod de iure ciuili, carcer † non fuit inuentus ad pœnam, ſed ad cuſtodiam. l. aut dam-

num, S. in ordine, & S. solet l. mandatis 35. ff. de pœnis, de quo puncto plures disputantes congestos, vide apud Valenzuela conf. 43. num. 159. quod & ius Canonicum admittere clarum est iuxta regulam cap. 1. & 2. de nou. oper. nunc. Et regulariter verum est, nam † aliquando Iudices pronunciant carcerem succedere loco pœnæ, ut pluribus testimonijs sententiauit Viuius decis. 628. num. 2. & aliquando criminis excessus & enormitas coniectionem carceris persuadent, ut in dicto verific. in criminibus, cap. Clericos de senten. excommun. d. cap. 14. Sess. 25. cap. tuæ de pœnis, cap. quamuis eodem tit. in 6. profequitur Segura in directorio Iud. ecclesia. 2. par. cap. 13. num. 4. Hæc vero Carceris † coniectio minime erit ne cessaria, quando pœna corporalis non sit imponenda reo, quando satis dederit reus, vel diues fuerit, l. 1. ff. de custod. reor. ubi Barth. notat Bossius in praxi crimin. tit. de carcerato fideiussoribus committendo, Iulio Claro in praxi quæst. 46. num. 7. Panormitan. in cap. legebarur de maior. & obed num. 1. ubi Felin. num. 2. Segura d. c. 13. num. 11. & 13.

Ex his licita † erit appellatio ab indebita carcera-
 tione cuius grauamen inter ea connumerantur, quæ
 per appellationem à diffinitiuâ reparari nequeunt, ut
 Cardinales interpretes declararunt ad cap. 1. Sess. 13. de re-
 forma. ubi Farina. S. per diffinitiuam, & suo more reperit
 Marcilla lib. 4. tit. 10. cap. 5. plures huius sententiæ autho-
 res congerit Barbosa Sessio. 24. capit. 20. de reformatio.
 num. 10.

Summaria Quæstionis. 21.

- I**Ntellectus cap. 4. Sess. 6. de reforma. n. 1. & 8.
Relatum est in referente, num. 2.
 Capitularium appellatione veniunt Canonici, n. 3.
 Dignitates & Capitulum sunt diuersa, n. 4.
 Dignitates non veniunt appellatione Capituli etiam si de consuetudine sint Capitulares n. 5. & 18.
 Maior non venit appellatione minoris, n. 6.
 Optio Canonicis permessa, non etiam Dignitatibus conceditur. num. 7.
 Dicitio, vero, est aduersatiua. n. 9.
 Exceptio præponderat generi, n. 10.
 Dignitates sine Adiunctis non possunt carcerari in Ecclesia Conchen. n. 11.
 Dignitates accipiunt dotem ex mensa communi, n. 13.
 Maior honore, & maior esse debet prærogatiua, n. 14.
 Dignitates nomine & sine præstant, n. 15.
 Canonicorum officium n. 16.
 Dignitates gaudent Adiunctis ex declaratione Cardinalium, num. 17.
 Dignitates comprehenduntur appellatione Capituli in multis, n. 18. & 5.
 Canonici veniunt appellatione Clericorum in fauorabilibus, n. 19
 Dignitatibus & Canonicis multa conueniunt, n. 20. & 22.
 Canonici veniunt appellatione Dignitatum, n. 21.
 Dignitas superueniens auget non minuit, n. 23.
 Dignitates Collegiatarum non gaudent Adiunctis, n. 24.

Quæstio XXI.

An Episcopus solus possit procedere contra Dignitates
non Capitulares?

Affirmatiua videtur probari nam textus † in hoc cap. 6. Sess. 25. de reforma. sese refert ad textum in c. 4. Sess. 6. de reforma. Sed textus in d. c. 4. agit de modo procedendi contra Capitulares, ampliatur & restringit: ergo Episcopus contra Dignitates non Capitulares absque Adiunctis potest procedere.

Dicta sigillatim probatur, primo quia relatum † est in referente *iuxta vulgaria iura Authentica si quis in aliquo. C. de eden. ubi glos. 1. decis. 27. n. 3. & decis. 40. n. 2. p. 2. diuers.* Secundo, quia † Capitularium appellatione non veniunt alij quam Canonici, *Panor. in c. cum olim n. 7. & 8. de re iud. & in c. 1. n. 13. in c. scriptum n. 4. de elect. Felinus in proem. decretal. §. Gregorius nu. 16. Rota decis. 411. n. 6. par. 1. diuers. Oranus in una Calagurritana iuris votandi apud Farina. in re collectis decis. 658.*

Quinimo diuersa † censentur Dignitates & Capitulum cap. ex parte Decani, ibi Decanus & Capitulum, de rescriptis, c. bonæ in prin. ibi, Præposito & Capitulo de postula. præla. c. dilecti 13. de maior. & obed. ubi Panor. notab. 1. obseruat Dignitates, Capellanos, & Beneficiatos carentes Canonicatu non esse de Capitulo c. 2. de institu. ubi Innoc. docet quod Clerici qui præbendantur in

Ecclesijs, si non habent ibi ius Canonicatus, nullo modo ad electionem, vel ad alia facta Capituli vocantur.

- 5 Ex quibus † *Genuensis in praxi Archiepiscopali, c. 85. n. 21* appellatione Capituli Dignitates cōprehendi, etiã si de cōsuetudine vocē habeat in Capitulo, expressè negat, *vide infra q. 23.* & quod Canonicorū appellatione Dignitates nō veniant probatur, quia maioritate præstant Dignitates Canonicis, *c. statutū de rescript. in 6. vbi notarunt omnes, late Consilium Paduanum apud Franciscum Zabarellam n. 59. Lancello. in templo iud. lib. 2. c. 7. nu. 18.*
- 6 Sed † minoris appellatione non venit maior, *c. fin. de præbend. c. cum in illis eod. tit. in 6. decis. 343. n. 2. decis. 592. num. etiam 2. par. 1. diuers.* Ergo, non veniet dignitas Canonici appellatione. Vnde & optio † Canonicis permiffa, Dignitatibus non concessa creditur. *Calder. conf. 5. de constitu. Gonzal. reg. 8. glos. 34. n. 91. Moneta de optione canonica q. 1. c. 4. n. 2.*
- 7

Nihilominus contraria sententia, quæ verior est efficacioribus nititur argumentis, primo ex d. c. 6. Sess. 25. vers. qui vero, vbi hæc verba. Qui vero nō obtinēt Dignitates, nec sunt de Capitulo, hi omnes Episcopo subijciantur: ergo, qui obtinent Dignitates etiã si Capitulares non sint, Adiunctorum prærogatiua gaudēt.

- 8 Si replices deductionem † istam colligi per argumentum à contrario sensu, cui non est locus, quoties interpretatio fit contra ius, *l. nec emere, C. de iure delib. glos. 2. in c. significasti de for. compet. quam sequitur ibi Panor. n. 24.* Respondeo assistere potius quam resistere ius, vt

Episco-

Episcopus in membrorum suorum causis de membrorum suorum consensu procedat, *ut supra q. 1. fundam. 2. 3. 6. 9. & 13. probauimus.*

Rursus respondeo dictum versiculum, qui vero, esse exceptionem regulæ propositæ, ut Episcopus de Adiunctorum consensu procedat in causis suorum Capitulariû, ut patet ex dictione † illa *vero*, quæ est aduersatiua, *l. cum filius in principio, ff. de verbor. cap. at si Clerici, §. de adulterijs ubi Decius n. 2. extra de iud. notat Bart. in l. si ita scriptum de liber. & posthum. ubi Alex. & Ias. n. 4. & plures alij quos refert & sequitur Cenedo singulari. 99.* Exceptio † vero cum sit casus specialis, generi præponderat, *l. 1. l. in toto iure civili, ff. de reg. iur. c. generi eodem tit. in 6.* Vnde & Illustrissimus Cardinalis Mantica *decis. 207. num. 8.* Decisum † relinquit in causa Adiunctorum Sedis Conchen. iurisdictionem carcerandi, vel Dignitates, vel Capitulares in illa Ecclesia, quæ Adiunctorum reseruatione gaudet esse communem Episcopo, & Capitulo.

Secundò fundatur hæc sententia, quia non est nouum ut diuersæ professionis reperiantur clerici † in vna Congregatione, & tamen omnes sint exempti *cap. fin. §. pen. in fine de statu Menoch. & quod † dignitates dotem accipiant ex bonis Capituli, ut præsupponit Felynus in cap. cum accessissent num. 14. 15. & 16. de constitu. vnde succedit illud Pauli 1. ad Corinth. cap. 10. num. 17. vnum corpus, multi sumus, qui de vno pane participamus.*

- 14 Tertiò, fundatur hæc sententia, quia qui † maioribus fulgent honoribus maioribus, & debent gaudere prærogatiuis, *vt supra q. 1. fundamēto 13. latius.* Sed Dignitates † honore præcellunt, vt colligitur primo ex nomine, nam Papa vocatur dignitatum apex, Episcopus dignitatum culmen, & dignitates simpliciter qui in Cathedralibus, & Collegiatis ad decorem, & splendorem Ecclesiæ sunt instituti, *vt ex Oldra. conf. 259. n. 3. obseruat Tuschus litera D. concl. 428.* Secūdo ex fine propter quem fuerunt inuentæ idest non solum ad conseruandam, sed etiam augendam Ecclesiasticam disciplinam *c. 12. Sess. 24. de reforma.* At Canonici † conseruandæ Ecclesiasticæ disciplinæ ministri, *ad late tradita per Rodericum Zamoren. Episcopum in speculo uicæ humanæ c. 19.* Adiunctorum prærogatiua latantur, ergo & dignitates à fortiori qui ecclesiasticam disciplinam & conseruant, & augent.
- 17 Quartò, quia Sacra † Cardinalium Congregatio *apud Marcillam lib. 4. tit. 7. c. 22.* hoc ipsum insinuat, cuius uerba sunt. *Cap. 6. Sess. 25. vers. qui uero non obtinent dignitates præseruare, nedum quæ habent administrationem cum iurisdictione, sed etiam illas dignitates, quæ pro talibus habentur in Ecclesia.*
- 18 Quintò, quia in fauorabilibus appellatione † Capituli comprehenditur Archipresbyter, Decanus & similes, *vt docet glos. uerbo nullatenus per tex. ibi in cap. post electionem. §. cum igitur de concess. præbend. Felinus in præmio decretal. §. Gregorius num. 16. per textum in cap. fin. de*
Symo

Symonia, vt simili appellatione Clericorum in fauorabilibus † comprehenduntur Canonici, vt ex Card. 19
Alex. in c. Cleros dist. 21. & Panor. in c. 2. n. 5. de cohabita.
cler. & mulier. obseruat Lancellotus in templo Iudicum lib. 2.
c. 1. §. 4. n. 3. c. per exemptionem de priuileg. in 6. Franciscus
Marc. q. 1122. n. 3. prosequimur latius in Canonicali par. 6.
cap. 2.

Sextò a simili, nam † sicut Canonici fidem profite- 20
 ri tenentur, & coram Episcopo, vel eius Vicario gene-
 rali, & in Capitulo c. 12. §. prouisi Sess. 24. de reforma. Sic
 & dignitates, vel personatum obtinentes, vt *Farina.*
ex Sacra Congregatione attestatur in d. §. prouisi & repetit
Marc. lib. 1. tit. 2. c. 14. §. 1. in fine, & sicut Dignitates, &
 Canonici vno eodemque habitu decorantur, sic vno
 eodemque exemptionis genere potiri debent, vt ar-
 gumentatur *Zabarella conf. 2. Paduano num. 25.*

Item, quia † in cap. 4. Sess. 22. de reforma. in Tri- 21
 den. cauetur, vt Dignitates personatus, & officia obti-
 nentes muneri suo satisfaciant, ibi. Canonicoꝝ nulla
 mentio fit, quis dubitet? de eis & intellexisse Tridenti-
 num eos tamen non nominasse, quia cum loqueretur
 de Dignitatibus, personatibus, & officijs de omnibus
 etiam Canonicis intellexit.

Item, & à simili † associationis quam facere com- 22
 pelluntur Episcopo suo non solum Canonici, sed &
 Dignitates d. c. 12. Sess. 24. §. omnes vero, etiã dũ sacros
 ordines cõfert Sess. 23. de refor. c. 8. etiam extra Sedẽ,
 sed intra ciuitatem, vt Sacram Congregationem de-
 clarasse

clarasse in illis capitibus referūt *Farina. Marcilla. Barbosa. n. 61. Zerola in praxi, verbo Capitulum. §. II.*

- 23 Septimò, & pro hac † sententia ponderari debet textus in *l. falsa demonstratio. 33. §. I. ff. de cond. & demonstra.* in illis verbis. Non idcirco legatum amittit, quia postea anulos ab Imperatore acceperit, nam honor eius auctus est, non conditio mutata, *l. per adoptionem, ff. de adoption. l. 1. §. sed videndum, ff. de success. edic. l. creditores 12. §. Papinianus. ff. qui potior in pigno. & in Codice Fabriano lib. 1. tit. 3. diffinitione 13. num. 7.* vbi Dignitas non minuit, sed auget, minueret vero si possessio maioris qualitatis ex Dignitate prouenientis Adiunctorum prærogatiua priuaret. Supra dicta
- 24 † intelligit *Langhecrucius de vita & honesta. Cano. lib. 6. cap. 8.* de Dignitatibus in Cathedralibus constitutis, nam in Collegiatis Ecclesijs, & contra Canonicos & contra Dignitates solus procedet, nisi Collegialis Ecclesia maiorem acquisuerit iurisdictionem, quia tunc huius Capituli 6. decreto subiecta remanebit, *ad tradita in hoc eodem tractatu q. 2. 10. & q. 11.*

Non obstant supra positæ dubitandi rationes, quibus respondetur ex traditis *in fundamen. 1. 3. 4. & 5.*

Summaria quæstionis 22.

INtellectus legis penult. *versic. mulieres, ff. ad municipal, num. 1. 11. & 28.*

Intellectus cap. 1. de priuileg. in 6. n. 2. & 16. & 29.

Capitularis delinquens extra corpus Ecclesiæ punitur cum Adiunctis

iunctis, num. 3. & 33.

Intellectus Concilij Triden. Sess. 14. c. 8. n. 4. & 35.

Collectores si delinquant extra Diœcesim, an gaudeant exemptione? n. 5. & 27. & 36.

Exemptus potest prorogare iurisdictionē Iudicis ordinarij, n. 6.

Delinquens in loco prorogat iurisdictionem Iudicis loci, n. 7.

Culpam committens voluntarie pœnæ sese subijcit, n. 8.

Exemptus, ratione Curæ subijcitur, n. 9. ratio n. 10.

Cardinalis in Curia maiorēm habet splendorem quā extra n. 12

Episcopi iurisdictione in Capitulares est limitata. n. 13.

Salmantini Scholastici decisio explicatur circa eius exemptionem. n. 14. & 31.

Salmatinæ Vniuersitatis priuilegia à quib⁹ Pōtific. cōcessa n. 15

Exemptio ratione loci & personæ, vel personæ duntaxat latius patet, n. 17. & 30.

Correctum ius præstat argumentum ad declarationem, n. 18.

Metropolitanus delinquens in Diœcesi suffraganei ab illo puniebatur, n. 19.

Toletani Archiepiscopi excōmunicati ab Aragonū Ep̄is, n. 20

Crucis delatio Patriarchis solis permittitur extra Prouinciā, n. 21

Ep̄s in Collegio cōsideratur nō ut dignitas, sed ut collega, n. 22

Archidiaconus extra Diœcesim censetur ut priuatus, n. 23.

Praxis est attendenda, n. 24.

Abbas S. Ioannis punitus ab Archiepiscopo Cæsaraug. n. 25.

Oscēsis Cātor & Canonicus punitur ab Archiep̄o Cæsar. n. 26

Exemptus ratione personæ, in ciuilib⁹, ubi res est cōuenitur, n. 32

Delinquens in aliena Diœcesi, & ibi non punitus, punitur in propria, n. 34. Et absolutus iniuste, an possit puniri? ibidē.

QVÆS-

Quæstio. XXII.

An Episcopus cum Adiunctis procedat contra Capitularem alterius Diœcesis, sed in sua delinquentem?

Ratio dubitandi sumitur ex tex. in l. penult. vers. mulieres. ff. ad municipal. ubi mulieres, quæ legitimè non contraxerunt, non in domicilio viri, sed in originario muneribus funguntur, & additio ad Panor. in cap. ultimo n. 11. de for. compet. allegat Vbaldum in sua Margarita verbo conditiones in fine affirmantem delinquentem extra originem esse puniendum iuxta statutum originis; ergo, & delinquens extra Diœcesim erit puniendus cum Adiunctis, si eorû consilium, & consensus in delinquentis Diœcesi desideratur.

2 Secundò, quia aut exemptio † circumscribitur loco, aut persona, si loco, extra locum delinquens punitur, ac si exemptus non esset cap. 1. de priuileg. in 6. c. 11. Sess. 24. de reforma. in Triden. docet Couar. præct. c. 11. vers. igitur, ubi sic interpretatur textum in cap. tuarum, & in cap. cum capella de priuileg. Si exemptio circumscribitur persona ubiuis persona exempta delinquat, exemptione gaudet Panor. in d. c. tuarum num. 8. Butrius n. 19. vers. in prædicta, Socin. in d. c. cum capella num. etiam 8. Sed hæc exemptio videtur concessa in fauorem personæ; ergo, huius quæstionis affirmatiua clare patet; minor videtur probari ex Sacræ Congregationis responso

ponso *ad d. c. 6. vbi Farina. §. contra aliquem † ex con-*
tentis & Marcilla lib. 4. tit. 7. cap. 20. litera N. vbi atfes- 3
 tantur Illustrissimos respondisse dictum Capitulum
 habere locum, siue intra corpus suæ Ecclesiæ, siue ex-
 tra ciuitatem deliquerint Capitulares.

Tertiò, & pro hac † parte ponderari potest textus 4
in Concilio Triden. Sess. 14. de reforma. c. 8. vbi Episcopus
 qui ratione priuilegij potest contra sibi non subditos
 alias procedere in delictis atrocioribus, quando deue-
 niat ad poenę inflictionem, eam debet imponere cum
 interuentu proprij Episcopi, vel personæ ab eo de-
 putatæ.

Quartò, quia Subcollector † delinquēs extra Dice 5
 cesim in qua subcolligere mādatur & exemptione ibi
 gaudet, si verum testatur Zerola *in praxi vers. exempti.*
§. 6. 2. par. qui eodem verba. §. 5. huiusmodi exemptio-
 nes reuocatas à Sixto V. fuerat attestatus *in 1. par.*

Contraria nihilominus sententia, quę verior est,
 probatur efficacioribus argumentis, primo quia hi 6
 qui † sunt exempti taliter quod non sint immediatè
 subiecti Apostolicæ Sedi, possunt prorogare iurisdic-
 tionem Iudicis ordinarij, & ei se submittere, *vt per*
Federicum de Senis conf. 14. Felin. in c. cum omnes n. 8. de
constitu. las. in l. si vnus, §. pactus ne peteret n. 9. de pactis, Se-
raphinus decis. 595. num. 7. dummodo prorogatio non
 contineat alterius præiudicium quam prorogantis,
Geminian. conf. 83. nu. 9. Corneus conf. 214. n. 8. lib. 2. Fer-
retus conf. 102. n. 18. Doctores in cap. si diligenti de for. com-
 pet.

6 pet. Pro qua sententia est textus in cap. cum tempore de ar-
 bitr. & in l. sicut §. 1. ff. quod cuiusque uniuers. nom. sed
 7 delinquens † prorogat iurisdictionem Iudicis illius
 loci in quo delinquit, ut Matheis de prorogatione iuris-
 dictionis 1. par. à num. 27. tomo. 3. inter tractatus, & de-
 8 linquendo se † voluntarie pœnæ submittit glos. verbo
 honorari in l. 1. §. denique ff. de postulan. ergo Capitula-
 ris de quo agimus bene potuit exemptioni renuncia-
 re in hoc casu, quo, adiuuatur à prorogatione legis
 non alias, ut q. 7.

9 Secundò quia † Canonicus qui est & curatus, ratio-
 ne curæ Animarum subest Episcopo sine obstaculo
 exemptionis cap. cum capella. 29. de priuileg. innotato à
 Tridentino Sess. 24. cap. 11. de reforma. sicut & regula-
 ris qui quantumcumque exemptus, ratione curæ, ma-
 net in subiectione Episcopi cap. 11. Sess. 25. de regu-
 lar. in Triden. docet Panor. in cap. fin. num. 11. §. si vero
 de for. compet. Couar. d. cap. 11. num. 5. docet Rota in v-
 na Salmantic. decis. 736. num. 2. par. 1. diuers. cuius do-
 10 ctrinæ rationem assignat Illustrissimus Seraphinus in vna Bur-
 gensi decis. 1058. num. 4. Dicens & loquens de Cano-
 nico exempto, quod † quotiescumque superuenit ali-
 qua qualitas in qua aliud ius statutum reperitur, prior
 illa qualitas non impedit, quominus respectu alterius
 qualitatis, non sit seruādū ius de ea specialiter loquēs:
 ergo, Canonicus quantumcūque exemptus ratione il-
 lius nouæ qualitatis, delicti scilicet in alieno territorio
 cōmissi, à solo eiusdē territorij Episcopo puniri potest.

Tertiò,

Tertio, & pro hac sententia est † textus in l. sunt 11
 quædam ff. de extraordinar. crimin. vbi pro corri-
 gendo delicto non priuilegium delinquentis attendi-
 tur, sed mos Prouinciæ in qua deliquit *textus in l. 3.*
C. vbi senator. vel Illustres ibi crimen publicum priuatum uè
in alma Vrbe vel in Prouintijs ingeratur vbi Senatores exem-
ptionis priuilegio fruuntur modo in Vrbe, vel in Prouintijs Vr
bi subiectis deliquerint, textus in Authen. qua in Prouintia C.
vbi de criminibus agi decidens, vt in qua quis Prouintia
 deliquerit ibi omni priuilegio cessante expediatur.
 Corroborantur & dicta in hoc fundamento ex celebri † Baldi dicto in rub. de offic. Procons. quem sequitur 12
 Felynus, & declarat in cap. pastoralis num. 12. de offic.
 delega. Petrus Gamb. de offic. lega. lib. 2. num. 102. scilicet
 quod licet omnis ordo accipiat splendorem à
 Principe, non tamen æqualiter resplendet ille qui a-
 beſt, ac ille qui est in præſentia, & sic Cardinales in
 Curia digniores sunt quam extra. His iungenda sunt
 quæ de comparatione Canoniorum cum Illuſtriſſi-
 mis Cardinalibus diximus *ſupra q. 1. fundam. 13.*

Quarto, quia forma præſcripta † à Tridentino Seſ. 13
 25. cap. 6. vt Episcopus vel eius Vicarius contra Ca-
 pitulares non poſſint procedere niſi de aſſenſu, vel v-
 nius, vel duorum Capitularium, eſt limitatiua duobus
 modis, primo quatenus dictum Capitulum ſeſe refert
ad cap. 4. Seſ. 6. de reforma. vbi Congregatio Sacra Car-
dinalium declarauit, teſtibus Farin. ſuper eodẽ & Marzi-
lla lib. 4. tit. 7. cap. 2. loqui de Episcopo reſpectu ſuorũ
 Capitula-

11 Capitularium. Item est limitatiua potestatis Episcopis concessæ *in d. cap. 4.* vt ex declaratione Cardinalium super eodem Tridentino testimonium perhibet *decif. 743. num. 5. par. 1. diuers.* ergo limitatum debet producere effectum, vt loquatur de forma procedendi dū taxat ab Episcopis cum Capitularibus suarum Cathedralium, ne limitatio in limitato recipiat extensionem contra ea quæ notarunt Doctores *in l. age cum Geminiano C. de transactio facit regul. textus in l. in agris 16. ff. de acquiren. rer. domin. exornat. Surdus conf. 287. num. 18. Decianus conf. 78. num. 43. vol. 3.* quod procedit etiam si limitatiua concessio fiat propter publicam vtilitatē, vt probat Achilles Pedrocha *conf. 37. num. 65. & 66. fol. 241.* & in materia iurisdictionis arguit Bursa. *lib. 1. conf. 108. num. 25.* & confirmatur per argumentum à cessatione rationis de quo per Doctores *in cap. cum cessante extra de appellatione* quia delinquēs iste in aliena Dicecesi eiusdem Episcopi, non est consiliarius, non est membrum, non est frater, quæ Adiunctorum associationem suadent, vt *supra d. q. 1. fundamento 6. & 13.*

14 Quintò, pro hac sententia pondero † triplicem Rotæ decissionem in causa Scholastici Salamantini, quem Seraphinus *decif. 595. num. 1.* fatetur esse exemptum ratione personæ in his quæ tangunt conseruatoriam, sed subditum Episcopo ratione Dignitatis, & Canonica-
 tus. Altera est contraria sed non omnino & auctorem habet D. D. Franciscum de Penia principalem huius sedis Archidiaconum & Rotæ sacræ Decanum, is enim

in eadē causa die 5. Iunij de anno 1591. probat Scholasticum esse exemptum omnimodè, quia priuilegia † 15
 concessa Vniuersitati Salmantinae, & Scholastico ab
 Eugenio IIII. Innoc. VIII. & confirmata à Iulio II.
 Leon X. & Clemente VII. non sunt restricta ad Scho
 lasticum tanquam conseruatorem Vniuersitatis: sed
 generaliter sunt enunciata, & tertia auctorem habet
Seraphinum decis. 1022. num. 2. vbi hæc verba. Iurisdic
 tio, quæ ob delictum acquiritur in non subditum, ac
 quiritur sine vlla limitatione, *repetit & Farina. decis.*
93. in recollectis criminalibus: ergo, & similiter illa exē
 ptio de qua sermo noster est restringetur ad qualita
 tem illam, vt sit Canonicus, & Capitularis istius sui
 Episcopi, & non extendetur ad alienum Episcopum,
 cuius nec est Canonicus, nec Capitularis.

Sextò, & pro hac sententia † *est textus in cap. 1. de* 16
priuileg. in 6. in illis verbis. Nec coram ordinarijs ipsis
 dummodo in loco exempto sit commissum delictum
 conueniri possunt aliquatenus, qui textus innouatur à
Tridentino Sess. 6. cap. 14. de reформа quem textum intelli
git Couar. pract. c. 11. n. 5. de priuilegio certo loco circumscripto,
& sequuntur Riccius pract. resolu. cap. 269. & Mart.
decis. Pis. voto 159. num. 4. Panor. vero in c. cum Capella
nu. 11. de priuileg. vbi Felin. n. 5. quos reprobat Couar. supra
vers. tamen si, latius accipit de priuilegio locali & per
 sonali, ergo siue Abbatem, siue Couar. sequamur, sem
 per erit verum dicere, exemptum puniri vt talem si
 delinquat in loco exempto, nisi priuilegium † esset 17

concessum, & loco & personis, vel personis, quia tunc delinquens etiam extra locum exemptum, exemptione gaudet *Mari. Anton. 3. var. c. & n. 4. Martha d. decis. 159. n. 5. optime in decis. 145. par. 2. diuers.*

- 18 Septimò, & pro hac sententia † ius commune licet correctum potest allegari ad similitudinē inducendā, & declarationem legis nouæ *prosequitur Sarnen. cum pluribus ab eo allegatis reg. 1. q. 9.* Sed de iure cōmuni Metro-
- 19 politanus † qui est Iudex superior suorū suffraganeorum, cui suffraganei subsunt *c. inferior dist. 2. i. c. per singulas, c. si autem 9. q. 3.* imò & ordinariam in prophanis & spiritualibus supra Episcopos iurisdictionem exercet, *ut disputans resoluit ex multis Marcellus Megallius in institutionibus Confessariorum lib. & par. 1. c. 8. q. 2. num. 3.* si in sui suffraganei territorio delinquat ab illo punitur, nō obstanti sui honoris qualitate *glos. celebris verbo causa in c. 1. 3. q. 6.* licet hodie secus sit, *ut in Trident. Sess. 24. de reforma. c. 5. ut utrumque prosequitur Riccius. resol. præct. c. 2. 11.* Ergo, si qualitas Metropolitanī non iuuat delinquentem apud sui Episcopi territorium, minus iuuabit Canonicatus, siue Capitularis qualitas eum, qui apud alienum Episcopum delinquit. Illud aduerte *cum Innocentio in c. statuimus de maior. & obed. & Guido Papa q. 3. 28.* quod non est tuta prædicta opinio respectu sui Archiepiscopi à suffraganeo puniendi, si in eius Diocesi delinquat, sed nec iure antiquo Archiepiscopum delinquentem in Diocesi suffraganei illius effici subditum, *ex Calder. in cap. 1. de rescript. probat Grauat.*

nat. ad Vestrium in praxi lib. 3. cap. 9. num. 20. Sicut respectu Archiepiscopi alieni, quem etiam primatem in non sua Diœcesi delinquentem ab Episcopo posse puniri, experientia docuit in hoc nostro florentissimo Regno † ubi D. Petrus Lopez de Luna primus huius Sedis Cæsaraugustanæ Archiepiscopus censuris compulit D. Ioannem ab Aragonia Archiepiscopum Toletanum ne erecta cruce coram se vteretur in hoc Archiepiscopatu, & D. D. Dalmatius de Mauri & Cerbellon, & Ioannes de Baltierra ille Cæsaraugustanus Archiepiscopus, iste Episcopus Tirasonen. eadem constantia propter eandem causam contra D. D. Ioannem de Contreras Toletanum Archiepiscopum processerunt *referente Çurita nostro lib. 14. Annal. cap. 8.* Crucis namque † delatio extra Prouinciam so-
lis Patriarchis competit, *Bouad. lib. 3. polit. cap. 2. n. 18. litera F. Stephanus Gratianus discepta. Forens. cap. 467. num. 62.*

Confirmatur & hoc fundamentum *ex l. 3. ff. de offic. præf. glos. fin. in cap. 1. de raptoribus, glos. verbo procedant in Clemen. vnica de for. compet. ubi Præses extra* † suum territorium delinquens, vt priuata persona consideratur, & Episcopus in Collegio consideratur, non vt dignitas Episcopalis, sed dignitas Collegialis, *Abbas in cap. postulastis. num. 8. de concess. præb. Cassaneus in Catalogo glor. mund. 4. par. considera. 45. glossa in cap. à collatione, ubi Geminianus num. 6. Franc. 4. de appella. in 6. Seraphinus decis. 1058. Gratianus discepta.*

- Forens. c. 298. n. 48. Boerius de auctorita. magn. consil. num. 65. ut in decis. Seguntin. 288. par. 1. recoll. apud Farina.*
- 23 & Archidiaconus † cuius dignitatis præstantiam extollit Duarenus *de benefi. lib. 1. cap. 12. Lancellotus 1. institu. tit. 24. Mosconius de maicsta. eccles. lib. 1. cap. 12.* Si in alia Diœcesi delinquat, ut priuatus reputatur *Caputaquen. decis. 307. par. 1. Capic. decis. 27. num. 26. Franc. decis. 138. quos refert & sequitur Riccius resolu. præct. cap. 211. num. 3.*
- 24 Octauo, quia praxis † huius Archiepiscopatus, quæ considerabilis est in decisione causarum, *Cotta in memorabilibus verbo lege iudiciaria pag. 428. Montan. de auctorita. magn. consil. num. 170. Paz in praxi in initio nu.*
- 25 11. Sic seruauit anno 1485. in quodam † Abbate Sancti Ioannis de la Peña, qui à Curia Iustitiæ Aragonum fuit remissus D. Archiepiscopo Cæsaraug. quia in eius Diœcesi deliquerat, non obstanti exemptione ab eo allegata, *ut attestatur Molin. in reporto. fol. 220. §. manifestatus fuit colum. 2. & anno 1616. in cau-*
- 26 sa criminali contra Cantorē † & Canonicum Oscensem, contra quem venientem contra Pragmaticam Illustrissimi Principis Don Petri Gonzalez de Mendoza Archiepiscopi Cæsaraugustanæ Sedis pietate, honestate, & mansuetudine insignis, eiusdē tūc Vicarius Generalis nobilitate & doctrina celebris Licenciatus D. Petrus de Molina Granatē. Ecclesiæ Metropolitanæ Prior, omnimoda iurisdictione iuridice & intrepide
- 27 processit. In causa † similiter Subcollectoris Apostolici

lici qui deliquit in alia Dicecesi quam in ea, in qua subcolligebat idem praxis Neapolitana censuit apud *Riccium decis. 178. par. 1.*

Non obstat primum † argumentum cui responde-
tur falso ab additione Panormitan. allegari dictum
Vbaldi in Margarita, qui contrarium dicto in addi-
tione tenet, his verbis Florentinus delinquens in ci-
uitate Senen. gaudebit beneficio statuti Senensium,
l. sunt quaedam ff. de extraordin. criminib.

Non obstat secundum argumentum † quia respon-
deo in materia, de qua agimus exemptionem princi-
paliter esse concessam in fauorem loci cum illa quali-
tate, vt sit Capitularis illius Episcopi, in cuius Dice-
cesi deliquit *ad ponderata supra funda. 5. & probatur aper-
te ex decisione Seraphini in causa Burgensi quæ est 1058. n. 1.*

Vbi agens † de exemptione Canonorum in corre-
ctione, decisum testatur, casum Capituli *cum capella
de priuileg. nō applicari casui suo, quia in d. c. cum capella,
agitur de priuilegio personæ concesso, quæ exemptio
posset esse adeo plena, vt plus tribuat, & ita limitata,
vt restringat, iuxta glosam verbo nunquid ubi Ioan. Andr.
n. 2. in cap. 1. de priuileg. in 6. & in d. decis. Domini Peniæ †*

de qua in dicto fundamento 5. vbi deciditur, quod si
Scholasticus Salmantinus fuisset exemptus ratione
qualitatis Conseruatoriæ, non extenderetur eius pri-
uilegium ad Dignitatem, & Canonicatum, quem in
illa Sede obtinebat. Hanc decisionem in fine operis
huius subnectam, & eius exacta disputatione accensus

- & amore insignis illius Salmantinæ Academiae omnium
 scientiarum matricis, apud quam iurisprudentiæ per
 32 nouennium vacauit. Aduerte † tamen opinionem illam
 Couar. & aliorum, de qua in argumento procedere in
 causis criminalibus, non etiam in ciuilibus in quibus
 exemptus personæ ratione, ubi res est, conuenitur, *ut*
Rota censuit apud Aldobrandinum decis. 702. p. 1. diuers.
& Seraphinus dicta decis. 1058. num. 1.
- 33 Neque obstat † si replices de Cardinalium decla-
 ratione in argumento allegata, quia Illustrissimi non
 respondent delictum à Capitularibus patratum extra
 Diocesim esse puniendum de Adiunctorum consilio,
 & assensu, sed patratum extra Ecclesiam, vel ciuitatē.
- 34 Illud certum † est, quod si in aliena Diocesi Capitu-
 laris deliquisset, & ibi non fuisset punitus ab alieno
 Prælato; à suo posset Episcopo cum Adiunctis casti-
 gari, sicut & quilibet Clericus potest puniri propter
 delictum extra Diocesim commissum, iuxta magis cō-
 munem sententiam quam plurimorum testimonio cō-
 firmat Riccius *decis. 111. par. 1.* & plenissime Farina. *par.*
1. q. 7. à num. 19. disputat Fachineus controuers. 9. c. 20. An
 autem semel punitus possit iterum puniri, optime Fa-
 rina. *1. par. q. 4.* & 5. An vero absolutus semel in loco
 delicti possit rursus inquiri in loco domicilij: *idem Fa-*
rina. d. par. 1. q. 7. n. 26.
- 35 Non obstat tertium † *ex cap. 8. Trident. Sess. 14. de*
reforma. quia loquitur de priuilegio particulari, quod
 habet Episcopus procedendi contra non Subditos,

ut considerat Bursatus *conf.* 446. n. 11. lib. 4. optime Sacra
 Congregatio quam refert Guillemart, ibi in prætermisissis pagi-
 na 692. nos loquimur de facultate à iure communi
 concessa, ut quis possit delinquentem in suo territo-
 rio punire, *cap. fin. de for. compet.* Discriminis ratio ea
 est, ut ius commune ampliari, priuilegia conueniat
 restringi, ut *utrumque probat Sarnen. & pluribus confir-*
mat in regula de Idiomote q. 1. in prin.

Non obstat quartum, quia † contrarium seruari re- 36
 centius Aloysius testatur *dicta decis. 178. parte 1.*

Salmantina exemptionis

CORAM

D. D. Penia 5. Iunij 1591.

IN ciuitate Salmantina est celebris & antiqua Vni-
 uersitas, multis Romanorum Pontificum donata
 priuilegijs, innumeris Regum Hispaniæ munita præ-
 fidijs, quia in ea speciali quadam prærogatiua littera-
 torum omnium videtur confidere domicilium litte-
 rarum musæum & quasi commune liberalium artium
 & scientiarum emporium ac linguarum Hebraicæ,
 Græcæ, Arabicæ, & Chaldeæ florere peritiam *Clemen.*
1. §. ut igitur de magistr. & non immerito Leo Papa X.
 rescripto quodam studio Salmantino priuilegia tri-
 buente enunciauerit prædictam Vniuersitatem inter

alias totius orbis Vniuersitates peritissimis cuiusque professionis linguarum, & iuris Doctoribus, quos in notabili numero indies producit eximio splendore innotescere, & per eam fidem orthodoxam non solū conseruari, verum illius vndeque diffusa doctrina amplius extolli & amplificari, cui propterea decuit excellentem aliquem virum quasi gymnasiarcham præficere, quem tunc rescripta Pontificia tū eiusdem Vniuersitatis constitutiones, imprimis vero xxij. xxij. & xxxij. Scholasticum appellarunt. Is vt ad eam dignitatem & præfecturam assumatur, vt xxxij. Constitutione cætur, aut in iure Canonico, vel Ciuili Doctor, vel in Sacra Theologia Magister idoneus bonæ vitæ & conuersationis honestæ, & sufficientis literaturæ, ac talis denique probitatis esse debet, vt nulla apud eum exceptio personarum habeatur. Magnam habet Scholasticus iurisdictionem, nam sicut xxij. cōstitutione definitur ad prædictum Scholasticum pertinet audire, examinare, decidere, & determinare omnes & singulas causas ciuiles & criminales Doctorū, & Magistrorum, Licenciatorum, & Bachalaureorum & studentium in quacumque facultate, officialiumq; omnium Vniuersitatis & familiarium, & continuorū commensalium, vt declaratur Const. lxvij. lib. i. tit. vij. nouæ recopila. legum Hispaniæ. Vnde factum est, vt tanquam Conseruator priuilegiorum, immunitatū, & exemptionum omnium personarum & executor constitutionum, ordinationum, & statutorum Vniuersitatis

sitatis eiusdem, Iudex ordinarius constitutus, cui ipsa
 Vniuersitas immediatè post Sedem Apostolicam sub-
 iicitur in eadem ciuitate Salmantina publicum Tribu-
 nal cum Iudicibus à se substitutis Locumtenentè exe-
 cutorem, Apparitores & Nuntios, Notarios, & alios
 necessarios ministros & carceres teneat, vt testes art. 8.
 vigore remissoriæ examinati conformiter testificantur,
 eam porrò iurisdictionē Scholasticus priuatiuè quoad
 Episcopum Salmantinum, & quemlibet alium Iudicē
 exercet, nam constitutione xxij. cautum extat, ne quis
 de gremio Vniuersitatis ratione submissionis, delicti,
 vel rei ad cuiusvis instantiam coram quocumque Iu-
 dice ecclesiastico, vel sæculari, sed solum coram Scho-
 lastico Salmantino, vel eius Vicario ciuilitè, vel crimi-
 naliter conueniri possit, aut quo quomodo trahi, per-
 missa tamen iurisdictione Episcopo Salmantino, vt xxij.
 constitutione docetur, quantum ad sibi Subditos Cle-
 ricos suę ciuitatis & Diocesis, nam quantum ad dictos
 locus est præuentioni iudicij, cū possint, vel corā Epif-
 copo, vel corā Scholastico cōueniri. Tametsi vero qui
 in tā insigni Vniuersitate contra tā innumeras & egre-
 gias ad eā vndiq; studiorū gratia confluentes, tam late
 patentem exercet potestatem, ab Episcopali iurisdictione
 merito foret censendus immunis, nihilominus ante
 paucos annos Reuerendissimus Dominus Episcopus
 Salmantinus licet fateretur præfatum Scholasticum ra-
 tione officij & Conseruatoriæ esse exemptum & peni-
 tus liberum, sibi tamen subiectum fore putauit ratione
 Scho-

Scholastriæ, quæ est illustris dignitas in Cathedrali Ecclesia Salmantina, cum iure constitutum extet exemptum ratione certę rei vel loci, non censi exemptum respectu alterius rei, vel loci, vt in terminis de quibusdam Canonicis Capellæ Ducis Burgundiæ exemptis ratione Canoniatuum, subiectis tamen ratione Ecclesiarum parochialium quas ab Episcopo Lingoniens. obtinebant, *decreuit Innocentius III. in cap. cum Capella de priuileg.* quo potissimum fundamento, cum ad fauorem Reuerendissimi domini Episcopi Salmantini superioribus annis R. P. D. Seraphinus Oliuarius Sacrę Rotę nunc Decanus pronunciaffet, sed domino scholastico remissoria concessa fuisset, ea re producta ad instantiam Doctoris Francisci Gasca Salazar moderni scholastici viri omni virtute & literarum scientia præstantis. Ego in hac secunda instantia præsuppositis testibus vigore remissorię pro parte scholastici legitime examinatis, & priuilegijs, & constitutionibus Vniuersitatis, dubitavi *an textus in d. cap. cum Capella de priuileg. obstaret in hoc casu*, ita vt Scholasticus non possit dici exemptus à iurisdictione Reuerendissimi domini Episcopi Salmantini. Et quia pars domini Episcopi sæpius citata non comparuit antea ad informandum instante procuratore dicti Scholastici, causa diu dilata, tandem proposita Sabbato die 5. Iunij præsentis anni 1591. Domini Auditores concorditer tenuerunt *prædictum cap. cum Capella*, nõ obstare quo minus Scholasticus Vniuersitatis Salmantinę dicatur plene exemptus

ptus à iurisdictione Episcopi Salmantini. Fuit enim primo consideratū Apostolica rescripta Eugenij III. Innocentij VIII. successiue per Iulium II. Leonē X. & Clementem VII. confirmata tribuentia Scholastico Salmantino, vt nullus de Vniuersitate possit coram quoquam alio Iudice, quam coram eo conueniri, non enunciari concessa, tanquam Conseruatori, vel contem- platione alicuius alterius particularis qualitatis, sed Scholastico sub nomine, & qualitate Scholastici, ita vt fateri oporteat ipsum non vti Conseruatorem, vel in solis negotijs Vniuersitatem respicientibus, sed simpli- citer & absolute etiam vti dicta dignitate Scholastriae praeditum, exemptum esse, nam cum priuilegium con- cessum alicui est proportionabile sub omnibus qualita- tibus in eo concurrentibus, & est concessum sub no- mine appellatiuo, tunc potius censetur absolute quā contemplatione alicuius certae qualitatis concessum

Abbas in cap. quoniam Abbas nu. 8. vers. si autem ex ver- bis, & nu. 13. vers. quid si duo de offic. delega. quem ibidem sequuntur Decius num. 41. vers. tertio Abbas concludit, & Beroius nu. 88. vers. ex verbis Abbatis, illa enim expres- sio dignitatis & qualitatis Scholastici operatur, vt dis- positio censeatur facta de illo, velut de tali qualis enun- ciatur Abbas conf. 115. nu. 1. vers. praeterea ubicumque lib. 2. sicut de eo qui se procuratorem nominauit, vt censea- tur etiam si id non exprimat intuitu eius qualitatis actū gessisse traditur in l. quacumque. ff. de procura. Bart. in l. fin. ff. de institu. Siluanus conf. 8. incipit quoniam solet nu. 3. & sequent.

sequent. idem iudicium fit de eo qui heres, qui tutor, qui nepos nominatur, aut de quo sub certa qualitate fit mentio, *Romanus cons.* 88. *in principio Alberi. cons.* 42. *num.* 3. *Alciatus cons.* 3. *nu.* 14. *lib.* 2. *Purpuratus cons.* 14. *nu.* 11. *Egidius decis.* 5. & *decis.* 423.

Præterea eadem rescripta Apostolica personis Vniuersitatis priuilegia exemptionum tribuentia, post expressos Rectorem Scholasticum, Doctores & Magistros continent illa verba, aliasque Vniuersitatis personas. Vnde patenter infertur, Rectorem, Doctores, & Scholasticum, qui est Conseruator & Iudex ordinarius studij Salmantini esse persona eius Vniuersitatis.

Nec prædictis obstat textus in d. cap. cum Capella de priuileg. in quo potissimum est fundata decisio R. P. D. Seraphini sub die 13. Decembris 1582. quia termini illius textus à casu proposito sunt diuersi, nam ibi exemptio tributa Canonicis Capellæ Ducis Burgundiæ erat restricta ad illam qualitatem, quod essent Canonici eius Capellæ, & ideo non eximebat illos respectu alterius qualitatis, quatenus scilicet ab Episcopo Lingonien. Ecclesias parochiales obtinebant, vel alias eius iurisdictionem respiciebat, ut apertissime indicat textus ibidem in §. quo circa, ubi rescriptum est ita. Quo circa mandamus quatenus in quantum exempti sunt eiusdem ratione Capellæ Apostolicis priuilegijs deferas reuerenter, sed in quantum ratione parochialium Ecclesiarum, vel alias iurisdictionem tuam respicere dignoscuntur, officij tui delictum in eosdem libere prosequaris, hæctenus ibi. At in casu propo-

proposito, exemptio, seu concesso exemptionis non est restricta ad Scholasticum Vniuersitatis, nec restringi rationabiliter potuisset cum vniuersitas nullam talē habeat Scholastiæ Dignitatem, & cum illa dignitas in Ecclesia Salmantina consistat, potius debuisset ad eam Dignitatem in præfata Ecclesia consistentem restringi, sicut apparet restricta in priuilegio Eugenij IIII. relato per Clementem VII. ibi. *Ac Scholastico Ecclesie Salmantine.* Minus vrgens visum fuit aliud eiusdem decisionis fundamentum, quod Scholastico Salmantino Salmantica moranti non videatur applicari ratio considerata in priuilegio Innocentij VIII. relato per Clementē VII. quod Rector, & Scholares literarum studia sæpius pro rebus suis in partibus remotis defendendis intermittere cogebantur, tum quia idem Innocentius in expressione eius rationis facit mentionem de Scholastico, sed & illa quoque differentia difficultatem tollere videbatur, quia in d. cap. cū Capella, illi Canonici ratione parochialium non poterant dici à iurisdictione Episcopi exempti, eo etiam nomine quod parochiales ab eodē Episcopo obtinebant, vt indicant illa textus verba, qui parochiales Ecclesias à te tenent, &c. Hic autem Scholasticus non habet Scholastriam ab Episcopo Salmantino; sed eius tanquam dignitatis Ecclesiæ dispositio, vt xxxiiij constitutione sancitur, Sedi Apostolicæ, sub hac forma reseruatur. Vt occurrente illius vocatione, viro idoneo per diffinitores negotiorum ipsius Vniuersitatis, aut maiorem partem eorum eligendo confera-

feratur, & sic electus per Archiepiscopum Toletanum pro tempore existētem auctoritate Apostolica, aut per Sedis Apostolicę Legatum, vel Nuntium ab ipsa Sede potestatem Legati de latere habentem, infra tempus à iure statutum confirmetur. Illo addito, quod propterea dicto Archiepiscopo nulla potestas, vel iurisdictio, aut superioritas supra Scholasticum concessa, vel tributa esse censeatur. Multo ergo minus talem iurisdictionem Reuerendissimus Episcopus Salmantinus prætereendere poterit, & verbis existētibus claris cessant subtiles interpretationes *Aymou conf. 4. n. 2. l. tum* quia Innocentius loquitur de rescriptis delegatorum, quorum vigore omnes æqualiter ad diuersas partes, & Tribunalia trahebantur, quæ ratio Scholasticum etiam comprehendit. Tum postremo quoniam illa non fuit finalis privilegiorum causa, sed aliæ in alijs Pontificum rescriptis narratę. Postremo obseruantia subsecuta, quæ omnium dubiorum dispositionum solet esse fidelis interpret, *l. si de interpretatione ff. de legibus cap. cum dilectus. S. dilectus vero de consuetudine cap. certificari de sepulturis.* Dominos etiam mouit, vt pro Scholastico sentirent, nam licet in casu proposito versaremur in dubio, testes vigore remissoriæ examinati illud tollunt, cum iuxta actuum & nonum interrogatorium, & super quarto articulo conformiter deponant, semper Scholasticum fuisse in hac possessione exemptionis, & Episcopos Salmantinos, nunquam contra Scholasticos processisse, imo occurrentibus casibus, in quibus erat con-

tra Capitulares procedendum semper ab Episcopis exemptos fuisse Scholasticos, id quod testes propositis aliquibus actibus & exemplis satis patenter ostendunt. Ex quibus longa obseruantia roboratis, respectu Scholastriæ probatur exemptio *Aymon conf. 101. num. 3. & conf. 201. num. 11. & conf. 274. num. 7. Siluanus conf. 63. num. 18. & conf. 65. num. 17. & conf. 98. num. 18. Menochius conf. 37. num. 97. Riminaldus Iunior conf. 102. num. 5. & sequen. Gabriel. conf. 89. nu. 17. & 18. lib. 1. Barth. Socinus conf. 145. num. 2. lib. 1. Starzibus itaque Apostolicis priuilegijs, quorum tenore inspecto sub die 27. Iunij 1582. fuit conclusum pro manutentione ad fauorem Scholastici, & constitutionibus Vniuersitatis, & obseruantia per testes remissoriales legitime probata. Dommi à præfata decisione sub die 13. Decembris 1582. recedentes Scholasticum etiam respectu Dignitatis Scholastriæ in Ecclesia Salmantina residentis à iurisdictione Reuerendissimi Episcopi Salmantini pro tempore præsentis, exemptum censuerunt, ac minime mutanda, quæ eandem interpretationem semper habuerunt, *l. minime. ff. de legibus.**

Summaria Quæstionis. 23.

Portionarij licet de iure non sint Capitulares, de consuetudine tamen solent esse num. 1.
 Capituli Sede vacante appellatione veniunt Capitulares de consuetudine, nu. 2.

Vocem

Vocem habere in Capitulo, non est esse Capitularem, num. 3.

¶ 4. ¶ 5.
Vocens habens in Capitulo in aliquibus habet, & in aliquibus non num. 6.

Tirasonen. Portionarij sunt de Capitulo, & habent vocem in Capitulo sed non sunt Capitulares num. 7.

Quæstio. XXIII.

An Episcopus procedat cum Adiunctis contra Portionarios Capitulares?

Affirmatiuè concipiendam esse hanc questionem videtur probari ex his, quæ congerit Barbosa ad Tridentinū Sess. 25. c. 6. n. 1. Aloysius collectan. decis. 751. Item in vers. qui verò non obtinēt Dignitates dicti cap. 6. item ex decis. 713. n. 5. par. 1. diuers. Veral. decis. 91. par. 1. Vbi licet † verum sit quod de iure Portionarij non sunt de Capitulo, stante verò consuetudine benè possunt esse Capitulares & per consequens ad eos pertinere actus & facultates Capitularibus conuenientes. Vnde & appellatione † Capituli Sede vacante, veniunt omnes, qui ex consuetudine vel statuti sunt Capitulares Farin. ex Orano in recollectis ciuilibus decis. 658. n. 5. Vnde & Portionarios in Coniudices eligi posse affirmat Barbosa d. n. 1. & Riccius disputat resolu. practicab. cap. 39.

Negatiuè verò concipiendam esse questionem istam videtur

videtur probari ex Sacræ Congregationis declaratione ad c. 6. cuius copiam recitat *Farina. ibidem vers. quando Episcopus visitauerit in fine* & *Marcilla lib. 4. tit. 7. cap. 20. littera N. in fine*, vbi etiam † si Portionarij habeant vocem in Capitulo, Episcopus omnimode contra eos procedit.

Sed affirmans & negans pars sic deueniet ad concordiam distinguendo, aliud esse † esse Capitularem, aliud habere vocem in Capitulo, prout glossa distinguit verbo in eisdem in *Clem. 2. de eta. & qualita. Farina. & Marcilla supra* & facit textus in cap. cum *Ecclesia Sutrina de caus. possessita* distinguit & *Rota apud Achillem de Grassis decis. 1. de his quæ sũt à maior. par. Capitul.* Pars affirmas est intelligenda de Capitularibus, & negans de his qui non sunt de Capitulo, sed habent vocem in Capitulo, quia non sequitur, habet quis † vocem in Capitulo; ergo est Capitularis *Geminianus & Franc. in cap. fin. de præben. in 6. Felinus in cap. cum olim de re iud. quos refert & sequitur Genuensis in praxi. Archiepiscopali c. 85. num. 21.* Vnde † licet Portionarij & dimidij Portionarij habeant vocem in Capitulo in Ecclesijs Corduben. Carthagen. Hispalen. Calagurritã. & Calciaten. & in alijs Hispaniæ. Tamen in † Electionibus, prouisionibus, & ad effectum coniuudicum pro Capitularibus non habentur, ut multis decisionibus constat, maxime decisione *Hispalen. 416. nu. 6. p. 1. recentis. & pluribus alijs confirmat Gonzalez regula 8. glos. 43. nu. 45. & Farina. decis. 55. 4. p. Congregationem Concilij censuisse. 22. Iunij anno. 1593. tunc Por-*

tionarios integros, vel dimidios inter Capitulares adnumerari, non cum vocem habent in Capitulo, sed cum ex Apostolico priuilegio, vel ex consuetudine aut Ecclesiæ statuto inter Capitulares connumerantur, ideo si ipsi talibus facultatibus non potiantur, Episcopus poterit sine adiunctis contra illos procedere, & nouissime † licet Portionarij Tirafoneñ. fuerunt manutenti in votandi iure, quia pro Capitularibus sunt declarati, non tamen quoad omnes actus, sed quoad alienationes dumtaxat, & lites, *ut coram domino Manzanedo decis. 640. par. 2. recentissim.* & è conuerso in Ecclesia Calciateñ, vbi Portionarij sunt de Capitulo, *decisum extat in Coniudices posse elegi, vt & per Sacram Congregationem fuerat declaratum, vt refert & sequitur Rota decis. 708. num. 2. par. 2. recentissim.* ea ratione quia licet Decanus, & aliæ Dignitates non censèantur de Capitulo, tamen secus vbi statutum, vel consuetudo disponit quod sint de Capitulo, *Abbas in c. cum inter vniuersas not. 1. in c. auditis not. 3. num. 3. de elect. & alij quos refert; & sequitur Valentinus Andreas d. decis. 708. num. 3.*

Summaria Quæstionis. 24.

Consuetudo immemorialis habet vim priuilegij maxime si concurrit fama à num. 1. & 4. & 21.
 Visitationis exemptio conceditur priuilegio num. 2.
 Episcopus qui iurauit non procedere contra Capitulares te-

netur

netur seruire iuramentum, num. 3. & Concilium Tri-
dentinum sess. 25. de reformatione. cap. 14. declaratur,
num. 5. & 23. & 26.

Visitatio summa ratione roboratur, num. 6.

Visitationis ius censetur reseruatum, num. 7.

Consuetudine damnata contra visitationem censetur damna-
ta immemorialis, quia est contra bonos mores non vi-
sitare, num. 8.

Consuetudo immemorialis non visitandi hodie est sublata, n. 9.

Visitandi facultas intelligitur concessa cumulatiue non priua-
tiue, num. 10.

Visitatus semel potest & visitari dum punitus non puniatur, n. 11.

Visitatio pendet à iurisdictione ordinaria, num. 12.

Adiunctorum associatio de iure communi pendet à voluntate
Episcopi visitantis nisi procedat ad punitionem, n. 13.

Visitatio solemnis & specialis, vel non solemnis & generalis,
num. 14.

Immemorialis consuetudo contra visitationem est sublata, n. 15.

Cathedralium visitatio præcipue est necessaria, nu. 16.

Lacens prætensa immemorialis consuetudo in visitatione, n. 17.

Immemorialis quomodo sit probanda, num. 18.

Visitationis Notarius debeat ne esse Clericus? nu. 19.

Administrationes visitandæ sunt, nu. 20.

Ratio semel reddita quando reposci possit, nu. 21.

Iuramentum sequitur naturam actus, intellige vnu. 23.

Iuramentum suum tenet auctorem, num. 24.

Episcopus iuramento se potest obligare tribuendi plus Capitu-
lis in iurisdictione quam Concilium tribuit, nu. 25.

Quæstio. XXIII.

An Episcopus possit visitare Capitulares sine Adiunctis, ubi contraria consuetudo immemorialis viget?

- N**ON posse sine Adiunctis Capitulares visita-
 ri ab Episcopo videtur probari, nã huius-
 modi consuetudo † habet vim priuilegij,
 c. nouit de iudic. c. super quibusdam, S. præterea, ubi glossa
 verbo non extat de verb. signif. maximè si concurrat cū
 immemoriali fama priuilegij, iuxta celebrem decisionem
 2 Putei. 365. lib. 1. Sed priuilegio Romani † Pontificis
 quis potest omnimodè à visitatione liberari, Achilles
 de Grassis decis. 15. de priuileg. Ergo, & immemoriali
 consuetudine potest quis liberari.

- Secundò, quia si immemorialis consuetudo esset su-
 blata per Tridentinum Sess. 6. c. 4. & Sess. 25. c. 6. de re-
 forma. Iuramentum præstitum ab Episcopo de nō pro-
 cedendo † contra Capitulares delinquētes in quacū-
 que correctione sine Adiunctis, nihil valeret tāquam sū-
 per actum nullū. l. final. C. de non numerat. pecun. c. veniens,
 c. venientes, c. quinta vallis de iure, quippe cum in hac ge-
 neralitate comprehenderetur & visitatio, ut in vna
 Legionen. iurisdictionis cauetur apud Seraphinum decis. 475.
 Sed huiusmodi iuramentum obseruare compellitur
 Episcopus, qui illud præstitit, ut in vna Palentina iurisdictionis
 Rota censuit apud eundem Seraphinum de-
 cis. 205. & censuerat in eadem causa apud Casarem de
 Grassis

Grasis decis. 2. num. 3. de iureiuran. Ergo, quod potest
introduci statuto iuramento firmato, potest & intro-
duci & immemoriali, quæ tanti est ꝑ ponderis & mo-
menti, *ut decisum reliquit Rota in una coram Decano 9.*
Ianuarij de anno 1597. quam refert Farina. in recollect. ciui-
libus decis. 642. num. 3. quia consuetudo immemorialis
sufficit ad acquirenda etiam specialiter reseruata Prin-
cipi *per textum in d. S. præterea. Panor. in c. cum nobis num.*
11. S. quædam de præscri. las. cons. 208. num. 2. S. 3. volum.
2. Balbus de præscriptionibus. 2. par. tertiæ partis q. 6. S. hinc
est, & quilibet titulus de mundo allegari potest ab eo
qui immemoriali consuetudine nititur Felinus in cap.
causam quæ num. 2. de præscriptionibus.

Tertiò, quia & Concilium Trident. *Sess. 25. ꝑ de re-*
forma. in genere cap. 14. in fine, prohibet ne Decani & Ar-
chidiaconi de concubinato cognoscant, & tamen Il-
lustrissimi Cardinales ibidem declararunt talem pro-
hibitionem non extendi ad eos quibus cognitio cõpe-
tit ex immemoriali, *ut declarationem perhibent Farina. ad*
illum textum vers. ad Archidiaconos, & Marcilla lib. 4.
tit. 15. cap. 1. in fine, & in c. 20. Sess. 24. de reforma. ubi
Barbosa num. 20. Gonzal. regula 8. glossa. 33. num. 5. Sera-
phinus decis. 585. n. 2.

Contraria tamen sententia, quæ verior est efficacio-
ribus nititur argumētis, primo quia summa ꝑ est ratio
quæ pro visitatione facit, est enim introducta pro bo-
nis moribus emendandis, & prauis corrigendis *c. irre-*
fragabili de offi. ord. c. 1. S. sane de censib. lib. 6. Conc. Trid. Ses.

24. *de reforma. c. 3.* & vt ea quæ pertinent ad Sacramēta, ad Basilicas earumque redditus reparentur, *c. Episcopum 10. q. 1. profequuntur Socin. de visita n. 28. Seraphin. decis. 475. n. 2. vt late profequitur Pauinus de visitationibus q. 8. par. 1.* Propter quā † causam ius visitandi cēsetur specialiter reseruatū Episcopo, si specialiter non est cōcessum, *Rota decis. 186. n. 4. par. 1. d. uers. Matthæi ad Guidonem Pap. decis. 18. Gratianus discepta. forens. c. 481. n. 15.*
- 7 8 *sequentibus.* Propter eandem † rationē damnata cōsuetudine contra visitationem, cēsetur damnata cōsuetudo immemorialis, quia est rationi, & bonis moribus contraria, *ad cumulos per Marefcotum lib. 2. var. c. 101. n. 6.* Propter † eandem rationē hodierna die cessat cōsuetudo immemorialis Episcopum comprimens à visitatione etiam eorū quos alius inferiori iure ad id specialiter competenti visitauerat, *vt in d. c. 3. Sess. 24. quia*
- 9 10 *eo casu cēsetur acquisitum ius visitandi † cumulatiue non priuatiue decis. 30. & decis. 33. par. 2. apud Farin. in causa Abulen. refert & Riccius collectan. 1228. Illustissimi verò Cardinales d. c. 3. declararunt, vt procederet præfata doctrina dummodo punitos non puniret, aut non cogeret absolutos ad suam innocentiam demonstrandam, vt ibidem Farin. §. sed non ideo Marcilla lib. 4.*
- 11 *tit. 7. cap. 13.* Ratio ea est quia non est † verosimile Cōcilium voluisse subditos grauare duplici onere visitationis *Gratianus discepta. forens. cap. 212. num. 39.*

Secundò, quia de facili res reuertitur ad ius commune *cap. ab exordio dist. 35. l. si vnus §. pactus ne peteret ff. de*

ff. de pactis, & Episcopis demandatur visitatio Cathedralium in forma iuris communis *d. cap. 4. Sess. 6. ibi iuxta Canonicas sanctiones Rota decis. 328. num. 2. par. 2. diuers.* † quia visitatio pendet à iurisdictione ordinaria, 12 *cap. 1. §. hanc autem de censibus in 6. Socin. de visitatione num. 4. vers. Decimo quero, Serapbinus decis. 615. num. 2.* Sed de iure communi † nullibi expressum reperitur, 13 quod Episcopus debeat visitare Capitulares cum adiunctis, sed solus vel his quos sibi socios adiungere videbitur *cap. conquærente 16. de offic. ord. cap. cum Venerabilis. 21. de censibus cap. 1. eodem tit. in 6.* Vnde Illustrissimi declararunt quod in visitatione solus Episcopus, in cogitationibus causarum cum voto vnus, vel duorum Canonicorum contra Capitulares procederet *decis. 321. par. 2. diuers.* Vel sic quod in visitatione non tenetur adhibuisse Adiunctos, nec aliquod crimen pœna ordinaria corrigere, sed ea quæ ad morum magis enmendationem quam punitionem respiciat, *ut latius apud Farina. in d. cap. 6. Sess. 25. §. quando Episcopus visitauerit vers. ad secundum, & Marcilla lib. 4. tit. 7. cap. 20. & in decis. Ilerden. 483. par. 1. recentis, vbi † latissimè* 14 *de inquisitione generali, & non solèni & speciali ad visitationem, ergo nihil mirum si consuetudo immemorialis non obstet, quam Concilium d. cap. 6. Sess. 25. vers. qui vero expresse sustulit.*

Tertiò, quia quælibet immemorialis † consuetudo contra visitationem est sublata in genere *cap. 8. Sess. 7. cap. 8. Sess. 21. cap. 3. & 9. Sess. 24. de reforma. optime in*

- 16 *decif. Salmant. 744. nu. 1. par. 1. diuers.* Etiam † circa faciendam visitationem Cathedralium cum adiunctis, ut in d. c. 4. sess. 6. & in d. c. 6. sess. 25. ubi Farinac. S. etiam in memorabilibus Marcilla lib. 4. tit. 7. c. 22. quod Rota sæpius declarauit, ut in decisionibus quas in ciuilibus colligit Farina. *decif. 715. nu. 4. & 709. num. 3. & in decif. 743. n. 4. par. 1. diuers.* & in recentissimis Farina. in vna Illerden. *decif. 62. par. 1.* aliàs magnum seque retur absurdum quod in visitatione non ederetur ratio à capite, & qui alios esset correcturus non prius se, & suos corrigeret, cap. 1. ubi glos. verbo prius de censibus in l. argentarius. ff. de edendo c. iudicet. 3. q. 7. c. ea quæ. S. si vero de statu regular. & illud Petri epistola. 1. c. 4. iudicium incipiat à Domo Dei.
- 17 Quarto fundatur hæc sententia in praxi † huius Archiepiscopatus, quæ quanti sit ponderis, & momenti dixi supra q. 22. fundamento. 8. & disponit Guido Papæ in præfatione *decif. per textum in S. fin. instit. de satisfda.* nam in causa Iaccen. iurisdictionis, tempore recordationis foelicis D. Don Petri Mantique Rituum Ecclesiasticorum obseruantissimi cultoris, & Euangelicæ prædicationis diffamatoris eloquentissimi, cum prætenderent Decanus, & Capitulum Iaccen. non posse visitari a suo Episcopo, absque assensu Canonicorum nominandorum à Capitulo, & id adstruere conarentur ex Bulla Innocentij VIII. & immemoriali fuit iudicatum prædictam Bullam de Adiunctorum assensu, nihil dispone-
- 18 re, & immemorabilem † non fuisse probatam cum requisito, & qualitate per testes, adseuerâtes scilicet, quod

nec ipsi, nec eorum maiores aliquid audiuerint, vel viderint in contrarium *glos. verbo memoria in c. 1. de præscript. in 6. Couar. in regula possessor 2. par. §. 3. n. 7. Seraphinus decis. 1102. n. 2.* nec probarunt similiter intentionem suam præscriptione, vel enunciatiuis antiquis, quod probandi genus optimum censuit *Rota apud Puteum decis. 209. lib. 2. apud Seraphinum decis. 717. lib. 1.* & quando, vel illo, vel isto modo sua immemorialis fuisset probata cōfuetudo, prædictis Decano, & Capitulo nihil præstaret *ad tradita supra. fundamento præcedenti*, vt bene officialis Cæsaraugustanus D. D. Petrus Fzmir iuris prudentiæ assiduus sectator postea Canonicus Iaccens. sententiauit. In alio vero articulo Episcopum † idem Petrus 19 condemnauit, scilicet circa obligationem qua tenetur Episcopus Capituli Notarium ex Innocentiana adhibere in visitatione.

An iste Notarius debeat esse Clericus Pialetius *in praxi Episcopali par. 2. c. 4. n. 17.* affirmatiuè resoluit, per textum in cap. *vt iuxta de offic. ordinari.* At Couar. *præcticar. cap. 19. n. 8.* & Boetius *de iure sacro in declara. c. sicut 8. qui cler. vel vouen. per textum, ibi, Mastrillus decis. 139. Farina. in fragmentis verbo clericus n. 212. Carolus de Grassis de effectibus clericat. c. 8. omnium latissimè*, vix casum reperiunt quo Clericus Notarius esse possit.

Quintò, quia † etiam res rerumq; administratores 20 potest Episcopus visitare, & negligentes & bonorum vsurpatores castigare, ne inutilis maneat visitatio, vt *Sacram Congregationem declarasse refert Farina. in d. c. 4. vers.*

vers. illorumque persone, *Marzilla lib. 4. tit. 7. c. 12. latius in decis. Illerden. quæ habetur inter recentissimas Farinacij par. 1. decis. 355. Vbi Rota intelligit hoc de visitatione formali, quæ qualis sit ibi similiter declarat, plura circa visitationem rerum inuenies apud Fuschum de visitatione lib. 1. cap. 15. num. 30.*

21 An vero † ratio semel reddita iterum sit reddenda disputat *Riccus in praxi decis. 610.*

Non obstant in contrariū proposita argumenta, non
 22 † primum, cui respondeo quod licet immemorialis habeat vim priuilegij, nō tamen est verū priuilegiū *Socin. conf. 260. n. 22. lib. 2. cū multa, vt ipse inquit, possint acquiri per viā priuilegij, quæ non possint acquiri per viam immemorialis, prosequitur Cassaneus conf. 34. num. 13. Aymon de antiquita. tempor. par. 4. §. absolutis differentijs num. 10. & 51. quos Rota sequitur decis. 744. num. 6. p. 1. diuersorum.*

Non obstat secundum, cui respondeo, quod iuramentum † sequitur naturā actus, cui adhæret, vt in iuribus allegatis in argumento, & superat naturam actus cui adhæret, vt in *cap. cum contingat. 28. de iureiuran. c. quamuis pactum de pactis lib. 6. Authen. sacramenta puberum, C. si aduersus vend. vt latius prosequitur magister Ter meus Sabagum in c. debitores de iureiuran. ad secundū argumentū, sequitur naturam actus cui adhæret, propter ius iurandi potestatem, & excellentiam, dummodo ex obseruantia nō sequatur iniquitatis vinculum, ita colligitur ex *Couar. in dict. cap. quamuis pactum 1. par. §. 3. num. 9. 10. 11. & ex**

Bardaxi de iuramento venditionum for. unic. num. 5. & 6. Sahagum supra cum pluribus ab eo relatis. In iuramento de quo agimus cessat iniquitatis vinculum, & alterius præiudicium, quàm Episcopi iurantis, quia iuramentum † suum tantum tenet auctorem, quia eo defuncto successor solus visitabit, & ipse in vita sua bene potuit sibi præiudicare, ad notata per *Moheda. decis. 250. num. 2. Panormitan. in cap. cum venissent num. 4. de institu. Felinum in cap. fin. num. fin. de præscriptionibus, Aretinum cons. 114. num. 3.* Cessat & iniquitatis vinculum, cum visitatio in hoc casu non euellatur radicitus, sed moderamen accipiat, ad tradita supra in propositione primi argumenti. Ex supradicta resolutione inferitur, quod si † Episcopus iuret seruare statuta Capituli in quibus Capitulo maior indulgentia concedatur, quàm expressa, in dict. cap. 4. & dict. cap. 6. siue in visitatione, siue extra visitationem huiusmodi iuramentum seruandum sit. Neque obstat quod in dict. cap. 4. cauetur quod exemptiones, consuetudines, sententiæ, iuramenta, & concordie suos tantum tenent auctores, quia respondetur, quod si derogatio Concilij in dict. cap. 4. intelligitur de futuris, sic & præseruatio intelligitur de futuris, ut latius questionem istam prosequitur *Achilles de Grassis decis. 3. de pactis, ut infra quæst. 25. num. fin.* Ex his declarata manet constitutio Valentina de iurisdictione & eius exercitio in *Canonicos Præbendatos Eccles. Valentin. delinquentes, & eius additio fol. 15. & 16.*

26 Non obstat tertium, quia Tridētinum † in d.c. 14. Sess. 25. non aufert cōsuetudinem immemoriamlem, sicut expresse sustulit circa visitationem in c. 6. Sess. 25. *vers. qui vero, & declarat Rota decis. 744. num. 1. par. 1. diuers.* nam vt censeatur sublata consuetudo immemorialis est necessarium, quod fiat expressa reuocatio de ea in lege, vel constitutione, *Flores variarum 2. q. 10. n. 44. Emmanuel quæst. regular. tomo 1. q. 9. art. 5. Gonçal. reg. 8 glossa 33. n. 2. quos refert & sequitur Barbosa ad Triden. Sess. 24. cap. 12. n. 30. nec sufficiunt ad reuocationem verba quantumcumq; generalia, vt multis Doctōribus comprobatur Marefcotus 2. var. c. 101. n. 4. diximus supra funda. 3*

Illud verò animaduertendum est ad declarationē Concilij Trid. Sess. 24. de reform. c. 20. §. Ad hæc Sacram Congregationem ibidem declarasse, quod dum cognoscitur super immemorabili possessione (in qua prætendit esse inferior cognoscendi de matrimoniis, vel criminalibus causis) per tres conformes, Ordinarius debet manuteneri. Si tamen inferior doceat non solum de possessione, sed priuilegio, tunc statim est manutenendus inferior, *vt censuit Rota corā R. P. D. Coccino Decano dec. 447. p. 1. recentis. quam decisio nem miror non fuisse typis mandatam inter impressas eiusdem de anno 1623.*

Summaria quæstionis 25.

Generalis dispositio non trahitur ad casus decisos sententia, vel transactione, num. 1.

Visi-

Visitatio comprehenditur appellatione iurisdictionis, n. 2.

Episcopus potest visitare Capitulum sæpius in anno, n. 3.

Visitatio non tollitur Statutis, num. 4.

Clausula, nulla concordia, extenditur ad concordias confirmatas, n. 5.

Intellectus ad cap. 4. Sess. 6. de reforma. num. 6. & num. seq. & 19.

Sententia & priuilegium non tollitur à cap. 4. Sess. 6. n. 7.

Geminari vinculi potentia, n. 8.

Duplex est confirmatio, n. 9.

Confirmatio ex certa scientia quæ, n. 10.

Confirmationis faciendæ cautela, n. 11.

Burgensis concordie confirmatio, n. 12.

Barbastrensis concordie confirmatio, n. 13.

Priuilegium cuius tenor non narratur, si habet clausulam ex certa scientia dicitur confirmatum in specie, n. 14.

Confirmatio generalis ex certa scientia non trahitur ad illicita, num. 15.

Pactum de confirmando intelligitur de confirmatione ex certa scientia, num. 16.

Confirmatio ex diuturnitate temporis presumpta, intelligitur in forma communi, num. 17.

Concordia ex certa scientia confirmata non tollitur à Concilio Tridentino, num. 18.

Quæstio XXV.

An sint sublata statuta; vel Concordiæ à Sede Apostolica confirmatæ; quibus decernitur Episcopum sine Adiunctis Capitulares non posse visitare?

Idetur dicendum generalem dispositionem Concilij non tollere potestatem inferiori tributam iuxta ea que habentur in glossa 1. in

- 1 *sine in l. sciendum, ff. qui satisfacere cogantur, ubi las. nu. 3. sicut & generalis dispositio † non extenditur ad casus decisos sententia, vel transactione ad l. causas, C. de transaction. & ad Put. lib. 3. decis. 213. num. 4.*

- 2 *Secundo, videtur probari ex decisione Seraphini 475. & 1008. ubi in causa Legionen. & Burgen. decisum fuit concordiam esse seruandam etiam circa visitationem † quæ appellatione iurisdictionis comprehenditur cap. conquarente, ubi notarunt Doctores de offic. ordinari. Alias posset Episcopus procedendo per*
- 3 *modum visitationis eludere Concordiam † ipsam, cū possit Capitulum suum arbitrio suo visitare multiplicatis vicibus, nam textus in cap. decernimus 10. q. 1. & in cap. 3. Sess. 24. de reforma. in Tridentino, licet dicant quotannis debere Episcopum visitare, sed non prohibet quin possit pluries ex causa id facere.*

- 4 *Sed contrarium innui videtur, scilicet, vel statuta, vel concordias non tollere † visitationem omnimodam, & independentem ab Adiunctorum ministerio, quod*

quod probatur primo ex d. c. 4. Sess. 6. tibi nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententijs, iuramentis, concordijs se tueri possint, quo minus à suis Episcopis visitari possint, nam aduertendum est, quod generalitas illa nullis concordijs, trahitur etiam ad concordias confirmatas *Vitalinis in Clemen. dudum, §. nos etenim n. 14. de sepulturis.* Secundo, & ex Sacræ Congregationis declaratione quam refert *Farina. ad dictum c. 6. §. qui non obtinent, & Marzilla lib. 4. tit. 7. cap. 22. & decis. Rote coram D. Pamphilio cuius copia habetur impressa in recollectis ciuilibus apud Farinacium decis. 715.*

In hac difficultate sciendum est, primo in Congregatione Cõcilij fuisse propositum. An textus in cap. 4. Sess. 6. & in cap. 6. Sessio. 25. de reforma. in Tridentino comprehenderent in suis derogationibus concordias confirmatas ex certa scientia, & cum causæ cognitione, & licet primo fuisset responsum comprehendere, sed postea Sanctissimus excitantibus Dominis de Rota ex Congregationis Sacræ sententia declarauit in hoc textu, & dict. cap. 4. Sess. 6. esse præseruatas dictas concordias, *ut attestantur Farina. in d. cap. 6. verbo etiam immemorabilibus, versic. fuit propositum, & Marzilla lib. 4. tit. 7. cap. 22. Gonzal. regub. 8. gloss. 25. num. 14. quem refert & sequitur Barbosa in dict. cap. 6. in fine, & latius habetur in causa Oscensi coram R. P. D. Blanchetto & in eius decisione, quæ reperitur apud Marchesanum de commiss. part. 1. §. 1. de appellatione ab interlocutoria decis. 4.* Maxime tamen hæc lector

aman-

robur præstat *Bosius in tractatu de Principe num. 348. Molina de primogen. lib. 2. cap. 7. num. 7.* Confirmatio ex certa scientia quæ † & specialis dicitur, illa est 10 quando Princeps seu Superior plene informatur de facto, atque eiusdem facti circumstantijs perpensis confirmat cum cognitione causæ *cap. examinata, ubi Abbas de confirma. util. Alex. conf. 1. num. 38. & sequen. lib. 5. Molina supra*, quando etiam apponitur clausula ex certa scientia hunc habet effectum, ut actum inualidum confirmet *Anto. Gabriel commun. opinion. tit de clausulis concl. 1.* Quare † ad maiorem cautelam statuti confirmandi tenor, vel illius substantia saltim cõpendiose in confirmatione narratur, *Panor conf. 102. n. 3. lib. 1.* 11

Ex quo sequitur concordiam initam inter † Ludovicum Episcopum Burgensem, & Decanũ & Capitulum eiusdem Sedis *de anno 1492. die 10. Aprilis*, & confirmatam ab Alexandro Romano Pontifice *eodem anno, die vero 29. Septembris*, cum ibi cõfirmata specificè narrentur, esse concordiam confirmatam ex certa scientia. 12 Item † eadem ratione dicendũ est, de concordia interposita à D. Episcopo Barbastrensi cũ Decano & Capitulo suis cõfirmata per sanctissimũ Paulũ V. *die 1. Decẽbris, anno 1615.* erat tunc Episcopus DD. Ioannes Moriz de Salazar vir pietate, prudentia, liberalitate, & literarum scientia insignis, & nunc Ocsensem Ecclesiam summa illius foelicitate gubernans. 13

Secundò, sequitur quod si confirmatorium † priuilegium habeat clausulam ex certa scientia, etiam si à 14

Q

Prin-

- Principe statuti tenor non narretur nihilominus statu-
tum dicitur confirmatum ex certa scientia, *ut cū multis*
- 15 *DD. resoluit Rota decis. 36. n. 5. p. 2. diuers.* Si vero † cō-
firmatio fiat omnium statutorū generalis etiam ex cer-
ta scientia, non est referenda ad statuta inhonesta, & illi-
cita *Alex. conf. 59. n. 14. & 15. li. 1. Rolā. conf. 29. n. 32.*
lib. 1. quos sequitur Rota decis. 21. p. 1. in recentissimis alios
modos cognoscēdi cōfirmationes specificas, siue ex cer-
ta sciētia inuenies apud Ludouicum à Casanate propin-
quū meū ingenti acumine, & iurisprudētiæ notitia in sæ-
culo nostro celeberrimū, in tractatu de immunitate ga-
bellæ *n. 312. plures cumulat nouissime Aug. Barbo. in pastora-*
li p. 1. tit. 3. c. 8. n. 76. An vero Cardinali cōfirmāti, & asse-
rēti se cōfirmare de mādato sedis Apostolicæ credatur
in decis. Segūti. 339. p. 2. recētissimarū affirmatiuè resoluitur.
- 16 Tertio, sequitur quod si pactum † interponatur de-
petendo confirmationem à Sede Apostolica, intelligen-
dū est de petenda confirmatione ex certa scientia, quæ
manet præseruata à dictis cap. 4. & cap. 6. supra, non
de confirmatione in forma commune, quæ parum vel
nihil operatur *Cardina. conf. 44. nu. 6. Imol. in d. c. pænult.*
in fine de confirma. vtil. vel inutil. Curtius Iun. cōf. 312. n. 6.
- 17 Quarto sequitur † quod illud axioma inter nostros
receptissimum scilicet ex diuturnitate temporis præsu-
mi confirmationem, *de quo per Archidiaconum in c. nemo*
de consecr. dist. 1. Put. decis. 354. lib. 1. Rolando conf. 99. nu.
27. li. 3. quos refertet sequitur Rota decis. 638. in recollectis ci-
uilibus apud Farin. n. 2. nouissime Ludouis. decis. 52. decla-
rat

rat *Cocinus decis.* 340. esse intelligendum necessario de cōfirmatione in forma communi, nam si intelligeretur de confirmatione ex certa scientia non derogaretur à *Trident. in d. c. 4. & in d. cap. 6.* consuetudo immemorialis, *vt derogari probauimus supra q. 24.*

Quintò ex in his intelliges † celebrem illam decisio¹⁸ nem Achilis de *Grasis quæ est tertia sub titulo de pactis* volentē conciliū non substulisse concordias confirmatas, nā loquitur de confirmatione ex certa scientia, vt patet quia se refert ad glos. *verbo pacta in S. nos enim in Clemen. fin. de sepultur.* vbi glossa loquitur de confirmatione *Se-dis Apostolicæ ad rē super quā sententiam tulerat,* cuius ea vis est, vt rescriptū contra eam obtentum in limi ne iudicij reiciat *l. fin. C. senten. rescind. non posse, & diximus supra obseruatione 2.* sententia enim lata cōcurrit sciētia, & causæ cognitio, quæ confirmationē reddunt specificam, *vt sacram Congregationem referens iudicauit Rota decis. 743. num. 9. par. 1. diuersorum.*

Quibus suppositis † dissonantia supra posita conso¹⁹ na manebit, si distinguas inter confirmationem communem, & specificam, illam post Concilium in d. c. 4. & d. c. 6. defendendo non durare, sed istam irreuocatā manere, quod nulla declaratio sic adstruere videtur quam ea quā rescripsit Sacra Cōgregatio 28. *Aprilis anni 1593.* his verbis. *Concordiæ cōfirmatę à Papa in forma communi cum qua concurrat consuetudo, immemorialis fuisse à Tridentino cap. 6. Sess. 25. derogatum.*

Obserua tamē pro coronide verba illa Cōci. *ses. 6. c. 4*

(quæ tantum suos obligent authores) non esse referenda ad concordias, sed ad iuramenta, ut Sacram Congregationem declarasse testatur Guillemart ad dictum caput. 4. pag. 681. ut supra quæst. 24. num. 25.

Summaria Quæstionis. 26.

Visitans non potest recusari quando non procedit in figura iudicij, n. 1.

Dictio, tantum, est taxatiua, n. 2. & 7.

Appellatio à visitatione suspendit si exceditur modus, n. 3.

Appellatio in visitatione regulariter non suspendit, n. 4.

Confraternitates laicorum à visitatione non possunt appellare suspensive, n. 5.

Magistratus in Sicilia visitati nullo modo audiuntur appellantes, n. 6.

Modus exceditur multis formis, num. 8.

Quæstio. XXVI.

*An interposita appellatio in visitatione suspendat,
vel deuoluat?*

RT quod vtrumque effectū appellatio in hoc casu repellat, videtur probari, ex his quæ considerat Basconcellos diuersi iur. arg. lib. 1. c. 19. num. 9. scilicet non esse verosimile Tridentinum voluisse, ut in quacumque causa visitationis appellationis effe-

effectus suspensiuus tolleretur vnico verbo, quem ius Pontificium introduxit *in cap. Roma. §. si vero c. non solum de appella. in 6.* & sic de facili sustulisse non est credendum, maxime & deuolutiuum *argumento tex. in l. si quando. C. de inoff. testamen. c. cum expediat de elect. in 6.* Hoc confirmatur per argumentum ab speciali, nam quando agitur de correctione morum Tridentina Synodus voluisse videtur appellatione visitationem non suspendi. Sic enim respondit Episcopo Abulen. Amplitudinem † tuam, non posse recusari si modo sine figura & strepitu iudicij procedens poenas imponit delictorum non ordinarias, sed eas tantum quæ morum emendationem respiciunt. Pondera dictionem illam taxatiuam, † tantum, quæ alios casus excludit, *l. 1. C. de patri. potest. Dec. conf. 183. num. 1. & plures quos refert, & sequitur Cenedo singulari 21. declarationem vero Cardinalium inuenies apud Farinac. in d. cap. 6. §. quando Episcopus visitauerit vers. ad 9. apud Marzillam lib. 4. tit. 7. cap. 20.*

Secundò, quia si modus † exceditur in visitatione, quantumcunque appellatio prohibeatur suspendere, vel deuoluere & deuoluet, & suspendet, *ut obseruat Nauarr. conf. 2. de appella. Cauedo supra lib. 1. cap. 19. n. 9. §. cum igitur Scatia. de appella. q. 17. limita. 26. nu. 12. Zeuallos de violent. q. 27. n. 2. alios nō allegatos, vide apud Valenzuelam conf. 43. nu. 153. quæ sententia iure fulcitur in cap. irrefragabili de offic. ordinar. vbi cum ageretur de reformatione morum (quod proprium visitationis munus est*

- vt in Tridentino sess. 13. cap. 1. de reforma. & cap. 10. sess. 24. & cap. 1. §. sane de censibus lib. 6. diximus supra quæst. 24. fundamento 1. hæc verba subijciuntur. Nulla appellatio valeat impedire, nisi formam in talibus excefferint obseruandam, idem probatur in cap. nouit 43. extra de apella. ibi ab executoribus appellari non possit, nisi forsan modum excefferint in exequendo. Contraria tamen sententia † in genere sumpta verior est, & probatur in Concilio Tridentino sess. 22. cap. 1. ibi nec appellatio executionem hanc quæ ad morum correctionem spectat suspendat & sess. 24. cap. 10. & tam appellatio quam inhibitio caret effectu quoad impediendam visitationem cap. 1. sess. 13. c. 3. sess. 24. de reforma. in Tridentino prosequitur, *Resta in directorio par. 1. c. 1. & 5. latissime Scatia de appella. d. q. 17. limitat. principali 26.* Per prædicta etiam † non fuit admissa appellatio interposita per confraternitatem laicorum à decreto Episcopi illam visitantis, *vt Sacram Congregationem censuisse testatur Gratianus decis. 188. n. 10. quod est conforme iuri communi in cap. ad nostram. 3. vbi Felin. num. fin. de appella. & Francus in cap. reprehensibilis nu. 9. & 13. eodem titulo in 6. Gratianus supra num. 2.**
- 4
- 5
- 6 Id sic † rigurose in Sicilia obseruatur, vt à sententijs latis in Supremo Consilio contra Magistratus visitatos in generali visitatione, nulla detur appellatio, neq; reuisio ex mandato Regio expresso *de quo meminit Bouadilla lib. 5. polit. cap. 1. num 122. & 129. Mastril. de magistra. lib. 6. cap. 12.*

Neque contrarium probant considerationes supra positæ, non prima, quia satis constat ex supra dictis locis Concilij, de eius voluntate ad impediendam appellationem in visitatione. Rursus declaratio Sacræ Congregationis per dictionem † illam, tantum, non excludit similes casus *Iason in l. 1. nu. 10. ff. si quis iudicanti non obtemp. Sebastianus Medices de diffinition. par. 2. cap. 1. num. 6.*

Non obstat secundum quia est speciale, casu quo modus † exceditur, modus autem excederetur, si visitatio non fieret ea pompa & solemnitate, quam commemorat Siluester *verbo visitatio. §. 4. & Zerola in praxi eodem verbo. §. ad 5. par. 1. Farina. in d. cap. 6. §. quando Episcopus, & Marzilla lib. 4. tit. 7. cap. 20. versic. ad 8.* Item si aliquid præciperetur contra statutum, vel inueteratam Ecclesiæ consuetudinem *Cardinal. in cap. 3. de appella. ubi Decius num. 6. vers. sed considerandum est.* Item si casus damnum irreparabile contineret, casus istos enumerat *Riccus in praxi. decis. 503. 504. & 505. & Barbosa, & ab eo relati in cap. 20. sess. 24. num. 8.* Item si Episcopus procederet in exemptos, seu aliàs priuilegiatos contra eorum priuilegium *Lancelot. de attenta. par. 2. cap. 12. limita. 18. n. 2. Marchesa. de appella. extra Rom. curiam. par. 1. cap. 6. num. 127. quos refert & seq. Riccus resolu. pract. cap. 7. nu. 3. amplia. 3. §. 1.* Itē si Episcopus in visitatione procederet cōtra Capitulares sine adiūctis, quod facere potest dūmodo poenā nō imponat ordinariā, sed eam quæ morū correctionē

respiciat ad tradita in decis. 321. par. 2. diuers. & ad declarata per Illustrissimos, teste Farina. d. c. 6. Sess. 25. S. quando Episcopus, vers. ad secundum, & Marzilla lib. 4. tit. 7. c. 20. & tamen sub prætextu correctionis, procederet ad capturam, exclusionemq; ab actibus canonicalibus, quod magis conuenit iudiciali cognitioni, quam correctionali, l. quod ad statum, ff. de pœnis, Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 82. Gonzal. reg. 8. glos. 9. à n. 17. Valenzuela conf. 43. num. 104. & 144. & 156. vel si indebitè carceraret, ut supra q. 20. num. 13. & tandem si finis principalis visitationis deesset, qui est potius emendatio, quam punitio Guillemart ad Trident. Sess. 6. cap. 4. in prætermisissis pag. 681.

Summaria quæstionis 27.

Intellectus Concilij Trident. c. 8. & 9. Sess. 22. n. 1.

Oropesani Comitatus patronatus, n. 2. & 20.

Fundandum beneficium plures condiciones admittit, quam fundatum, n. 3.

Panormitanus in cap. cum dilectus notab. 5. de consuetudine, n. 4. & 21. declaratur.

Episcopus unam Ecclesiam potest eximere à visitatione de consensu Capituli, n. 5.

Visitationis exemptio non potest concedi ab Episcopo, num. 6. etiam de consensu Capituli, n. 7.

Visitatio in limine foundationis tolli non potest, n. 8.

Visitatio cur tolli non possit, n. 9.

Episco.

Episcopus non potest præiudicare Ecclesiæ in quærendis, n. 10.

Visitatio & procuratio in præscriptibiles sunt, n. 11.

Visitatio & procuratio in parte tolli potest, sed non radicitus, n. 12. & 18.

Calataiubij Vicarius generalis, n. 13.

Episcopus permittit collationem inferiori, n. 14.

Parochiarum permutatio Episcopis non permissa, n. 15.

Episcopus præsumitur nihil ignorare de sua Diœcesi, n. 16.

Capellæ Regiæ visitatio, n. 17.

Conditio, ut ordinarius nullo modo se intromittat, n. 19.

Episcopus visitat quando aliàs est prohibitus si datur negligentia illius, cui de iure competit visitare, n. 22.

Vnitum beneficium desinit esse tale, n. 23.

Quæstio. XXVII.

An Episcopus possit subditos eximere à Visitatione?

T quod possit eximere, videtur probari ex Concilio Tridentino † c. 8. & 9. Sess. 22. de reformatione, cuius textus auctoritate docet Garcia de benef. par. 1. c. 2. n. 98. fundatorem posse in limine foundationis iubere, ne Episcopus se intromittat in visitatione operis pij etiam Capellanix collatiuæ, ut in causa Capellanix, & Hospitalis de Olmedo Sacra Congregationem declarasse refert & Farina. ad d. c. 8. & repetit Marcilla lib. 2. tit. 6. c. 2. & est in specie decissum per Ludouisium, nunc Greg. XV. decis. 4. & 8. Et in casu Capellania-

- pellaniarum † patronatus domini Ioannis Alvarez de Toledo Monroy & Ayala, Comitis de Oropesa & Deleytosa, Herois pietate prudentia, modestia, diuitijs, in pauperes misericordia, & in omnes liberalitate summa sæculi illius admiratione præstantissimi, *idem*
- 3 *Garcia d. n. 98. proloquitur*, quod absque dubio † procedere videtur in beneficio fundando, nõ etiã fundato, per regulã illã, quod fortius eijcitur, quã non admittitur hospes, & facilius abdicatur à nobis ius quærẽdũ, quã quæsitum *c. quemadmodum in fine de iureiurando, Cle- men. gratie. de rescriptis, l. qui autẽ, ff. de his que in fraud. cred. docet Lambertinus de iure patro. q. 9. art. & lib. 1. n. 115.*
- 4 *fol. 71. cuius sententiæ authorẽ existimat esse † Panor- mitanum in c. cum dilectus notab. 5. de consuetud. Felinus in cap. cum venerabilis n. 33. de exception. Rochus de Curte de iure patrona. verbo pro eo quod n. 26. ad med. Gutier. in l. ne- mo potest de lega. 1. n. 451. Gonzalez regula 8. glos. 5. n. 48. quod melius comprobabis ex declaratione Sacræ Congregatio- nis, quam refert Guillemart ad Tridentinum in prætermis- sis pag. 686. §. antep.*
- 5 Secundò, quia Episcopus † de consensu Capituli cõcurrente causa legitima potest vnã Ecclesiã à visita- tione immunem reddere *Calder. conf. 267. Put. decis. 115 lib. 3. Riccius collect. 1228. Tuschus litera V. concl. 221. n. 5.*
- 6 Contraria tamen sententia, quæ verior est, † proba- tur ex multis docentibus Episcopũ nõ posse concede- re alicui pio loco, ne illum possit visitare, & corrigere *Federicus de Senis conf. 111. n. 2. & 3. Tuschus verbo visi- tatio*

tatio concl. 218. n. 24. Etiã si huiusmodi † cõcessio facta 7
 fuisset de consensu Capituli *Abbas in cap. cum venerabi-*
lis n. 3. de censibus, etiam si patronus in foundationis † li- 8
 mine exemptionem peteret ab Episcopo, nam nec tũc
 Episcopus posset concedere *Quintilia Mandosius de*
signa. gra. titulo de exemptione ab Episcopo, §. exemptio ab
ordinario, Federicus de Senis cons. 247. Tuschus dict. concl.
221. litera V. num. 2. optimè Mari. Muta decis. 58. Sricula
num. 29. quia Episcopus, † nec expressè, nec tacitè 9
 visitationem potest renunciare, *ut tenuit Rota decis. 2.*
de censibus in antiquis per tex. in cap. pastoralis 7. de dona.
ubi glos. verbo Cathedraicum. Ratio redditur ab Imo-
 la *in cap. cum ex officij n. 1. & 7. de præscript.* Scilicet; quia
 visitatio pertinet ad vtilitatem publicam, cui priuato-
 rum pactionibus non potest derogari, *cap. si diligenti*
de for. compet. & facit decisio Achillis 15. num. 3. de præ-
scriptionibus, & ex omissione visitationis sequeretur im-
punitas, contra quam rigurosa fit interpretatio Alex.
in lege 1. num. 25. de verbor. quem sequitur Seraphinus de-
cis. 393. num. 13. Et generale † est Prælatum qui po- 10
 tuit quærere Ecclesiæ, & non quæsiuit teneri ad inte-
 resse, *argumento textus in l. quicquid C. de arbitr. tut. Re-*
buff. in compend. alien. num. 31. & 32. Doctores relati &
secuti à Mandosio supra §. amplio etiam. Ex quibus † hæc 11
 duo subiectionis signa in præscriptibilia reputantur,
 scilicet visitatio, & solutio procurationis, *Roman. cons.*
371. incipit in proposita n. 6. in fine, quod intelligendum
 est de præscriptione totalis † procurationis omnium 12
 Eccle-

- Ecclesiarum *Calder. conf. 6. de offic. delega. & conf. 5. de rebus Eccles. Lopus allega. 30. num. 9. vers. licet. Tuschus litera V. conclus. 221. n. 3. 6. & 7. & de præscriptione totalis visitationis Calder. conf. 453. aliàs 11. de censibus*, nam vt Panormitanus *ex Ioanne Andrea docet in cap. venerabilis n. 5. de censibus*, Episcopus potest per modum cuiusdã Vicariæ perpetuæ concedere inferiori, vt recipiat nomine suæ dignitatis iura visitationis, vel visitationem faciat *Zabar. conf. 131. n. 2. vers. ad secundum Tuschus d. conclus. 221. n. 4.*
- 13 Rei huius optimum † exemplum est in Episcopatu Tirafonen; vbi Calatajubij Vicarius generalis diuturnitate temporis, sic priuatiuè de causis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus per viam contētiosam, vel voluntariam, cognoscit, vt absque magno populi scandalo, & inhibitionis obstantia Iustitiæ Aragonũ, Vicarius principalis Tirafonensis, siue in rebus iustitiæ, siue gratiæ illius Archidiaconatus non procedat, qui Vicarius generalis, quod possit esse executor mixtus Apostolicus, nō obscure colliges ex traditis à *Flores var. lib. 1. q. 4. n. 7. & sequent.* An vero istius Vicarij introducta iurisdictio firmo teneat pede, Paulus Emilius narrat *decis. 306. n. 4. par. 1. & dominus meus Don Michael Martinez del Villar Supremi Aragonum consilij celeberrimus Consultus*, & suorum antecessorum integritate literis & nobilitate meritissimus successor *in lib. de patro Bilbil. 2. p. art. 8.* Simili modo † & Episcopus inferiori permittit collationē, postulante sic fundatore

in erectione beneficij *Macerat. 1. var. c. 12. Riccius in praxi decis. 163. n. 81. in fine, & ut latius in Canonicali par. 2. c. 36.* è conuerso contra totalem † abraffionem iurisdictionis alicuius Ecclesię, Riccius *in praxi decis. 542.* exemplum proponit cuiusdam Episcopi, qui cum permutare uoluisset parochiã suę Diocesis cum alia Neapolitani Archiepiscopi non fuit permiffus ex supra dictis, & ne residentiã suę, per obliquum, fraudem faceret ad quam de iure diuino directò obstringitur *cap. 1. Sess. 6. de reforma. in Tridentina plures allegat Riccius d. decis. 542.*

15

Pro superiori nostra sententia facit, quod Episcopus † præsumitur nihil ignorare ex his quæ pertinent ad suam Diocesim, quia residere & visitare tenetur *Anchar. conf. 117. circa finem, Alexan. conf. 94. n. 13. lib. 5. Aymon. conf. 128. n. 1. Rota decis. 6. n. 3. de iure patrona. in nouis. Seraphinus decis. 337. n. 6. Farina. decis. 638. n. 3.* Si uisitatio in hoc casu radicitus euelleretur, cogeretur ignorare, quod scire tenebatur, quare etiam Capella † Regia Episcopi subiectioni subest quoad generalia, licet quoad particularia libera sit iuxta ea quæ tradit *Rota decis. 744. par. 1. diuers. pro declaratione textus in cap. cum Capella, de priuileg. & Tridentini Sess. 24. c. 11. de reforma.* Et quod † totalis exemptio à uisitatione pro iniqua reputetur, colliges, ex traditis à Lambertino *de iure patrona. lib. 1. par. 1. q. 9. art. 1. n. 25. & ex his quæ diximus q. 24. fundamento 1.*

16

17

18

Non obstat prima dubitandi ratio, † quia uerius est

19

in Capellanijs collatiuis, quæ iam spiritualizate sunt omnino reiiciendam esse illam conditionē, vt ordinarius nullo modo sese intromittere possit, quia non poterit facere, quin leges in suo testamento valeant, *l. nemo potest, ff. de lega. 1. vbi Gutier. n. 450. & sequentibus, Rota decis. 10. de testamentis in antiquis, Rochus de Curte de iure patrona. verbo pro eo quod num. 25. Gonzal. reg. 8. glossa 5. in principio num. 42. Mandos. de signa. gra. cap. de exemptione ab Episcopo, §. amplius etiam, & melius præalijs Fuschus de visitatione lib. 2. c. 11. à n. 13. & plures quos congerit decisio. 30. num. 5. par. 2. recentissimarum.*

20 Nec contrarium probant † casus propositi à Garcia *supra d. nu. 98. & sequent.* non ille Comitis de Oropesa, nam in breui *S. D. N. Pauli Papæ V.* in fauorem illius concessi, Hospitale, & Collegium non etiam Capellaniæ collatiuæ eximuntur à visitatione, nec dictum Hospitale, & Collegium eximerentur, nisi concurrente illa ratione, quam refert ex breui Pauli, Garcia *num. 101.* scilicet, quia itineris difficultate præpeditus Episcopus Abulen. raro in dicta Villa personalem residentiam exercet. Alter casus Hospitalis de Olmedo de missis in quadam Capella celebrandis, non de Capellania collatiua loquitur. Vel aliter responde, quod Episcopus ibi non fuit specialiter exclusus, *vt requiritur à Concilio Tridentino Sess. 22. cap. 8. & eius interpretibus,* ideo visitationem competere Priori cumlatiuè ad Episcopum non priuatiuè, *vt ad hunc specialem casum decisum fuit à Rota decis. 33. par. 2.*

recentiff. casu prius disputato, ut in decis. 30. dict. par. 2.
 Nec Doctores † Panormitanum sequentes, diuersi ²¹
 sunt ab hac sententia, cum intelligendi sunt iuxta mē-
 tem Panormitani, quem referunt, & quem sequuntur
 hunc vero colligendæ sententiæ alterius Doctoris
 modum amplectitur Rota *decis. 52. num. 36. par. 2. di-*
uersorum, Couar. 2. variar. cap. 6. num. 4. Menoch. de
retinend. remedio. 3. num. 270. At Panormitanus loqui-
 tur de Episcopo qui potest in foundatione Ecclesiæ, ad
 petitionem patroni, transferre in alium ius sibi specia-
 liter competens, *ut & se specificius declarat in cap. cum*
venerabilis n. 5. de censibus, quo casu non visitatio radici-
 tus euellitur, sed moderamen accipit, *ut dixi supra.*

Quicquid autem sit † in casibus quibus Episcopus ²²
 excluditur à visitatione, data negligentia eorum qui-
 bus concessa erat visitatio, succedit Episcopus in po-
 testate visitandi, *ut probat textus in cap. tua nobis de testa-*
men. & latius Stephanus Gratianus discepta. Forens. cap.
481. num. 15. & sequentibus, optime Seraphinus decis. 611.
num. 6.

Nō obstat illud, quod adducebamus *ex consilio 267.*
Calderini, & aliorum, quia loquūtur in casu speciali quā-
 do Ecclesia vnitur Monasterio exempto, quo casu vni-
 tum desinit esse iam beneficium, & incipit esse prædiū
 alterius loci cui fuit vnitum, & ut tale iudicatur *Man-*
dostus reg. 19. q. 10. n. 2. & 3. & regula 22. q. 13. à nu. 18.
& quam plurimi alij quos refert, & sequitur Garcia de be-
nes. par. 12. cap. 2. num. 12.

Quod

Quod si (Lector amantissimè) dicta supra, tibi satis non faciant, recurre ad *decis. 30. par. 2. recentiss. ubi casus visitationis de Olmedo discutitur plene.*

Summaria Quæstionis 28.

Processus appellatione intelligitur prima citatio, num. 1.

Citatio perpetuat iurisdictionem, num. 2.

Processus fit quomodocumque perueniatur ad causam, n. 3.

Quæstio XXVIII.

An in leuibus Episcopus possit contra Capitulares procedere sine Adiunctis?

- H**ÆC quæstio resoluta manet ex traditis supra quæst. 2. argumēto 2. illud † nota quod ad primam citationem venire non potest Episcopus sine Adiunctorum consilio, & assensu, quia non potest procedere, *ut in hoc cap. 6. Sess. 25. & appellatione processus intelligitur prima citatio, ut Farina. ibidem ver. an Capitula, Marcilla lib. 4. tit. 7. c. 20. littera K.* quia perpetuata † iurisdicōio intelligitur per citationem, *cap. gratum. cap. relatum de offic. delega. c. cum plures, ubi glossa verbo incohante eodem titulo in 6.* Sed aduerte † quod quomodocumque causa incohetur dicitur perueniri ad processum *glos. verbo processum in cap. si à Subdelegato 14. de offic. delega. in 6.*

Summaria Quæstionis. 29.

- C**oadiutoria species est Beneficij, n. 1.
 Coadiutori congrua datur, n. 2.
 Coadiutorie expeditio precum veritatem requirit, n. 3.
 Coadiutor an pensum seruitutis soluere teneatur, n. 4. & 24.
 Coadiutor liberam habet administrationem, n. 5.
 Coadiutor restituitur possessioni quam accepit n. 6. 9. & 45.
 Coadiutor easdem debet habere qualitates quas coadiutus, n. 7.
 Coadiutores, ac expectantes comparantur, n. 8. 10. & 32.
 Coadiutor & non coadiutus infirmus, vel impeditus lucratur
 distributiones, n. 11.
 Clausula, ex nunc pro ut ex tunc, virtus n. 12. & 46.
 Coadiutores annatam soluunt, & ingressum, n. 13. 16. & 48.
 Annatarum solutio fauorabilis, n. 14.
 Annatis succedunt quindenia, n. 15.
 Ingressus varia sunt nomina, n. 16.
 Ingressus sunt odiosi, n. 17.
 Coadiutores an sedem acquirant per gradus antiquitatis, num.
 18. & 40.
 Cæsaraugustanæ Sedis statutum par. 3. c. 1. declaratur, num.
 19. & 50.
 Iurisdictio præuenitur citando, capiendo, vel informando.
 num. 20.
 Coadiutorum usus an improbandus, num. 22.
 Coadiutoribus stylus multa tribuit, n. 23. quia sunt introducti
 ab illo, num. 39.
 Coadiutor non tenetur publicare, n. 25.

Coadiutor non consequitur fructus ex beneficio coadiuti, n. 26.

Coadiutor an teneatur residere præcisè an causatiuè? num. 27.

¶ 29.

Coadiutoria non inducit incompatibilitatem, n. 28.

Tirasonensis Coadiutor priuatus, n. 30.

Coadiutores sibi non optant, sed Coadiutis, n. 31.

Coadiutor est Canonicus fictus, n. 33. ¶ 44.

Coadiutoria non præiudicat nominationi Regiæ, n. 34.

Regibus in dubio non censetur derogari, n. 35.

Coadiutor non tenetur facere professionem, n. 36.

Coadiuto excommunicato, Coadiutor non lucratur distributiones, num. 37.

Senator honorarius prior possessione postponitur posteriori qui administrationem proprio iure habet, n. 41.

Dignitate minori, sed propria fulgens, dignior est quam qui maiori, sed aliena dignitate fulget, n. 42.

Archiepiscopus Coadiutor quibus prohibeatur, n. 43.

Fictio non est potentior veritate, n. 47.

Ius ad rem, vel in re quomodo distinguatur, n. 49.

Quæstio. XXIX.

An Episcopus possit procedere sine Adiunctis contra Capitularium Coadiutores?

I

ON posse suadent sequentia, Coadiutores † scilicet istos esse Beneficiatos, sicut Coadiutos, nam Coadiutoria species beneficij

neficij vocatur apud Archidiaconum in cap. *quarumvis*. 7. q. 1. argumento textus in cap. *de Rectoribus* iuncta glossa verbo *curant de clerico agrotan. vbi.* † & similiter congrua datur Coadiutori, sicut beneficiato, *idem* & docuit glossa verbo *curam omnem* in cap. 1. 7. q. 1. Non † minùs preces veritate niti debent in Coadiutoria, ac in cæteris beneficijs *decis. 652. par. 3. diuers.* Sicut beneficium patronatus conferri non potest ab ordinario sine consensu patroni, *Lamber. de iure patrona. par. 1. lib. 2. q. 6. & art. 6.* nec † Coadiutori commendari, *idem Lambertinus d. q. 6. art. 20.* Coadiutor p̄sum seruitutis soluere tenetur, si vera sunt argumēta, quæ non sequitur, sed proponit *Nauar. de ora. c. 20. n. 18.* quod proprium onus est beneficiati *cap. 1. de celebra. missar.* Nō minus Coadiutor † quam Coadiutus liberam habent administrationem, vel conferendi potestatem, *Oldra. conf. 44. num. 2. & 3.* potest Coadiutor titulo Coadiutoriæ ordines sacros accipere *de quo non dubitat Nauar. d. c. 20. n. 18.* Accipit † possessionem ad quam restituitur spoliatus, *vt in vna Vlixii. Coadiutoria quæ habetur apud Marchesanum 2. volum. inter ommissas pag. 564. & expulsus à Capitulo restituitur ad vocem in illo Riccius resolu. pract. cap. 263.* Qualitates requisitæ ad obtinendam præbendā requiruntur ad consequendā Coadiutoriam † exēplo resignantis & resignatarij *Staphil. de mod. proced. fol. 146. num. 23. Paris. de resigna. lib. 4. quæst. 9. num. 19. Garcia de benef. par. 7. cap. 4. num. fin. Gonzal. regula 8. glos. 5. S. 9. num. 6. & 90. Monet. de optione Canon. cap. 4. num. 151. & 155.*

- Si supernumerarij & expectantes Canonici cum quibus † iure optimo Coadiutores comparantur *argumento Capituli 19. Sess. 24. & cap. 7. Sess. 25. de reforma. in Triden. cap. ex parte 12. de offic. delega. cap. dilectus. 19. de præbend. cap. 2. de concess. præbend. Paulus Paris. cons. 83. vol. 4. Vnamefius cons. 16. num. 13. & 15. de elect. ex patientia Capituli ad iura Canonicalia admittantur*
- 8 † audientur ad redintegrationem si eis fuerint dene-
gata, *Franciscus Marcus par. 1. quæst. 16. Anton. Fabritius in praxi benef. de titulo num. 32. ubi additio litera M. &*
- 10 maximè redintegrabuntur Coadiutores † præ expectantibus, nam isti vagam & incertam, illi certam, & determinatam expectant præbendā, *ut considerat Rota decis. 17. de præbend. in nouis, & una Burgen. decis. 27. p. 1. de appella. ab executor. breu par. 1. apud Marchesa. Coadiu-*
- 11 *tor infirmus, † vel legitimè impeditus si sanus & expectatus solitus erat interesse, distributiones lucratur, sed non eius principalis, si seruitij fuit desertor, Leo in thesauro for. Eccles. p. 2. c. 6. n. 65. & merito quia fictio naturam imitatur. §. minorem institu. de adoption. Bart. in l. is qui pro emptore num. 2. de vsucap. Veral. decis. 289. num. 9. par. 2. Coadiutor ad beneficium Coadiuti per Pontificem vocatur cum clausula † ex nunc pro vt ex tunc, cuius natura est non suspendere, etiam in beneficio vacaturo, sed à principio effectum suum fortiri, ut in decis. Salman. apud Garc. de benef. 4. par. cap. 5. nu. 133. plures congerit Martha clausula. 54. par. 1. num. 9. In hac*
- 13 † Sede Cæsaraugustana Coadiutores, & annatam
soluunt

soluunt iuxta breue Pauli V. de anno 1608. die 23. Octobris concessum, cuius † solutio est fauorabilis 14
 rationibus ad id ponderatis à Thoma Campegio *de annat. n. 5.* & in ipso breui, idest, ne diminuantur distri-
 butiones, quibus diminutis, cultus diuinus minuitur
*cap. 3. Sess. 21. cap. 3. Sess. 22. de reforma. in Triden. & in spe-
 cie deciditur à Rota decis. 139. n. 2. par. 2. diuersor.* Dixi † 15
 coadiutores annatam soluere, cum soluât quindenaria,
 quia annatis succedunt quindennaria, *ad tradita per Sera-
 phinum decis. 1401. n. 2. ex Antonio Massa in tracta. de an-
 natis.* In eadem Sede † soluunt, & Coadiutores ingres- 16
 sum iuxta decretum D. Alphonsi ab Aragonia, & Ca-
 pituli Cæsaraug. *de anno 1495. die 19. Februarij* alio no-
 mine cappam, seu pastelum *de quo in cap. presenti. S. nisi
 de offic. ord. in 6. seu deportus, ut in §. 1. de annatis in con-
 cordata, & ibi glossa verbo consuetudinis, de quibus plura pro-
 sequuntur Doctores in cap. Iacobus, ubi Hostien. & Socin. n.
 6. de Symon. Felin. in cap. cum M. n. 19. de constitu. Cucus
 maior. institu. lib. 2. tit. 14. n. 22. Garcia de benef. par. 8. c. 1.
 à num. 85. Fabricius in praxi de annatis lib. 1. cap. 9. à n. 15.
 Riccius in praxi decis. 227. & 567. & facit textus in l. 1.
 de ambit. & que tradit Azeuedo ad curiam Pisanam lib. 1.
 cap. 14. quibus in locis † contra hos ingressus multa scribuntur, 17
 quia sunt odiosi Concil. Triden. Sess. 24. cap. 14. & in consti-
 tu. 104. par. 2. Pij V. Coadiutores † Sedem per gradus 18
 antiquitatis acquirunt, si vere Rota censuit coram bo-
 næ mem. Penia Salmantinis & Tirafonensibus, quas
 decisiones reperies apud Marchesa. tomo 1. de appella. ab*

- execu. breu. §. 1. decis. 28. & §. 2. decis. 46. apud Garciam d. cap. 5. num. 78. & 138. Rotæ sententiam ab statuto*
- 19 Sedis nostræ par. † 1. cap. 3. admissam fuisse videtur, nam in illo sic cauetur; y si alguno entrare por Coadjutor, de Dignidad, Canonigo, o Racionero, o Beneficiado tiene lugar del dia de su possession, como està
- 20 dicho. Coadiutorum † vsus non videtur omnino improbandus, si non solius successionis & sanguinis, sed meritorum & probatæ vitæ habita ratione vtilitatis Ecclesiæ introducatur. *Thom. Campeg. de Coadiutore Epif*
- 21 *cop. n. 12. Neque obstat votum † captandæ mortis cōsideratum in cap. 2. de concess. præben. quia desiderium malum conuertitur contra machinantē, iuxta illud Num. cap. 22. & vt ait Seneca epistola 10. turpissima vota Dijs infusurrant, si quis admouerit aurem, conticescent. Pluribus conatur defendere Coadiutorum stylum Ioan. Baptista Valenzuela conf. 98. à num. 37. Et si prauus sequatur euentus, is diuersus omnino est ab intentione concedentis, cui non debet imputari, vt considerat Mastrillus de magistris. cap. 25. num. 4. Vbi multa congerit circa concessionem officij post mortem Vacaturi.*

Vltimò, quia sine dubio videtur Episcopum debere procedere cum Adiunctis contra Coadiutores, siue Gartiam sequaris *d. c. 5. par. 4. num. 95. dum ait Episcopum contra actum feruentem Coadiutorem solum &*

22 *independenter procedere si modo † citando, capiendo, vel informando præuenit seruitium actuale ad Mascardum de proba. par. 2. conclus. 1232. Siue sequaris*

ris

ris † declarationem Sacræ Congregationis ab eo re- 23
 latam *in dict. cap. 5. ubi additio num. 96.* quæ censuit
 procedendum esse cum Adiunctis contra Capitula- 23
 rium Coadiutores si ex forma Coadiutoriæ colliga-
 tur, Coadiutori concessa fuisse priuilegia, quæ habent 72
 Coadiuti; nam stylus obtinuit Coadiutoribus conce-
 di plenam, liberam, omnimodam facultatem, & au-
 ctoritatem in spiritualibus, & temporalibus ea facien-
 di, quæ poterant facere Coadiuti. Si ergo in honori-
 bus, & oneribus Coadiutores iure principalium cen-
 sentur, quid mirum si criminaliter acti de Adiuncto- 82
 rum consilio & assensu censeantur? 22

Contraria tamen sententia verior mihi semper vi-
 fa fuit, *ut nouissime multis declarationibus defendit addi-
 tio ad Garciam 4. par. cap. 5. num. 96.* Nam Coadiuto-
 ria beneficium non est. Ideo † Coadiutor non tene- 24
 tur ad officium Canonicum recitandum, sed proprie-
 tarius, *Nauar. in cap. si quando preludio. 5. num. 10. de
 rescript. Campeg. de Coadiutor. Episcop. num. 8. Gambarus
 de offic. legati lib. 4. num. 285. Redoanus de Symon. 2.
 par. cap. 28. cap. de rectoribus, & sequentibus, ubi Abbas
 de cler. egrot. cap. grandis ubi communis de supplen. ne-
 glig. prela. Suarez de religione tracta. 4. lib. 4. num. 19.*
 ubi aduertit nihil obstare quod illa iura, & eorum
 interpretes loquantur de Coadiutore sine futura suc-
 cessione, quia futura successio non dat ius in re, sed
 ad rem, & filius Regis non est Rex, licet futu- 23
 ram habeat successionem. Beneficium † Coadiuuati 25

non vacat vsque ad eius mortem, & ideo nō subiaceret publicationi *Puteus lib. 3. decis. 225. & decis. 236.* Coadiutor † non consequitur fructus ex beneficio coadiuti
 26 *decis. 285. lib. 3. par. 3. diuers. Navar. conf. 2. n. 3. de cleric.*
 27 *egrotan. Garcia de benef. 4. par. c. 5. n. 78.* Coadiutor † nō tenetur ad residentiam præcisam, sed causatiuā, idest, vt de bonis suis satisfaciatur pro interessentia non soluta
Mendez lib. 4. diuers. iur. argum. c. 1. n. 8. Fabricius in præxi de offic. lib. 2. cap. 8. n. 21. Gonzal. reg. 8. glossa. 5. S. 9. nu. 63. Barbosa ad Tridentinum Sess. 24. c. 17. n. 13. Coadiutoria † non inducit incompatibilitatem ex eisdem Do-
 28 ctoribus. Illud autem quod dicitur † coadiutorem nō teneri ad residentiam præcisam, intelligendum est, nisi in coadiutoria sit imposita necessitas inseruiendi; si enim sit imposita, vel per verbum debeat, vel teneatur,
 29 præcisse tenetur residere, & ob non residentiam poterit priuari, seruata tamen iuris forma, de qua in *c. ex tuæ de cler. non residen. glos. verbo Canonibus in cap. quoniam frequenter, vt lit. non contesta. vt † & fuit priuatus* Francis-
 30 *cus de Sylos musicę præfectus in hac alma Sede, Coadiutoria portionis in Ecclesia Tirafonen. die 14. Ianuarij anno 1611. vt latius in docis. Rote 276. par. 1. recensiss. Farina.* Coadiutores † sibi non optant, sed coadiutis *Monet. de oprione Canon. c. 4. q. 8. n. 152.* Coadiutores olim vocabantur † curatores *Quintana Duegnas lib. 2. Eccles. c. 1. n. 21. & 30.* curator autem in bonis publicis nihil proprium habet. Coadiutores sunt † expectantes, vt supra in argumentis, & probatur, quia
 33
 coadiu-

coadiutoria est conditionalis gratia, *ut Paulus Paris. conf. 83. vol. 4. quem sequitur Vbames. de elect. conf. 16. n. 13 & 15. quæ tribuit spem debitum iri. §. ex condicionali institu. de verb. siue effulgens spes, ut ex Cassador. decis. vnica de pactis, colligit Vbamesius. ibidem n. 12. at Canonici expectantes præbendam dicuntur Canonici in herbis, & habentes ius ad rem, & non sunt veri Canonici glos. verbo receperit in c. 1. de cler. non residen. lib. 6. Hostiensis in cap. super inordinata n. 9. de præb. & in cap. constitutus n. 10. de rescript. & plures alij quos refert & sequitur Mastrilius decis. 130. n. 27. Leo in thesauro 2. par. c. 4. n. 63. Farina. in recentiss. 1. par. decis. 456. & 637. Marcus decis. 1043. n. 3. qui num. 6. Ex communi ¶ praxi probat Canonicum 34
 supernumerarium nihil accipere debere, quia est Canonicus fictus *Marchesan. de appella. ab execu. breuis par. 1. cap. 1. num. 169. Si vacet ¶ coadiuti beneficium de mē-* 35
se quo nominatio pertineat ad Regem non censetur derogata eius nominatio præuentione ista Pontificia, quam sic appellat Marc. q. 16. num. 2. & 8. & q. 384. ut de 36
expectantibus postponendis nominatis à Rege Franciæ docet Fabri. in praxi de titulo n. 21. fol. 262. ubi additio litera I. & secundum ius ¶ est ut Regibus patronis 36
 Pontifices non præsumantur moliri, tentare, vel conari in derogationem *cap. dilectus 34. de præbend. profequitur Boetius heroicarum quæst. lib. 1. de regalibus n. 16. quod* 38
 specificius confirmo ex his quæ de concordatis Germaniæ per dationem Coadiutoria non derogandis censuit Casadorus decis. vnica de pactis, confirmatur*

ex his, quæ de non admiffa à Carolo V. Imperatore Philippi V. rres creatione in Episcopū Oſcen. Coadiutoris daticum futura ſucceſſione D. Ioanni ab Aragonia & Nauarra, ſine Caroli adſenſu enarrat Iriarte *de excellentijs Oſcæ lib. 3. cap. 23. anno 1526. in fine.* At concordiam illam Germaniæ lucidatam obſeruande lector perlege apud Hiéronymum Gonzal. *regula 8. gloſ. 51. num. 99.* & per totam gloſſam 25. de qua concordia loquitur conſt. 18. Gregorij XIII. in Bullario, de præſeruatione iurium regum, congerit Gonzal. *reg. 8. gloſ. 2. in præm. à num. 36. Genedo quæſt. 22. num. 26.* Proſequitur illuſtris admodum D. D. Auguſtinus Morlanes Fiſci Regij Strenuiſſimus Aduocatus, paternæ iuriſprudentiæ heres & pater D. D. Didaci de Morlanes ingenio, prudentia, nobilitate & diuturna in vberibus librorum ſuorum cõpia expilanda aſſiduitate *in alleg. ad proceſſ. Proc. Fiſc. contra reſign. & Coadiu. Sed. Metrop. maxime §. 2.* Coadiutor fidem profiteri non tenetur † *vt contra Acoſtam de Andrada ad Bullam Cruciatæ quæſt. 73. docet Garcia de benef. par. 3. cap. 3. vbi additio num. 16.* Cæteri Capitulares fidei profeſſionem, & coram Epifcopo, vel eius Vicario & in Capitulo facere tenentur, *vt in Trident. Seſſ. 24. cap. 12. §. prouiſi de reforma. de qua latiſſime Sanchez de præcept. Decalo. lib. 2. cap. 5. maxime num. 7.* Coadiutor † non lucratur diſtributiones, excommunicato coadiuto, quia excommunicatus ſi per ſe non poteſt aliquid agere, nec poterit per procuratorem *cap. fin. de procura. vbi*

Imola num. 6. & satis esset indecorum alienum à com-
 munionem fidelium ex suffragijs Ecclesiæ, cui non pa-
 ret, alimoniam recipere *Leo dict. 2. par. cap. 4. num.*
68. Gonzal. dict. §. 9. num. 124. Coadiutoria ¶ res est 39
 valde odiosa & restringibilis *cap. 2. de concess. præben.*
*ibi turpe est si in Ecclesia Dei locum futurae successio-
 nis expectatio habeat cap. dilectus 19. de præben. ibi vacaturam
 expectare præbendam Lateranensi Concilio non sit dubium
 obuiare cap. 5. Sessio. 25. de reforma. in Trident. Moheda.
 decis. 333. Gambar. de auctor. lega. lib. 5. cap. de Coad-
 iutoribus num. 13. vbi conquæritur Coadiutores ho-
 die potius esse heredes pedagogo indigentes profe-
 quitur Thesaur. dict. cap. 4. num. 69. multis rationibus
 in officijs sæcularium hoc ipsum comprobatur loquens
 de futura successione promissa, Mastrillus in tracta. de
 magistra. part. 1. capit. 25. à numer. 10. Coadiutorias ¶ 40
 stylus introduxit *Cassador. decisio. 2. num. 2. de resti-
 tu. spolia. Mandos. de signa. gratia tit. de Coadiutor. plu-
 ra congerit ad propositum Gonzal. regul. 8. gloss. 5. §. 9.
 à numer. 42. Coadiutores ancianitatem ¶ non à die 41
 eorum admissionis, sed à cessationis Coadiutoria
 die adipiscuntur, nam Coadiutor viuentis Coadiu-
 to ex persona propria non habet possessionem be-
 neficij, actus quos facit non sibi, sed Coadiuto fa-
 cit, nihil aliud possidet quam administrationem Co-
 adiutoria, quæ possessio cessat cessante Coadiu-
 toria, non capit possessionem, nisi post mortem
 Coadiuti, quas omnes rationes iuribus, & Doctoribus
 confir-**

- confirmat duplex decisio Hispalēsis scilicet 456. & 637. p. i. recentissimarum Farina. Vnde si Coadiutor prætenderet prælationem, non audiretur, nisi possessionem & administrationem proprio nomine habitam probaret *Fabricius in praxi. de alijs quib. iuribus n. 19. & 21. pag. 158.* Quod confirmatur ex generali cōsuetudine Hispaniæ, quæ obtinuit Coadiutores Canonicis nouissime receptis in Sede postponi, *de qua consuetudine testimonium perhibent Garcia d. 4. p. c. 5. n. 73. Gonzal. d. glos. 5.*
- 42 §. 9. num. 98. Item ex † consuetudine iuri innixa Lusitaniæ, secundum quam Senator honorarius prior data & possessione, præceditur à Senatore honorario, posteriori possessione. & data, actu tamen seruienti & administrationem habenti *argum. tex. in l. 2. C. ut dign. ord. seru. attestatur Cauedo p. 1. decis. 4. n. 7. & generale est † ut qui aliena dignitate fulget, non præferatur ei qui propria dignitate coruscet Dec. in c. sane in 2. n. 12. de offic. delega. quod contra Coadiutorum præcedētiā allegat Leo in thesauro for. Eccles. par. 2. c. 6. n. 58. & 60. Garcia d. 4. p. c. 5. nu. 133.* Omnia supra dicta confirmantur ex Sacra Rituum Congregatione *de qua deponunt Quaranta in summa Bullarij verbo. Archiepiscopi auctoritas num. 12. ubi additio litera b. & Garcia in addition. d. c. 5. n. 96.* Vbi cen-
- 44 suit Archiepiscopo † Coadiutori etiam cū futura successione non licere ciuitatem ingredi pontificaliter, uti Cruce, circulis Canonicorum, largitione indulgentiarum, necessaria non etiam urbana Canonicorū associatione, his rationibus quia non habet ius in re, sed
ad

ad rem, potest esse, vt præmoriatur coadiutor antequã sit Archiepiscopus, quia caret iurisdictione, & dignitate, & quia non est caput *Canonicorum idem ex breui Pauli V. 16. Septembris anno 1606. cuius copiam reperies apud Franciscum Suarez de religione tracta. 4. lib. 4. par. 7. cap. 22. num. 19. Garcia supra p. 3. cap. 1. num. 109. & d. cap. 5. num. 96. & ex Sacra Rituum congregatione d. decif. 456. num. 9. par. 1. recentiss. † vbi declaratum fuit 45* Canonorum Coadiutores viuentibus coadiutis non esse habendos pro veris Canonicis, etiam si Coadiutores sint cum futura successione, quia non habent ius in Canonicatu, sed ad Canonicatum, vnde non sunt Capitulares, ideo & non datur tempus recreationis trimestre vnum coadiuto, & aliud trimestre Coadiutori *Stephanus Gratianus discepta. forens. cap. 166.* quæ omnia aperte probant Episcopum non restringi de Adiunctorum consilio & assensu contra Capitularium Coadiutores procedere. Id tamen ea consideratione radicitus fulcitur nam Synodus Tridentina nihil sic ante oculos sibi proposuit quam Episcoporum iurisdictionem in Capitulares, illæsam, & intactam conseruare, vt probaui supra q. 2. in fundam. quod si adiunctorum vsum ad non capitulares Tridentina Synodus voluisset prorogare, sibi contraria videretur existere.

Neque obstant ex aduerso † considerata idest Coadiutorem ad possessionem restitui, *quia vt dicitur in decif. 456.* restituitur ad possessionem, quam habet non in beneficio, sed in seruitio Coadiutoria.

Non

- Non obstat quod Coadiutores admittantur cum
 47 clausula ex nunc † pro vt ex tunc, nam clausula hæc nõ
 operatur, vt tempus præsens coniugatur cum futuro
 vel è conuerso *Felinus in cap. licet causam num. 6. de pro-*
bation. Paris. cons. 91. num. 66. vol. 2. Negusantius de
pignor. par. 2. membro. 2. num. 6. Tiraq. de retract. conuen-
tion. S. 2. glos. 1. num. 85. Marchesa. de lacta. part. 3. S.
 2. num. 90. nec rursus coniungitur tempori præterito,
 48 ita vt præualeat veritati, nam hæc † retrotractio fit per
 fictionem, & fictio non est potentior veritate, & natu-
 ralitate, nisi specialiter sit cautum per habentem pote-
 statem *l. filio quem pater ff. de liber. & posth. Bart. in l. 3.*
S. hæc verba ff. de nego. gest. Tiraq. de priuileg. piæ causæ pri-
uileg. 17. vers. verum hoc non est, & in dicta decis. 456.
 49 num. 13. Non obstat quod in hac † Sede Coadiutores
 quindemnia soluant, soluunt enim ex speciali clausula
 quæ in Pauli V. gratia feu Breui reperitur, qua soluere
 compelluntur habentes ius, vel in beneficio vel ad be-
 50 neficium, discrimen † habendi ius, vel in vel ad bene-
 ficium Abb. docet in *cap. litteris 39. num. 5. de rescrip.*
Molina. de iust. & iur. par. 1. tracta. 2. dispu. 2.
 51 Non obstat † statutum Cæsaraug. Ecclesiæ circa
 Sedem à die possessionis habendam, quia possessionem
 non capit nisi post cessationem Coadiutorix, vt in *d.*
decis. 456. num. 6. & sequentibus. Non obstat confide-
 ratio Garciae circa Coadiutorem actu seruientem, &
 Episcopum præuenientem, quia est ridicula cum sit in
 potestate Episcopi reiicere informationem, captionem
 vel

vel citationem ad tempus, quo actu non feruiat, unde succedit regula tex. in l. sub hac de obliga. & action. Non obstat quod Coadiutor admittatur ad prærogatiuas quas habet Coadiutus, nam ut ipse Garcia d. num. 96. respondit, illæ prærogatiuæ non extenduntur ad iurisdictionem adiutorum. Non obstant aliæ considerationes, quæ ex fundamentis pro hac parte adductis facile diluuntur si diligenter perspiciantur.

Summaria Quæstionis 30.

- R**ecursus à quibus Doctoribus foueatur, num. 1.
 Recursus à decisionibus publicis admittuntur, num. 2.
 Recursus à decisionibus Romanis comprobantur, n. 3. & 15.
 Recursus exemplis confirmantur, n. 4.
 Laicus cognoscit inter ecclesiasticos ex delegatione Apostolica, num. 5.
 Siciliae lai clericalis iurisdictione, n. 6.
 Consuetudo immemorialis vim tituli habet, n. 7.
 Priuilegium & præscriptio differunt, n. 8.
 Regalibus detrudere alienum est à mente Pontificis, n. 9.
 Constitutio Martini contra trahentes clericos ad Tribunalia secularia, n. 10.
 Quis primum Bullam in cæna publicarit, n. 11.
 Pontifices multi recursus dissimularunt, n. 12.
 Recursus ratione temporalitatis licitus in iure, n. 13.
 Recursus seculi legibus roboratur, n. 14.
 Iudex potestatis limites excedens, ut priuatus agit, n. 16.

- Judici ut priuato impune resistitur, n. 17.*
Recursus in defensionem possessionis & appellationis licitus, num. 18.
Patroni pro re Ecclesiastica licitè recurrunt, n. 19.
Recursus licitus ubi ecclesiastici ecclesiasticis remittuntur, num. 20.
Recursus iuste deprecantibus non est denegandus, n. 21.
Constitutio Ecclesiæ legibus sæculi adiunatur, n. 22.
Vim vi repellere licet, n. 23.
Vis multis modis fit, n. 24.
Violentia triplex, n. 25.
Interdicta pro rebus sacris redduntur, & reddebantur, n. 26.
Pontificia Regiaque potestas ab eodem fonte dimanant, n. 27.
Sacerdotium, & Regnum olim in vno, n. 28.
Spiritualis & temporalis gladius mutuo se adiuuant, n. 29.
Periculi ratione multa aliàs non permissa permittuntur, n. 30.
Recursus, ubi est periculum in mora, licitus, n. 31.
Reges sunt executores Tridentini, n. 32.
Intellectus ad Concilium Trident. Sess. 25. cap. 3. num. 33.
& num. 47.
Regia Tribunalia non comprehenduntur in prohibitione, n. 34.
Recursus videtur licitus ubi est cleri laica iurisdictio, n. 35.
Recursus ubi est licitus, & citari & inhiberi, n. 36.
Recursus à multis Doctõribus detestantur, n. 37.
Recursus defenduntur, ignorantia, necessitate, consuetudine, concordia, priuilegio, & defensione, n. 38.
Recursus improbantur à Rota Romana, n. 39.
Sequestrum Iudicis laici in rebus Ecclesiæ nullum, n. 40.
R ecur-

Rekursus improbatur ab antiquis Canonibus, num. 41. à recentioribus, num. 42.

Rekursus quomodo recentissimè detestentur, n. 43.

Recurrentes multis pœnis afficiuntur, n. 44.

Iudex secularis non supplet iurisdictionem ecclesiastici, n. 45.

Maior est Iudex ecclesiasticus. quàm secularis, n. 46.

Consuetudo immemorialis à Regibus etiam inducta, est sublata, n. 47.

Clericus maiestatis reus ab ecclesiastico punitur, n. 48. idem de perturbatore pacis.

Actor sequitur forum rei, n. 49.

Brachium seculare ab ordinarijs & delegatis Iudicibus invocatur, n. 50.

Intellectus cap. 20. Sess. 25. Concilij Tridentini, n. 51.

Non recipientes legem primi, peccant mortaliter, n. 52.

Defendendi manus: proprie Ecclesiasticè i Iudicis est, n. 53.

Ecclesiasticus secularem non potest inhibere, n. 54.

Priuilegium non præsumitur, n. 55.

Immemorialis quomodo probetur, n. 56.

Rekursus admittendi, vel non admittendi resolutio remittitur, num. 57.

Argumentis impiorum non est utendum contra Sedis Apostolicæ potestatem, n. 58.

Abusus Ecclesiasticorum recursibus ansam dederunt, n. 59.

Hieronymi locus expenditur, n. 60.

Rekursus differt à querela reclamatione & alijs, n. 61.

Rekursus nõ est licitus quando violentia falso allegatur, n. 62.

Rekursus purificantur duabus conditionibus, n. 63. & 64.

- Doctores recursibus applaudentes quibus excusentur, n. 65.
 Secularis ecclesiastico Iudici quando par iudicetur, n. 66.
 Intellectus cap. pastoralis, §. quia vero de offic. delega. n. 67.
 Declaratoria facti requiritur ad incurrendam pœnam ipso iure, num. 68.
 Pœnæ impositio requirit concludentem probationem, n. 69.
 Recurrentibus remedium attentatorum competit. n. 70.

Quæstio XXX.

An licitus sit recursus ad Regium Tribunal pro defensione iuris Adiunctorum?

T casus propositus innotescat, in disputationem venire debet, an sit licitus recursus ad iudicem laicum contra ecclesiasticum, maximè in ecclesiasticis causis?

Adstruitur.

Doctoribus. num. 1. Decissionibus varijs. nu. 2. Decissionibus Romanis. num. 3. & 15. Exemplis. num. 4. Iuribus & rationibus à num. 5. ad 36.

Destruitur.

Doctoribus. num. 37. Decissionibus Sacris à num. 39. Iuribus antiquis. num. 41. Recentioribus. num. 42. Recentissimis. num. 43. & diuersis argumentis à num. 44. ad 61.

Conf-

Construitur.

num. 62. 63. 64. 70.

In primis ex † Theologis Illustrissimus Caietanus
 cap. 27. *apologia de potestate Papæ*, dum consulens per-
 mittit Imperatori & Principibus Christianis resistere
 tyrannidi Pontificum, & Episcoporum beneficiorum
 collationibus abutentium, (quam permissionem, seu
 consilium reprehendit Boetius Epo *heroicarum quæstio-
 num in rubrica de immunita. eccles. n. 14.*) Caietanum se-
 quitur, & Victoria *de potestate Papæ & Concil. proposi-
 tione 22.* vbi docet Concilium Prouinciale, vel Epif-
 copos ad Regem recursum habituros, contra Roma-
 num Pontificem mandantem contraria conciliorum
 decretis, *vt pagina 275. Dominicus Bañes 2.2. q. 67. dub. 2.
 artic. 1. conclus. 6. Frater Michael Agia de exhibendis au-
 xilijs fundamento 27. per totum, & ex nostris Antisigna-
 nus Couar. pract. cap. 35. num. 3. Guillelmus Benedictus
 in cap. Raynutius de testamentis, verbo Adelasiam num.
 349. & num. 455. Molinus verbo firma fol. 148. col. 3.
 §. die 21. vbi scribit Episcopum & Capitulum Tira-
 fonen. ad Aragonum Iustitiam conuolasse præten-
 dentes se nimium esse grauatos in impositione subsi-
 dij ab Archiepiscopo Cæsaraugustano, & de ab eius
 carceribus manifestato quodam Abbate Sancti Ioan-
 nis Pinaten. idem Mol. fol. 220. §. manifestatus fuit,
 casum refert & prosequitur Portoles cum multis ab eo rela-
 tis, verbo firma num. 191. Canonicus Cenedo collectanea 5.*

ad Decretum & collectanea 17. ad Decretales, idem posthu-
 mus ne dicam suppositus canon. quæst. c. 45. ubi huius opinio-
 nis auctores quam plurimos congregat, Salzedo in praxi cri-
 minali cap. 102. Nauar. in cap. cum toutingat remedio 1. de
 rescript. licet non ita conueniat in Manuali cap. 27. num. 70.
 Menoch. de retinenda possessione remed. 3. quæst. 52. num.
 354. Hostiensis in summa de foro compet. num. 13. ver-
 sic. sed nunquid docens in realibus ecclesiastici negli-
 gentiam posse suppleri per Iudicem laicum Bonadilla
 cum pluribus ab eo relatis lib. 2. politic. cap. 18. à num. 139.
 Pacianus conf. 164. maxime num. 38. Dominus Regens
 Sesse de inhibitionibus. cap. 8. §. 3. ex num. 129. & decis.
 114. & in epistola Regia, quæ decisiones præcedit secun-
 dæ partis maxime num. 70. sese tamen limitans in modum
 dubitationis in dict. §. 3. num. 200. Zerrallos multis in lo-
 cis maxime de violen. in procem. cap. 10. plures non inculca
 Doctores, quia eos citatos inuenies apud supra dictos, & eos
 congerit Crauetta conf. 268. & infra plures referam.

2. Sunt & multæ † decisiones hanc recursuum facul-
 tatem definientes apud Osaschum decis. Pedemont. 30.
 num. 7. & 14. & decis. 116. num. 4. apud Thesaurum
 decisio. 82. ubi additio litera A. multos congerit te-
 nentes in causis ecclesiasticis retinendæ, vel recupe-
 randæ laicum Iudicem inter ecclesiasticos legitime
 procedere, & decis. 111. n. 3. & decis. 131. & decis. 117.
 Doctissimus Faber lib. 3. Codicis titulo 12. Clericū do-
 cet turbantē Clericum in sequestro per Iudicem lai-
 cum esse puniendum. De Clerico vexato in beneficio
 per

per alium Clericum, quod adiuuetur à Regè, si eius auxilium imploret, media constitutione illa. Finis præcepti charitas. *Vinius tradit decis. 30. n. 5.* Clericus depositarius Iudicis officio compellitur depositi rationem reddere, *Bald. in l. cum pro quo ff. de in ius vocando, Afflict. decis. 24. n. 3. Aufreer. decis. Tholos. 167. l. as. in l. si fideiussor, S. fin. ff. qui satisd. cogan. &* tanquam verion opinio recensetur Doctorum multitudine corroborata, vt Clericus succedens laico ligetur instantia coram Iudice sæculari inchoata, vt attestatur *Gratianus discepta. forens. c. 16. n. 31.* Equites Hierosolymitani qui Religiosorum numero continentur, occupationem fructuum ex beneficijs sub manu Regis facere debent, vt primã propositionem decisam fuisse *Maynard. lib. 1. decis. 17. & secundam decis. 18.* attestatur, & *decis. 28.* arrestum representat quo fuit iudicatum iudicem laicum competentem esse quoad possessorium rerum spiritualium. Et legati Apostolici potestas, quæ examinari solet in Hispania apud Iudices sæculares, *Gouar. pract. cap. 35. num. 4.* in Francia solet apud Regia tribunalia limitari *Mayn. decis. 47. 48. 49. & 50. dict. lib. 1.* In Cathalonia quoque vbi parcius Iudex laicus mittit manum in mæsses Ecclesiæ, teste *Paguera decis. 27. par. 2.* adhuc tamèn contra ecclesiasticos ad laicos recursus admittitur *idem decis. 92. p. 1.* Sunt & multæ Romanæ decisiones † ab huiusmodi recurſu non alienę

3

Salmantina Canonici coram D. Blanchetto, cuius copia est apud Farina. 1. par. conf. 68. n. 13. & quia eas statim specialius inducam, in præfenti non repeto.

4 Prædicta † possunt confirmari ex discursu quodam Ludouici de Cassanate rescripto super non admittione cuiusdam in Canonicum Pacensem Regalis Auditorij ope & auxilio, quem adstruit iuribus, Doctorebus & exemplis. Illud est celebre quo Dominus Rex Ferdinandus Andream Martinez in Episcopum Tirasonen. promotum ab Apostolica Sede, non sua tamen præuia nominatione bonis temporalibus, & regni incolatu priuauit, *de quo Çurita noster anal. par. 4. lib. 20. cap. 31. Si prælatus Regi esset suspectus, quod ab illo possit non admitti etiam stante Romani Pontificis decreto, obseruat Petrus de Baifio in directorio electionum par. 1. cap. 6. fol. 382. thom. 15. par. 1. num. 4. & 5.* Sed his non obstantibus Alexander VI. Valent. Caurien. & Elnen. Episcopos creauit, nulla præuia Ferdinandi Regis nominatione anno 1499. *eodem attestante Çurita lib. 3. par. 5. c. 39.* Aliud memoriam nostram lugubrem ostentat de anno M. DC. XI. quando hæc Metropolitana Sedes, & ante omnes eius Decanus D. D. Franciscus Martinez Marcilla de la Mata ingenij acumine, Deidicæ sciëntiæ cognitione, & nobili pietate conspicuus magnam in temporalibus passi sunt iacturam. Casum narrabit (permittente Deo) Concanonicus meus Bartholomeus de Leonardo & Argensola Aragonum Regni eiusque Coronæ Chronologicus

nologicus in prosecutione Annalium Çuritàe nostri, illius historiæ fide successor iure optimo, meliori tamen iure antecessor, dulci blandoque sermone, contextu, & eloquentia. De supplantationibus Bullarum in Hispania frequentibus *Verallus decis. 247. num. 1. p. 1. Marches. de pens. p. 1. §. 1. num. 76.* Quod pendente apprehensione fileat ecclesiastica iurisdictione, *Portoles 1. p. verbo apprehensio in 2. num. 97.*

Pro ista sententia inducunt † *tex. in cap. prædia 12. quæst. 2.* vbi indistinctè Pius Papa 2. epistola scribit prædia ecclesiastica ab omnibus de irruentium vexatione liberanda. Inducunt, & *tex. in c. 19. concilij Mileuit. de quo in cap. placuit 11. q. 1. & tex. in c. 71. Concilij Affricani,* vbi nihil obest ei qui iudicium Episcopale ab Imperatore postulauerit, *in cap. filijs vel nepotibus 31. 16. q. 7.* vbi Concilium nonum Toletanum c. 1. sic decernit. Si Episcopus talia agere tētet, Metropolitano eius hæc insinuare procuret, si autem Metropolitanus talia gerat. Regis hæc auribus intimare non differat, *vbi & glos. quæstionem affirmatiuè resoluit.* Allegant textum *in cap. Principes 20. 23. quæst. 5.* vbi Isidorus 3. senten. de sum. bon. c. 53. Principes sæculi adeundos esse sentit, vt quod non præualet Sacerdos efficere per doctrinæ sermonem, hoc impleat potestas per doctrinæ terrorem, & *tex. in cap. regum. 23. ead. causa & quæst. vbi Hieronymus in Hieremiam c. 22. scribit Regum officium esse liberare vi oppressos de manu calumniantium, & textum in cap. administratores d. caus. & quæst.*

Vbi Ioannes VIII. administratoribus sæculariũ dignitatum iubet, vt conuenti ab Episcopis & ecclesiasticis personis, eorum quærimonias attentius audiant, & diligentius corrigant.

6   Secundò hoc argumento † vtuntur. Romanus Põtifex laico, vel etiam foeminæ potuit cognitionem demandare inter clericos *cap. præter vers. scribit dist. 32. c.*

7   *Mennam 2. q. 5. c. petimus. 19. c. istud 20. 11. q. 1. cap. postulasti 21. de homicid. Vt & † Vrbanus II. Lai clericalem iurisdictionem Rogerio Siciliae Comiti, & eius heredibus demandasse creditur de quo in specie scribit Spondanus ad Baronium anno 1097. à num. 4. plura de hoc dominio scribit Marta de iurisdic. 1. par. c. 26. num. 8. & in genere prosequuntur Decius in cap. præterea num. 8. de offi. delega. & in c. 2. de iudic. Alex. conf. 74. num. 9. vol. 4. Roland. conf. 25. lib. 2. num. 18. Menoch. de retinen. remed. 3. n. 5. D. Sesse d. §. 3. n. 46. Quinimò & beneficiorum collatio laico ex Papæ priuilegio competere potest Vital. in clemen. statutum n. 14. de elect. De multis regibus ius conferendi beneficia habentibus scribit Ludouicus Gom. de mandatis de prouid. n. 20. §. tertio. Boe. decis. seu q. 32. n. 2. Ergo, consuetudine † immemoriali induci poterit hæc cognitio, aut præscriptione quæ vim tituli habet c. pastoralis, §. præterea de verb. signif. cum latius à me congestis supra q. 24. n. 1. 4. & 21.*

9   Quod si replices cum Alterio de censur. lib. 5. disput. 20. c. 2. col. 4. litera D. priuilegium † & præscriptionem non à pari procedere in hoc casu, quia laicus non potest

test possidere, & sine possessione praescriptio non pro-
 cedit *cap. causam 7. de praescrip.* Tunc respondetur Ro-
 manum † Pontificem praeculis semper habuisse Reg-
 num acquisitis iuribus non detrahere, *cap. causam 7. qui*
filij sunt legitimi, & in specie Martinus Papa V. anno 1429
Natiuitatis Domini, & sui Pontificatus 12. suae intentio-
 nis declarauit non esse Reges comprehendere, qui co-
 nfectudine immemoriali ius acquisiuisent. in certis ca-
 sibus procedendi contra clericos quippe cum diffici-
 lius solet Papa iuri competenti laico derogare, *argum.*
cap. cum dilectus de iure patrona. decis. 48. par. 1. rescentiss.
num. 9. Huius constitutionis copia est apud Guidon
 q. 1. quam ibi Ranchorinus, & Ferretus commentarijs illustrat.
 Eiusdem constitutiones memores sunt, Boetius Epo de rega-
 lib. num. 30. qui num. 292. & 293. dictam Bullam nullam
 dare Regibus privilegium probat, Sesse d. S. 3. num. 43. &
 48. & in d. epistola reg. d. num. 72. Zeuallos de violent. in
 proem. cap. 10. nu. 36. Ad dictae constitutionis † maio-
 rem notitiam suppone eundem Martinum V. anno 1428.
 die 1. Februarij, constitutionem fecisse rigurosissimam
 contrahentes clericos ad Saecularium tribunalia, *ut in*
1. par. Bullarij constitu. 10. quem Martinum V. primum
 fuisse arbitrantur, qui promulgauerit Bullam, siue pro-
 cessum in coena Domini, *si bene argumentatur Soto in 4.*
senten. dist. 22. cuius opinioni adheret Penia in directorio 2.
part. schol. 18. sed huiusmodi processum initium iam ha-
 buisse tempore Clementis V. qui floruit anno 1305.
 colligitur ex *clen. 1. de iudic.* cuius ipse auctor, est, ad-

uerit

- uertit *Alterius de censur. lib. 5. disputa. 1. cap. 3.*
- 12 Confirmatur ex Romanorum † Pontificiū dissimulacione qui scientes prudentesque laicalē iurisdictionē intra terminos ecclesiasticæ in multis casibus esse dilapsam, diuturno silentio annuebāt, & dissimulabant, quos ignorantia non excusabat, erant enim oriūdi à Frantia vbi mos iste præcipue viget. Hi erāt Benedictus XII. Clemens V. & VI. Gregorius XI. Urbanus V. & Ioānes XXII; *De eorum dissimulatione, & origine attestatur Guillelmus Benedictus in c. Raynuntius verbo, & uxorem in 2. nu. 349. De origine testatur Laertius Cherubinus 1. par. constitu. pontif. in proem. constitu. vniuscuiusque Pontificis.*
- 13 Confirmatur & † hoc fundamentum, quia ratione feudi iudex laicus inter ecclesiasticos cognoscit, quia ab eo temporale accipiunt, *ut ait Celestinus in cap. nimis. 39. de iure iur. eandem rationem assignat glos. verb. iure in cap. Romana S. debet de appella. in 6. glos. verbo suscipiunt in cap. solita de maior. & obed. ergo cum omnes temporale accipiamus à domino Rege nihil mirum si ad eum tanquam ad iudicem recurramus.*
- 14 Tertiò quia & ius ciuile † hoc ipsum statuit, vt non valentis, vel non volentis Episcopi ius reddere impotētia, vel negligentia suppleatur à sæculari, *in authen. vt cler. apud pro. epis. tit. 11. col. 6. S. si vero. De iure nostri Regni videatur supra Mol. & Portoles. De iure Castellæ est lex 39 tit. 5. lib. 2. quam ad longum explicant D. Sesse d. episto. Regia n. 73. & latissime Zeuallos per totam 1. par. de violent.*
- 15 Quartò prædicti † sentēciam suā fulminant ex multis

tis Sacræ Rotæ decisionibus ex *Achille de Grassis de-*
cis. 36. de appella. cuius verbis & videtur Seraphin. decis. Tar-
raconen. 1003. n. 1. vbi vrbanius agere existimat eū cle-
 ricum, qui cum posset de facto resistere procedenti de
 facto, recursum habuit ad tribunal seculare, *ut in conf.*
ultimo Parisij lib. 4. quod sequitur ibidem Achilles. Mandos.
de inhib. q. 21. Nam iudex ꝑ qui suæ potestatis limites
 excedit, vt priuatus agit, *Mench. de recuperat. remedio*
8. num. 13. & 17. cum pluribus relatis à Sanchez de mari-
 monio lib. 3. *disput. 5. nu. 2. & 4. Et ei ꝑ impunè resistitur*
 armis spiritualibus, & materialibus, *Maria Sozin. in*
cap. perpendimus num. 123. de sentent. excothum. Cuchus
institu. maior. lib. 2. tit. 6. num. 35. Casol. de brachio. Re-
gio par. 1. num. 99. & 255. ad farietatem declarat. Far-
inac. part. 1. q. 32. à num. 88. Item ex decis. Salmant.
canon. die 14. Maij de anno 1595. coram Illustrissimo Blã-
cheto, cuius copia est apud Farinac. conf. 68. num. 13. apud
 Dom. Sesse d. S. 3. num. 174. Vbi licitus recursus ꝑ
 ferur ad Regia Tribunalia in defensionem possessio-
 nis, & appellationis interpositæ ad Superiorem. *Ex*
decis. 191. num. 5. par. 2. Vbi Patroni ꝑ in re ecclesiasti-
 ca ad auditoria publica recurrere permittuntur. *In de-*
cis. 179. num. 5. par. 2. crimin. Farina. Existimatur ꝑ tri-
 bunal regium nullum præiudiciale decretum facere ius-
 risdictioni ecclesiasticæ, imo fauorabile, si remisserit par-
 tes ipsas ad Iudices competentes. *Quintò, quia ꝑ Ecclesiæ ipsi hoc recurrèdi generis ma-*
 ximè interest, pōderat D. R. Sesse in d. epist. Regia n. 65.
 leg. 2.

- leg. in omnia glossa verbo derogetur, ff. de his qui sunt sui, ibi Dominotum interest ne auxilium contra seui-
tiam, vel famem, vel intolerabilem iniuriam denega-
tur his qui iuste deprecantur.
- 22 Sexto; quia statutum de laicorum in adiutorium, cōsti-
tutionis ecclesiasticæ ab ipsis sacris Canonibus com-
probatur, verbi gratia; statutum laicorum, vt. obserue-
tur dies festus à laicis, decretus ad obseruantiam per
Ecclesiam, vt colligitur ex cap. *si in adiutorium dist. 10.*
vbi Augustinus hæc verba. Si in adiutorium vestrum
etiam terram in perij leges sumitis, nihil reprehendi-
mus, fecit hoc Paul: *Act. c. 2.* cum aduersus iniu-
riosos, loqueretur Romanum se esse testatus est, *propositio-
nem istam phariseis comprobant. Baldrin L. nemini, C. de sacro-
sanct. ecclesi. Benedictus Capra reg. 15.* Et presupponit hanc
doctrinam *Federicus de Senis cons. 44. quem refert Et sequi-
tur Vugius lib. 2. c. d. opinio. 67. Gauda decis. 87. nu. 92*
8: *par.* ita quomodo autem hoc sit intelligendum bene
Citaturs *discepula farensis cap. 12. m. 3. c. 63.* Ergo, ec-
clesiastica ordinatio mediante recursum iure à laicali
e1 dispositione roboratur. *Id V. c. 29. 7. nu. 101. Josh*
23 - Septimo; quia naturale ius docet vim vi repellere
e2 dam esse, *l. c. vim. ff. de iust. et iur. c. 12. c. significasti 18.*
de homicid. quod omni animantium generi commune
est, hinc hura dentibus, cornibus, ungibus, testis,
cruentis, scammis, spinis, & id genus alijs rebus ar mata
e3 munita q; sunt, vt vniq; oppulsa re, aut quomodocunq;
se tuere valeat. *Maximus in Cicero lib. 1. de offic. pag. mihi*

20. *Ciceroniane prosequitur*, Sed his † qui modum exce- 24
dit, legem non seruat, vel quicquam iniuste mandat
vim facit c. quoties 16. ibi. Romanam appellent sedem
& nullus eos excommunicare, eorum sedes surripere,
res eorum auferre, aut aliquam eis vim inferre præsu-
mat 2. q. 6. quem textum ponderat ad hoc *Zeuallus*
de cogni. glos. 6. num. 33 & 34. Tu pondera textum in l.
lege Julia ff. de vi publ. ubi vim facit qui non obstanti
prouocatione aduersus ciuem Romanum ad vltiora
procedit, & *faciunt quæ diximus supra q. 26. ad solutionem*
secundi argumenti, & quæ cõgerit Magon. decis. florent. 120.
num. 1. De triplici † violentia ablatiua, expulsiuua, & 25
compulsiuua distingue, pro *vt. Castrensis. cons. 27. in prin.*
lib. 1. quem refert & sequitur Fuschus littera V. concl. 214.
num. 2. 3. & 10. ergo licebit resistere inferenti vim per
iniuriam, ad resistendum enim, & ad se defendendum
non est opus, vt ille qui resistit. auctoritatem habeat,
vt considerat Michael Agia fundam. 27. pag. 115. quod si
priuata auctoritate hoc intentare licet, potiori iure, re-
gia potestate hoc intentare licebit, nam vt Paulus Fuf-
chius Episcop. Sarnen. considerat. Rex solet dici con-
seruator suorum vassallorum, vt nemini iniuria fiat, &
quisque suum libere possideat, quippe cum & Rex in
vassallis & vassalli in rege viuant *prosequitur Fuschus 2. de*
uissitatione cap. 33. num. 16. Confirmatur hæc dicta quia
recursus vim appellationis habet, *Magonius decis. luc.*
23. num. 1. & appellatio est defensio, *vt Doct. in rub. de*
appel. quæ aliquando à iudice maiori qualis est eccle-
siasticus

- 18 siasticus ad Dominum Regem qualis est sæcularis inter
 ponitur *Scat. de appell. q. 8. num. 92.* *Octauò*, quia multi sunt casus, quibus & olim, &
 hodie inter dicta reddebãtur pro rebus sacris à publi
 26 cis Magistratibus † *hos congerit Ferrer in additionibus ad*
Guidonem Papæ. q. 1.
 27 Nonò quia Pontificia † Regiaq; potestas paternitatis
 vinculo inter se copulata, & mutuo pacis foedere inter
 se connexa à Deo nostro procedit, iuxta illud Prober.
 c. 8. Per me Reges regnant, & legum conditores iusta
 præsentauit dicens. Deus cœli regnū & fortitudinē, &
 28 imperiū dedit tibi, *prosequitur Zuallos de cognit. in proem.*
 c. 7. Ethnicis † quod, hoc in propatulo fuit, nã Sacerdo
 tiū, & Regnū in vno, & eodē cōstituebãt, quia ab vno,
 & eodē proficiscebãtur, vnde de Annio cecinit Virgili
rex idem hominum Phæbiq; Sacerdos.
 Et è cōuerso. idē *Virgil. 1. Aneydos de Ioue sic modulatur*
Diuum Pater. atque hominum Rex
 Et Diuus Ambrosius *sermone 18. in Psalmum 118.* Pla
 to inquit, eruditionis gratia profectus est in Ægyptum,
 vt Moysi gesta legis oracula, & Prophetarū dicta cog
 nosceret. Inter alia autem didicit apud Ægyptios, non
 licere Regem absque Sacerdotio imperare, quinimo si
 ex alio genere quispiam regnum vsurparet, cogebatur
 statim innitari sacris, vt simul Rex esset, & Sacerdos.
 Ideo & Mercurius Ægyptus Trinegistus appellatus
 fuit, quia ter magnus erat sapientia regno, & Sacer
 dotio,

dōtio, hinc & Romani Imperatores Pontifices ap-
 pellabantur, c. *cleros*. §. *Pontifex in fine dist. 21*. Ideò † 29
 & spiritualis & temporalis gladius exigente necessi-
 tate consueuerunt sibi adinuicem suffragari, & in iuu-
 a alterius subuentione mutua, frequentius exerce-
 ri, *vt considerat Innocen. IIII. in cap. dilecto filio de senten.*
excommu. in 6. vbi glos. schol. vlt. Ideo & Marcellus
 Papa, Maxentij Imperatoris tuitionem erga Sacerdo-
 tes deprecatur *in cap. fin. dist. 96*. Res enim humanæ ali-
 ter tutæ esse non possunt, nisi quæ ad diuinam confes-
 sionem pertinet, & Regia & Sacerdotalis auctoritas
 defendat, *vt rescribit Leo Papa ad Pulcheriam Augustam*
de quo in cap. res autem 23. q. 5. Ideo & vna potestas ab
 altera semper coadiuuari conuenit, maximè cōtra hæ-
 reticos, *vt in cap. presidentes de heret. lib. 6. vt ad eius*
intelligentiam considerat Gundisaluus de heret. quæst. 19.
num. 9. quia & D. Augustinus hæreticorum pertina-
 ciam retundi posse à Magistratibus laicis epistola. 48.
 ad Vinc. scribit, *vt commemorat Sponda. ad Baro-*
nium anno 398. num. 6. Perplacet admodum Beati
 Thomæ Theologorum facile Principis interpreta-
 tio, cum exponit Imperatores olim diuos appella-
 tos fuisse, idest diuinæ prouidentiae ministros, *vt se-*
cunda secunda quæst. 99. art. 1. & ex eo descripsit B. An-
toninus 2. par. tit. 1. cap. 21. Neque quod ad Regij fa-
 stigij sanctitatem plurimum facit omittendum existi-
 mo, videlicet aliquem publicè excommunicatum si
 Regis mensa, & cōuiuio honestatus fuerit nō amplius
 vitan-

vitandum sed impone cæteros citra noxam cum illo
 versari posse, vt Concilium Toletanum 12. *cap.* 13. his
 verbis decernit. Quos Regia potestas, aut in gratiam
 benignitatis exceperit, aut participes mensæ suæ effe-
 rit, hos etiam Sacerdotum, & populorum conuentus
 suscipere in Ecclesiasticam communionem debet, vt
 quod iam principalis pietas habet acceptum, neque à
 Sacerdotibus Dei habeatur extraneum. Sic B. Ansel-
 mus *epistola ad Ernulphum Priorem*. Audistis quibus ex
 præcepto Apostolico communicare non possum, sine
 animæ meæ periculo, quorum communionem, Regi
 communicans, dum ipse eis communicat, vitare non
 valeo. Lege apud Gregorium *Turonens. lib.* 7. *cap.* 16.
 Prætextatum Episcopum Rhothomagen. in exilium
 pulsus, ei indicta pœnitentia ab Episcopis Gallicanis
 à Rege Gumtranno susceptum, & conuiuio exceptum,
 ad suos Rhothomagenses sine vlla alia venia rediisse.
 Sed illud notatione dignum. Regem ipsum excommu-
 nicandi vim & facultatem habere, id restatur *Ricardus*
Angliæ Rex, in illo contractu inito cū Valtero Rhothomagen.
Archiepiscopo, ad cuius calcem, ita Rex loquitur. Nos au-
 tem, quantum Rex potest, excommunicamus & con-
 cedimus quod incurrat indignationem omnipotentis
 Dei, quicumque contra hoc factum venerit. Contra-
 ctus huius exemplar refert Innocentius Tertius P. R.
 in epistolis, & eam non damnat formulam. Epistola hæc
 scripta ad Valterum Rhothomagensem Archiepisco-
 pum, *prosequitur latissime Ioānes Filescus Parisiensis Theo-*
 logus

logus in operibus varijs cap. de idolatria politica. pag. 73. in fi.

Decimo, quia † ubi instat mortis periculum, vel ne 30
 gotij dispendium cōminatur non est nouū multa per-
 mitteri, quæ alias minime forent permittēda, *c. baptizari*
dist. 5. cap. ultimo de pœnit. & remiss. c. cum ab Ecclesiarum,
ubi glos. Schol. ult. de offi. ordin. l. de pupillo. S. si quis riuos,
ff. de nou. oper. nunc. ubi las. multa exempla congerit. glos. & er
bo periculo moræ in cap. sacro 48. S. caueant de sent. excom-
mu. Abb. in c. non minus, n. 19. & 20. vers. puto de immu.
Eccles. & Diui Pauli exemplo confirmatur, qui Act. c.
23. timens à Iudæis occidi missit adolescentē ad Tri-
 bunum qui ei, Iudæorum consilium indicaret: Ergo † 31
 ubi distantia loci, vel difficultas intercesserit in copia
 habenda superioris Iudicis, Ecclesiasticus iure ad sæ-
 cularem Magistratum recurret pro sui iuris defensione,
 vt in hoc casu recurri posse existimat Martha ec-
 clesiasticæ iurisdictionis perpetuus defensor *lib. 1. de*
iurisdic. c. 48. n. 26. cum sequent.

Vndecimo, vt propositæ quæstioni proprius acce-
 damus, & in genere videtur permissum cuilibet Ecclē-
 siastico inuocare auxilium sæcularis, *ex reg. tex. in c. ad-*
ministratores 23. q. 5. vt significare voluit Franciscus
Molinus de brachio sæculari lib. 1. c. 6. n. 4. Subaudię pra-
 xi hoc comprobatur, ubi beneficiatus qui vult exequi
 Bullas suæ prouisionis associatū petit à Iudice laico,
 vt literas citatorias exequatur ne partes veniant ad ri-
 xam, & arma, *l. equissimum, ff. de vsuf. docet Thesaurus*
decis. 111. n. 3. & specialius contra non admittentem

T

Adiun-

- Adiunctorum consilium, & assensum, nam admitti de-
cernit Concilium Tridentinum in hoc cap. 6. *Sess. 25.*
- 32 Et ad † executionem Decretorum Concilij Triden-
tini Pius Papa III. in fine Concilij Imperatorem,
Reges, & omnes Principes Christianos per viscera
misericordiæ Dei nostri obtestatur, *ut constat ex Bul-
la sua de anno 1563. die 26. Ianuarij.* Vnde Concilij
Tridentini defensorem & tuitorem Regem nostrum
appellant, ad quem pro defensione contentorum in
Tridentino recursum legitimum interponi posse exis-
timant *Paz in praxi tomo 2. pr. elud. ultimo, Flores lib. 1.
variar. quæst. 4. num. 35. melius tamen. num. 62. ubi allegat
constitutiones Pij V. & Gregorij XIII. Bouadilla lib. 2. po-
lit. c. 18. n. 135. & 194.*
- 33 Neque obstat textus † in eodem Concilio Triden. *Sess.*
25. cap. 3. vbi nefas esse intimatur cuilibet magistra-
tui sub prætextu, quod non obseruentur decreta Tri-
dentini prohibere Ecclesiastico Iudici, ne quem ex-
communicet, quia non † comprehenditur Regium
- 34 tribunal propter celsitudinem dignitatis suæ, *ut non
quibuslibet prohibitionibus comprehendi probauimus supra qua-
stio. 29. num. 36. in fundamentis.* Confirmatur ex eo quod
Boetius *Epo de reg. num. 284.* attestatur apud Belgicas
Prouincias Tridentinam Synodum cum reseruatione
fuisse receptam omnium iurium Regibus illarum
partium in Ecclesiasticis rebus competentium, &
quod Tribunal Regium defendens ad ipsum appel-
lantes non comprehendatur in dict. cap. 3. vers. ne-
fas

fas tenent, *Barth. Humada lib. 13. glossa. 4. tit. 13. par. 2. Viualdus in candelabro par. 2. casu 16. num. 114 in explanatione Bullæ, Azeuedo in. l. 2. tit. 6. lib. 1. recopil. fundam. 14. ubi latissime prosequitur, quos omnes refert & sequitur Barbosa ad. d. c. 3. num. 10.*

Duodecimò, recursus istos maximè † licitos esse 35
in hoc nostro Aragonum Regno, vel ex eo compro-
batur, quia parlamenta in eo componuntur ex Cle-
ri laica cognitione, vnde magis admittendi ad tradi-
ta & congesta per *Antonium Fabricium in praxi benef. lib. 1. cap. 2. num. 6. litera A. optime Gramma. decis. 100.*
Quod si † laicus Iudex applaudere possit recurren- 36
tibus ad se, quod possint eos turbantes citare, & eis
inhibere & comminari consequens est, nam cui iu-
risdictio concessa est ea quoque concessa videntur,
sine quibus iurisdictio explicari non possit. *cap. prae-
rea de offic. delega. l. 2. ff. de iurisdict. omn. iudic.* Vnde
si Capitulo conceditur auctoritas ad faciendum Ca-
pellanos deseruire & coertio concessa creditur *Rota
decis. 62. n. 5. par. 2. recentiss.*

Decimo tertio, considerat Maynar. (vtinam sic pius
quam elegans) Ecclesiasticum iudicè iurisdictionem
suam non tantum quoad personas Ecclesiasticas, sed
etiam laicas sibi vindicare, vt *Deo duce in p. 1. Canoni-
calis cap. 11. cum labo*, non obstante quod Christus Cæ-
sari quæ sunt Cæsaris, & Deo quæ sunt Dei reddi iu-
beat, *Matth. c. 22.* & Poeta moduletur *diuisum Imperiū
cū loue Cæsar habet.* Ideo & vicifim Magistratui sæculari

incumbere tuitionem, conseruationem, & defensionē non tantum laicorum, sed & Clericorum, vel eorū qui Ecclesiastico ordini addicti sunt, ita Carond. in *Pandect. c. 13. tit. de iurisprud. & iustit. & Maynar lib. 2. decis. 4.*

37 Contraria tamē sententia lucidissimis nititur fundamentis, & plures non contēnendę auctoritatis viri recursus istos in rebus Ecclesiasticis ad Regia Tribuna
lia enixē detestātur. Vnus est † Caietanus in *summa verbo excommunicatio cap. 3.* Vbi recursus istos inter sacri-
legia commemorat Ioannes Andreas, *Abbas antiquus n. 1. Panor. Imol. n. 7. Card. n. fin. Barb. n. 4. in c. qualiter & quando de iudic.* Defendentes illius tex. auctoritate Ecclesiastici Iudicis defectum patratum in exhibenda iustitia non posse suppleri per sæcularem, *Boetius Epo in libro heroicar. quest. in rubr. de immun. eccles. num. 14. Cardinalis Bertrandus in respon. art. contra laicos referens prælatos Franciæ excommunicationi perpetuò tradidisse laicos intra Ecclesię iurisdictionem sese interponentes, non obstantibus eorum prætentionibus, Quintilia. Mandos. commiss. 14. S. reuocandi q. 4. Azor. præ alijs lib. 5. institu. moral. p. 1. c. 14. q. 2. Sayrus in thesauro casuum lib. 3. c. 18. n. 6. Gratianus discepta. forens. 2. par. c. 238. à num. 74. qui discepta. 8. n. 28. & 29. probat ex Tiraq. & Surdo Clericum fideiussorem, vel depositarium non coram Iudice laico, sed Ecclesiastico necessario esse conueniendum. Neque Clericus heres laici tenetur profequi causam incoeptam corā Iudice laico, Boerius decis. 69. in fine, Seraphin. decis. 957. num. 5. Farina. in
recol-*

recolleētis criminalibus decis. 81. nu. 5. & generaliter sententiam istam tenet Genuensis in praxi Archiep. c. 21. a n. 15. Antonius Atrian Concanonicus meus sacrorum Canonum praxi conspicuus in disertatione iuris & facti pro Mareca pag. 29. colum. 1. Alterius de censur. lib. 5. disputa. 20. cap. 2. Sed acerrimè hanc sententiam defendit ante alios doctissimus Franciscus Suarez contra Regem Angliæ lib. 4. cap. 34. vbi labefactat † radicitus sex excogitatas excusationes quibus recursus isti defendi posse videbantur, scilicet ignorantiam, necessitatem, consuetudinem, concordiam, priuilegium, & defensionem, & Mar. Ant. var. resolu. lib. 3. c. 9. vbi multa scribit contra obtinentes res Ecclesiasticas sequestrari apud Iudicem laicum.

38

Rota Romana † iuris Canonici obseruantissima 39
cultrix huiusmodi recursus teterrimè detestatur, ut decis. 10. de consuetud. in antiq. & decis. 2. in antiquioribus Besigneti, & in vna Osen. Pœnitentiariæ coram Illustrissimo Blanchetto 10. Aprilis de anno 1595. cuius copia est apud Farina. 1. par. conf. 68. num. 110. & in alia Osen. Canonica- tus coram Domino Penia de dicto anno 1595. die 1. Decēbr. cuius copia breuis est apud Farina. decis. 103. par. 2. criminal. & D. Sesse de inhibitionibus d. S. 3. n. 109. & integra apud Marchesa. de commiss. nullita. par. 3. S. 3. decis. 51. & in alia Tuden. beneficij coram eodam Penia de anno 1604. die 5. Aprilis, cuius copia est apud Marchesa. d. par. 3. S. 2. decis. 14. & apud Farina. decis. 212. par. 2. crimin. & in vna Pacen. coram D. Marchemontio de anno 1610. die 1.

Febru. cuius copia est apud Farina. decis. 281. par. 2. crimin.
 Ludouicus quoque Gomez olim *Rotæ Auditor in regula de annali q. 46.* Multis Rotæ decissionibus comprobatur † sequestrum appositum per Iudicem laicum non impedire pacificam possessionem, quia est actus nullus ex defectu iurisdictionis.

41 Quorum fundamentum † primum illud est, per multa Concilia ab Ecclesia Romana approbata, & perpetuo vsu recepta prohibitum esse laicis Clericos trahere ad iudicium sæcularium, *ut constat ex Concilio Agathensi. c. 32. quod refertur in c. Clericum nullus 47. II. q. 1.* Et multo magis Clerici qui si de iudicio sæculari poscunt auxilium, inique de Ecclesiæ consortio iudicare censentur, *ut in Concilio Cathag. 3. c. 9. relato in cap. placuit 43. II. q. 1.* Vnde inolita præsumptio, & illicitus cursus talis recursus appellatur quo Clericus contra Clericum coram sæculari causam examinat *in Concilio Toletano cap. 13. relato in cap. inolita 42. II. q. 1.*

42 Præterea extant † recentiorum Pontificum constitutiones eandem sententiam confirmantes *Marcellinus Papa in c. Clericum 3. Bonifacius in cap. nullus 8. Gelasius in c. Christianis 12. Gregorius in cap. peruenit. 39. in c. fratris 40. & in cap. Sacerdotibus 41. II. q. 1.* vbi refert quod cum Constantino Principi oblatæ contra Episcopos accusationes fuissent, in eorum conspectu libellos quos acceperat incendit dicens. Vos Dij estis à vero Deo constituti, ite & inter vos causas vestras discutite, quia dignum non est, vt iudicemus Deos, *idem*

Refertur in cap. 5. ead. caus. & quæst. & repetit Alex.
 cons. 8. n. 9. lib. 1. Innocen. III. in cap. qualiter & quando,
 hoc recurrenti genus omnino prohibet in tit. de iudic.
 Honorius III. declarat Iudices violantes Ecclesiasti-
 cam libertatem prætextu legis, vel consuetudinis ex-
 communicationem incurrere in cap. nouerit, & in cap.
 grauem de senten. excommun. Paulus Papa V. † xv. sui 43
 Pontificatus annu hodierna die fœliciter agens constitu. sua
 41. §. 15. & 16. Id ipsum nouissimè confirmat, de-
 clarans sententiam excommunicationis incurrere om-
 nes qui Prælatos Ecclesiæ impediunt, quo minus sua
 iurisdictione vtantur, quique illorum, & delegato-
 rum iudicia eludentes ad Cancellarias & Curias secu-
 lares recurrunt & ab illis prohibitiones, & mandata
 contra Iudices Ecclesiasticos obtinēt, & aduersus eos-
 dem exequi procurant, aut id vt faciant dant auxiliū,
 consilium, patrociniū, & fauorem.

Secundò, quia multa † sunt stabilita de iure & stylo 44
 contra huiusmodi recurrentes, nam imprimis, recur-
 sum realiter attentans quouis quæsito colore possesso-
 rij & petitorij caducitate multatur de iure in c. si diligēti
 12 de for. compet. vbi notant DD. & expressius in constitutio-
 ne 14. aliàs 17. Innocentij VIII. in 1. par. Bullarij. Quando
 constat de impedimēto executionis literarū Apostoli-
 carū, non tamē de persona ad cuius instantiā huiusmo-
 di impedimentum intercesserit, subintrat iuris præ-
 sumptio impedimentum fuisse interpositū ab eo cuius
 intererat impediri, vt docuit Rota coram D. Vualdo

decis. 529. n. 4. par. 1. recentiss. allegat ad hoc doctrinam Bartholi in l. fin. n. 5. vers. Item illa res ff. de quæst. & regulam Campegi de testibus num. 394. vers. 6. ille præsumitur alios refert & sequitur Farina. conf. 26. n. 8. par. 1. dummodo ille solus interesse habeat Ludouissus decis. 96. In odiu recurrentium solent haberi acta pro transportatis, quæ non fuerunt transportata, ut cum Gabriele de appella. concl. 5. n. 5. & 9. iudicauit Rota decis. 751. n. 2. par. 2. recentiss. minus legitime probationes admittuntur contra recurrentes decis. 348. n. 3. par. 2. crimin. Farina. Copiæ simplici fides adhibetur contra ipsos Seraphin. decis. 1094. quando pars latitat recurrendo ad Iudicem laicum citari ad videndum iurare testes, testes iure recipiuntur absque citatione propter latitantis contumaciam c. 2. de dolo & contum. tradit Alexan. in l. de unoquoque n. 16. ff. de re iud. Gabriel de cita. concl. 1. num. 299. d. decis. 1094. & decis. 99. par. 1. crimin. Farina. Et Capitulum non tenetur de fructibus respondere recurrenti decis. 121. par. 1. crimin. Farina. Sicut nec excōmunicato; Put. decis. 28. lib. 1. Doctores in cap. pastoralis S. verum de appella. & generale est Rotam fidem adhibere contra recurrentes iuribus minus firmiter extractis Gratia. discip. 238. num. 78.

45 Tertiò, quia etiam deficienti ecclesiastico in ministrando iustitiam, siue quia deest, † siue quia deses est, Clericus nō est trahendus ad Iudicem laicum, c. si quis Clericus, c. placuit, c. Christianis, c. Clericum 11. q. 1. c. qualiter & quando 12. de iudic. Neque obstat, quod Ecclesiasticus

fiasticus Iudex supplet defectum sæcularis, *cap. ex transmissa, cap. licet, c. ex tenore de for. compet.* quia maior supplet defectum minoris, *cap. cum simus 9. q. 3. cap. Romana de supplen. negligen. probauimus latius supra q. 5. confirmata. 5.* Maioritas † vero ecclesiastici probatur, *ex c. de nique distin. 96. cap. solita de maior. & obed. Clem. Romani de iure dicemus infra fundamento 8.* Ex quibus derogatæ manent omnes leges ciuiles contrarium disponentes, *vt aduertit Azor dicto lib. 5. c. 14. q. 2.* 46

Quartò, quia † etiam consuetudo immemorialis, 47
vel præscriptio, quæ hos recursus introduxit nulla semper fuit iudicata à Doctõribus *in d. c. qualiter de quibus supra num. 7.* Et patenter hodierna die in processu, seu Bulla in cœna Domini Sanctissimi Pauli *d. constitu. 63. aliàs 41. §. 25. & §. 16.* vbi consuetudo immemorialis introducta etiam ad Imperatorem, & Reges recurrendi, irrita decernitur & inanis, vnde cessat argumentum xj. supra positum.

Quintò, quia negligente Episcopo, causa ad Archiepiscopum, & isto non curante ad Nuntiũ, & deficientibus his omnibus ad Sanctissimum, quod si & Sanctissimus, soli Deo iudicium referuatur, qui nouit bene maiorem diligentiam reperiri in Ecclesiasticis, quàm in Sæculi Iudicibus ad iustitiam exhibendam, *vt considerat Azor, dicta quæst. 2. in fine.* 47

Sextò, quia nec † Clericus pacem publicam per- 48
turbans à Regno expelli potest *Nauar. in Manuali, c. 27. n. 67. Martha latissime de iurisdictione 2. par. c. 34. n. 24*

ubi

ubi num. 39. de pragmatica reuerentiarum nonnulla scribit,
 & de clerico perturbatore 4. par. centu. 2. casu. 101. num. 4.
 & Clericus etiam læsæ maiestatis reus, Ecclesiastico Iu-
 dici est tradendus, vt in Regno Neapolitano traditus
 fuit cum assistentia Magistratus Regij ab illius Prouin-
 tiæ legato Sanctissimi. si vere referunt Vincent. de Fran-
 chis decis. 691. Ponte decis. 9. Aloysius collectan. decis. 1446.
 vt & hoc sequenti fundamento solidabitur.

Septimò, quia quando Clericus turbat possessionē
 laicalem, vel Clericalem innouat, impedimentum præ-
 stat, vel violentiam committit, turbatus † quicumq; is
 sit forum tenetur sequi rei inculati, tam de iure Canoni-
 co quam ciuili cap. si Clericus cap. cum sit generale de for-
 compet. l. in criminali C. de iurisd. omn. Iud. l. vltima. C.
 ubi rem actio, quomodo ergo sine iniuria, violatione,
 & contemptu Ecclesiasticæ iurisdictionis fiet, vt ex-
 cellentior iudex id est Ecclesiasticus ad cumulata ex
 sanctorum patrum testimonijs per Michaelē Agia de ex-
 hibendis auxilijs fundamento 20. pag. 80. sit deterioris
 conditionis, quam quilibet, vel vilissimus reus, nam
 iste ad suum Iudicem, ille coram alieno trahitur hoc
 argumento vititur Cardinalis Bertrandus supra allegatus
 num. 37.

Octauò, quia solis † iudicibus siue ordinarijs, siue
 delegatis superioribus, vel inferioribus brachij secula-
 ris auxiliij inuocatio competit, & in subsidium, & in ca-
 su necessitatis, vt Archidia. notat in cap. administratores.
 23. q. 5. Roland. à Valle conf. 37. lib. 1. n. 5. Martinus de

Fano de inuocatione brach. secular. num. 2. Franc. Mol. *in eodem tracta. lib. 1. cap. 6. num. 4.* vbi in initio generaliter loquens de inuocatione sæcularium cuilibet Ecclesiastico competenti, posse Iudicibus competere se declarat. Et si attente perspiciatur Bulla Pij Papæ III. Tridentinam Synodum subsequens, auxilium sæculariũ pro Ecclesiæ Prælatiis nõ contra illos ab Imperatore & Regibus deprecatur: ergo alij recurrentes præter iuris Canonici dispositionem facient, ne dicam contra.

Nono Alterius, *in tracta. de censur. disp. 20. lib. 5. ca. 2. §. tandem* argumentũ retorquet † ex Tridentino *Ses. 5. 1. 25. cap. 20.* vbi sancta Synodus grauissimis verbis obtestatur Imperatores, & Reges vt patrociniõ tecta venerentur omnia quæ Ecclesiastici iuris sunt, nihil autem Ecclesiastico iuri sic expedit, quam vt Ecclesiasticus iudex, & non alius Ecclesiastica negotia tractet *cap. 2. de iudic.*

Decimo, quia non excusantur recurrentes ex eo quod dicant non esse receptam Bullam in cœna Domini *quoad §. 15. & 16.* tum quia mandata Apostolica hæc exceptionem non patiuntur, vt *Doctõrum scripta nouissime congerens probat Alterius supra disp. 1. cap. 7.* tum quia † & primi non recipientes peccatum mortale con- 52
trahunt non recipiendo *iuxta ingentem Doctõrum multitudinem congregatam à Gartia de benef. p. 11. cap. 5. num. 150.* Omnes autem admittentes hos recursus dicentur primi non recipientes, quia omnibus annis in processu promulgato feria 5. in cœna Domini lex statuitur
contra.

contra trahentes Ecclesiasticos ad publica sæcularium auditoria.

— Vndecimo quia si turbatæ iurisdictionis prætextu, vel violentiæ commissæ & sæcularis Ecclesiasticum, & Ecclesiasticus Iudicem Sæcularem ad suum posset trahere Tribunal, vniuersus mundus confusione plenus remaneret, suis vnicuique non seruatis terminis, & suos vnoquoque limites excedente *ad congesta per Gratianum 9. quæst. 2. per totam cap. perucnit. 11. q. 1.*

- 53 Duodecimo, quia Ecclesiasticus † cui munus defendendi inuocentes magis incumbit, & cui officium est iudicare de peccatis omnium ouium suarum *cap. si quis de potentibus 24. q. 3. cap. nouit de iudic. cap. ex tenore de for. compet. notauit glo. in d. cap. regum 23. q. 5. & colligitur ex multis decretis dist. 87. non potest † sæcularem iudicem inhibere Anchar. conf. 234. & 236. Osafcus decis. pedemon. 30. num. 3. cap. nos si incompetenter 41. §. sed notandum. 2. q. 7. vbi in causis sæculi Sacerdotes & Prophetæ non se intromittebant Mandos. de inhibit. q. 4. num. 10. ergo multo minus sæcularis iudex Ecclesiasticum inhibere debet. Dixi in causis sæculi, nam in conternentibus animæ periculum & Ecclesiasticus sæcularem inhibet Mandosius supra de inhibi. q. 10. D. Sesse ibidem cap. 9. §. 2.*

Decimotertio, omnibus in contrarium allegatis *Rota ex studio respondit autore D. D. Francisco Penia Archid. Cæsaraug. & eiusdem sacræ Rotæ Decano in vna decis. Tuden. benef. quæ est apud Marchesa de sa-*

nat. nullita. par. 3. §. 2. decis. 14. ubi n. 8. refertur deciffionē Achillis & Illuftriffimi Blanchetti de quibus supra n. 15. illam cum formidine fuiſſe receptam, & ſemper habitam fuiſſe pro ſuſpecta, *ut Quintilianus Mandos. supra com. 14. §. reuocandi q. 4. Theſaur. in foro Eccleſiaſtic. par. 3. cap. 7. num. 99.* Deciffionis vero Blanche-
ti in cauſa Salman. nullam prorsus habitam fuiſſe rationem & pœnitus fuiſſe reprobata.

Item & reſpondet in vna Oſcen. Canonicatus *1. Decem. de anno 1595. cuius copia eſt apud Marchesa. supra d. p. 3. §. 3. decis. 51. num. 6. 9. 11. 18. 20. & 22.* priuilegium † quo poſſet ſuſtentari hæc recurrenti li-
centia, non præſumi niſi probetur quia eſt quid facti
*cap. fin. de ſciſma. l. in bello §. 1. ff. de capt. & quando extaret reliquum erat inſpicere, an eſſet, locale, tem-
porale, generale, vel perpetuum immemoriamle ve-
ro † conſuetudinem plene non probari aut conclu-
denter, ut requiritur in glos. in cap. 1. de præſcriptio. in 6. iunctis his quæ congerit Caſtillo decis. Sicul. 12. & Valen-
zuela conf. 93. num. 33. & conf. 100. num. 25. & quan-
do probaretur cōſuetudo, omnino ſublata eſt in conſti-
tu. 63. aliàs 41. Pauli V. & nullus derelictus locus
magiſtratibus ſæcularibus ſe intromittendi quomodo
libet in cauſis Eccleſiaſticis. An hæ reſponſiones ſa-
tisfaciant? Superiorum iudicium eſto.*

Ex rationibus & fundamentis pugnantium & im-
pugnatum Doctorum; aliquas propoſitiones colligã
quibus cōſonant, tam prioris quàm poſterioris ſentē-
tiæ

- tiæ sequaces illi quia plus recursibus tribuunt, & in ma-
iori summa in est minor, isti quia defensionem à iure na-
turali descendente radicatus abolere posse non arbi-
57 trantur. Utinam totum † hoc cedat ad maiorem Eccle-
siæ Romanæ laudem & gloriam, cuius definitioni re-
mitto, an illud iure muniatur? *cum pijsissimo & prudentissi-
mo Martino Nauarro in Manuali cap. 27. num. 70.*
- 58 Imprimis valde † doleo cum scripta quædam lege
rem quorundam qui cum insigniter catholici essent, de-
cepti tamen, vel propria utilitate, vel Duareni & simi-
22 lium ingeniosis, & subtilibus, non tamen pijs firmis, &
sanis argumentationibus, pro iure Regio ea argumenta
proferunt, quibus hæretici abutuntur ad labefactandâ
Summi Pontificis auctoritatem, & introducendam sæ-
cularium Principum iurisdictionem super Ecclesiam,
id ipsum Nauarrus significare voluit *de reatibus q. 1.
monit. 38. num. 7.* qui Philippum II. magnis laudibus
prædicatum ibi ex animo deprecatur ne aliquos per-
mittat sub specie maioris iustitiæ utilitatisque publicæ
indirecte laicam potestatem intrudere intra Ecclesiasti-
cæ fines *Nauarrû amplectitur, & Ricardo Hallo de quinq.
parti. conscien. præfat. 2. pag. antep.*
- 59 Deinde animaduerto † cum eodem Ricardo & in
eodē loco, abusus qui in his rebus per homines nostri
ordinis irrepsit eo Reges catholicissimos coegisse,
vt pro reipublicæ tranquillitate auctoritatem suam in-
terponeret tantisper, quoad Pontifex Maximus consu-
leretur, & bene informatus aliter statuisset, vt conside-
rat

rat Didacus *practi. cap. 35. maxime num. 3.* quæ praxis secundum eum eo tendit, vt tam Ecclesia, quam res publica conseruetur, nec altera alteram destruat.

Præmissus vero † abusus nec nouus est, nec insolens 60
nam D. Hieronymus *epistola ad Neoporianum de vita cler. cap. 7. de legibus Imperatorum Christianorum* sic scribit. Pudet (inquit) dicere Sacerdotes idolorum mimi, & aurigæ & scorta hereditates capiunt, solis clericis, & mōnachis hoc, lege prohibetur, & prohibetur non à persecutoribus sed à Principibus Christianis, nec de lege conqueror, sed doleo, cur meruerimus hanc legem. Caeterum bonum est, sed quò mihi vulnus, vt indigea cauterio? Prouida seueraq; legis cautio, & tamen nec sic refrenatur auaritia. Perfidei commissa legibus eludimus, & quasi maiora sint Imperatorum scita quam Christi leges, timemus, Euangelia contemnimus *adhuc Doctor Maximus.*

Similiter † constituo inter se discerni recursum, ap- 61
pellationem, supplicationem, querellam seu reclamatio-
nem, vt docent *Menoch. de arbitra. q. 70. num. 18. lib. 1. Lancellotus de attenta. 2. par. cap. 19. num. 7. Et 21. Rog. lan. conf. 94. lib. 1. num. 1. Et plures alij quos refert. Et sequitur additio ad decis. 27. 2. par. crimin. Farin. verbo supplicatio.* Illud quoque † moneo cum *Navarro in Manuali* 62
cap. 27. num. 71. Corduba in summa q. 35. quos sequitur Zuallos 4. part. commun. quæst. 897. num. 247. non damnari in Bulla coenæ Domini cognitionem laicorum inter Ecclesiasticos, data violentia, sed quod prætextu
violentiæ

violentię Ecclesiastica libertas diminuatur, & quod violentia admissa per laicum Iudicem, appellatio interposita ab alleganti violentiam, coram superiori Ecclesiastico prosecutionem non accipiat. Vnde Franciscus Suarez contra *Regem Anglię lib. 4. cap. 34. num. 33.*

63 ad excusandos † huiusmodi recursus, duas condiciones imponit, vna est quod sit manifesta vis, altera est quod defensio subsequatur cum moderata tutela, qualis hæc sit moderata tutela ex decis. *14. n. 7. coram D. Penia statim alleganda* colligitur. Sex vero condiciones prosequitur nouissimè Leonardus Duardus ad *Bullã in cœna Domini lib. 2. can. 14. q. 13. n. 6. & 7.* vt recurrentes censuris præfatę Bullę afficiantur. Id sane omni † dubitatione caret in Sacra Rota illos recursus pro licitis sustineri ad publica tribunalia, si per ea Ecclesiasticus non citetur, non inhibeatur non cõminationem patiatur, sed violentiam passus nudum auxiliũ ab illis tribunalibus accipiat, sicut à priuato homine per vias, vel per vicos transeunti auxilium accipit is, qui de domo propria ab aliquo potentiore expellitur, vt censuit Rota in dicta decis. *Tuden. cuius copia est apud Marchesanus supra decis. 14. num. 7. & apud Farinatum decis. 2. 12. par. 2. crimin.* Et hoc ipsum significauit Suarez supra d. c. 34. num. 32. dum ait Clericum vim passum à laico Iudice posse defendi contra Ecclesiasticum, licet non iurisdictione, qua contra Ecclesiasticum caret, id quod & adnotauit D. Sesse d. S. 3. ex num. 129. melius in epistola Regia nu. 77. 84. 87. & 89. & plures relati à Concanonico

meo *Atrian in causa de Mareca pag. 29. col. 2. & pag. 28. §. secundum.* Inculpata tunc demum erit tutela si non alia sit Ecclesiastici superioris commoditas adeundi, *ut obseruauit Rota in vna Oſcen. Pœnitentiaria cuius copia est apud Farina. conf. 68. par. 1. num. 6.* Idem Farina- tius recurrenti consulit, quomodo excuset censuras, *in addit. ad decis. crim. 103.* Si nil aliud à Iudice laico petat, quam simplex & nudum auxilium non tan- quam à Iudice, sed tanquam à priuata persona po- tente iuuare precibus, licet ex hac supplicatione Iu- dex sæcularis occasionẽ sumat se intromittendi in cau- sis Ecclesiasticis. Ad Principem autem infidelem pro sua suorum ve tutela recurrere, nec ipsis Principibus permittitur salua conscientia, *ut latissime disputat Ca- chera. in fine decis. nisi Iunonẽ imitari velint, quæ Æney dos lib. 7. apud Virgil. sic deplorat.*

Flectere si nequeo superos, Acheronta mouebo.

Supradictis † consequens est animaduertere, quod ⁶⁵ si multi Doctores auenas in recursibus plus debito laxant, excusationem tamen merentur, tum quia plu- rimos socios habent, tum propter auctoritatem mul- torum canonum, quos in illo sensu grauissimi Docto- res perceperunt, tum propter stylum, & consuetudi- nem multarum Prouinciarum feruorosè Catholica- rum, & quod in illis Prouincijs Bulla in cœna Domi- ni non solet publicari, *ut eos excusat R. P. D. D. Penia in d. decis. Oſcen. n. 31. §. penultimo.*

Sed in casu † quo Iudex Ecclesiasticus laici Iudi- ⁶⁶

cis auxilium impleret, par quodammodo est sæcularis cum Ecclesiastico quoad hoc, vt sæcularis examen faciat de aliquibus, quæ præcedere debent præstationem auxilij, scilicet de commissione Iudicis implorantis, quod huiusmodi imploratio fiat in subsidium, quod constet per aliqualem causæ cognitionem, an valida sit sententia, cuius petitur executio, an legitima prouocatio intercesserit, an constet de nullitate, *vt firmant Nauar. in cap. cum contingat num. 7. & 8. de rescript. cum Innoc. & Doctorib. in cap. 1. de offic. ord. Anchar. conf. 382. num. 8. & 9. Rolando conf. 37. volum. 1. n. 4. & 8. Genuens. in praxi Archiepis. c. 44. Riccio in praxi decis. 319. & sequent. Marchesi. de appella. in Rom. Cur. par. 1. cap. 5. à num. 235. Michael Agia de exhibend. auxil. pag. 166. Molinus de brachio sæculari lib. 1. cap. 7.*

67 *Tuscho litera B. concl. 125. Neque obstat rex. † in cap. pastoralis, §. quia. vero de offic. deleg. Vbi executoribus videtur prohibita supra considerata aliqualis cognitio, quia ex multis responsionibus, vna est quam reddit Michael Agia vbi proximè conclus. 8. casu 2. pag. 154. Quod textus ille loquitur de scientia priuata, non de scientia publica.*

Postremò, vt huic quæstioni manum imponam, illud notitia dignissimum est, quod licet recurrens ad auditorium ciuile, sit excommunicatus ipso iure, & priuatus Ecclesiasticis beneficij, *vt in constitutione Martini V. quæ est 10. in par. 1. Bullarij & constitu. 63. alias 41.*

68 *Pauli. V. p. 3. Bullarij §. 15. & §. 16. Nihilominus † tamen*

men requiritur declaratoria facti propter quod incurritur talis priuatio, *glos. Verbo constiterit in Clem. præsentis de censib. Felinus in cap. Rodulphus vers. declaratoria sententia de rescript. & argumento tex. in cap. cum secundum de heret. in 6. definit Rota decis. 179. num. 9. in una Valent. apud Farina. par. 2. crimin. Item est necessarium constare de mandato ad recursum à declarando dato decis. 534. num. 2. & decis. 751. num. 3. par. 2. recentiss. Nec sufficit probatio præsumptiua d. decis. 534. num. 8. Sed est † necessaria probatio concludens, quia 69 agitur de impositione pœnæ, l. 1. C. de his quæ pœn. nom. Baldus in l. sed etsi num. 60. ff. si quis caut. d. decis. 179. Nisi si adessent vehementes, & vrgentes præsumptiones ex quibus posset oriri probatio concludens, Aymon. cons. 73. nu. 19. & 178. num. 1. decis. 181. num. 6. & decis. 216. par. 2. crimin. Farina. Ludouisius decis. 96. Vnde actus facti ab huiusmodi recurrentibus donec non declarentur incidisse, sustinentur maxime si officia publica gerant, ut in una decis. Iaccen. 167. num. 2. & 4. par. 2. crimin. Farina. Et remedia † atten- 70 tatorum illis similiter & competent, quia excommunicatis conceduntur, ad late congesta per Lancellotum de attenta. 2. par. cap. 12. amplia. 13. & 3. par. cap. 24. quæst. 3. num. 10. quem sequitur Rota decis. 586. num. 6. par. 2. recentiss.*

Recurfus noster tibi omnipotens Deus dirigatur à quo bona cuncta procedunt, & cui sine te placere us. non possum

Summaria Quæstionis. 31.

- S**pectus Iudex si aliquid fecerit valet, sed venit reuocandum, n. 1. & 22.
- Irritum, vel irritandum differunt, n. 2. & 8.
- Dictiones, aliàs, vel aliter pro eodem, n. 3.
- Nullus quid significet, n. 4. 2. & 5.
- Clausula, ipso iure, quid significet, n. 6. & 7.
- Verba imperatiui modi quid operentur, n. 9.
- Nullum nullos producit effectus, n. 10.
- Expressum magis operatur, n. 11. & 12.
- Dictio, alias, habet vim decreti irritantis, n. 13.
- Dictio, nullatenus, habet vim decreti irritantis, n. 14.
- Decretum irritans quando inficiat possessionem, n. 15.
- Dictio, si aliter, inducit formam, & decretum irritans, n. 16.
- Forma, alia substantialis, alia accidentalis, n. 17.
- Forma substantialis operatur ipso iure, n. 18.
- Adiunctus facit cessare iurisdictionem Ordinarij, ut Ordinarius solus procedat, n. 19.
- Consilium inducit præceptum si dicitur de consilio, si dicitur cum consilio admonitionem, n. 20.
- Episcopi sententia cum sola vnus ex duobus Adiunctis assistentia non valet, n. 21.

Quæstio. XXXI.

An gesta per Episcopum sine Adiunctis, sint irrita,
vel irritanda?

Ratio dubitandi est quia Adiuncti dantur
ob suspicionem, ut uberius probavi supra q. 1.
num. 40. & probat Gratianus discepta. forens
cap. 4. p. 1. num. 16. Thesaur. decis. 255. num. 5. & pro-
bat tex. in l. apertissimi ubi Authen. si vero. C. de iudic.
Sed facta à iudice suspecto, mero iure † valent, sed ve-
niunt-reuocanda, glos. verbo recusationes in cap. quoniam
contra num. 11. de probat. Innocen. in cap. cum speciali, ubi
& Doctores num. 6. vers. illud autem non memini extra de
appella. quem sequitur & Hostiensis ibidem, communem opi-
nionem dicit Osaschus decis. pedemon. 84. num. 5. ergo fa-
cta per Episcopum sine adiunctis sunt irritanda, & me-
ro iure valent.

Contraria sententia verior est ad cuius corrobora-
tionē præmitto, illud † versari discrimen inter irritum
vel irritandum, nullum vel annullandum, nam in annul-
lando supponitur validitas rescindendi, sed non in eo
quod debet declarari nullum. Calder. conf. 14. aliàs 37.
num. 3. de rescript. Perusius conf. 36. num. 3. quos & re-
fert & sequitur Tuschus littera N. conclu. 141. ubi &
prosequitur aliàs differentias.

Secundo præmitto sententiam nostram fundari in
illis verbis Concilij Tridentini sess. 25. cap. 6. de refor-

3 *ma. ibi. Aliàs processus & inde secuta nulla sint nullosque producant iuris effectus. Cuius clausulæ dictiones singillatim sunt explicandę. Imprimis dictio † illa, aliàs, idem operatur ac dictio, aliter, ut Doctorum multitudine comprobatur Cenedo singulari. 62. vbi & docet vtramlibet dictionem formam inducere & conditionem.*

4 Tertio præmitto dictionem † illam, nulla, esse vniuersalem negatiuam, & excludere principale, & accessorium, primarium & secundarium *Tiraq. in l. si unquam vers. reuertatur num. 93. C. de reuocand. dona. Cenedo & ab eo allegati singulari. 67. & dispositio loquens † cum hac clausulâ operatur ipso iure, ut Tiraq. d. vers. reuertatur*

5 *nu. 243. vbi & alios congerit. Clausula vero, † ipso iure, in praxi idem significat atque latam sententiam, ut ex Bald. Aegid. & Romano confirmat Martha de clausulis, claus. 291. num. 3. alias significationes si curiosius velis perscrutari recurre ad Didacum in regula. possessor. 2.*

6 *part. §. 6. num. 6. Hæc autem † dictio, ipso iure, operatur præuia declaratione, ut Martha de claus. clausula. 291. num. 4. Tiraq. vers. reuertatur num. 10. & 39. Ripa obserua. 290. num. 3. & idem est † dicere aliquid irritum esse ac dicere ipso iure non valere. glos. schol. penult. in Clem. sepe de verb. signifi.*

7

8

9 Quarto præmitto verba † imperatiui modi inducere dispositionē ipso iure vel dispositionem nullam, dū modo sint præsentis temporis, *glos. verb. infamia in l. si quis maior C. de transact. Tiraq. in l. si unquam vers. reuertatur n. 21. C. de reuocand. dona. Suarez de censur. dispu. 40. sect.*

8. num. 3. Doctores in cap. at si clerici num. 34. & 35. extra de iudic. vnde cum Concilium loquatur per verbū illud, producat, clarum est, quod disponit ipso iure.

Quintò præmitto de iure actum nullum non producere effectum cap. non præstat de regul. iur. in 6. vnde ex actu nullo non inducitur iurisdictionis præuentio Iafred. decis. 71. quem sequitur Riccius collecta. 623. & generale est ex actu nullo nullū sequi effectum, et exornat Cotta in memorabilibus ver. actus nullus pag. 10. Scatia de iudi. lib. 1. c. 57. n. 6. & licet sufficiens fuisset exprimere in Cōcilio actū contra formā datam esse nullum, nihilominus expressū fuit, quod nullū produceret iuris effectū quia expressū † magis operatur quā tacitū Martha de claus. claus. 69. p. 2. n. 2. & aliquādo nō † operatur tacitū idē quod expressū dec. 519. n. 4. p. 2. recentiss.

Sextò, præmitto dictionem † illam, aliās, æquiparari decreto irritanti, vt multis Doctōribus confirmat Martha p. 4. claus. 19. n. 7. Similiter, & dictionē illā nullatenus, vel † similē eidem, vt sunt verba illa, nulla sint & cætera, quæ annullant actum ipso iure, vt copiosissime Gonzal. reg. 8. glos. 67. q. 5. n. 65. & 66.

Vnde sequitur, quod cum verba † ista habētia vim decreti irritantis apponantur super certo corpore, inficiunt possessionē & titulum, vt post longam disputationem Gonz. d. glo. 67. q. 4. n. 46. Hoc potest † & cōfirmari ex traditis à Gratiano discepta. forens. c. 208. n. 22. 23. & 24. ex Roma. Iass. Felin. & Mandos. docenti verba ista, si aliter fiat actus, sint nullius roboris, vel momēti,

vel illa, non aliter, nec alio modo inducere formam & decretum irritans.

- 17 Septimò præmitto, quod † duplex forma dari solet in dispositione. Alia substantialis. Alia accidentalis *Salas de legibus q. 96. tracta. 14. dis. 16. sect. 9. Suarez ibidem lib. 5. cap. 31. num. 2. ubi num. 14. ex Barth. in l. ultim. C. de vend. colligit eam esse formam substantialem quando à Principe aliquid mandatur cum ea clausula non aliter, vel si dicatur, quod actus sit irritus, aut inutilis, vel quid simile glos. verbo ipso iure in c. 1. & verb. committantur in cap. statutum de rescrip. in 6. Felinus in cap. cum dilecta nu. 6. eodem titulo in antiq. quos refert &*
- 18 sequitur *Saarez d. lib. 5. c. 32. n. 1.* Et adiecta forma † dispositioni, dispositio operatur ipso iure *Giraq. in d. l. si unquam ver. reuertatur n. 67.*
- 19 His suppositis nostra sententia clarissimis nititur fundamentis & apertius probatur, quia dato † Adiuncto cessat iurisdictio ordinarij qui solus nõ potest procedere *textus optimus in l. si unus §. 1. & l. si in tres, ff. de recept. arbitr. Ruinus cons. 5. col. 4. lib. 5. Mandos. de commiss. §. Adiunctum col. 3. quos & refert & sequitur Thesaur. decis. Pedemon. 255. n. 7. idem docet & Gemin. cons. 24. n. 12. vers. Item est nulla Tuschus litera l. concl. 4. n. 17. obseruans num. 5. quod si Cardinalis detur alicui Cardinali*
- 20 Adiunctus, iste poterit procedere solus sine eo cui adiungitur non è conuerso, ut dicemus infra q. 32. num. 17.
- Tum etiam † confirmatur ex verbis d. c. 6. *Sess. 25 de reforma. ibi. De quorum consilio & assensu procedere teneatur.*

teneatur. Nam tāta est vis dictionis illius, de, ut etiam si solum consilium, & non assensus requireretur, quia dispositio vteretur illis verbis de consilio, induceretur praeceptum annullans facta contra ipsum, secus si diceret cum consilio, *Marchesa. de iud. susp. par. 2. §. 2. num. 33.*

Tum denique & per argumentū ab speciali nostra sententia comprobatur *ex rex. in cap. coram. 34. de offic. deleg.* Vbi si Episcopo non fuisset datus Adiunctus cū clausula, quod si omnes interesse non possent, sententia data à solo Episcopo, nulla esset, ex cuius textus ferie colligitur disposita in hoc c. 6. Sess. 2. §. iuri communi esse consonantia.

Quinimo si Episcopus & unus ex duobus Adiunctis sine tertio pronunciarent, sententia esset nulla *d. c. coram, c. causam matrimonij, cap. cum causa. de offic. delega. l. duo ex tribus, ff. de re iud. Gemin. cons. 24. n. 31. vers. super sexto, Ruyn. & Mandosius quos refert. Et sequitur hostiar Plebanus. §. c. adiunctus. par. 1. n. 4. pag. 12. §. 1.*

21

Non obstat proposita dubitandi ratio, quia non solum ob suspicionem dantur Adiuncti, sed & propter alias rationes † *de quibus supra quaest. 1. n. 28. Et sequenti,* quin potius de iure Civili etiā facta à Iudice suspecto sine Adiunctis ipso iure sunt nulla, *Bart. in l. quia poterat 4. num. 3. ff. ad Trebellia. per textum in l. unica, C. si qua. praed. potest. sicut & gesta à Notario suspecto sunt nulla si pro tali datus examen fecerit. Gratianus discipula. forens. cap. 100. n. 53.*

22

Summaria Quæstionis 32.

- A**diuncti & Episcopus eodem iure censentur. n. 1.
 Iurisdictio alterata quando faciat delegationē. n. 2. & 18
 Verba in potentiori significatu interpretanda, n. 3.
 Adiuncti quando sunt Iudices delegati. n. 4. & 20.
 Ep̄s quando sit ordinarius, & quando delegatus n. 5. 7. & 21
 Ordinaria iurisdictio est, quæ competit perpetuò dignitati etiā
 ex speciali priuilegio, num. 6.
 Iurisdictio in dubio censetur ordinaria potius quā delegata. n. 8
 Adiuncti non possunt habere sportulas, n. 10. (& 9.
 Adiunctorum sententia est appellabilis ad superiorem imme-
 diatum, n. 5. & 11.
 Adiuncti solo iure iurando recusari non possunt, sed est necesse
 ria causa, n. 12.
 Adiunctorum iurisdictio est fauorabilis. n. 13.
 Delegati iurisdictio est odiosa, n. 14.
 Intellectus cap. 4. de off. p̄. n. 16.
 Ep̄s quando censetur procedere, ut delegatus n. 20. remissiue.
 Auditor R̄. or̄. coauditori quando inibeat. n. 15. & 17.
 Adiunctus ordinario potest inhibere, n. 16. (dere. n. 17.
 Cardinalis adiunctus sine Cardinali cui adiungitur potest proce-

Quæstio XXXII.

An Adiuncti sint Iudices delegati, vel Ordinarij?

I

videtur, quod sint Iudices delegati, quia
 quoad iurisdictionem censentur † eodem iure,
 ac Epif-

ac Episcopus, *vt probaui supra quæst. 3. num. 11. 12. 13. 14.* & durat Adiunctus quandiu durat is cui adiungitur, *Tuschus præct. conclus. litera A. conclus. 200.* Sed Episcopus est in hoc casu, vel Iudex delegatus, vel delegatus & ordinarius simul ergo & Adiuncti.

Minorem probo sic, quia iurisdictione Episcopi alteratur per Adiunctos *decis. 321. n. 2. par. 2. diuers.* Similiter & alteratur iurisdictione Capituli, *vt probaui supra q. 2. num. 7. & 8.* Vnde succedit regula *tex. in l. 3. ff. de offic. eius,* vbi hæc verba. Si Prætor sit is qui alienam iurisdictionem exequitur, non tamen pro suo Imperio agit: sed pro eo cuius mandato ius dicit, quoties partibus eius fungitur. Ex $\dagger$ cuius textus verbis colligunt, *Dec. ibi num. 4. las. in l. ius ciuile per tex. ibi num. 2. ff. de iust. & iur. Boer. decis. 151. num. 5. & cõmuniter Doctores, vt apud Vinnium lib. 1. commun. tit. 22. num. 9. optime Achilles de Grassis decis. 2. de rescript. Ordinarium alterata sua iurisdictione quoad aliquem casum, in illo delegatũ remanere. Probo minorem $\dagger$ & alio modo,*

2

3

quia verba sunt accipienda in potentiori significato, *l. 1. §. qui in perpetuum, ff. si ager. vectigal. Bart. in l. Lutus ff. de cond. & demonstra. Cagnol. in rubr. ff. si quis ius dicenti non ob. num. 13. vers. quæ tamen, quos sequitur, Menoch. lib. 2. de præsump. cap. 16. num. 10.* At in potentiori significato accipietur iurisdictione, si vel delegata, quia est maior, *cap. sane de offi. delega. vel vtraque & delegata & ordinaria interpretetur, vt considerat Decius in rubr. ff. de iurisd. omn. iud.*

Confir-

1 Confirmatur præfata minor, quia iurisdicctio concessa in hoc cap. 6. Sess. 5. est eadem quæ conceditur in cap. 4. Sess. 6. de reforma ad quem text. se refert, ut probatur supra quæst. 10. num. 1. Et quæst. 17. num. 2. Sed iurisdicctio concessa in d. c. 4. est delegata, ut colligitur ex illis verbis dicti cap. 4. auctoritate nostra: ergo Episcopus & Adiuncti sunt Iudices delegati, maxime stant in doctrina Bart. in l. d. iudices 28. de re iudic. scriben-
 4 tis Adiunctos esse Iudices delegatos, non ordinarios.
 5 Corroboratur & aliter sæpe facta minor, nam si causa committitur Episcopo à lege, vel canone, aliquid addendo, vel immutando ordinariæ iurisdictioni, quæ non habebat, talis commissio est delegata, quod si iam habebat, est excitatiua commissio iurisdictionis ordinariæ, dummodo non alteretur iurisdictionis, & primo casu appellatio ad Sanctissimum, secundo vero ad Metropolitanum, & respectiue ad alios interpretatur appellatio, ut hoc ultimum probat Cenedo statim citatus, & reliqua omnia Maranta in speculo par. 4. dist. 5. num. 77. Mandos. in glossa facultatis. S. sitque, vers. ordinarius in fine, fol. 68. latius Cenedo quæst. cap. 34. num. 7. quem fidelissime transferibit Riccius. resolu. pract. ca. 449. Fulcitur, & tandem hæc sententia, quia si Adiuncti essent ordinarij, sententiæ datæ à maiori parte standum esset, l. dub. ex tribus. ff. de re iud. notat Curia Pisana lib. 2. cap. 18. num. 20. Sed non statur, ut considerauimus supra quæst. 2. n. 8.

In contrariam sententiam ex infra scriptis declino
 Primo, quia Capitulum Sede vacanti succedit in hac
 præhe-

præheminentia procedendi cum Adiunctis contra Capitularem delinquentem, ut probavi ex *Sacra Congregatione supra q. 17. n. 35*. Ergo, est iurisdictio ordinaria, & non delegata, quia si esset delegata non succederet, ut dicta quæst. 17. n. 8. 12. & 13. quia eadem est iurisdictio illis, ac Episcopo.

Secundò, quia iurisdictio † ordinaria est etiam ea quæ ex speciali priuilegio descendit, si perpetuò dignitati, vel officio assignetur, ut probavi supra d. q. 17. nu. 14. hoc ipsum docet *Lapus allega. 84. n. 4. §. in Christi nomine*, ubi talis assignatio pro excitatione accipitur ab eodem, argumento tex. in l. sæpe, ff. de offic. præf. excitare vero iurisdictionem idem est, ac iurisdictionem ordinariam concedere, ut supra numero 5.

Tertiò, ex communi † de qua per *Menochium de præsump. lib. 2. cap. 16. num. 31. per Vinium libr. 1. commun. tit. 22. num. 9. Castillo decis. Sicul. 87. num. 1. cum pluribus ab eisdem allegatis* distinguenti quod si Iudex adiungatur à Principe alicui ordinario, dicitur delegatus, si à lege, ordinarius: ergo cum à Concilio Trident. Capitulares isti adiungantur Episcopo, non delegati sed ordinarij censebuntur, ut *infra n. 18.*

Quartò, quia in dubio † potius ordinaria quam delegata iurisdictio concessa præsumitur, *Faber lib. 3. tit. 12. diffini. 17. ubi additio n. 3. glos. verbo ipsa lex in l. quia 6. ff. de iurisd. omn. iud. glos. schol. ultim. in l. uni. C. ne liceat potentior. Aliciat. reg. 3. præsump. 36. n. 2. Menoch. de præsump. lib. 2. c. 16. à n. 8.* Et merito, † quia iurisdictio dele-

delegata tãquam extraordinaria magis præiudicialis, temporalis, & specialis non præsumitur, quælibet autem harum species in iure exosa est, *ut Menoch. à.d.n. 8. atque hanc sententiam sequitur Castren. in Authen. si vero, C. de iud. Curia Pisana lib. 2. c. 18. n. 20.*

10 Ex qua resolutione sequitur, Primo quod isti † Iudices tanquam ordinarij nullo modo possunt habere Sportulas *Vivius. d. lib. 1. commun. tit. 22. n. 9.*

11 Secundò, quod appellatio † poterit interponi ad Superiorem immediatum, *ut Vivius. d. n. 9. & Gratianus discepta. forens. cap. 100. num. 50. ut & supra num. 5. quia sunt ordinarij.*

12 Tertidò, & sequitur, quod non poterunt tales Iudices recusari solo † iureiurando, sed erit necessaria causa sufficiens, quod si præfati Adiuncti essent Iudices delegati ad eorum recusationem, partis iusiurandum sufficeret, *ut ex Aman. singular. 15. Imol. Franc. & Bertach. docet Castillo decis. Sicul. 87. num. 4. Gratianus d. cap. 100. num. 49. Et sic intelligo quod dixi supra q. 9. n. 3.*

13 Quartò, & sequitur Adiunctorum † iurisdictionē, vtpote ordinariam esse favorabilem *ad tradita supra quæst. 1. & per Valascum par. 2. consulta. 152. nu. 4. Si vero eorum iurisdictione † esset delegata, & per consequens esset restringibilis stricta, & odiosa cap. P. & G. de offi. delega. Gail. lib. 1. observa. 35.*

Deniq; & sequitur ex supradictis ad alteram quæstionem, an Adiuncti possint inhibere ordinario, ne sine ipsis

ipsis procedat, vel Adiunctus Adiuncto, & ordinario.
 Videbatur dicendū, quod non, quia delegatus delega-
 to inhibere non potest, cū par in parē non habeat im-
 perium, c. innotuit de electione, l. ille aquo, S. tēpestium, ff. ad
 Trebel. l. 4. ff. de arbitr. docet Mandos. de inhibitionibus q. 8.
 n. 2. Portoles verbo competētia p. 1. n. 7. pag. 429. Item, quia
 Collegæ † & coauditori Auditor Rotæ non inhibet 15
 decis. 29. & decis. 30. de dol. & contu. decis. 6. & decis. 66.
 de appella. in antiq. Scilicet post conclusionem in causa. 82
 Nihilominus contraria sententia verior est, quam se-
 quuntur Doctores Staphileus de sign. iustitiæ. cap. 23. incipit
 pro commiss. pag. 332. in paruis, Mandosius de inhibit. q. 6.
 n. 2. Thesaur. decis. 255. nu. 7. Assueverantes † Adiun- 16
 ctum datum ordinario, vel etiam delegato, maximè
 ad Vniuersitatem causarum, posse illis inhibere. Et iu-
 ra in contrarium adducta loquuntur in delegatis, in
 quibus datur omnimoda æqualitas, ita vt vnus alteri
 & è conuerso adiungatur, at nos loquimur in Iudice
 constituto, cui adiungitur & alius, discrimen versatur
 nam in illis vnus sine altero procedere non potest, vt 21
 cap. causam matrimonij, & cap. cum causa de offi. delega. At
 in Adiuncto est dissimilis ratio, quia ipse sine eo, cui
 adiungitur procedere potest, sed non † è cōuerso iux- 17
 ta stylum inter Cardinales receptum, de quo Gemi. cons.
 24. n. 12. vers. Item est nulla. Tuschus litera I. concl. 417. n. 5.
 Hic tamen stylus inter Episcopum, & Adiunctos non
 seruatur, vt diximus supra q. 5. à nu. 5. & faciunt d. sup. q.
 31. n. 19. Item est aliud discrimen generalius, nam illic
 eodem

- eodem tempore nascitur & datur omnium delegatio, hic iudici nato, adiunctus datur. Quod si replices auditorem Rotæ coauditorem posse inhibere ante conclusionem in causa, *ut dicta decis. 29. & decis. 30. de dolo & contum. in antiq.* Respondeo, cum *Mandosio de inhib. q. 4. num. 11.* inhibitionem illam procedere vigore posterioris rescripti derogantis primæ commissioni *cap. 3. de rescrip.*
- 18 Neque obstant in contrarium † adducta, non allegata *supra num. 1. & 2.* nam licet alteretur iurisdictio ibi, tam competens Episcopo quam Capitulo, non tamen alteratur ad tempus, & à Principe solo, sed à lege & in perpetuum quæ faciunt iudicem ordinarium, *ut supra num. 7.* De huiusmodi alteratione plura prosequitur *Mastrillus decis. 292.*
- Non obstant adducta *num. 3.* quia si ordinaria iurisdictio est potentior, *ut supra num. 8. 9. & 14.* iam verba potentiori significatione interpretantur, *ut considerat Menoch. d. lib. 2. presumpcio. 16. num. 10.*
- 19 Nec adducta *d. num. 3.* in fine quia † delegatio facta in *d. cap. 4. Sess. 6.* dirigitur ordinario visitanti, ut possit libere procedere etiam contra exemptos, *ad tradita per Cenedo d. q. 34. num. 4.* Sed nec iure hoc probatur, nec sacra Congregatio aliquid dicit de exemptis. Quare verius dicendum est delegationem fieri ibi, ut appellatio interposita ab Episcopo visitati, licet devoluat, non suspendat, *ut & declaratio, quam Zerola, refert. 2. par. §. visitatio n. 3. habet, quam refert & Farin.*
- ad

ad *Seß. 24. cap. 10. S. appellatio versic. 2. ubi Barbosa num. 4. & Marcilla lib. 4. tit. 7. cap. 17. litera Q.*

Ad dicta supra *num. 4.* ex Bart. respondeo loqui de † Adiuncto dato à Principe, ut & intelligit *Tuschus* ²⁰ in *pract. conclus. 427. litera l. num. 3. citans Ioannem Andream in cap. fina. de re iudic. & Barth. in dict. l. duo Iudices.*

Denique allegata supra † *num. 5.* potius confirmant ²¹ nostram sententiam, quia delegatur in Concilio Episcopis id quod de iure communi competeat, ut Sacram Congregationem declarasse *Zerola Farina. & Marcilla* attestantur his verbis. Caput hoc decimum non sustulit appellationem deuolutiuam, sed suspensiuam tantum, licet Episcopus id faciat tanquam Sedis Apostolicæ delegatus prout dicitur hoc *cap. 10.* Cum tamen hæc iurisdictio iure suo ordinario etiam ante Concilium Tridentinum competeret, nec impediret deuolutionem appellationis ad Metropolitanum, & probatur aperte ex *tex. in dict. cap. 4.* Ibi iuxta *Canonicas* sanctiones, supponendum est ad prædicta, quod *tex. in dict. cap. 4. Seß. 6. & cap. 10. Seß. 24.* loquitur de visitatione. Alia prosequere, ut in *quæst. 5. supra n. 10.*

Quando vero † Episcopus censeatur procedere, ²² ut delegatus, vel ordinarius disputant *Doctores*, quos congerit *Barbosa ad Seß. 24. cap. 10. num. 2. de reformation.* Quando vero ordinario per rescriptum Principis causa committitur, quomodo cognoscatur si facta est delegatio, vel excitatio iurisditionis tractat

Claperijs decisionum, cap. 8. quæst. 1.

Non obstat vltimo loco facta consideratio ex dictis supra quæst. 2. num. 8. quia est speciale in fauorem iurisdictionis Episcoporum ordinariæ pro qua tot sunt stabilita in iure decis. 745. num. 7. par. 1. diuers. Veral. decis. 306. par. 1.

Summaria Quæstionis 33.

CLerici primi gradus & secundi qui sint. n. 1.

Canonicæ Ecclesiæ Collegiatae sunt Clerici gradus secundi. n. 2.

Rotæ Sacræ Auditores distinguebantur primo, & secundo gradu. n. 3.

Iurisdictionis, alia suprema, alia modica, alia infima. n. 4.

Iurisdictionis, alta, media, Basa. n. 5.

Iurisdictionis diuiditur in Imperium merum, mixtum, & iurisdictionem. n. 6.

Iurisdictionis alia maxima, maior, magna, parua, minor, minima. num. 7.

Iurisdictionis, alia grauis, alia leuis. n. 8.

Vniuersitates, an iurisdictione careant. n. 9. & 19. 40.

Capitulo non est territorium, n. 10.

Episcopo & Capitulo iurisdictionis simul competit. n. 11.

Episcopo tanquam capiti omnia referuntur. n. 12.

Capitulum an possit incarcerare Canonicum. n. 13.

Capitulum an habeat iurisdictionem in Decanum. num. 14.

16. & 42.

Archiepiscopus delinquens non punitur à Concilio Prouinciali,
num. 15. 44.

Capitulum acquirit iurisdictionem præscriptione, consuetudine,
& priuilegio. num. 17.

Capitulum non dispensat contra Canones, n. 18.

Capitulum in quibus statuat. n. 20.

Legem qui condit, an habeat coactionem. n. 21. & 24.

Legis diffinitio. n. 22.

Tyrannus legem ferre non potest. n. 23.

Iurati habent coercionem in subditos. n. 26.

Capitulum compellit Capitulares intrare & stare in Capitu-
lo. num. 28.

Rector compellit Beneficiarios ire ad Capitulum. n. 29.

Nutiales sine causa & cum malitia possunt destitui à Capi-
tulo. num. 30.

Capitulum priuat fructibus & distributionibus aduocantem
contra illud, num. 31.

Synodalis constitutio permitens Capitulis, & eorum præsiden-
tibus punitionem, declaratur. n. 32.

Coercitio modica quæ sit, & quando habeat locum. n. 33.

Mulcta quid sit? n. 34.

Iurisdictionis propria quando competat Capitulis. n. 35.

Tridentinum Sess. 25. de reforma. cap. 6. §. cæteris expli-
catur. n. 36.

Capitulum quando indieat cessationem à diuinis. n. 37.

Assistentes quando nominentur à Capitulo. n. 38.

Parochus Capitulo quando subiiciatur, n. 39.

Iurisdictionis sine territorio esse potest. n. 41.

Capituli coactio de iure ad Canonicum antiquiorem expe-
ctat. num. 43.

Quæstio. XXXIII.

An Capitulo sit iurisdictio aliqua, in Decanum, in Capitulares, vel in Præbendarios suos?

Onueniens est huic tractatui proposita quæ-
stio, Adiunctorum enim iurisdictio initium
sumit à Capitulo, ut supra quæst. 2. num. 7.
Oportet ergo perspicere, qualis iurisdictio resideat
in capite, ut confirmata maneat, quæ membris est a-
tributa.

- 1 Ante omnia † supponendum est Cathedralium
Ecclesiarum Canonicos, nominari Clericos primi
gradus, & reliquos Clericos dici secundi gradus, ut
Sarnen. in Proemio regularum. §. nam satis, Lanzellotus in
- 2 templo Iudicum lib. 2. cap. 9. num. 2. Adeò † ut etiam si
sint Canonici, si sint Ecclesiæ Collegiate, appellentur
Clerici secundi gradus. Boerius de auctoritate magni con-
- 3 siliij num. 83. Simili modo † & Sacræ Rotæ Auditores
duplici, primo & secundo gradu distinguebantur,
nam Iudex a quo Auditor gradus primi, & Iudex ad
quem Auditor gradus secundi, ad Sarnen. d. §. nam sa-
tis, appellabantur.

Deinde suppono ex Eguinario Duareno & Goueano,
quos refert & sequitur Quintana Dueñas lib. 1. de iurisdict.
tit. 6.

tit. 6. n. 14. Iurisdictionem † dici alteram supremam, 4
 quæ ciuiles omnes, criminalesque causas, priuatas &
 publicas complectitur. Alteram modicam, quæ iudi-
 cationem de negotijs ciuilibus interpositam, modera- 11
 tur. Alteram infimam, siue angustissimam, quæ non
 iurisdictionem, sed notionem comprehendit. † Aliàs 5
 vocatur iurisdicatio alta, media, Bassa, vt declarat Coppi-
 nus de sacr. pol. lib. 3. cap. 6. n. 9. Maynardus decis. 19. lib. 2.
 Borrellus in summa p. 1. tit. 41. nu. 68. Et † aliàs dicitur 6
 hæc potestas merum imperium, mixtū, aut iurisdicatio.
 l. 3. D. de iurisd. omn. iudic. declarat Fachineus controuers.
 9. cap. 94. 95. 96. Aliàs † vocatur maxima, maior, mag- 7
 na, parua, minor, minima, vt idem Borrel. d. tit. 41. n. 59.
 Iurisdicatio † vero, alio simplici modo distinguitur, 8
 & declaratur à Pontificijs in leuem, & grauem, Panor-
 mit. in cap. cum ab Ecclesiarum n. 9. de offi. ord. Idem in c.
 cum contingat. n. 28. & 29. de for. comp. vbi, leuis, & mo-
 dicæ iurisdictionis, plura referuntur exempla, & in-
 fra. n. 33.

His suppositis videtur dicendum capitulo nullam
 esse iurisdictionem, quia † omnes vniuersitates iuris- 9
 dictione carent, testimonio Innocentij in c. cum accessissent
 n. 2. de constitut. argumento, tex. in l. si duas 6. §. est autem
 vers. supra hunc. D. de excus. tut. Et Capitulo † non est 10
 territorium, Innocentius in c. cum contingat de for. compet.
 Cucus instit. maior. lib. 2. cap. 7. n. 16. Et quando † aliqua 11
 esset iurisdicatio cōpetit Episcopo & Capitulo simul.
 c. cum consuetudinis 9. de consuetudine. c. Episcopus nullus

- causam audiat.* 15. q. 7. cap. *scitote* 6. q. 3. cap. *non est de consuetud.* in 6. & vulgare est Capitulum non habere iurisdictionem sine Episcopo. *Lanzelot. de attentat* 2.
- 12 *p. in præfat. lim.* 1. num. 77. Et † cum Episcopus sit caput, ad illum tanquam ad principale membrum omnia sunt referenda *prosequitur Petrus Gregorius in repetitione. cap. conquerente de offit. ordin. cap. 11. num. 16.* sicuti dicimus de lege condita à Principe de consilio suorum procerum, *l. humanum. C. de legibus diximus supra. q. 1. num. 7. & 8.* Ex his censuit Paponius *lib. 1. tit. 3. arresto. 2.* Capitulum † etiam Pastore destitutum non posse in carcerare Canonicum quia id non licet sine Episcopo. Quid in hoc tenendum? Docui *supra. q. 17. num. 35. & q. 32. num. 5.*
- 14 Id autem maximè videtur procedere in iurisdictione quam Capitulum † prætenderet in Decanum suum, nam rationis siue iuris tramite rectè pensato inferior nulla iurisdictione uti debet in superiorem. *c. inferior de maiorit. & obed.* At Decanum caput esse Capituli, & per consequens superiorem probabo, *infr. q. 34. n. 6. & 44.*
- 15 Sed corroboratur exemplo Archiepiscopi † cuius delictum non punitur à Concilio Prouinciali, licet eius caput sit, sed à Synodo denunciatur superiori puniendum *cap. graue nimis. 29. ver. Metropolitanani de præb. ubi & notauit Hostiensis num. 16. Ioannes Andreas. nu. 8. Anton. num. 4. q. 2. Ancarr. num. 10. Sanchez de matrimonio p. 3. lib. 8. disp. 17. nu. 35. Sala de legibus. q. 97. tract. 14. disp. 20. sect. 4. num. 46.*

Sed magis † in specifica forma id quod de Decano 16
 prosequimur, adstruitur in cap. ex parte 8. de cleric. nō
 resident, vbi agebatur de priuando Decano, & ex illo
 tex. colligunt. *Panormit. ibi num. 5. quem sequitur Coppi-*
nus de sacra politia. 1. cap. 1. n. 12. & eius additio. Capitulū
 propriè non posse citare Prælatum, neque inferiorem
 neque parem, quia in parem non habet imperium. *cap.*
cum inferior de maiorit. & obedientia. cap. innotuit de electio-
ne. l. ille à quo. §. tempestiuum D. ad trebellianum.

Corroboratur hæc pars † si consideremus Capitu- 17
 lum posse præscribere iurisdictionem corrigendi sin-
 gulos de Capitulo sine Episcopo: ergo cessante præscri-
 ptione, secus est, *vt hanc consequentiam ponderat Maria-*
nus Soccinus. in cap. cum contingat. num. 4. de foro compet. &
antecedens probatur ex traditis à Staphileo de spectatiuis tit.
de modo & forma num. 12. pag. 87. à Doctōribus in cap.
irrefragabili de officio ordin. Vbamesio de consuetud. consil.
 14. n. 6. & 7. Rursus si consideremus † nec Capitulū, 18
 nec alios Prælatos inferiores dispēsare cōtra Canones,
 etiā vbi dispēsatio cōceditur à iure: quia dispēsatio est
 de lege iurisdictionis, *Bermonius Couerius de publicis concu-*
bin. §. fuerit dispensatum, num. 1. thom. 11. par. 1.

Nihilominus tamen dicendum est, omnia † Colle- 19
 gia in his quæ pertinent ad Collegium aliquam habe-
 re iurisdictionem, non tamen propriam, *vt Felinus &*
Prætis infra referendi considerant, Pro qua sentētia est textus.
in cap. dilecta de exces. Prælat. in l. fin. C. de iurisd. omn. iud.
quem tex. ad hoc ponderat Panormitanus quæst. 6. num. 7.

¶ nu. 9. §. an autem vers. & attende. Tuscus lit. C. con-
 cluf. 455. num. 2. l. fin. ubi Bartholus. D. de Colleg. §. 2.
 ubi glo. finalis. C. de constitu. pec. Felinus in. c. cum omnes
 num. 10. §. quarto est aduertendum de const. Præcis in Cly-
 peo pastorali thom. 13. par. 2. cap. 5. à num. 1. fol. 365.
 optimè Paponius lib. 1. tit. 3. arresto. 3. Ex quibus sequi-
 20 tur primo, quod † Capitulum potest statuere in rebus
 sibi specialiter pertinentibus. Glossa celebris vers. statu-
 tum in cap. 2. §. ceterum de verb. sig. in 6. quam sequitur
 Felinus d. num. 10. Seraphinus decis. 707. num. 4. Rosse-
 lla. vers. excommunicator §. 3. Suar. de leg. lib. 4. cap. 6. nu.
 11. ubi Sala. quæst. 95. tracta. 14. disputa. 8. sect. 16.
 num. 84.

Sed obstat, nam videtur dicendum Capitulo com-
 petere iurisdictionem propriam in stricta significatione
 sumptam non impropria, & in lata significatione de-
 21 claratam. Nam eo ipso † quod quis habet potestatem
 condendi legem & habere creditur potestatem cog-
 endi iurisdictione, nec sufficeret potestas dominatio-
 nis. Argum. tex. in l. 2. D. de iurisd. omn. iud. ca. præterea
 22 de offi. dele. Quia lex † est præceptum ab eo impositum
 qui vim habet cogendi, l. 1. l. legis virtus. D. de leg. D.
 thom. 1. 2. quæst. 90. artic. 3. & 2. 2. quæst. 67. articu.
 15. Suarez de leg. 1. cap. 8. nu. 2. notatur in cap. duo sunt
 cap. bene quidem dist. 96. cap. cum accessissent. cap. Ecclesia
 Sancta Maria de constit. cap. Ecclesiarum, cap. solite de ma-
 ior. & obed. Bart. in l. omnes populi. q. 1. D. de iustitia &
 iure Soto ibidem. 1. q. 1. art. 3. Summistæ. ver. lex. hinc est,

vt tyranus † legē ferre non possit, nec mirum quia iurisdictione caret. *Bald. in l. decernimus, C. de Sacros. Eccle. quem sequitur Salas supra q. 95. tracta. 14. disp. 8. sect. 5. nu. 38.* Cui difficultati † respondetur quod requiritur me-
rū, & mixtum imperium pro condendis legibus concernentibus decisiōe litium, non tamen ad condendas leges pro commodiori administratione rerum ad comunitatē pertinentiū, nam in his iurisdictio lato modo sumpta sufficit, ad *Gratian. disc. 9. n. 10. Fol. sup. d. n. 10. §. 4. est aduertendum. Præcis d. cap. 3. num. 1. Suar. dict. capit. 6. num. 12.*

Secundò, sequitur ex supra dict. quod si † Capitulo & Canonicis facultas seu auctoritas conceditur faciendi celebrare Capellanos, & coercitio concessa intelligitur *l. fin. D. de offic. eius l. veteres D. de itiner. act. que priuat. l. 3. §. fin. D. de pen. legata. c. præterea. c. suspicōnis de offic. deleg. docet Rot. decis. 65. num. 5. p. 2. recentis.*

Tertiò sequitur, & ex supra fatis, vt Prætor & Iurati † habeant specialem facultatem coercendi officarios suos inferiores pro congrua reipublicæ administratione tam in vim priuilegij, quam in vim iuris cōmunis, *Felin. d. §. 4. est aduertendum Mastrillus decis. 300. num. 28.*

Quartò sequitur, quod si Decanus † delinquat in suo officio, sua abutens potestate, recte puniatur à Capitulo, vt ex *Paponio lib. 1. tit. 3. arresto. 4. obseruat Fabricius in praxi de benefi. cum Dig. c. 4. n. 48. pag. 427.* & de hac puniendi iurisdictione intelligitur Panormitanus,

- in c. irrefragabili num. 2. in fine de offi. ord.* Docens ipsum corpus Capituli non singulos de Capitulo esse Iudicem & ipsi soli Collegio competere iurisdictionem, *vt Paponius & Fabritius præcitati, intelligunt.*
- 28 Quintò sequitur, † non posse Capitularem à Capitulo recedere nisi licentiam obtineat, quia sicut compelli potest, vt intret. *Clem. ne Romani. §. porrò de elect.* Fortius vt remaneat. *l. Patre furioso. D. de his qui sunt sui, vel alieni iuris, cuius textus auctoritate id docet Curia Pisana lib. 2. cap. 8.* Quod confirmatur ex constitutionibus Synodalibus huius Archiepiscopatus Cæsaraugustan. *de maior. & obed. cap. unico. fol. 120.* Vbi
- 29 etiam in inferioribus Ecclesijs Rector, † aut Vicarius possunt pœnam imponere reuoluentibus ire ad Capitulum.
- 30 Sextò sequitur, Assisios, † Portionarios, seu Beneficiatos locis suis ad nutû Capituli priuari posse, imò & suis Præbendis, intelligo de nutualibus, *ita Fabritius in praxi de reliquis stipendijs. c. 7. lib. 2. n. 16. pag. 275.* Nō obstanti pacto de non priuando, *vt Fabri. in praxi de offi. lib. 2. c. 8. n. 31.* Exemplo Vicarij Episcopi, quem ipse Vicariatu posset priuare etiam si de non reuocando iurasset, *ad Bobadilla. lib. 1. politica. c. 16. n. 4. litera. D. & litera A. num. 13.* Et Vicarij Capituli Sede vacante quem à Capitulo eodem casu posse destitui (fauente Deo) demonstrabo, *in Canonicali par. 1. c. 44. n. 57. & p. 2. c. 16. num. 17.* Etiam si hæc destitutio fieret cessante legitima causa, dūmodo abesset malitia, vt de amotione

tionem Magistri Capellæ Burgensis sedis ex multis docuit Rota *decif. 778. num. 2. & 3. par. 1. diuersorum*. In praxi tamen id obtinet, vt etiam si adesset malitia nihilominus nutuales possint amoueri, quia Capitulum vtens iure suo, non facit iniuriam, *l. iniuriarum. S. 1. ff. de iniurijs. c. cum Ecclesia vulturana, vbi glo. verb. iniuria de elect. Besignet, decif. 2. de rer. per. ex quibus sic docet Gonzaga. regula. 8. gloss. 5. S. 6. num. 47.* Quod confirmatur ex reuocatione Vicariorum nutualium Capitulis permessa, declarante sic Congregatione Sacra, *de qua testimonium perhibet Garcia de benefi. p. 1. cap. 2. n. 94. quicquid contra sentiant, Rebuffus, Gutier. Flores & Gracian. de quibus Barbosa ad Frid. Sef. 7. c. 7. n. 6. & Sef. 24. cap. 18. n. 33.*

Septimò, ex his sequitur † vt Capitulum possit priuare Prebendarios suos distributionibus & fructibus, si aduersus Ecclesiam suam patrocinium ferant. *Glos. verb. contra Ecclesiam in c. fina. de postulan.* Hæc est iurisdictio correctionalis Capitulis permessa in priuatione Capituli & distributionum consistens, *de qua ex Abbate & alijs loquitur Paponius lib. 1. tit. 3. arrest. 3.*

Et ex dictis infero poenam illam arbitrariam contra Capitularem Capituli secreta reuelantem, de qua locuntur Doctores *Salzedo in praxi crim. c. 103. S. ultimo. Menochius de arbitrar. lib. 2. cen. 6. casu 538. num. 20.* esse infligendam à Capitulo cessante iureiurando de Capituli secreto non pandendo, nam si iusiurandum intercedat, cum grauis sit à Canonibus poena sancita,

ta, maiorem & grauiorem iurisdictionem requirit.

32 Octauò, ex supradictis colligitur quanta cum iustificatione procedat Alphonsina † constitutio, *de qua in Synodalibus huius Archiepiscopatus. c. unico de offi. ordin. fol. 90.* Vbi quibuscunque Ecclesiarum Collegiatarum Capitulis præfidentibus concedit facultatē (sine præiudicio, tamen Archiepiscopalis iurisdictionis) corrigendi excessus per Canonicos, Portionarios, Beneficiatos & seruitores intra Ecclesias commissos, & multam pro eis imponendi.

33 Ad cuius † constitutionis declarationem sciendum est, quod mandata iurisdictione intelligitur mandata, & modica coercitio. *l. fin. D. de officio eius. l. Magistratibus. D. de iurisdic. omn.* Et eo ipso quod quis sit Prælatus habet & modicam coercitionem, *ut infra q. 34. arg. 3. num. 25.* Modica autem coercitio non solum potest exerceri contra seruos, sed & contra liberos, *ut docet Iasso in d. l. Magistratibus nu. 2.* Et dicitur modica coercitio, si attenda qualitate personæ communi opinione seueritatem non contineat. *l. final. ubi glo. C. ad Syllanian. Iass. in d. l. Magistratibus num. 1.* Et hæc modica coercitio & potest esse verbalis & personalis. *Bart. in l. Imperium in ultimis gradibus meri imperij. D. de iurisdic. Iass. in d. l. Magistratibus n. 1.* Et manet cum hac opinione *Decius in d. l. fin. D. de offi. eius. n. 3.* Et poena pecuniaria, *ut Dec. d. n. 3. quem sequitur Menochius de arbitrar. lib. 2. centur. 5. n. 30. casu 438.* Et solet vocari imperium minus, *Bartholus supra in d. l. Imperium. n. 11. quem sequitur*

Leonar-

Leonardus ad Bullam Cœna lib. 2. Canon. 17. q. 3. num. 3. Bassa autem iurisdictio est eadem quæ minor iurisdictio. *Barthol. in l. fin. num. 5. D. vii possid. siue est eadem quæ pedanea iurisdictio. Marcus decis. 201. p. 1.* Modicum autem in quantitate pecuniaria, relinquitur arbitrio Iudicis, *Menoch. de arbitr. casu. 145. num. 9.* sicut & modica percussio, *idem casu 553. num. 7.* & modicus locus *l. locus est. 60. vbi Rebuf. de verb. signi. & modicum tempus, l. si debitori D. de Iudic. & modicum terræ. l. sed & si. D. de Iudic. & modica falsitas, de qua Ric. p. 3. decis. 328.*

Deinde ꝑ ad declarationem eiusdem constitutio- 3 4
nis in illis verbis (mulctam pro eis imponendi) obseruandum est mulctam hodie consistere in pœna pecuniaria, *l. 2. §. fin. vbi Bartholus, & Barbos. num. 11. D. de iudicijs.* & licet de iure ciuili is solum possit mulctã indicere, qui publice iudicium habeat, *vt Barth. in d. §. fin. num. 28. & Barbosa num. 19.* De iure tamen Canonico ex delegatione etiam is qui publice iudicium non habet potest mulctam indicere, *vt ex multis congerit Barbosa d. §. fin. num. 94. per text. in c. pastoralis. 28. de offic. deleg.*

Iurisdictio tamen ꝑ propria & stricta solet Capitu- 3 5
lis competere, vel ex consuetudine, vel ex præscriptione, vel ex priuilegio, vt in Ecclesijs quibus Clemens VII. iurisdictionale priuilegium concessit. *Eas recenset addit. ad Paponi. lib. 1. tit. 3. arres. 3. vt ponderani supra num. 17.* Idque probatur *ex hoc cap. 6. Sess. 25. de reform.*

- 36 *reform.* † Cæteris autem in rebus, vbi hæc verba. Cæteris autem in rebus, Capituli iurisdictione & potestas, si qua eis competit & bonorum administratio, salua & intacta omnino relinquatur, *vbi Barbosa num. 25.* refert declarasse Sacram Congregationem, hoc debere fieri iuxta consuetudinem & statuta hæctenus obseruata.
- 37 Ex his sequitur Primo, † Capitulum posse indicare cessationem à diuinis. *cap. irrefragabili. §. ceterum de offi. ordin. cap. si Canonici. c. quamuis, eodem tit. in 6. tractat Menochius de arbitr. lib. 2. centur. 2. casu. 180.* Dummodo Canonici sint in tali consuetudine & priuilegio, *vt obseruat Imola in d. §. ceterum, n. 18.*
- 38 Secundo, sequitur ad Capitulum spectare † nominationem existentium in Pontificalibus tam in Missa, quàm in Vesperis si eiusdem Ecclesiæ sit consuetudo. *cap. 12. vers. committantes de reforma. Sess. 24. vbi Farina. §. fin. Barbosa. num. 43. Marcilla lib. 1. tit. 9. c. 17. lit. K. in fine.*
- 39 Tertiò sequitur, vt Parochus † subfit Capitulo, in actibus concernentibus cultum diuinum, si ita habeat consuetudo, *gl. ver. perceptionem in cap. irrefragabili de offi. ordin. quem sequitur Rubeus apud Gratianum discept. 298. n. 50. p. 2.*
- 40 Non obstant in contrarium à deducta argumenta quibus distinguendo respondemus. An loquamur † de iurisdictione propria & ordinaria & hæc cessante consuetudine, præscriptione, vel priuilegio, nullo modo

modo Capitulis competit, *vt dixi supra num. 17. & num. 35.* Aut loquimur de iurisdictione impropria & lata, & hæc Capitulis competit, *vt supra num. 19. & num. sequenti.*

Neque obstat id quod diximus *supra num. 10.* quod Capitulum territorio caret, quia bene potest esse iurisdic-
 41
 tio sine territorio. *cap. 1. de Relig. Dom. gloss. verb. diuisis in cap. 1. d. x. gloss. ver. Diæcesim in clem. ne Romani. S. sane de electione, Rota decis. 324. num. 10. par. 1. recentiss.*

Non obstat, id quod de superioritate Decani † res-
 42
 pectu Capituli dicitur *supra num. 14.* quia aduertendum est Decanum Capituli Cathedralis se habere ad ipsum Capitulum hoc modo. Est caput Capituli in hunc effectum, vt eius sit conuocatio, & in Capitulo habeat primam sedem, non tamen est maior, sed inferior toto Capitulo, *Navarr. cons. 6. num. 5. ad solutionem. 2. de offi. ordin. Sanchez de matrimo. par. 3. lib. 8. disput. 17. num. 36.* Est & caput & quo ad alia de quibus infra quæst. sequenti num. 6. & 44. arg. 2. Circa
 43
 coactionem vero Capituli aduertendum est, † quod de iure coactio ista spectat ad antiquiorem Canonicum, *Abb. in cap. in Genesi. num. 2. de elect. Idem in c. 2. de his quæ sunt à maior. par. Rebuffus de nomin. q. 21. n. 6. & 8. dico infra. q. 34. n. 21.*

Id quod de Decano dixi modo, confirmatur exêplo Archiepiscopi † cuius est similiter Synodi Prouincialis
 44
 coactio, & illi præest, in prima sede, nō tamē est maior Synodo

Synodo congregata, *Nauarr. conf. 6. num. 5. ad solutionem. 1. de maior. & obed. & ab Archiepiscopo appellatur ad ipsam Synodum, tanquam ab inferiori ad superiorem. gl. schol. ult. in cap. à collatione de appell. in 6. Hostiensis in cap. graue. 29. de præb. Cardin. in. Clem. 1. S. quod etiam in interdictis. num. 1. notab. 1. de sent. excomun. ubi Ancharranus num. 4. notab. 5. quos refert & sequitur Sanchez de matrimonio. par. 3. lib. 8. disp. 17. num. 36. Archiepiscopus vero à Synodo puniri non potest, licet aliud in Decano à Capitulo puniendo dictū sit supra, num. 42. Quia Archiepiscopalis dignitas præexcelentiori gradu est condecoranda. d. c. graue ubi considerat Butrius num. 17. Panormi. 8. quos refert & sequitur Sala de legibus q. 97. tracta. 14. dispu. 20. sect. 4. num. 46. Sed non ideo permittitur Archiepiscopo dispensare in constitutione Synodi Prouincialis, vt vtrumque nouissimè multis autoritatibus confirmat Moneta de commutat. cap. 5. num. 267.*

Plura huic congrua quæstioni, sequens edifferit.

Summaria Quæstionis. 34.

Prima Dignitas post Pontificalem quæ sit. num. 1.

Prælatio attenditur ex consuetudine num. 2.

Archidiaconus de iure est prima Dignitas. n. 3.

Prior, Præpositus, Decanus, Abbas, Archidiaconus, Archipresbiter, dicuntur Dignitates primæ post Pontificalem. num. 4.

Præpo-

- Præpositi, cur sic vocentur. n. 5.
 Decanus est caput Capituli, n. 6. & 44. Reparatur collapsa, n. 8.
 indicat, n. 11. Successit Archipresbytero, n. 4. & 12. mo-
 dicam iurisdictionem censuris expedit. n. 13. punit de-
 linquentes in choro etiam Canonicos, n. 14.
 Caput cæteris membris dat fomentum, n. 7.
 Vniuersitas delinquit, si caput delinquit, n. 9. & 43.
 Rectore, & Consiliarijs condemnatis, Rector soluit dimidiũ
 pœnæ, n. 10.
 Decanus compellit etiam Canonicos ad modeste loquendum,
 & proceden. n. 15. etiam in choro. nu. 16. est hostis
 Episcopi. n. 19.
 Cantor habet iurisdictionem etiam in Canonicos. n. 17.
 Plebanus habet iurisdictionem, n. 18.
 Decanus sedet primo loco, n. 20. est Prælatus. n. 21. præcedit
 officialem, nu. 22. inuigilat choro. n. 23. Cognoscit de
 punctatione. n. 24. recedit à choro sine licentia. n. 26.
 Procuratorem signat sine Capitulo. n. 27.
 Dirimit Votorum paritatem. n. 28. recognoscit monitoria legē-
 da. n. 29. & 46. dispensat. n. 30. interdicat. nu. 37.
 visitat. n. 42.
 Prælatus quilibet habet modicam coercionem. n. 25.
 Decanus non nominat solus Commissarios. n. 30. Solus non ape-
 rit Epistolâs. n. 31. Capitularibus assurgit. n. 32. ve-
 niam petit recessurus, num. 33. admonet, & refert
 Episcopo. n. 34. Eius maioritas, vel minoritas pendet
 à consuetudine. n. 35. 40. & 41.
 Decanus de Rudela multis prærogatiuis gaudet. n. 38.

- Archidiaconus de Birbiesca est ordinarius. num. 39.*
Archidiaconus quando Vicarius Generalis. n. 45.
Constitutiones Synodales de recognoscendis edictis reuocate,
num. 47.
Delegatus procedit contra Episcopum turbantem. n. 48.

Quæstio. XXXIII.

*An Decanus habeat iurisdictionem in Capitulum, vel
 Prebendarios?*

- A**nte omnia suppono, quod Dignitas maior,
 seu prima † post Pontificalem dicitur illa,
 quæ non habet aliam Dignitatem superio-
 rem excepta Pontificali. *Farina. decis. 886. in recolle-*
ctis civilibus, Ceremoniale lib. 1. cap. 18. Riccius resolutio.
 2 *practicab. cap. 168. num. 4.* Attenditur † autem maiori-
 ritas, prælationis, non secundum ius, sed secundum
 consuetudinē. *Zabarella consil. 62. n. 1. in principio, & in*
medio. Paris. de resig. lib. 2. q. 1. n. 83. Mantia. decis. 175. n. 3.
 3 *Præ alijs Cochier. ad reg. 3. Cancellar. d. num. 19.*
 ubi multa de Decanatu. Nam † de iure communi Ar-
 chidiaconus est prima dignitas post Pontificalem, *Are-*
tinus cōs. 23. n. 7. vers. quia de iure, Boer. decis. 186. n. 5. vers.
quinimo Gramaticus decis. 64. num. 19. Additio ad Ludouic.
decis. 411. num. 5.
 4 Deinde suppono † dicta de Decano in præsentī in-
 telligi repetita de quolibet personatu, dum sit prima
 Dignitas post Pōtificalem: nam & Prior Ecclesię Col-
 legialis

legialis vel sæcularis, vel regularis æquiparatur Abbatii. *Navarr. cons. 4. de maior & obed. num. 3.* Nec interest, quod primus iste vocetur Archipræbiter, quia & Archidiaconus successit Archipræbitero, *decis. 533. n. 5. p. 2. recentis.* Et Decanus Archipræbiteri successor est, *c. ad hæc. §. Archipræbiteri de officio Archidiacon. c. ministeriū de officio Archipræbit. c. dudum de priuileg. Rota decis. 4. n. 1. de elect. decis. 17. de cōcesione præb. in nouis. d. decis. 533. n. 5.* vbi dicitur quod Archipræbiter Decanus præbiterorum est, *Mosconius de Maiestat. Eccle. 1. c. 13. p. 1. Fabritius de benef. cum Dign. c. 4. num. 44. vbi additio litera R.* Nec interest, an appellatur Præpositus, nam & hic comparatur cum Decano. *c. nullus cum seq. dist. 60. Fabri. d. c. 4. n. 50.*

Et Præpositi † sunt hi qui in Ecclesia regulari vocabantur Priores, & nunc sæculares effecti adpellantur Præpositi, *Doctores, & glossa verb. Præposituras in c. 1. de consuetud. in 6. & verb. Præpositi in c. 1. de etat. & qualit. eodem libro. Coppinus de sacra pol. 1. tit. 6. num. 13. Fabri. dict. cap. 4. num. 52. Petrus Gregor. Syntacm. lib. 15. p. 2. c. 18. num. 60.* Vbi Coppinus & Fabritius attestantur Præpositos, sic vocari, qui ante nominabantur Priores, vt patiantur diminutionē nominis, sicut passi sunt, qualitatis & potestatis.

His suppositis, videtur dicēdū Decano incubere iurisdictionē aduersus omnes Ecclesiæ cui est Præfectus Præbēdarios. Primo, † quia est caput Capituli, quod in hac alma Sede, difficultate caret, *vt in Bulla Clem. viij.*

- posita post. q. 1. n. 71. Ius commune id ipsum de alijs Ecclesijs suadet, ut legitur & notatur in c. cum inter vniuersas, 18. de elect. c. post electionem de concess. preb. l. non plures. C. de Sacros. Eccles. l. 1. & 2. C. de Decur. lib. 12. Rota decis. 4. de elect. & decis. 17. post med. de concess. preb. in nouis, & probat Suarez de legib. lib. 4. c. 6. ubi Sala. q. 95. tract. 14. disp. 8. sect. 16. n. 84. Et cum fictio naturam imitetur. S. minorem. inst. de adop. Decanus, ut cætera membra regat & gubernet, necesse est, cum in corpore naturali membra à capite ꝑ fomentum, decorem & formam recipiant, & memoria, intellectus & voluntas capiti inhereant, in quo diuinæ pulchritudinis effigies est situata. l. si quis in metallum. C. de pænis prosequitur Boerius de author. mag. consil. n. 18. quia caput, principale membrum est corporis. l. cum in diuersis. D. de religios. dixi supra. q. 1. n. 8. Et ꝑ ad Decanum tanquam ad caput Collegij spectat erigere collapsa, colligere sparsa, & recuperare perditâ, & deformia formare, ad Rodericum Zamorenses Episcopum, in speculo vitæ humanæ lib. 2. c. 13. Sicuti & ꝑ patratum delictum à capite, patratum ab vniuersitate censetur, Tyberius Decianus consil. 10. n. 45. lib. 1. Quo modo hoc intelligatur dicam, infr. n. 43. Et Rectore ꝑ condemnato cum Consiliariis suis ad aliquam summam dimidiâ exsoluet Rector, & Cõsiliarij dimidiâ. l. quoniã ubi Salizetus. C. de appell. & lib. 1. cõmunium. tit. 24. n. 10.
11. Secundo, quia de iurisdictione Decani ꝑ quã plures authoritates attestantur. In primis de iure diuino Exodi. c. 18. circa finem sic scribitur, & electis viris strenuis de

de cuncto Israel, constituit eos Principes populi Tribunos & Centuriones, & quinquegenarios & Decanos, qui iudicabant plebem omni tempore, quicquid autem grauius erat referebant ad eum, faciliora tantummodo indicantes, quam auctoritate ad hoc propositum ponderat *Rodericus in speculo lib. 2. cap. 13.* Item probatur, quia Archipresbyteri † quibus Decani succederunt, *12* ut supra num. 4. iurisdictionem leuem exercent, *Panor. in cap. cum contingat. num. 28. & 29. de foro compet. & in cap. cum ab Ecclesiarum num. 9. de officio ordin. voluntariam non contentiosam, Cucus instit. maior. 2. cap. 11. num. 11. ubi tit. 12. à num. 6. docet.* Idem † demodica *13* iurisdictione Præpositi in Clericos Ecclesiæ suæ; quam censuris potest expedire, & quod Decani habeant iurisdictionem saltem in minoribus, probat *Garcia de expensis cap. 9. num. 5. & 6. tracta. tom. 17. folio 204.* Hæc iurisdictione, & competit Decano, ut successori Archidiaconi, *decis. 4. de elect. in nouis* siue tanquam Collegij Prælati. *decis. 9. de præb. in nouis*, imo & ordinaria cõpetit, vel ut Decano, vel ut Archidiaconi successori. *Speculator de offic. ordin. §. 1. quem sequitur Mobedanus decis. 164. num. 4. & latius prosequitur Riccius Collectan. 1618. par. 5. glo. ver. iurgia. in. cap. perlectis. d. 25.* quam iurisdictionem excommunicationis gladio potest comunire, ut notat *Petrus Greg. in cap. conquærenti de offic. ordin. cap. 11. num. 14. & dixi de Præposito supra num. 5.* Qui † in choro deliquerit etiam Canonicus præsentis arbitrio distributione mulctatur, ut sanctus Ca-

- rolus in actib. Ecclesie Mediolanen. par. 1. fol. 16. col. 4. diffinit. & id est quod dicitur, in cap. 2. de offic. Archip. quod Archipresbiteri potestate vtuntur in Cardinales Sacerdotes, qui sint isti? Explicuimus supra quæst. 1. num. 30. Fam † Archidiaconus, quam Decanus Canonicos modeste procedere, suo tempore loqui, & vota proferre curat, & secus facientes à Capitulo eijcit & seruitij illius diei amissione castigat, Anastasius Germanius in suo Archiepiscopali lib. 1. tit. 11. cap. unico. Male † legentes, negligenter cantantes, confabulantes, ridentes, aut irreuerenter in choro versantes, denuntiante Cantore Decanus salutari pœnitentia cohibet. Idem Anastasius lib. 4. tit. 13. cap. 14. §. 1. Rursus Archipresbiter summit informationes super matrimonijs à forensibus contrahendis de quibus in Tridentino Sess. 24. de reform. matrim. cap. 7. Admonet suos Sacerdotes, vt muneri sibi iniuncto satisfaciant, excitantes clamorem in choro, vt ab strepitu desistant, & minima expedit, quæ ab Episcopo sunt ordinata, & quæ figuram Iudicij non requirunt. Litta decis. 129. apud Farin. in crimin. par. 2. & secundum constitutionem Synodalem huius Archiepiscopatus alia exequitur, de quibus supra quæst. 33. num. 32. Hæc eadem pars, corroboratio permanebit argumento sumpto à minori ad maius, quod validum est in iure, cap. cum in cunctis ubi glos. in princ. de elect. Euerardus in locis legalibus cap. 15. num. 1.
- 17 At Primicerius † seu Cantor iurisdictionem exercent non solum in sacrificulos hoc est inferioris gradus Clericos

ricos, sed & in Canonicos & Dignitates, glos. in S. final. in practat. sanct. tit. quomodo diui. offic. Chopinus. de sacra polit. tit. 3. num. 10. Fabricius in. prax. de benefir. cum Dignit. lib. 3. cap. 4. num. 56. Immo † & Plebanus habet iurisdictionem cumulatiuam tam in Clericos quàm in laicos. cap. 3. cap. 4. Vbi notat Innoc. de offic. ordin. & quilibet Rector ius habet multam exigendi, vt præsupponit ex Barthol. in l. 1. D. de albo scribendo, Marcus, decis. 805. par. 1. decis. 9. de præb. in nouis. Achilles. decis. 8. de procurat. similiter & à † congruo quia congruit rationi, vt Decanus iurisdictione sit munitus, qui testimonio Roderici sepra d. cap. 13. si recte agat, Episcopo odiosus sit, necesse est: adeò vt illius sit hostis, si Collegij amicus esse cupit.

Tertiò quia hæc Dignitas, multis prærogatiuis communitur, nam † primo loco, post Episcopum Decanus siuè præpositus existit & prima post Pontificalem Dignitas appellatur, nam post Pontificalem maior & principalior cura, & Collegij administratio ei congruit, proximior est Episcopo Dignitate & honore, cui propinquior est Consilio & assistentia, vt Rodericus in dicto speculo. lib. 2. cap. 13. Dicitur † Prælatus Collegij, decis. 9. de præbendis. in nouis. Ad Decanum spectat Capitulum congregare, eo modo quo dixi supra q. 33. num. 43. & probatur. l. 2. C. de decurion, vbi notat Barthol. & Curia Pisana lib. 1. cap. 2. nu. 3. vbi additio l. 4. in tantum vt sine ep. Capitulum congregari non possit. l. nulli. D. quod cuiusque Vniuersit. l. 1. D. de de-

- cretis ab ordin. notant Doctores in c. 1. de Syndic. & Curia Pi
 22 sana lib. 1. c. 8. n. 1. Præpositus † Ecclesię Collegiatę of-
 ficialem foraneum præcedit, Riccius in praxi decis. 577.
 81 Decanus habet præheminentiam. Mohed. decis. 164.
 Et habet assistentiam iuris communis præheminendi
 alijs Præsbyteris Ecclesię. Puteus decis. 210. lib. 3. n. 2.
 23 Inuigilat † super prosecutione diuini officij, & disci-
 plina chori. Concilium Basiliense. Sess. 21. tit. quomodo diui-
 na offi. sint celebr. quod allegatur à Rota decis. 533. p. 2. rec.
 n. 5. Tempus horarum psallendarum, & aliã inferiora
 ministeria designat. Clem. 1. de celebr. mis. ubi Vitalin. n.
 63. Zabarel. n. 4. S. 1. Indicit silentium in choro, etiam
 si alius acquisiuerit huiusmodi facultatem, quia cense-
 tur acquisisse cumulatiuè. d. decis. 533. n. 1. & 2. Cog-
 24 noscit, † an quis sit bene, vel male punctatus? Rota de-
 81 cis. 432. p. 3. diuers. Alex. R. aud. variar. lib. 1. c. 67. Adscri-
 bitur inter inferiores Prælatos. dec. 9. de præb. in nouis.
 25 Achill. decis. 8. de procurat. Et quilibet Prælatas † modi-
 cam coercionem habet, vt compellat pro consuetis
 Ecclesię seruitijs præstandis. Bald. vol. 1. consil. 130. n.
 26 2. in fine. Recesurus à choro † non licentiam postulat à
 11 Punctatore, vt de Præposito dacet. Riccius in praxi. decis. 583.
 27 Non est priuata persona, sed Prælatas, & † Procura-
 tor ab eo constitutus contra Episcopum in causa Ca-
 pituli censeatur bene constitutus. Achilles. d. decis. 8. de
 28 Prochr. Præsidis † suffragium dimittit paritatem voto-
 rum, vt de Senatu Delphinatus probat Francif. Marci de-
 cis. 5. lib. 1. & lib. 2. decis. 295. De Senatu Neapolitano
 Franch.

Franc. decis. 252. p. 2. n. 2. De Lusitano Gamma. decis. 1. n. 12. De Pedemontano Thesaurus Dec. 1. n. 5. De omni Senatu, idem Thesaurus. d. decis. 1. n. 8. in fine. Recognoscit † literas, siue Apostolicas, siue ordinarias, in Cathedra, vulgo pulpito legendas in hac alma Metropolitana Sede, ut in constitut. Synodal. cap. unic. de excess. Præl. fol. 97. sed de hoc infra n. 46.

Attento tamen iure communi, quæstio nostra negatiue resoluenda est, quia vrbs, orbe non maior est, ut argumentatur *D. Hieronymus in c. legimus. d. 93.* Sed Capitulum iurisdictione caret, ut ostendi supra q. 33. n. 17. Ergo, & Decanus. Hinc est, ut Decanus prohibeatur solus † nominare Commissarios, argumento eorum quæ tradit *Ioannes de Platea. in l. quid extra ordinarium. C. de legation. lib. 10.* & alij quos sequitur *Bobadilla in politica lib. 3. c. 8. n. 67.* Hinc † etiam est ut prohibeatur & aperire Epistolas sine Capitulo. Ideoque nulla fuit adhibita fides Epistolæ quam Tyberius sine Senatu aperuit à Pilato missæ de Christi Domini nostri vita, Passione, & Resurrectione. *D. Antoninus in Historia. tit. 6. c. 12. §. 1. Bobadilla lib. 3. politic. c. 7. n. 68. Baronius ubi Spondanus in Annalibus anno Christi 34. Tyberij. 18. n. 63.*

In hac autem Sede Cæsaraug. quatuor adhibitis Capitularibus Epistolas non Regias aperire permittitur, ut 4. p. Statut. c. 6. Hinc & est † ut Capitularibus suis affurrectionem debeat. *Argumento Capituli esto subiectus. d. 95. docet Curia Pisana lib. 2. c. 3.* Ut exiens † à choro etiã pro re communi veniam petat. *Anastasius Germonius*

nius, in suo Archiepiscopali lib. 3. c. 6. §. 2. S. Carolus in actibus Ecclesiæ Mediol. fol. 16. col. 4.

34 Secundo, quia & † Archipresbyteri prohibentur cohercere & pœnam iniungere sibi inobedientibus in officio, sed permittuntur dumtaxat, admonere Clericos, ut muneri suo satisfaciant, quod si non fecerint Episcopo referre. *Ancharranus. in clem. 1. de præb. n. 1. in fine, & alij Canonistæ in c. 1. & 3. de offi. Archipresb. quos refert & sequitur Rota apud Farin. in crimin. 2. p. decis. 129.* Et si aliquando Decanus iurisdictionem obtineret, hæc iurisdictione intelligeretur data cumulatiue cum ordinario, ut *neruose defendit Bursatus consil. 391. n. 10. lib. 4.*

35 Tertio, quia hoc ipsum multis autoritatibus confirmatur in quibus dicitur, Decani † prærogatiuas consistere in sola prælatione quadam seu iure sedendi inter primos, & aliquando censerentur ut personatum, aliquando ut dignitatem ad notata per *Copinum de sacr. polit. lib. 1. tit. 1. nu. 17. Antonium Fabritium in praxi de beneficii cum dignit. c. 4. n. 45.* In quo multum præstat consuetudo, ad glos. *Ver. Decanus in prag. tit. quomodo, diuin. offi. sit celeb. §. super his. decis. 4. n. 3. de electio. decis. 9. de præb. dec. 17. de concess. præb. in nou.* Idem dicitur de Abbate circa punitionem Capellanorum, *decis. 717. apud Farina. in recolec. ciu.*

36 Vnde nonnulli Decani, † dispensant circa celebrationem nuptiarum extra tempora, *Coppinus sup. lib. 2. tit. 7. n. 6. & 47. Fabri. d. c. 4. n. 47.* In quo aduertendum est, quocumque tempore posse matrimonium contra-

hi corā Parocho, sed nuptiarum solēnitates, conuiuia, traductiōnes ad domū, & carnalē copulam prohiberi cētis tēporibus. *c. 10. Ses. 24. de refor. mari. ubi scribes referunt sic Sacrā Congregationē declarasse. Et nonnulli Decani possunt † interdicerē. c. dilecti de appella. notat In- 37*
noc. in c. irrefragab. de offi. ord. n. 4. Alij punire possunt, *decis. 2. de præsc. in nouis,* & alij alijs præheminētijs gaudent, *Mohedanus decis. 164.* Exemplum † fit in Decanō 3 8
 Ecclesiæ Collegiatæ de Tudela irregularibus præheminētijs communito, *ut Farina. in recollectis ciuili. decis. 709.* Item in Archidiacono † de Birbiesca Sedis 3 9
 Burgen. qui venit appellatione ordinarij in causis ciuilibus, criminalibus, & matrimonialibus, *ut Coccinus decis. 346. num. 1.*

Non obstāt superius allegata, quia resp. in iurisdictione Decani principaliter esse attendendam consuetudine, *dixi supra fund. 3. n. 35.* Et idē † aliquando est ma- 4 0
 ior, & aliquando minor, *ut de Preposito attestatur Rota decis. 4. num. 5. de electione in nouis.* Hinc fit vt Archipresbyter per possessionem decem annorum possit acquirere iurisdictionem iniungendi Canonicis curam animarum sub censuris. *Mart. decis. 177. in votis Pisanis.* Et è conuerso Decanatus † sæpe non sonat in nomen 4 1
 Dignitatis, sed in simplicis beneficij, *decis. 17. de præb. in nouis.* Aliquando in simplicis Personatus quandoque in Dignitatis, & aliquando nullā habet vmbra Prælaturæ. *Coppinus de sacra politia lib. 1. tit. 1. n. 17. Antonius Fabritius in praxi de benef. cum Dignit. c. 4. n. 41. & decis. 9.*
 de præb.

- de *præb. in nouis*. Et aliquando diuersis gaudent prærogatiuis, *quas recensui supra fundamento 3. n. 15.*
- 42 Nam & multis Decanis uisitatio † & punitio inferiorum competit ex consuetudine. *c. 2. Sess. 24. de re-form. ubi Altamiranus n. 27. fol. 128.* quos semel legitime correctos & punitos Episcopus denuo corrigere & punire prohibetur super eodem, *ut Sacram Congregationem declarasse refert Guillemart ad Trid. Sess. 6. c. 4. in prætermisissis, & diximus uberius supra q. 27. num. 22.* Et
- 43 quod † supra diximus. *num. 9. ut factum à capite, censetur factum ab vniuersitate, intelligitur si consuetudo ita se habeat à qua non est recedendum. Zephalus consil. 328. à num. 41. lib. 3. quem refert & sequitur additio ad Magonium decis. Luc. 72. litera A.* Et quod supra diximus de punitioe Capellanorum Abbati competenti. *num. 4. intelligitur stante consuetudine immemoriali, vel priuilegio. Farina. in recollectis ciuil. decis. 717.*
- 44 Illud vero, † quod dicitur Decanum esse caput Capituli, *ut num. 6. intelligitur, quo ad minora & singularia, quæ possunt Decanus & Capitulum statuere sine Episcopo, nam quo ad vniuersa, & maxime quo ad maiora Episcopus caput est. c. nouit. de his quæ fiunt. Suar. de legib. lib. 4. c. 6. num. 11. ubi Sala tract. 14. q. 95.*
- 45 *disp. 8. sect. 16. n. 84.* Et quando Archidiaconus † iudicabat Clericos. *c. perlectis dist. 25.* hoc faciebat nomine Episcopi, cuius erat Vicarius Generalis. *c. 1. de offi. Ar. hidiac.* Et ab ipso prohibito reuocari poterat. *Præpositus in dicto. c. perlectis. n. 32. argumento tex. in l. iudicium soluitur.*

solutur. D. de Iudit. ubi refert Barbosa in l. 1. artic. 3. num. 221.

Sed disputandum est de prærogatiua Decani sedis Cæsaraug. siue Præsidis, in recognoscendo edicta siue monitoria in Cathedra Vulgo, Pulpito, Legenda. *Ad dicta supra num. 29.* In qua quæstione, eadem qua semper simplicitate sententiam meam explanabo. Non mouebor ad aliter scribendum tanquam sedis ipsius Canonicus, nec tanquam Officialis principalis, & Vicarius Generalis Domini mei D. Petri Gonçalez de Mēdoza, nunc Archiepiscopi Cæsaraug. sed ad Seguntinen. Ecclesiam translati. Prætenditur ergo hæc facultas à Capitulo Cæsaraug. ex consuetudine vetusta. Et cum die 18. Augusti de anno 1619. Dominus meus mandauisset publicare literas quarundam indulgentiarum, & eius minister veniam postulasset à Decano, isto renuente licentiam concedere, suo inconsulto Capitulo, non spectato consultationis sine & Capituli assensu. D. D. Petrus de Molina tunc Vicarius Generalis ipsemet Cathedram animose conscendit, & indulgentias publicauit, & licet causam coram. R. P. D. Valdo pendenti, testes pro Capitulo examinati, satis probent consuetudinem memoriam hominum excendentem de venia legendi à Capitulo Præsidente postulari consueta, nil tamen de facultati prohibendi lectionem edictorum.

Nec id videtur rationi † consonum, nam hæc edictorum examinatio & lectionis prohibitio quæ in mul-

tis Diæcesibus de anno 1115. 15. xv. & auctoritate Urbani VI. & de hoc Archiepiscopatu constat ex Synodo, illo anno, celebrata per Alfonsum suum Archiepiscopum, ut in constitutionibus Synodalibus, *de excessibus Prælatorum cap. unico. fol. 97.* fuit reuocata per Leonem X. de anno 1515. xvij. ut constat ex Bullario *constit. 30. §. 3. thom. 1.* quæ reuocatio fuerat introducta à Bonifatio IX. in *Leonina constitutione relato.* & à Martino V. *constit. 2. par. 1. pag. 250.* & à Gregorio XIII. *constit. 19. par. 2.* & Paulo V. *constit. 41. §. 14.* ubi Laertius Cherubinus satis id explicat & disertè Cōcænicus meus Antonius Atrian pro Mareca *fol. 39. in Regal. 6.* & in hac alma sede non est verosimile talem licentiam saltim propriam, quæ possit concedi & denegari, ad Panormit. in *cap. tuæ fraternitatis. num. 3. de Cleric. non resid. per text. ibi.* Præsidenti fuisse permissam. Ex sequentibus coniecturis, in primis quia nec constitutio Synodalis iam reuocata, ut modo dixi loquitur de Præsidentibus Ecclesiarum, sed de Vicario Generali vel Officiale principali. Itē quia si Præsēs, talem dandi licentiam propriam acquisiisset immemoriali vsu, quomodo, tanto tēpore nō occurrit alicuius edicti publicatio digna licentiæ denegatione? Deinde si Præsidis arbitrio concessio, vel denegatio fuit relicta, cur die illa 18. Augusti, Decanus ad consilium Capituli, recursum habuit? Rursus, quia inuerosimile videtur Iudices Apostolicos, contra quos & huiusmodi maiestas prætenditur, similis licentiæ denegationi, esse subiectos, de quibus

Iure

Iure cautum est, posse † suam iurisdictionem contra 48
 quoscumque turbantes defendere, etiam contra ip-
 sum Episcopū. *Lelius Zechius de rep. Eccl. c. 22. n. 6. pag.*
207. quod si Episcopus, qui est caput Capituli, ut supra
n. 44. turbare nō potest; quāto minus Præses Capituli.

Quæstio Vltima.

*De fonte ex quo harum quæstionum resolutio congesta
 fuit, idest*

De Auditoribus Sacrae Rotæ Romanæ.

Quæstio ista decem supra vnum. §§. continebit.

Primus de Origine.

VII. De Privilegijs.

II. De Nomine.

VIII. De Iurisdictione.

III. De Natione.

IX. De Decijs.

IIII. De Numero.

X. De Stylo.

V. De Qualitate.

XI. De Salario.

VI. De Præstantia.

§. Primus de Origine.

Lim ex toto terrarum orbe nedum Ecclesia-
 sticæ, sed & profanæ & nedum priuatorū,
 sed etiam Principum & Regum ad Summū
 Pontificem deferebantur etiam sponte, & quo veniē-
 tibus facilius ad Pontificem aditus pateret, ei cum ad

cele-

celebrandas Missas perageret, obuiam fiebant, quo tempore habebat secum nonnullos insignes, ac eximios Iurisconsultos, qui in Capella diuinis inseruebant, & inde Capellanorum nomen habebant. Papa igitur his adstantibus causas committebat, & hi sunt qui hodie vocantur Auditores Rotæ, *vt Vestrius in Praxi lib. 2. c. 17. n. 1. Zechius de rep. Ecclesiastica. cap. 11. Scaria de iudicijs lib. 1. c. 26. pag. 50. n. 1.* De his creditur esse subrogatos in locum eorum, qui erant in Aula Lateranen. quorum octo erant de numero minorum, & quatuor de ordine maiorum, *vt Vantius de nullit. ex defectu iurisdictionis n. 41.* Quò respexit Ludouicus Gomez in *prohemio regular. §. nam satis.* dicens, Sacræ Rotæ Auditores duplici, Primo & secundo gradu distingui solitos, nam Iudex aquo, Auditor gradus primi, & Iudex ad quem Auditor gradus secundi appellabatur, *prosequimur sub q. 33. n. 2. & 3.* De his intelligendū est quod dicitur *decis. 24. de sent. excom. in antiquis.* Auditorem secundæ instantiæ non debere absolueri excommunicatum, per Auditorem primæ instantiæ, si ritè & rectè est excommunicatus. De his intelligitur, *decisio Fastoli dub. 42. casu. 21. n. 1.* in illis verbis. Demū communiter omnes alij Auditores primi gradus concordant, *prosequitur Marta de Tribunalibus c. 13. n. 5.*

§. II. De Nomine.

Illud in primis obseruandum est Auditorem dici, cui articulus alicuius causæ committitur audiendus & exa-

& examinandus, *c. super questionum, S. verum cum totum de offi. deleg. Zabarel in d. clem. Auditor de rescrip. n. 4.* Auditor est in duplici differentia, alius constitutus à superiori, vt Papa, Imperatore, Rege, alius ab inferiori, vt *prosequitur Zabarella in d. clem. Auditor num. 6. l. precipimus, vers. quod si à Duce. C. de appellat.* Auditor deputatur à Papa, vno ex quatuor modis, vel Auditor Camerae, *de cuius iurisdictione præheminentia, & autoritate Sallustius in praxi A. C. per totum librum, Vestrius in praxi lib. 2. cap. 4. Flores variarum lib. 1. quæst. 12.* Vel Auditor contradictarum, *de quo Hostiensis in summa in princ. de offic. ordin.* De modo procedendi per contradictas, ante alios est consulendus *Vestrius in praxi lib. 1. cap. 5. à num. 5. Tuschus lit. A. conclus. 552.* Alius dicitur Auditor Maiorum causarum, hic solet esse Cardinalis *glos. ver. deputatus à nobis in clement. Auditor de rescrip. Franc. Marc. quæst. 348. num. 3. par. 1.* Alius dicitur Auditor Romanæ Curie de quo sermo noster est institutus. Ideò autem additur Romanæ, quia & multa alia Rotæ Auditoria sunt, vt Bononiensis quam instituit Paulus III. *constit. 4. thom. 1. Mazeratensis, quam instituit Sixtus V. const. 94. thom. 2.* Et Ferrariensis, quam instituit Clemens VIII. *consti. 59. tho. 3.* Appellantur Rotæ Auditores, ea forsàm ratione quod in orbem sedentes controuersias rotant, ac examinant, *Scasia de Iudic. cap. 26. num. 1. pag. 50.* Appellantur Capellani, *vt sup. cap. 1.* Auditores Papæ, *Tuschus lit. A. concl. 553. num. 7.* Causarum Sacri Palatij Auditores,

ditores, *vt Bellamera in illo celebri consil. 40. in princ. Gratian. discept. 573. num. 45. Domini Auditores, Bellam. dic. cons. 40. num. 42. in fi.* Et vocantur Magistri à Romano Pontifice, quos ministrandæ iustitiæ præfecit, *Mandosius sup. pl. facultatam, §. Magister fol. 41.*

§. III. De Natione.

Auditores Rotæ desumuntur ex diuersis gentibus & in gratiam Principum illarum iuxta illud Exodi. cap. 18. vbi Deus dixit Moyfi, Prouide autem de omni plebe viros prouidos. Ita ex Hispania duo, ex Gallia vnus, ex Venetia vnus, ex Romania tres, ex Perusio vnus, ex Bononia vnus, ex Germania vnus, ex Ferraria vnus, & ex Mediolano vnus, *vt Marchesanus de commission. in fine principij.*

Circa Hispanos notandum est, *cum Mandosio reg. 20. quaest. 1. num. 16. fol. 134.* Quod vnus ex Castella, & vnus ex Regno Aragonum desumitur, & obserua quod non dixit ex Regnis, sed ex Regno. Nec est necessarium vt vna vice ex prouincia Valentie, Cathalonie altera vice, & Aragonie altera vice desumatur, quia Supremus Regni Aragonum Senatus, me ab illo in Auditorem Sacre Rotæ primo gradu, & nemine ex Dominis discrepante semel & iterum Regi nostro proposito, de anno **CIO. IOO. XXXIIJ.** Censuit eum posse eligi, qui sit ex Regnis Aragonum non habito respectu ad alternatiuam, quod foelici electioni

maxi-

maxime esset nocibile, quia coarctaretur ad pauciores, ad *decis. 65. nu. 7. par. 1. Recentis.* Et casus esset contingibilis, ut præstantior ad illud Tribunal reperiretur in vno Regno, tali vice, qua Regnum illud esset exclusum.

§. IIII. De Numero.

PAulus Castren. *cons. suo 282. lib. 1. quem refert & sequitur Tuschus lit. A. conclus. 553.* Meminit quinque Auditorum dumtaxat. Duodecim vero fuisse Auditores & colligitur ex Vantio *de nullitate ex defectu iurisdic. num. 41.* Et Francisco Bursato. *consil. 392. num. 23. lib. 4.* Vbi sic scribit. Duodecim viri morum candore, eminentique scientia præexcellentes deputantur, qui vice Papæ viventis, causas audiant & tanquã lucernæ supra montem positæ vniuerso orbi iura reddant. Hunc numerum hodie esse statutum colligitur ex traditis supra *cap. 3. De Cardinalibus* etiam dicebatur, quod ad instar Apostolorum erant duodecim, ut *Vestrius lib. 1. prax. cap. 1. num. 1. ubi Grauatus nu. 9.* Tempore Fastoli erant Auditores viginti supra vnũ, ut *Fastolus in decis. dubio. 15. causa. 5.* Tempore Egidij Bellamera quatuor supra decem Auditorum mentio fit, ut refert *Rota decis. 475. nu. 6. par. 1. Recentis.* Tempore Sixti IIII. erant quatuordecim, & postea ad duodenarium numerum per eundem Pontificem sunt redacti, ut *consti. 2. §. 3. pag. 333. par. 2.*

§. V. De Qualitate.

ELigendi in Auditores Sacri Palatii Apóstolici debent esse Doctores famosi, & quod post Doctoratum per triennium in eo saltim legerint, vitæ integritate, honestate, & alijs virtutibus commendati, & ijdem habeant bonum tēstimonium & in bonis saltim ducentos florenos aureos de Camera annuos in beneficijs, vel bonis Patrimonialibus in portatis de quibus valeat ipse in Curia sustentari, *Sic statuit Martinus V. constit. 3. §. 14. par. 1.* Decanus Rotæ de præmissis inquirat, & Vicecancellario refert & Vicecancellarius Pape, *ut in d. Martiniana constit. 3. §. 15.* Prævia inquisitione & vera reputata, Vicecancellarius & quatuor Auditores eligendo decretalem, vel legem si fuerit Canonista, vel Legista, pro repetitione intra mensem facienda assignant, qui omnibus arguere volentibus respondere tenentur, *ut in eadē constit. 3. §. 16.* Si in repetitione taliter se gesserint, ut merito sint cōmēdati ex relatione Auditorum, Aduocatorum & Notariorum à Vicecancellario admittitur, *ut in eadem constit. §. 17. prosequitur Zequius de rep. Ecclesiast. c. 11. fol. 189.* Isti appellantur Auditorandi & solent reprobari, ut de duobus attestatur Ludouicus Gomez *reg. de trienniali quest. 10. §. 1.* Et de Philippo Decio ad Auditoratum mandatum habente, excluso à loco, quia esset bastardus, obseruat idē Gomez *de trienniali. q. 2. §. 1. & quod regula in fine, repetit. Lupi de illegitimis cōment. 1. §. 3. n. 35.*

Amatis *de. is. 52. nu. 20.* Agens de Rota Marchiæ, seu Maceratenfi, hæc verba scripta reliquit. Statuimus, mandamus, & ordinamus, quod dicti Auditores debeant esse Iuris vtriusque Doctores excellentes, ac insignes vsu & peritia iudicandi præstantes, Clerici, & non vxorati, qui in eadem ciuitate Mazeraten. per integri anni spatium cum eorum familia non habitauerint. Auditor datus licet non sit Sacerdos, si tamen est in ætate, vt statim in Sacerdotem possit promoueri, id sufficit *Rota decis. 269. lib. 2. num. 3. & decis. 347. n. 3. lib. 3. par. 3. diuers.*

§. VI. De Præstantia.

ROta Romana venit immittanda tanquam omnium Iurisconsultorum auriga & Magistra Iurisque lucerna totum illuminans orbem, *Vinius decis. 486. num. 13. lib. 3.* In hoc auditorio cuncta ad doctrinam, prudentiam, integritatem, ac sanctitatem attentionia inesse videntur. Hoc auditorium virtutis quodam monumentum vocari iure potest. Huius auditorij tanta est iurisperitia, tam insigne iudicium, adeo publica authoritas incredibilisque grauitas, vt quod in controuersijs deciditur, tanquam ex oraculo dictum in omne æuum credatur. Si quis dicat, sic Rota definiuit, pro eodem reputatur vt olim. Pythagoras dixit. *Prosequuntur ante alios Grauatus ad Vestrium lib. 2. cap. 17. num. 3. Gomez ad regul. Cancellar. in proemio*

quæst. 1. versic. non tamen silentio præteribo, cap. de ordin. & offi. Prothonotar. Mandosius de commiss. cap. 3. S. attenda fol. 16. Marta de tribunalib. cap. 3. num. 4. fol. 32. Garcia de benefi. in fine proemij. Auditores Præfectis Prætorio æquiparantur, ut Marius Salamonius censuit in l. 1. D. de offi. Præfecti Prætorio, quem refert Grauat. ad Vestrium lib. 2. cap. 17. num. fin. Sed hæc æquiparatio potest sustineri quo ad hoc, nam sicut à Præfectis Prætorio appellari non poterat, ut docet Cato Papiensis in rub. de Senat. num. 7. vol. 1. Repetit. Sic nec ab Auditoribus Rotæ. Quo ad alia vero hæc æquiparatio, non iure procedit, propter incredibiles Præfectorum prærogatiuas de quibus idem Grauat. ad Vestrium. lib. 1. cap. 1. num. 8. Auditores Rotæ dicuntur: Egregiæ personæ, de quibus in l. ad personas. D. de iure iur. decis. 7. de testibus in nouis, notat Ludouicus Gomez in cap. mulieres num. 47. de iure iur. in 6. Si Auditores sint Episcopi, non sedent præstantiori loco quam si simpliciter essent Auditores. Seraphinus decis. 716. n. 15. & faciunt quæ diximus sup q. 22. n. 22. Verumtamen est quod Auditorum Romanæ Curie officium vacat per promotionem ad Ecclesias Cathedrales, Innocen. VIII. const. 6. p. 1. pag. 378. Præferuntur alijs Iudicibus, Iosephus Ludouicus decis. Lucensi. 3. n. 51. Auditori dicenti de ordine sanctissimi procedere credendū est, Marches. de derogat. fer. p. 3. S. 1. num. 96. pag. 391. Sicut & Auditori. C. creditur, si procedit quatuor auditis terminis ad declarationem Tribunalis. Puteus decis. 5. n. 3. lib. 3.

§. VII. De Priuilegijs.

IN primis est obseruandum, multa priuilegia Sacre Rotæ Auditoribus esse concessa ob publicam utilitatem, *Romanus consilio* 136. *ubi Mandosius lit. E.* quibus non cēsetur derogatū, nisi eorum particularis mētio fiat, *Flaminius Parisius de resignat. benefi. lib. 12. q. 14. n. 9.* In primis vt beneficia regularia & sæcularia simul & disiunctim, & in titulum & in commendam, cum cura, vel sine cura, in inferioribus, vel in maioribus Ecclesijs sub diuersis, vel sub eisdem tectis retinere valeant, *vt patet in constit. 13. Clem. 7. p. 1. Bullarij pag. 577. §. 2.* Hoc priuilegium declaratur, *in eadem constitut. 13. §. 21.* vt intelligatur. Saluo debito beneficiorum seruitio, & quod beneficia incompatibilia intra annum, cum alijs beneficijs permutent, vel cessante incompatibilitate in suam utilitatem conuertant. Secundum est, quod Auditores ad hanc beneficiorum retentionem in omnibus orbis prouincijs naturales existant, *vt dict. constitut. 13. §. 2. circa finem.* Tertium, vt intra septenium ordines beneficijs annexos recipere non compellantur. *dict. §. 2. in fine.* Quartum, vt possint absoluere à casibus referuatis, *vt dict. constit. 13. §. 3.* Quintum, vt possint testari etiam de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, *vt dict. constitutio. 13. §. 4.* & §. 24. Sextum, vt possint resignare, vel permutare quæcumque beneficia, vel coram Ordinarijs, vel coram Canonicis Cathedralium

Ecclesiarum, vel coram personis in dignitate constitutis, *vt d. const. 13. §. 5.* Septimum, vt in omnibus etiam curatis beneficijs habeantur absentes pro residentibus quo ad omnes fructus, distributionibus quotidianis dumtaxat exceptis, *vt d. const. 13. §. 6.* quod vero & in absentia quotidianas distributiones percipiant multi sentiunt Doctores. *Zechius de rep. Eccles. cap. 11. Barbosa in remissionibus ad Trident. Sess. 24. cap. 12. de refor. §. octauus casus. Riccius. p. 3. resolutio. 391.* Octauum vt possint cum vno vel duobus socijs anticipatè, vel posticipatè horas Canonicas recitare, *vt d. consti. 13. §. 7.* nisi intersint diuinis officijs aliquarum Ecclesiarū quarum morem sequi debent, *vt. d. const. 13. §. 25.* Nonnum, vt possint eligere confessorem qui quottannis vel in articulo mortis præterquam in certis casibus à culpa & à pœna eos possit absoluerè, & vota cōmutare (exceptis tribus votis) *vt d. const. 13. §. 8.* At electio confessarij permittitur seruato tenore quem præscripsit Clemens. VIII. *sua consti. 115. §. 9. pag. 165. part. 3.* Decimum vt possint habere Altare portatile Missasque celebrare paulisper antequam dies elucescat, & tempore interdicti coram suis domesticis & sex amicis, *vt d. const. 13. §. 9. vbi. §. 23.* illud de celebratione ante lucem, declaratur, quod sic celebretur vt immoletur Christus in luce qui est candor lucis æternæ. Vndecimum, vt stationum Indulgentias consequantur, propriam vel alienam Capellam visitando, *vt d. const. 13. §. 10.* Duodecimum eis & eorum familiaribus vsus lacticinij

lacticinij & ouium semper est permissus, *d. const.* 13. §. 11. Decimum tertium vt expectatiuas gratias expediēdas & non impediendas reservationibus generalibus ad tres collationes consequi possint, *d. const.* 13. §. 12. & §. 14. vbi de expedita gratis facienda & quod in expectatiuis alijs præferantur, siue iam Auditores, siue antequam Auditores fuerint, eas obtinuerint. *Tuscul. lit. a. conclus.* 553. num. 2. 3. & 4. *Crescent. decis.* 10. de *Priuilegijs*. Decimum quartum quod non teneantur regula de publicandis resignationibus, & quod habeantur tanquam veri & non ficti familiares Palatij *d. const.* 13. §. 13. Decimum quintum vt sint exempti à iurisdictione ordinaria, *d. const.* 13. §. 15. Decimum sextum, vt sint exempti à decimis & gabellis, *d. const.* 13. §. 16. Hæc Priuilegia fuerunt confirmata à Paulo III. *const.* 12. par. 1. pag. 633. quo ad translationes vero, expectatiuas, testaments & incompatibilitates moderationem acceperunt à Pio V. *constit.* 73. part. 2. pag. 269. & circa residentiam à Pio III. *const.* 91. §. 3. par. 2. pag. 132. Quo ad publicationem à Gregorio XIII. *const.* 85. p. 2. & *d. const.* 13. §. 26. *Parisius de resignat. lib.* 11. quæst. 4. num. 3. Circa decimas à Pio V. *const.* 9. par. 2. *prosequitur, Lel. Zechius de rep. Eccles. cap.* 11. pag. 189. Decimum septimum Priuilegium est, vt Auditores beneficij collationem faciant de cuius lite cognouerunt quamuis gratia illius sit directa Ordinario in forma dignum, *Clem. auditor de rescr. Seraphinus decis.* 833. & 1238. num. 5. & *dicimus infra. capit.* 8. de *iurisdictione. Priuilegium*

legium decimum octauum est, vt de sententijs datis in fine officij non teneantur reddere rationem. *Vuius decis. 37. num. 9.* De Priuilegio prorogandi fatalia dicam infra. *capit. 10. §. Auditoribus.*

§. VIII. De Iurisdictione.

DE huius Capituli materia multa traduntur infra de stylo. *cap. 10.*

Rotæ Auditores omnes vnū Tribunal constituunt coram quo pendent lites & causæ in eo cõmissæ, licet ratione commodioris expeditionis fiant distributiones particulares, *Seraphinus decis. 318. num. 2.* vt à simili Latifundus censeretur diuissus facilioris culturæ gratia, taliter quod partes diuisse non sunt fundus sed solum partes illius. *l. Caius §. fin. de leg. lib. 2. prosequitur Dominus R. Sesse decis. 387. num. 33.* Auditorum alter alterum subrogare potest, *Puteus decis. 340. num. 3. lib. 3.* & ideo si causa committitur duobus Auditoribus & vnus alteri deferendo causam remittat, & ille Dominus cui deferebatur remittendo ex aliquo motiuo, eandem causam Auditori sibi deferenti remittat, & ille vltorius in causa procedat, processus tenet & valet. *decis. 13. num. 1. de offic. deleg. in nouis.* Rotæ literis non obtemperans, Ecclesiasticas censuras damnabiliter incurrit, *Farin. decis. 308. num. 1. in crimina.* Inhibitio Rotæ siue iusta siue iniusta est timenda & causat attentata. *Achilles. decis. 7. de attentat. quem sequitur Seraphinus*

raphinus decis. 654. numer. 2. Non tamen attentat qui
 venit contra inhibitionem obtentam, sine præce-
 dentia grauaminis, *Gratian. discept. 17. nume. 3.*
 Auditor datus cum potestate inhibendi in curia, ex-
 tra curiam inhibere non potest. *Casador. decis. 4. nu.*
3. de rescriptis, quod si Auditor ad partes sit datus cum
 potestate citandi, tunc & inhibere potest *decissi. 4.*
num. 1. de foro compet. in antiq. Quando vero datur con-
 missio in causa appellationis à sententia data per ali-
 quem Coauditorem non prius inhibet, quam constet
 de grauamine. *decis. 68. de appellat. in antiq.* Inhibitio
 procedens ab vno auditore, est ac si procederet ab v-
 niuersis Auditoribus, *Lancellot. de attent. 2. p. cap. 20.*
ampliat. 19. & 25. num. 6. Auditores Rotæ habent iu-
 risdictionem ordinariam in cognitione causarum, in
 diffinitione delegatam, *Vestrius in prax. capit. 17. num.*
2. lib. 2. Veral. decis. 276. par. 1. Marcus decis. 348. Vi-
uius decis. 37. Marche. in proem. thom. 1. de commission. Bor-
rellus in summa decis. tit. 41. num. 122. Conferunt be-
 neficium de cuius causa cognouerunt vt diximus su-
 pra, *de priuileg. cap. 7. priuileg. 17.* & instituere possunt
 præsentatum, quamuis nouam Papæ prouisionem, &
 super eas literas non expediuerit, *Veralus decisio. 61.*
part. 1. sed beneficij resignationem non recipiunt sine
 speciali mandato, *decis. 15. de renuucia. in antiq.* At alijs
 delegatis suprafata collatio non permittitur, vt obseruat
Immola. in clem. auditor de rescrip. notab. ultim. & oppo-
sit. 1. Sed non in praxi in qua, & præfata collatio
 inferio-

inferioribus delegatis est in usu, requisito prius & nolente ordinario conferre, *Lara de anniuersar. lib. 2. cap. 11. n. 16.* & *faciunt tradita à Flores. var. q. 4. n. 65. 66.* & 70. Quod vero sufficiat constare de negligentia, licet non præcedat intimatio, probabile est, *ad Gar. de benef. 6. p. c. 2. n. 95.* Auditor deputatus in causa beneficii potest purificare gratiam de qua agitur coram eo, quia istud est de pertinentijs causæ, & si faceret hoc executor lite pendente reuocaretur per modum attentati. *Bellamera decis. 666.* Compellit partes ad declarandum articulum generalem, *Bellamera decis. 120.* Non relaxat à carceribus sine præuia cognitione iniustæ incarcerationis, *Bellamera decis. 355.* Taxat expensas coram se factas, *decis. 42. de re iudic. in antiq.* nisi concesserit reuerentialia, *decis. 43. de re iud. in antiq.* Cognoscit de causa etiam si male fuerit appellatum, *decis. 63. de appella. in antiq.* Auditor declarat causam esse desertam absque alia commissione, *decis. 72.* & 86. *de appellat. in antiq.* Delegatus ab Auditore ad recipiendos testes non potest subdelegare, *decis. 8. de offi. deleg. in nouis. prosequitur latissimè Farina. in prax. crim. q. 77. vol. 2. num. 150.* Auditorem tamen obserua non posse concedere remissoriam nisi de voluntate partiũ vel de speciali mandato, *Fari. d. q. 77. n. 149. melius Scatia de iudic. 2. c. 8. n. 832. Seuerolus trac. de remiss. tho. 3. p. 1. c. 3. fol. 379.* In Curia sine speciali commissione nõ absoluit, *decis. 3. de sent. excom. in antiq.* Cum autem absoluit literas denunciatorias non remittit ad partes, *decis.*

decif. 26. de sent. ex com. in antiq. Causa beneficiæ in Rota & non in alijs inferioribus tribunalibus est cognoscenda, *Vestrius in prax. lib. 3. cap. 6. num. 2.* quia ibi melius quam alibi tractantur & definiuntur, *vt prosequitur Gonzalez reg. 8. §. 2. proem. num. 60.* & hodie de causa beneficiæ cognoscere, & commissiõem demandare potest Nuntius Hispaniæ quicquid olim potuisset. *Idem Gonzalez d. §. 2. num. 58. & 63.*

§. IX. De Decissionibus.

Solet dubitari, an Rotæ decissiones faciant ius, nã facere videtur ex sequẽtib. Primo quia quælibet Iudicis inferioris sententia habet pro se quand præsumptionem ex autoritate iudiciaria ortam, *cap. sicut 16. de re iudic. l. res iudicata. D. de leg. Iur.* Maximè tamen decissiones Rotæ cuius Auditores non possunt pronuntiare nisi de consilio aliorum Coauditorum, aliàs essent periuri. *Puteus lib. 1. decif. 348. num. 2. Tuscus lit. a concl. 555. num. 8.* si modo sit sententia definitiua, vt statuit Pius III. *const. 44. thom. 2.* ipsis vero discordantibus recurrendum est ad Cardinales. *Zabarella. in clem. auditor. num. 10. quest. 7. de resc. & debent decissiones suas componere, cum causarum assignatione, vt omnium decissionum inspectio contestatur.* Aliàs iudicibus ad fatuitatem tribuitur si sentẽtias suas cum expressa causa proferant. *Gonzalez reg. 8. glos. 3. num. 41.* Nisi si sententiam suam Iudex fundamen-

tis muniat quibus maximè se mouisse ad sic sententiã-
 dum diffiniat. *Sylueste. in summa verbo diuortium nu. 25.*
 In secunda vero instantia Iudex, causis debet iustifica-
 re sententiam suam, *Decomitibus de differentijs thom. 1.*
fol. 194. n. 77. Secūdo, quia *clern. 2. ut litependente* in qua
 cauetur copiam citationis dandam parti, in Romana
 Curia coram eius Auditoribus non habet locum quia
 est decisum à Rota in contrarium, *ut in decis. 9. aliàs.*
279. ut litepend. in nou. Tertio, quia Capitulum oblatae
 de appellat, loquens de non præueniendo partem ap-
 pellantem in impetratione rescripti, per partem appel-
 latam, non habet locum in Curia, vbi statim datis Apo-
 stolis, pars appellata potest impetrare commissionem,
Rota decis. 16. de appellat. in antiq. Pro cuius rei maiori
 notitia aduerte quod in appellatione prosequenda non
 est dubium, quin pars appellata possit præcurrere, *ut*
multis Doctõribus confirmat. D. R. Sesse decis. 134. num.
8. par. 2. Circa obtentionem vero commissionis præ-
 ueniendam adest dubium de quo consule Doctores
Couarr. 1. variarum cap. 18. Grat. discept. 1. num. 11.
part. 1. & p. 3. discepta. 421. Circa nimium celerem
 præcursum vide Doctores. *Decium in. d. cap. oblata nu.*
20. Sed non facere ius probatur quia nullius Iudicis
 sententia est generalis, licet sit necessaria & redigen-
 da in scriptis, *glo. ver. interpretatores in cap. 1. de postul.*
prælat. cum qua transeunt Doctores. Secundo quia Rota
 sæpius iudicat contra ipsas decisiones à se datas. *Card.*
in cap. Pastoralis de fide instrum. q. ultim. & apud vete-

res abijt in proberuium quod Rota aliquando Rotat. *Gomez in cap. 1. num. 49. de Iud.* Tertio quia Rotæ deciffiones sunt magne authoritatis apud omnes, non tamen faciunt ius, nisi aliter à Romano Pontifice sint approbatæ. *Iuxta communem opinionem de qua Mascard. concl. 485. num. 7. Viuius in Sylua communium opinionum lib. 1. opinion. 398. num. 8. & decis. 401. num. 20.* Et extra proprium casum quem resolverunt, etiam in ipsa Curia Romana nullo modo sunt attendendæ, *Hieronymus Gabriel conf. 38. num. 17. vol. 2. quem sequitur Viuius decis. 499. num. 21.*

In hoc dubio resolutio sit ea quam tradit *Franc. Pauius in proemio ad extrauagantes. §. fina. Tuscus liter. R. concl. 368. num. 4.* quod in Curia Romana si deciffionum sit obseruantia continua, ad instar Stylli faciunt ius. *cap. ex literis de constit. cap. quam graui de crim. fals. notat Moneta de commutat cap. 5. quæst. 4. num. 146.* Id intelligo cum hac limitatione, quando in contrarium non apparent validiores rationes quia in totum non æquipolent legibus, *vt ex Geminiano Franco & Felino concludit Mandos. reg. 19. quæst. 15. num. 23.* Extra Curiam vero Romanam habentur deciffiones tanquã responsa prudentum, *de quibus in §. responsa prudentum inst. de iure nat.* Hinc est vt præfatæ deciffiones communem opinionem constituent, *Cæsar. de Barcijs in consil. unico post decis. suas num. 174. Zeball. thom. 1. communiũ contra communes in præfatione. num. 25. cum multis Doctõribus ab eo allegatis,* Immo Rotæ opinio præualet com-
muni

muni opinioni, atque ita tenem additio ad Decium in l. iura sanguinis, D. de reg. iur. quam sequitur Cochier ad reg. de Triemali. num. 89. Officium auditoris est singulos actus qui fuerint gesti à principio litis vsque ad finem cum sententia in vnum colligere & illos referre vt per Coauditores rectius Iudicetur, decis. 443. lib. 3. par. 3. diuers. non autem erit necessarium, decisiones ponere in consilijs, vt infra cap. 10. §. Auditorem volentes & §. Potest in causa.

§. X. De Stylo.

AD maiorem huius Capituli notitiam sciendum est stylli cognitionem esse magni Momenti vt facile suaderi potest ex dictis supra cap. præcedenti §. in hoc dubio & ex dicendis infra, nam & in qualibet materia stylli cognitio pro præcipua reputatur, vnde Ambrosius, in Lucam cap. de natiuitate Saluatoris, ait multum laboravi in deprimendo stylo. Stillus autem, ex Doctrina Bartoli in l. de quibus num. 10. D. de legibus quem sequitur Molfesius ad consuetudines Neapolitanas præmiales q. 18. num. 2. & sequent. Est modus procedendi in causis & negotijs. Hic stillus est duplex vnus facti, alius iuris. Sic & distinguitur à Rota decis. 212. num. 2. par. 1. Recentis, styllus facti significat frequentiam actuum sic loquendi, scribendi, procedendi, & formam seruari solitam in sermone, scriptura & processu, vt aduertit Suarez, lib. 7. de legibus. cap. 5. num. 4. quem sequitur Molfesius

sius supra n. 5. Styllus iuris propriè consideratur in iudicijs, & vel ab extrinsecò, vt ex obiecto legis, circa quã versatur, vtpote lex quæ disponit circa styllũ, & iuxta hanc intelligentiam accipiuntur leges Castellæ, quæ appellantur leges Stylli, & de hoc styllò dicitur quod est inducendus (vt valeat) coram Magistratu habente authoritatem legis condendæ, vt *Iosephus Ludouicus decis. 96. p. 2. n. 7.* De hoc styllò intelligerem vulgare proloquium, vt sententia contra styllum non valeat, de quo *Portoles 4. p. vers. Styllus pag. 411.* & *Thesaurus decis. 1. n. 9.* Et de hoc styllò dicitur, quod facit ius in casibus à iure non decisiss. *Tuschus litera S. concl. 697.* De hoc styllò intelligitur id quod habetur apud Doctores, *Afflictis in constit. Regni de officio Iustitiarj, c. nihil veterum n. 11.* & sequitur *Rota decis. 212. n. 1. p. 1. Recens.* scilicet obseruantiam Tribunalis Rotæ alijs esse præferendam, imò secundum eum, alios Iudices regulari debere. Secundo modo styllus accipitur ab intrinsecò, idest ex modo quo introductus fuit in materia iudiciaria, sic, & sic procedendi, & hoc modo styllus dicitur quid facti & coincidit cum consuetudine. *Molfesius d. q. 18. n. 12.* De hoc styllò dicitur, quod non requirit confirmationem superioris habentis potestatem legis condendæ, vt *Iosephus Ludouicus decis. 96. p. 2. n. 28.* Et de hoc styllò dicitur, quod styllus Rotæ, vel cuiuslibet alterius Tribunalis, quo ad illud Tribunal habetur pro lege. *Mandafius de inhibition. q. 8. nu. fin. dixim. sup. cap. præc. §. in hoc dubio.* De hoc facti styllò dicitur,

quod respicit ordinem & seriem aliquid faciendi, non autem decissionem, *Tuscus lit. S. concl. 692. num. 12.* de hoc stylo intelligitur communis Doctorum sententias existimantium, quod Iudex non citatis partibus se informat de stylo ex officio suo. *Praxis cancellariæ in princ. S. 1. Riccius collectanea 794. Marefcot. 2. variar. c. 12.* De hoc stylo facti supponit Rota d. *decif. 212. p. 1. Recentis num. 2.* esse præponendum styllum priuati Tribunalis, quoad se ipsum, Rotali stylo, qui nõ extenditur ad alias Curias maximè in partibus, *Honed. consil. 28. num. 62. lib. 1. Lanzellotus de attentatis part. 2. ca. 20. lim. 1. num. 1. & 2. thom. 5. fol. 413. quos sequitur Gratia. disce. 604. num. 12. par. 4.* De hoc stylo intelligitur & illud quod dicitur terminos palatij non seruari in partibus, *de quo in practicabilibus Rotæ num. 41.* De hoc stylo similiter & credo esse intelligendam doctrinam illam qua docemur Iudicem illius fori, non posse discedere ab opinioni aprobata per consuetudinem, quamuis communis sententia sit in contrarium, *Gratia. p. 1. disceptat. 158. num. 15.*

Ex quibus consequens est multum utilitatis esse decerpendum ex cognitione priuati Rotalis Tribunalis stylli.

Sciendum ergo est quod in Rota Auditor subrogatus in locum primi censetur subrogatus quo ad omnia, *decif. 9. de rescript. in antiq. Bellamera decif. 140.*

Si pronuntiat appellationem desertam, non potest condemnare in expensis, nec imponere perpetuum, silētium

tium nisi seruat terminis, *decif. 35. de re iud. in antiq.*

Taxat expensas coram eo factas, non factas in partibus, nisi aliter committatur, *decif. 44. de re iud. in antiq.*

Inhibet post conclusum in causa, *Ricci. par. 3. resol. 302. licet commissiones post conclusum in causa non sustineantur regulariter, ut in reg. 36. aliàs 38. aliàs 39. Cancellariæ infra §. Auditor Coauditori.*

Dubitans super admissione articulorum, vel articulo appellationis, consultis socijs pronuntiare debet, *decif. 34. de probat. in antiq.*

Executio actus iudicialiter expediti potest fieri in ipsis vacantijs, *Bellamera decif. 657.*

Compulsio ad concordandum de Notario pro executione, etiam si requirat partis citationem, potest fieri in domo, *Bellamera. decif. 658.*

Quando executio transfertur in Rotam, non solet decernere executionem, nisi habita cognitione iustitiæ causæ, *decif. 412. & 498. num. 3. p. 3. lib. 3. diuers. Marches. de causa benefi. par. 1. cap. 7. num. 53. pag. 285. Marefcot. l. variar. cap. 86. num. 3. nam acta & processus de partibus, vt plurimum sunt nulli, Marchesan. de sanatoria §. 1. num. 134. pag. 19. Nisi si sententia, lata sit ab inquisitoribus hæreticæ prauitatis Farin, decif. 123. n. 10. in crimin. cuius decissionis author est, Dom. Peña Archidiaconus Cæsaraugustanus & super causa filij cuiusdam Aragonensis.*

Stante clausula sublata, tutius agendo, Auditor solet partes remittere ad sanctissimum, *Marefcot. 2.*

var. cap. 37. num. 66. Regula de non iudicando iuxta formam supplicationis filet in Rota, quæ contentatur vnica expeditione literarum super gratia principali, *Marescot. 2. var. cap. 40. num. 41.*

Ex causa sibi bene viffa folet apponere fequeftrum & etiam ex officio. *decif. 454. par. 3. diuerf. Cafador. decif. 13. nu. 7. de reftitut. fpoliat. Cafar Gra. decif. 2. de appella.* Præfertim quando conftat de attentatis. *Marefco. 2. var. cap. 77. num. 59.* & poft latam primam fententiam, fiue in petitorio, fiue in poffefforio, *Puteus decif. 166. lib. 2. decif. 77. lib. 3. par. 3. diuerf. Caffad. decif. 2. de fequeftrat. poff. & fruct. pag. 301. Grat. difc. 114. & 232.*

Solet condemnare ad fructus perceptos ante litem motam *Maref. 2. var. cap. 112. num. 65.*

Si caufa quæ erat coram Auditore committatur Cardinali, Cardinalis intimat commiffionem & non inhi- bet, *Lanzel. de attent. tho. 5. p. 2. cap. 20. num. 53. fol. 405.* Sed talis intimatio inter Coauditores, non habet locum, *vt num. 55.*

Executoriales Rotæ debent intimari parti & repro- duci intimatio coram Auditore, ac feruari quatuor ter- mini & tunc declaratur intimatum incurriffe. *Caffad. decif. 6. num. 10. pag. 284. de cauf. poff. & propr.*

De danda copia citato, vel de præcurfu appellati ad obtentionē cōmiffionis diximus fupra, c. 9. *de decif.*

Solet abfoluere in partibus à cenfuris ad caute- lam, fi caufa appellationis & nullitatum committa- tur, in Curia vero non abfoluit, nifi aliter de nullitate
confitet,

constet, *Puteus decis. 41. lib. 1.* & post rem iudicatam in Curia nullo modo, nisi cum clausula patito iudicato, vel in ferijs, Natiuitatis & Resurrectionis D. N. I. Christi & cum reincidentia. *Verallus decis. 2. p. 1.* Habilitates ad beneficia probantur per testes deponentes de publica voce, & fama, vt de Doctoratu & probari solet. *decis. 14. de probat. in antiq. Verall. deci. 277. n. 4. p. 1.*

Auditor coram quo producit Bulla, non bene expedita, viffa supplicatione, dum non sint verba Papæ posita, solêt remittere illam ad Cancellariam, vt corrigatur, *Alphonsus. reg. 37. aliàs 39. num. 3.*

Si aliqua causa commissa esset duobus Auditoribus, ille cognoscet de causa cui dicta commissio primo fuerit præsentata & alter nullo modo cognoscet. *decis. 1. de constit. decis. 6. de rescrip. in antiq. & facit deci. 470. li. 2. apud Iacob. Puteum idem cauetur in constit. 13. Innocen. VIII. par. 1. p. 386. §. 1. vbi. §. 3. quod in causis viduarum & pupillorum summam quingentorum florenorum auri non excedente procedit, vt in causis beneficialibus, vbi & §. 2. quod arbitratur in citatione minus legitimè executata, quæ ad notitiam citati peruenit, vbi & §. 4. quod remissorias, & nouam dilationem de consilio Coauditorum concedit, & §. 5. quod admittit ad reiterationem articulorum nulliter, vel male per partes obseruatorum, & §. 6. quod adhibet fidem instrumentis registratis de consilio fratrum, vbi & §. 7. quod de consilio, omissio appellationis articulo, procedit super grauamine, vbi & §. 8. quod proro-*

gat, vel concedit de nouo fatalia, *de quo infra* §. *Auditoribus*. In ipsa die in qua adimpletur momentum termini ad appellandum, ac si adimpletum non fuisset, potest iustitiam ministrare, *vt* §. 9. supplet nullitates ex in ordinato processu, *vt* §. 10.

Antequam vero Auditorum quis causam incipiat, alter alteri deferre potest, *decis.* 13. *de offic. delega. in nouis.*

Notarij Auditorum pauperibus scripturas facere debent gratis, vel cum sola cautione, si ad vberiore[m] fortunam deuenierint, *decis.* 2. *de constit. in antiq.*

Auditores volentes habere consilia in causis coram eis vertentibus, debent bene videre processum, & clare elicere dubia vera, vt sui Coauditores vera consilia dare possint *decis.* 3. *de constit. in antiq.*

Solet commissio dari cum hac clausula, arbitrio Roræ. Hæc clausula intelligitur, id est, omissio iuris rigore, & attenta æquitate iuris gentium, *Benintendis. decis.* 31. *num.* 4. *Crescen. decis. fin. num.* 3. *de testib.* intelligitur pro vt de iure. *Benint. d. decis.* 31. *num.* 5. *decis.* 641. *par.* 3. *lib.* 3. *Diuerf. Marches. de prorogatione fatal. p.* 3. §. 1. *n.* 99. *Seraphi. decis.* 1429. *num.* 1. Posita in examine testium, si sint interrogati testis cum interrogatorijs partis aduersæ, sanant nullitates, & fides testibus adhibetur, *Cas. de Gras. decis.* 11. *num.* 18. *de probat. Crescen. decis.* 4. *de testibus*, quid operetur in pensione? vide Doctores, *Seraphi. d. decis.* 1429. *Marta. claus.* 166.

Auditor causæ non autem Iudex remissoriæ in partibus debet articulos admittere. *decis.* 1759. *par.* 3. *diuerf.*

Non

Non potest in causa criminali, reum citare, vt compareat personaliter sine speciali commissione, *decif. 7. de dol. & contum. in antiq.*

In qualibet parte litis potest pronuntiare causam esse deuolutam, *decif. 27. num. 1. de rescrp. in antiq.* Non potest sine noua commissione de causa cognoscere, vbi remissoria bullata fuerit. Licet partes renuntiare velint remissoriae, *decif. 33. de testibus in antiq.*

Licet pronuntiet bene processum, & male appellatum, negotium principale manebit in Curia, *decif. 4. n. 3. de for. comp. decif. 63. de appellat. in antiq.* Non tamen ipse exequitur sententiam suam, *decif. 34. de re iud. in antiq.* Postquam autem sententia sit executioni demãdata, iã tũc exit à Curia, *Sarnen. de annal. q. 44. S. antepenult.*

Potest in causa in qua nullum dubium habet, pronuntiare de consilio. & assensu Coauditorum, licet causam non posuerit in consilijs, *decif. 22. de re iudic. in antiq.* quomodo det dubia quæ habet? consule Rotam, *decif. 5. de verb. signific. in antiq.*

Equitatem magis quam rigorem amplectitur, nisi in casu, vbi rigor sit seruandus, *Vinius. decif. 486. n. 3. li. 3.*

Auditor qui habet causam in Rota remouetur. *Marcha. de suspitione iud. p. 2. S. 2. num. 4. & de appellat. extra Rom. Cur. pa. 1. cap. 7. num. 13. & 14.*

Si appelletur ab Auditore quod sprete exceptione absoluit, debet admittere appellantem ad probandum & si probauerit, reuocare. *Bellarmera decif. 354.*

Auditoribus Rotæ Romanæ Innocēt. VI. cōcessit

facultatem, vt possint prorogare fatalia, semel, bis, ter, & quoties arbitrio Auditoris videbitur. *Scaria, & ab eo relati de appellat. q. 15. n. 220. § si aliquo. vbi & §. 8.*

Citat in Curia, & extra Curiam si id habet in commissione, *Cassador. decis. 4. de rescrip.*

Expedit remissorias ad partes sub suo sigillo, *Bellamera decis. 657.*

Compellit partes ad concordandum de Nuntio. *Bellamera decis. 658.*

Subscribit sententiam Coauditoris defuncti sine citatione partis. *Puteus decis. 348. lib. 1. & decis. 157. par. 3. diuers.*

Auditor in decissione causarum loci consuetudinē vbi actum est debet attendere, in litis ordinatione stylum loci vbi agitur. *Bellamera decis. 78.* Et generale est in omni Tribunali Ecclesiastico, vt circa ordinatio attendatur locorum statutū. *Gratian. disc. 164. n. 10. Surdus decis. 26. n. 14.* Quomodo hoc intelligatur, consule Doctores, *Marta de iurisdic. 4. p. casu. 31. & 32. & melius Genuen. in praxi Archiep. c. 85. à n. 12.*

In obligatione Camerali terminos non feruat, *decis. 946. p. 3. diuers.*

Auditor, Coauditori non inhihet post conclusionē in causa, *decis. 29. & 30. de dol. & contum. decis. 6. & 66. de appell. in antiq. vt & retulimus sup. q. 32. n. 15. vide supra. §. inhiher.*

In Rota non dicitur constare de non titulo, nisi per confessionem, vel rem iudicatam contra eum cui
obijci-

obijcitur *Seraphin. decisio. 983. numer. 7.*

De equitate admittit Rota post conclusionem in causa testes & instrumenta, etiam in causa profana, *decif. 2. de restit. in nou. Glosator ad regulam 36. aliàs 38. & aliàs 39. num. 2. ubi Cochier. num. 7.* Cui aduersatur dispositio iuris Canonici. *cap. cum dilectus. de fid. instrum. cap. auditis de procurat. ubi disputant Doctores.*

In vltima die audientiæ de mense Iulij, ordo est, ordinem non seruare. *Ludouisus decif. 176. num. 10.*

§. XI. De Salario Auditorum.

Salarium condignum nullo modo his excellentissimis viris consignatur, & de hoc vetus est iam querimonia, nam *Gambara, de authorit. legati. lib. 6. à nu. 340. fol. 196. Thom. 13. p. 2.* hæc verba scripta reliquit. Auditor Rotæ qui laborat pro communi vtilitate & ex eius officio non habet præmia condigna laboribus suis, posset de redditibus Ecclesiæ viuere, & Patrimonium consanguineis conseruare, in nobis posset verificari communis opinio, quod pensiones essent meræ profanæ, quia redditus Ecclesiastici debentur nobis, propter studia & labores quas sine intermissione pro aliorum negotijs sustenemus, Aduocati, Procuratores, Notarij, & id genus hominum qui laboribus nostris fruuntur, Palatia ædificant, latifundia emunt, officijs locupletantur, locupletes relinquunt hereditates, & paupertatem vndecunque fugant. Soli

Audito-

Auditores semper Egeni, afflicti & Syſiphio Saxo voluendo addicti, maledictis (ab his præfertim qui contra se iuris sinceritatem experti sunt) oppido laceſſiti egere non debent, quos toti mundo iuſtitiam miniſtrare oportet, ex publico alendi ſunt, qui pro publica ſalute laborant, cum nemo ſtipendijs proprijs militare debeat. *cap. cum ſecundum de præben.*

Hodie ſalarij loco ſingulis diebus certæ portiones panis & vini, & ſingulis menſibus regalia quingenta ſingulis Auditoribus miniſtrantur, vt notiſſimum eſt, & pro quodam ſalario extraordinario propinæ eiſdem permittuntur, vt *Nauarrus conſ. 21. num. 3. & 4. de reſcript.* Dixi, ſalarij loco, quia aliàs ab omni munere, manus eius debent eſſe immunes. *Iuxta conſtitutionem Martini V. §. 14. thom. 1.*

Cedant ſcripta in hoc libro ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, Virginis immaculate, glorioſi Præſulis Valerij huius noſtræ Cæſar-
 auguſtanæ Sedis & Præſulis, & Patro-
 ni & Martyris Vincentij
 Diaconi ſui.

*Nihil dictum proteſtor quod ſubiectum non ſit Eccleſiarum
 Matri & Magiſtræ Sacroſanctæ Ro-
 manæ Eccleſiæ.*

REPERTORIUM
TOTIVS OPERIS.

A.

BBAS. De illius si
multanea iurif-
dictione cum ge-
nerali. q. 4. n. 5.

In punitione Regularium
est maior Episcopo. q. 12.
n. 12. 20. 28. & 29. Sancti Ioã
nis de la Peña punitus ab
Archiepiscopo Cæsarau-
gustano. q. 22. n. 25.

Absolutio Reo disposito ne-
gari nõ potest. q. 15. n. 5. In
foro interiori quomodo
constet. n. 7. Ab excommu-
nicatione in foro consciẽ-
tiæ non requirit Sacramẽ
tum poenitentia. n. 8. Sa-
cramentalis dari non po-
test absenti. n. 10. Absolu-
tionis extra sacramenta-
lis forma. n. 11.

Actor. Sequitur forum rei. q.
30. n. 49. Et ciuilitè & cri-
minaliter potest in eodẽ
iudicio agere. q. 18. n. 25.

Actio criminalis compe-
tit pro iure publico. q. 18.
n. 8. Dicitur criminalis si

est imposita pœna ordina-
ria crimini. q. 18. n. 2. & 23.
Adiunctus. Si delinquit quis
puniẽt? q. 6. n. 10. Multis ra-
tionibus conuenit, quod
assistat. q. 1. n. 38. Adhibe-
tur Iudici suspecto etiam
in Aragonia. n. 39. Illius
cõcessio Sedis Apostolicę
maiestatem conferuat. n.
41. Etiam in leuibus pro-
cedit. q. 2. n. 5. 6. & 10. Illius
iurisdictione restringitur in
tribus. n. 8. Iurisdictionẽ
habet. q. 3. n. 5. Coniudex
solet appellari. n. 9. Sequi-
tur naturam eius cui ad-
iungitur. n. 10. Illius assen-
sus necessarius cum facit
principalem cum Episco-
po. n. 13. 14. 16. Iuramentũ
præstat sicut alij Iudices.
n. 15. Et Iudex ordinarius,
& delegatus iure dicitur.
n. 17. Et eius consilium &
assensus expectatur. n. 19.
Iurisdictione illius dicitur
simultanea, siue aggrega-
tiua

REPERTORIUM.

tiua. q. 4 n. 8. An sit ordi-
 naria, vel delegata. n. 12.
 Potest recusari partis iu-
 ramento. q. 9. n. 3. Eius de-
 cretum comprehendit &
 Collegiatae Ecclesias. q.
 10 n. 3. An in Ecclesia S.
 Mariae? q. 12. n. 24. Nomi-
 natio Adiunctorum in Ec-
 clesia Caesaraugustana, fit
 toties, quoties opus fue-
 rit. q. 13. n. 2. Consilium &
 assensus illius requiritur
 in causis criminalibus cri-
 minaliter intentatis. q. 15.
 n. 15. Vocatur Adiua. q.
 13. n. 17. Assensus & consi-
 lium non est necessarius
 ad morum emendationem.
 q. 16. n. 2. Associatio Ad-
 iunctorum de iure com-
 muni pendet à voluntate
 Episcopi visitantis, nisi pro-
 cedat ad punitionem. q. 24.
 n. 13. Facit cessare iurisdic-
 tionem Ordinarij, vt Or-
 dinarius solus procedat.
 q. 31. n. 19. Et Episcopus eo-
 dem iure censentur. q. 32.
 n. 1. Quando est Iudex de-
 legatus. n. 4. & 10. Non
 potest habere sportulas.
 n. 70. Illius sententia est
 appellabilis ad superiore

immediatum. n. 5. & 11. Solo
 iurēiurando recusari non
 potest, sed est necessaria
 causa. n. 12. Iurisdictio il-
 lius est fauorabilis. n. 13.
 Ordinario potest inhibere.
 n. 16. Sedis Caesaraugu-
 stanæ Adiunctorum con-
 cessio. q. 1. n. 42. Additame-
 tum participat de princi-
 pali. q. 3. n. 12. Collega suc-
 cedit deficienti. q. 5. n. 2.
 Quando vnus delinquit,
 an alter puniatur? q. 5. n.
 14. Connexum habet prin-
 cipalis honorem. q. 2. n. 11.
 Libellus contra Adiunctos
 q. 2. n. 3. Quid quando non
 nominantur. q. 13. n. 1.
 Annata illius solutio fauora-
 bilis est. q. 29. n. 14. Quin-
 demnia succedunt Anna-
 tis. n. 15. Ingressus varia
 sunt nomina. q. 29. n. 16.
 Sunt odiosi. n. 17.
 Appellatio ab indebita car-
 ceratione rectè interpo-
 nitur. q. 10. n. 13. In visita-
 tione regulariter non sus-
 pendit. q. 26. n. 4. A visita-
 tione suspendit si exceda-
 tur modus. n. 3. Est prohi-
 bita in Sicilia à Magistra-
 tibus qui visitantur. n. 6.

Appre-

REPERTORIUM

Apprehensio. Illa pendente
 per laicum, silet Ecclesia-
 stici iurisdictionio. q. 30. n. 4.
 Arbitrarium non est quod
 pendet ex alterius volum-
 tate. q. 18. n. 16.
 Archidiaconus etiã sine cura
 debet habere ætatem
 completam 22. annorum.
 q. 19. n. 12. Quando Vicarius
 Generalis? q. 34. n. 45.
 Extra Diocesim censetur
 vt priuatus. q. 22. n. 23. De
 Birbiesca est ordinarius.
 q. 34. n. 39.
 Archiepiscopus. Borja iurif-
 dictionem Adiunctorum
 impugnavit, nihilominus
 fuit confirmata. q. 1. n. 44.
 Coadiutor quibus prohibeatur?
 q. 29. n. 43. Delinquens non
 punitur à Concilio prouinciali.
 q. 33. n. 15 & 44. Toletanus excom-
 municatus ab Aragonum
 Episcopis. q. 22. n. 2. Crucis
 delatio extra prouinciam
 non illi permittitur, sed
 patriarchis. q. 22. n. 21. De-
 linquens in Diocesi suffraganei
 ab illo puniebatur. q. 22. n. 19.
 Argumentum ab absurdo va-
 let. q. 1. n. 45. De Cardina-

libus ad Canonicos valet.
 q. 17. n. 17. Impiorum argu-
 mentis non est vtendum
 contra Sedis Apostolicæ
 potestatem. q. 30. n. 58. Fe-
 lini diluitur, & proponi-
 tur. q. 3. n. 4. & 24.

Auditor Sacræ Rotæ Roma-
 næ distinguebatur primo,
 & secundo gradu. q. 33. n. 3
 De Auditorum Rotæ ori-
 gine, nomine, natione, nu-
 mero, qualitate, præstania,
 priuilegijs, iurisdictione,
 decissionibus, stylo, &
 salario. q. vltima. Coaudi-
 tori quando inhibeat. q.
 32. n. 15. 17.

B.

Beneficium fundandum
 plures condiciones ad-
 mittit, quam fundatum. q.
 27. n. 3. Vnitū desinit esse
 tale. n. 23. Beneficiari del-
 Pilar qui sint exempti? q.
 12. n. 25.
 Bulla secularizationis Sedis
 Cæsaraugustana. post fi.
 q. 1. Supplantationes Bul-
 larum in Hispania vsu fre-
 quentes. q. 30. n. 4. Quis
 primū Bullam in Cœna
 Dñi publicauerit? n. 11. Se-
 cularizationis declaratur

REPERTORIUM.

q. 3. n. 35. & 77. num. 8.
Canonici cum Episcopo
 unum corpus faciunt.
 q. 1. n. 18. Non comprehen-
 duntur Clericorū appel-
 latione. n. 3. Æquiparatur
 cordi. n. 10. Nō habuerūt
 in Tridentino, qui pro eis
 responderet. n. 23. Fratres
 Episcopi censentur, vt &
 Cardinales fratres Papæ.
 n. 29. Cardinales appellan-
 tur. n. 30. Sunt in magno
 honore. n. 31. Æquiparan-
 tur Dignitatibus. n. 32. Sūt
 collaterales Episcopi. n. 33
 Dicuntur Clerici primi
 gradus. n. 34. Plura officia
 exercent cum Episcopō.
 n. 35. Illorum nomē est ho-
 noris, nō oneris. n. 36. Ma-
 iorem notitiā habere præ-
 sumuntur rerum Ecclesia-
 sticarum. n. 38. In causā Ca-
 nonici sunt Iudices susce-
 pti. q. 9. n. 11. Illorum appel-
 latio in favorabilibus sig-
 nificat Cathedralis. q. 10.
 n. 2. Sæculares, & Regula-
 res parificatur in multis.
 q. 12. n. 1. 2. 3. 4. 5. 8. Regula-
 res proprium habebant. n.
 6. Regulares censentur mi-

nores Cathedralibus: ma-
 iores tamen Collegiatis.
 n. 9. Regulares, idest bis.
 n. 10. Regulares, vulgaris
 est appellatio. n. 11. Regu-
 larium laudes. n. 13. Et B.
 Petri Aragues alias Magi-
 stri Epila. n. 14. Regulares
 veniūt in prohibitiuis ap-
 pellatione Monachorum.
 n. 15. & 31. Regulares, & Sæ-
 culares differunt. n. 26. Il-
 lorū subiectio filialis, non
 seruilis. n. 27. Nouitij, an
 admitti possint de gratia
 ad electionem actiuam. n.
 32. Non possunt incarcera-
 ri à Capitulo Sede vacan-
 te. q. 17. n. 4. & 28. Non re-
 sidentes priuari debēt ab
 Episcopo, & Capitulo. q. 18
 n. 6. Illorum officium. q. 21
 n. 6. Veniūt appellatione
 Clericorum in favorabi-
 libus. n. 19. Veniunt appel-
 latione Dignitatum. n. 21.
 Nouitij expertes sunt ele-
 ctionis passiuæ. q. 12. n. 38.
 Illis suspectis adiungitur
 Episcopus. q. 1. n. 40. Colle-
 giata Ecclesiæ sunt Cleri-
 ci secundi gradus. q. 33. n.
 2. Cathedralis præstatiō
 est Collegiali. q. 11. n. 9.

Can.

REPERTORIUM.

Cantor Habet iurisdictionē
 etiam in Canonicos. q. 34.
 n. 17. Et Canonicus Oscē
 sis punitur ab Archiepisco
 po Cæsaraugustano. q. 22.
 num. 26.

Capitulares. Illorū punitio
 de iure spectat ad Capitu
 lum. q. 1. n. 12. Vnus eorum
 qui nō delinquit erit Ad
 iunctus Episcopi. q. 6. n. 8.
 Illorum appellatione ve
 niunt Canonici. q. 21. n. 3.
 Delinquentes extra cor
 pus Ecclesiæ puniūtur cū
 Adiunctis. q. 22. n. 3. & 33.

Capitulum. Illius consensus
 generaliter ab Episcopo
 expectari debet. q. 1. n. 14.

Maxime in grauibus. n. 58

Iurisdictionē acquirat cō
 tra Canonicos per spatiū
 decem annorum. n. 21. Pri
 uat fructibus aduocātem

cōtra se. q. 33. n. 31. Fre
 quenter litigat cum suo
 Episcopo. q. 1. n. 40. Illius

consensus non excluditur
 vbi excluditur consensus
 aliorum. n. 52. Cur dicatur

Senatus? n. 56. Illi est iuris
 dictio ciuilis & crimina
 lis in suos Capitulares. q. 2.

n. 7. In causā amici sui nō

est Iudex. q. 6. n. 3. Illi non
 nocet delictum particula
 ris. n. 7. Representatur ab

Adiunctis. q. 9. Illius scien
 tia requiritur ad acquirē
 dam quasi possessionē cō
 tra illud in corporalibus.

q. 16. n. 20. Illi non nocet
 Officialium scientia. n. 21.

Non succedit in speciali
 ter Episcopo reseruatis.
 q. 17. n. 1. & 27. Non succe
 dit in potestate confirmā

di Abbates. n. 2. An succe
 dat in potestate visitandi

Moniales exempras. n. 3.
 Sede vacante non potest

indicare clausuram Mo
 nialibus etiam exemptis.
 n. 5. Sede vacante non po
 test corrigere Regulares

exemptos extra Claustra
 degētes. n. 6. & 19. An suc
 cedat in potestate cap. 6.

Sessio. 24. de reformatio.
 n. 7. 11. & seq. & 30. Non

succedit Episcopo in spe
 cialiter delegatis. n. 8. Suc
 cedit in augmētis iurisdic
 tionis ordinariæ. nu. 12.

Succedit in iurisdictione
 ordinaria. n. 13. Vniuer
 uersum quādo delinquat.

q. 6. n. 11. Sede vacante dis
 pensat

. REPERTORIUM.

11. pensat in necessarijs. q. 17.
 n. 19. Et in iurisdictione
 necessaria. n. 20. Succedit
 in potestate exequendi
 suas volūtates. n. 24. Illius,
 Sede vacante, appellatio-
 ne veniūt Capitulares de
 cōsuetudine. q. 23. n. 2. Suc-
 cedit in iurisdictione pro-
 cedendi cum Adiunctis.
 q. 17. n. 35. Illi non est terri-
 torium. q. 33. n. 20. An pos-
 sit incarcerare Canonicū.
 n. 13. Illius coactio ad Ca-
 nonicū antiquiorem spe-
 ctat. n. 43. Illius consensus
 quando requiritur ab E-
 piscopo? q. 1. n. 68. Priuat
 fructibus & distributioni-
 bus aduocantem contra il-
 lud. q. 33. n. 31. Quando in-
 dicat cessationem à diui-
 nis. n. 37. An habeat iuris-
 dictionem in Decanum.
 n. 14. 16. 42. Acquirat iuris-
 dictionem, p̄scriptioe,
 consuetudine, priuilegio.
 n. 17. Non dispensat con-
 tra Canones. n. 18. In qui-
 bus statuat. n. 20. Cōpellit
 stare, & intrare Capitula-
 res ad Capitulum. n. 28.
 Nouum nunquam omni-
 modè subfuit Episcopo. q.
11. n. 5. Illius quando requi-
 ratur assensus, vel confi-
 lium. q. 1. n. 25. Nominat
 assistentes. q. 33. n. 38. Ca-
 pellani ab illo coguntur
 celebrare. n. 25. Cōmunio
 generat discordiā. q. 9. n. 7.
 Sine causa & cū malitia
 priuat nutuales. q. 33. n. 30.
 Caput. Est principalis pars
 corporis. q. 1. n. 8. Ceteris
 membris dat fomentum.
 q. 34. n. 7.
 Cardinales. Illorum Colle-
 gium Sede vacante dispē-
 sat in reseruatis Pontifici.
 q. 17. n. 18. Illorum declara-
 tiones magnā habent au-
 thoritatem. n. 31. In Curia
 maiorem habent splendo-
 rem quam extra. q. 22. n.
 12. Adiuncti sine Cardina-
 li cui adiungūtur possunt
 procedere. q. 32. n. 17. Illo-
 rum declarationes circa
 priuationē Præbendę ob-
 nō suspensionem ordinis
 illi annexi. q. 18. n. 1. Illo-
 rum declarationes & decissio-
 nes Rotę sibi contrarię
 quomodo accipiuntur. n.
 20. & 21.
 Caro. Nemo suam carnem
 odio habuit. q. 6. n. 4. Illius
 deli-

REPERTORIUM.

delictū quādo præsūmatur. q. 16. n. 11. Incontinētia quomodo probetur. q. 20. n. 4.

Casus. Noluntatis & impotentiaē parificātur. q. 5. n. 3. Omisus similis expresse iudicatur, vt expresse. n. 6. Omisus remanet in dispositione iuris communis. n. 13. Noluntatis, & impotentiaē parificātur. q. 6. n. 1. Declaratur. n. 9.

Citatio. Supponit subiectionē: Monitio non item. q. 16. n. 3. Successit in locum vocacionis in ius. n. 8. Perpetuat iurisdictionem. q. 28. n. 2.

Clericū Episcopi, idest Capitulum Cathedrale. q. 1. n. 11. Omnes fratres appellantur Episcopi. n. 6. Maiestatis rei ab Ecclesiastico puniuntur. q. 30. n. 48. Idem de perturbatoribus pacis. q. 31. n. 6. & 7. Primi, & secundi gradus qui sint? q. 33. n. 1.

Clausula. Non aliter, inducit formam. q. 8. n. 6. Sine praeiudicio, declaratur. q. 11. n. 10. Authoritate nostra, significat iurisdictionem delegatam. q. 17. n. 10. Ex nunc, pro ex tunc, virtus. q. 29. n. 12. & 46. Nulla concordia, extenditur ad concordias confir-

matas. q. 25. n. 5. Ipso iure, quid significet? q. 31. n. 6. & 7

Coadiutor. Illi congrua datur. q. 29. n. 2. An pensum seruitutis soluere teneatur? n. 4. & 24. Liberam habet administrationem. n. 5. Restituitur possessioni quā accepit. n. 6. 9. & 45. Eisdem debet habere qualitates quas Coadiutus. n. 7. Ille, ac expectans comparantur. n. 8. 10. & 32. Et non Coadiutus infirmus, vel impeditus lucratur distributiones. n. 11. Annatam soluit & ingressum. n. 13. 16. & 48. An sedem acquirat, & gradus antiquitatis? n. 13. & 40. Illius vsus, an improbadus? n. 22. Illi stillus multa tribuit. n. 23. quia est introductus ab illo. n. 39. Nō tenetur publicare. n. 25. Nō consequitur fructus ex beneficio Coadiuti. n. 26. An teneatur residere praecise, an causatiue? n. 27. & 29. Sibi non optat, sed Coadiuto. n. 31. Est Canonicus fictus. n. 33 & 44. Non tenetur facere professionē. n. 36. Ille non lucratur distributiones Coadiuto excommunicato. n. 37. Tirafonen. priuatus. n. 30.

REPERTORIUM.

- Coadiutoria.** Species est beneficij. q. 29. n. 1. Illius expeditio precum veritatem requirit. n. 3. Non inducit incompatibilitatem. n. 28. Nō præiudicat nominationi Regiæ. n. 34.
- Collatio.** Vbi est simultanea, & vna fit ab vno, & altera ab altero, neutra valet. q. 4. num. 9.
- Collectores.** Si delinquant extra Diocesim, an gaudeant exemptione? q. 22. nu. 5. 27. & 36.
- Concilium Prouinciale** recurari potest. q. 9. n. 4.
- Conditio.** Mutata conditione personæ extinguitur dispositio prima. q. 11. n. 7. Priuationis ipso iure ob non suspensionem ordinis potest imponi à fudatore. q. 18. n. 19. Vt ordinarius nullo modo se intromittat. q. 27. n. 19.
- Confirmatio.** Barbastrenf. Concordiæ. q. 25. n. 13. Burgenf. Concordiæ. n. 12. Ex certa scientia quæ? n. 10. Illius faciendæ cautela. n. 12. Generalis ex certa scientia non trahitur ad illicita. n. 15. Ex diuturnitate temporis præsumpta, intelligitur in forma communi. n. 17. Est duplex n. 9. Pactum de confirmatione intelligitur ex certa scientia. n. 16.
- Confraternitates.** Laicorum à visitatione non possunt appellare suspensiuè. q. 26. n. 5.
- Consensus.** Tacitus ex factis, expressus resultat ex verbis quæst. 8. n. 7. Vbi requiritur pro forma est necessarius. num. 4. Vbi requiritur necesse est, vt præcedat. nu. 7. Inducitur ex præsentia. q. 1. n. 54. Non inducitur in arduis ex silentio. q. 8. n. 10.
- Consilium.** Et consensus differunt. q. 1. nu. 1. Idem quod assensus significat in arduis. n. 16. 49. Quando, & quando requiratur consensus. n. 61. & 66. Et assensus quomodo distinguantur. n. 62. Multiplex est. num. 63. Illud audire compellimur. n. 64. Et consensus promiscuè veniunt in sermonem. nu. 65. Inducit præceptum si dicitur, *de Consilio*: si cum *Consilio*, admonitionem. quæst. 31. n. 20. Inducitur ex præsentia. q. 30. n. 51.
- Constitutio Martini** contrahentes Clericos ad Tribunalia

REPERTORIUM.

- bunalia secularia. q. 30. nu.
 10. Ecclesia legibus sæculi
 adiuuatur. n. 22. Synodalis
 permittens Collegijs puni-
 re Collegiatos declaratur.
 q. 33. num. 32. De recognof-
 cendis edictis. q. 34. nu. 47.
 Cæfaraugust, Sedis. p. 3. c. 1.
 declaratur. q. 29. num. 19. 50.
 Contra decretum irritans
 nulla est. q. 2. n. 8. Non tra-
 hitur ad casus deciffos fen-
 tentia, vel transactione. q.
 25. n. 1.

Consuetudo. Excludit consi-
 lium non solum assensum.
 q. 1. n. 66. Præscripta dicitur,
 si quadraginta annorum spa-
 tjo muniatur. num. 48. Im-
 memorialis habet vim pri-
 uilegij, maximè si concur-
 rit fama. q. 24. num. 4. & 21.
 Illa damnata contra visita-
 tionem, censetur damnata
 immemorialis, quia est con-
 tra bonos mores non visi-
 tare. q. 24. num. 8. Inimemo-
 rialis vim tituli habet. q. 30.
 n. 7. Immemorialis à Regi-
 bus etiam inducta, est su-
 blata. n. 47. Vide infra *verb.*

Immemorialis.

Consules. Iurisdictionem ha-
 bent in subditos. q. 33. n. 26.

Crimen. Delictum, peccatum
 distinguntur. q. 14. n. 18. De-
 lictum, peccatum confun-
 duntur. q. 15. nu. 19. Crimi-
 num distinctio. q. 2. num. 4.
 Præsignatur à correctione.
 q. 18. n. 8. Differentia inter
 causas ciuiles & criminales.
 q. 18. n. 26.

D.

DEcanus. Illius, & Archi-
 diaconorum iurisdic-
 tio est simultanea cum Episco-
 pi iurisdictione. q. 4. num.
 4. An subsit Capitulo. q. 33.
 nu. 14. 16. 42. Est caput Ca-
 pituli. q. 34. num. 6. & 44.
 Reparatur collapsum. num. 8. Iu-
 dicat. num. 11. Successit Ar-
 chipresbytero. num. 4. &
 12. Modicam iurisdictione-
 nem censuris expendit. nu.
 13. Punit etiam Canonicos
 si delinquant in Choro. num.
 14. Compellit ad modeste
 loquendum, & proceden-
 dum. nu. 15. Est hostis Epif-
 copi. num. 19. Sedet primo
 loco. num. 20. Est Præla-
 tus. num. 21. Præcedit Of-
 ficialem. num. 22. Inuigilat
 Choro. n. 23. Cognoscit de
 punitione, n. 24. Recedit à
 Choro sine licentia. nu. 26.

REPERTORIUM.

- Procuratorē** signat sine Ca-
 pitulo. n. 27. Dirimit voto-
 rum paritatem. n. 28. Recog-
 noscit Monitoria legenda.
 n. 29. & 46. Dispensat. n. 36.
 Interdicit. n. 37. Visitat. n.
 42. Capitularibus assurgit.
 n. 32. Solus, nec nominat Cō-
 missarios, nec Epistolas ape-
 rit. n. 30. 31. Veniam petit re-
 cessurus. n. 33. Admonet, &
 refert Episcopo. n. 34. Eius
 maioritas, vel minoritas pē-
 det à consuetudine. nu. 35.
 40. & 41. Tudelensis multis
 prærogatiuis gaudet. n. 38.
- Decissio** Putei 209. lib. 1. n. 4.
 declaratur. q. 1. n. 26. Diuer-
 forum 613. p. 1. declaratur. n.
 59. Salmantini Scholastici
 circa eius exemptionem ex-
 plicatur. q. 22. n. 14. & 34. De-
 cissionum. S. R. R. autoritas
 q. vltim. §. 9.
- Delegatus.** Ab illo negligē-
 te, habetur recursus, vel ad
 Superiorem, vel ad Sedem
 Apostolicam. q. 5. n. 10. Ad
 causas criminales, non cog-
 noscit de causis criminali-
 bus ciuilitate intentatis. q. 15.
 n. 16. Procedit contra Epif-
 copum turbantem. q. 34. n.
 48. Illius iurisdictio est odio
 fa. q. 32. n. 14. Prohibetur de-
 legari vbi eligitur industria
 personæ. q. 14. n. 5.
- Delinquens.** Quando non sit
 carcerandus? q. 20. n. 12. In
 loco prorogat iurisdictionē
 Iudicis loci. q. 22. n. 7. In alie-
 na Diocesi, & ibi non puni-
 tus, puniatur in propria? n.
 34. Et absolutus iniuste, an
 possit puniri? ibidem.
- Dictio.** Liberè, quid significet.
 q. 1. n. 2. Etiam, est continua-
 tiua. q. 10. n. 5. Etiam, addit.
 q. 17. n. 25. Præsertim, q. 19. n.
 6. Integrè, n. 10. Verò, est ad-
 uersatiua. q. 27. n. 9. Tantum,
 est taxatiua. q. 26. n. 2. & 7.
 Alias, vel aliàs pro eodem.
 q. 31. n. 3. Aliàs, habet vim de-
 creti irritantis. n. 13. Nulla-
 tenus, habet vim decreti ir-
 ritantis. n. 14. Si aliter, indu-
 cit formam & decretum ir-
 ritans. n. 16.
- Dignitas.** De nouo erecta in-
 telligitur, sine præiudicio.
 q. 11. n. 16. Superueniens au-
 get, non minuit. q. 21. n. 23.
 Illa minori sed propria ful-
 gens, dignior est quam qui
 maiori, sed aliena Dignita-
 te fulget. q. 29. n. 42. Prima
 post Pontificalem, que? q. 33.
 n. 14.

REPERTORIUM.

num. 14. 16. & 42. Attendi-
 tur consuetudo. n. 2. Archi-
 diaconus est de iure. nu. 3.
 Decani, Prioris, Præpositi,
 Abbatis, Archidiaconi, Ar-
 chipresbyteri solēt esse pri-
 me post Pontificalem. q. 34.
 n. 4. Et Capitulum sunt di-
 uersa. q. 21. n. 4. Non venit
 appellatione Capituli, etiā
 si de consuetudine sit Capi-
 tularis. n. 5. & 18. Sine Ad-
 iunctis non potest carcera-
 ri in Ecclesia Conchen. n.
 11. Accipit dotem ex Men-
 sa communi. num. 13. Nomi-
 ne, & sine præstat. n. 15. Gau-
 det Adiunctis ex declara-
 tione Cardinalium. num. 17.
 Compræhenditur appella-
 tione Capituli in multis. n.
 5. & 18. Illi & Canonicis
 multa conueniunt. num. 20.
 & 22. Collegiatarum non
 gaudet Adiunctis. n. 24.
 Doctor. Est intelligendus iux-
 ta allegata ab illo. quæst. 9.
 num. 9. Recuribus applau-
 dens quibus excusetur. q.
 30. num. 65.

Ecclesia. De Pilari primò
 fuit ad tempus exempta
 ratione litis. q. 1. n. 40. Plu-

ra de eadem. q. 12. à num. 23.
 De nouo erecta incompa-
 ribilia cum nouo statu om-
 nimodè excludit. q. 11. n. 6.
 Ecclesię immunitas renun-
 ciari non potest. q. 7. num. 2.
 10. & 12. Mutato statu non
 mutatur subiectio. quæst. 11.
 num. 12.

Electio. Deuoluitur ad mino-
 rem partem si maior delin-
 quit. q. 6. num. 9. Illi inter-
 sunt ij quibus de iure non
 competit interesse propter
 admissionem. num. 35. pro-
 pter eligentium paruum nu-
 merum. q. 12. num. 37. In suf-
 fragijs ferendis debet esse
 libertas. q. 1. n. 46.

Episcopus. Est caput Capitu-
 li. q. 1. num. 7. Cæterarum
 Dignitatum culmen est. n.
 9. In quibus casibus requi-
 rat consilium, vel assensum
 Capituli non liquet. nu. 10.
 Regula datur. num. 62. De
 iure habet Canonicatum in
 Cathedra. num. 19. Solus
 iurisdictionem exercet ob
 Canonicorum negligentia.
 num. 22. Se habet cum suo
 Capitulo, vt Archiepisco-
 pus cum suis Episcopis. nu.
 27. Olim adiungebatur Iu-

REPERTORIUM.

- dicibus suspectis. num. 39.
- Q^{uo} plus videt, plus sibi ditridit. num. 57. Hodie dispensat sine Capitulo. num. 67.
- Illius iurisdictionis extensa non limitata. q. 2. num. 7.
- Episcopi Asturciensis argumentum proponitur. n. 3.
- Diluitur. q. 3. num. 22. Et Capitulum non se confundunt in simultanea collatione. q. 4. num. 10. Et Capitulum vt diuersa corpora censentur in collatione simultanea. num. 11. Et Capitulum de iure sunt Iudices in criminalibus contra Capitulares. q. 5. num. 1. Solus procedit quando vniuersum Capitulum delinquit. num. 4.
- Illius iurisdictioni plus fauet ius commune & Tridentinum. n. 7.
- Non est Iudex in causa sua contra Capitulares. q. 6. num. 5.
- In causa suæ Ecclesiæ Iudex esse quando possit? quæst. 9. num. 12.
- Prætendens omnimodam probare tenetur. q. 11. num. 2.
- Illi, & Canonicis Regularibus bona erant communia. q. 12. num. 7.
- Est loco Abbatis in Ecclesijs Regularibus. n. 18.
- Tam in Collegiatis, quam in Cathedralibus Ecclesijs. n. 19.
- Contra Canonicos Regulares, & exemptos quando procedat? n. 30.
- Illi cur delegantur quæ de iure communi competunt. q. 17. n. 23.
- Solus olim ordine Clericos priuare non poterat, sed beneficium. q. 18. n. 14.
- Illius iurisdictionis in Capitulares est limitata. q. 22. n. 13.
- In Collegio consideratur non vt Dignitas, sed vt Collega. n. 22.
- Qui iurauit, non procedere contra Capitulares, tenetur. q. 21. n. 3. & 23.
- Inramento se potest obligare tribuendi plus Capitulis in iurisdictione, quàm Concilium tribuit. q. 24. n. 25.
- Potest visitare Capitulum sæpius in anno. q. 25. num. 3.
- Vnam Ecclesiam potest eximere à Visitatione de consensu Capituli. q. 27. n. 5.
- Non potest præiudicare Ecclesiæ in quærendis. num. 10.
- Permittit collationem inferiori. n. 14.
- Præsumitur nihil ignorare de sua Diocesi. num. 16.
- Visitat quædo aliàs est prohibitus

REPERTORIUM.

hibitus si datur negligencia illius cui de iure competit Visitare. nu. 22. Illius sententia cum sola assistentia vnus ex duobus Adiunctis non valet q. 31. n. 21.

Quando censeatur procedere vt delegatus. q. 32. num. 20. remissiuè. Quando sit Ordinarius, & quando Delegatus? n. 5. 7. & 21. Ad illum vt caput omnia referuntur. q. 33. n. 12. Habet iurisdictionem cum Capitulo. n. 21. Illius domus an gaudeat immunitate? q. 7. n. 11. Cum Capitulo maiorem habet fraternitatem. q. 1. n. 24.

Exceptio. Debet esse de regula. q. 1. n. 4. & q. 3. n. 23. Excessus multis modis fit. q. 26. n. 3.

Excommunicatio. Ferri non potest nisi ob mortalem culpam cum in obedientia, & contumacia. q. 15. n. 1. Ferri potest propter causam ciuilem. n. 2. Propter culpam non mortalem. n. 3. Propter actum sine malitia. q. 15. n. 4. Ferri potest propter causas meri, & mixti Imperij. n. 14.

Exemptio. Illius articuli quomodo proponendi? q. 1. n. 21. Concedi solet ratione litis cum Ordinario. num. 40. Non præsumitur. q. 11. n. 14. Regularium quomodo procedat? q. 12. n. 17. Canonicoꝝ gloriosissimæ Virginis de Pilari. n. 23. Ratione loci, & personæ, vel personæ dumtaxat latius patet. q. 22. n. 17. & 30. Præponderat generi. q. 21. n. 10.

Exemptus. Potest prorogare iurisdictionem Iudicis Ordinarij. q. 22. num. 6. Ratione curæ subijcitur. num. 9. Ratio. nu. 10. Ratione personæ in ciuilibus vbi res est conuenitur. n. 32.

Expressum. Plus operatur quâ tacitum. q. 3. n. 25. & 31. n. 11. & 12.

F.

Fictio. Non est potentior veritate. q. 29. n. 47.

Forma. Concipiendi sententiam in iudicio Adiunctoꝝ. quæst. 3. num. 1. Pronunciandi sententiam criminalem contra Capitulum in Ecclesijs Tirassonens. & Turolen. numer. 21. Quando requiratur ad

REPERTORIUM.

consensum. q. 8. n. 5. Vbi requiritur, per æquipolens nõ impletur. num. 11. Erigendi Cathedralem. q. 11. n. 4. Alia substantialis, alia accidentalis. q. 31. num. 17. Substantialis operatur ipso iure. num. 13.

Forus. Est triplex, conscientia, pœnitentia, & contentionis. q. 15. num. 6.

G.

Grauatus. In vno, in alio debet releuari. q. 12. n. 16

I.

Immemorialis. Iaccens. cõsuetudo prætenfa in Visitatione. q. 24. nu. 17. Centum annorum spatium requirit. q. 1. nu. 6. Consuetudo contra Visitationem est sublata. q. 24. n. 15. Quomodo sit probanda. n. 18. Quomodo probetur. q. 30. n. 5. vide sup. *verb. Consuetudo.*

Intellectus. Cap. 3. de consuetud. in sexto. q. 7. nu. 47. 49. Cap. Archiepiscopus. 9. q. 3. nu. 5. Cap. 1. de officio Ordinar. n. 51. Cap. 4. Sessi. 6. q. 2. n. 1. 2. 9. Cap. quod verò. dist. 11. q. 1. n. 53. Cap. 1. de excess. Prælato. q. 1. nu. 54. Cap. Nouit. de his quæ fiunt à

Prælat. nu. 55. Cap. 6. Sessio. 25. ibi: Consilio & assensu. q. 8. n. 9. Cap. 1. de iuditijs. q. 9. n. 5. Cap. 4. Sessio. 6. in prin. q. 10. nu. 4. Cap. ex eo. 32. §. 1. de electio. in 6. n. 33. & 36. q. 12. Cap. 4. Sessio. 6. de reformatio. q. 14. nu. 14. Cap. 6. Sessio. 24. q. 15. nu. 9. & 12. Cap. 6. Sessio. 25. vers. In criminali. q. 15. num. 17. Cap. 14. Sessio. 25. q. 16. n. 10. 12. & 13. Cap. 6. § 25. de reformatio. q. 18. nu. 7. Cap. licet Canon, & Cap. Commissa. de electio. in 6. q. 18. n. 18. Cap. 12. versic. neminem. Sessio. 24. quæst. 19. num. 3. 7. & 13. Cap. 3. Sessio. 7. de reformat. n. 5. Cap. 4. Sessio. 22. vers. Nec alijs. num. 8. Cap. 6. Sessio. 25. vers. In criminalibus. q. 20. num. 1. & 6. Cap. 4. Sessio. 6. de reformatio. q. 21. num. 1. & 8. Legis penult. vers. mulieres. ff. ad municip. quæst. 22. n. 1. 11. & 28. Cap. 1. de priuileg. in 6. num. 2. 16. & 29. Cap. 8. Sessio. 24. n. 4. & 35. Cap. 4. Sessio. 6. de reformatio. quæst. 25. nu. 6. & seq. & 19. Cap. 8. & 9. Sessio. 22. q. 27. num. 1. & Cap.

REPERTORIUM.

Cap. 3. Sessio. 25. q. 30. n. 33.
 & 47. Cap. 20. Sessio. 25. n.
 31. Cap. Pastoralis. §. Quia
 verò. de offi. deleg. n. 67.
 Cap. 4. Sessio. 6. q. 32. nu.
 16. Panormita. in cap. cum
 dilectus. notab. 5. de Con-
 suetud. q. 27. num. 4. & 21.
 Cap. 6. Sessio. 25. versi. Ne
 iudicium eludatur. q. 3. nu.
 16. Cap. 6. Sessio. 25. versi.
 Ceteris autem in rebus. q.
 3. n. 22. & q. 33. n. 36. Cap.
 6. Sessio. 25. versi. Hæc au-
 tem omnia. q. 11. n. 15. Cap.
 14. Sessio. 25. de refor. q. 24.
 n. 5. & 26. Interdicta. Pro rebus factis
 redduntur, & reddebantur.
 q. 30. n. 26. Irritum, vel irritandum diffe-
 runt. q. 31. n. 2. & 8. De De-
 creto irritanti an inficiat
 possessionem? q. 31. n. 15.
 Iudex & in iurisdictione principa-
 lis ubi non potest procede-
 re, nec Adiuncti. q. 5. n. 11.
 Criminalium non se intro-
 mittit in civilibus, vel è
 conuerso. q. 18. n. 9. & 24.
 Potestatis limites excedēs,
 sicut priuatus agit. q. 30. nu.
 16. Illi ut priuato impune
 resistitur. num. 17. Sæcula-

ris non supplet iurisdictionem ecclesiastici. num. 45.
 Suffraganeus est in Conci-
 lio Prouinciali. q. 3. num. 22.
 Ordinarius, vel delegatus
 inuocat brachium sæcula-
 re. q. 30. n. 50. Ecclesiastico
 perperinet defensio. n. 53. Lai-
 cus ex delegatione Apосто-
 lica cognoscit inter Eccle-
 siasticos. q. 30. n. 5. Eccle-
 siasticus sæcularem inhibe-
 re non potest. num. 54. Iu-
 dicis primæ instantiæ recu-
 sari non potest. q. 7. num. 7.
 Illius voluntas duobus mo-
 dis constat. q. 15. num. 12.
 Iurisdictione. Facilius limitatur
 quam tollitur. q. 1. num. 17.
 Omnimoda quæ sit? n. 43.
 Quid sit? q. 3. n. 6. In dubio
 concessa intelligitur cumu-
 latiue. q. 4. num. 2. Cumu-
 latiue facit locum præuen-
 tionis. num. 3. Illius concess-
 sionis forma maxime debet
 attendi. num. 6. Priuatiua
 quæ? n. 5. Adiunctorum est
 limitata exemptio. quæst. 11.
 num. 13. Ordinaria est, quæ
 ex speciali priuilegio per-
 petuo datur. q. 17. nu. 14.
 Contentiosa habetur pro
 necessaria. num. 21. Præuen-
 nitur

REPERTORIUM.

-uenitur citando, capiendo,
 -vel informando. q. 29. n. 20.
 -In dubio censetur ordina-
 -ria, potius quam delegata.
 -q. 32. n. 8. & 9. Alterata fa-
 -ciat delegationem. num. 2.
 -& 18. Alia modica; alia in-
 -fima; alia suprema. q. 33. n.
 -4. Alia alta, media, Bassa.
 -num. 5. Diuiditur in Impe-
 -rium merum, mixtum, &
 -iurisdictionem. num. 6. In
 -maximam, maiorem, mag-
 -nam, parvam, minorem, mi-
 -nimam diuiditur. num. 7.
 -In grauem & leuam diui-
 -ditur. nu. 8. Propria quan-
 -do competat. Capitulo n. 35.
 -Ordinaria est, quae compe-
 -tit perpetuo Dignitati etiã
 -ex speciali priuilegio. q. 32.
 -num. 6. Simultanea non
 -permittit procedere vnum
 -sine alio. quæst. 5. num. 8.
 -Siciliae Laiclericalis. q. 30.
 -num. 6. Assessor ea caret.
 -q. 3. num. 2. & 18. Intima-
 -tio est pars iudicij. q. 36. n. 4.
 -Imperium aut merum, aut
 -mixtum. q. 15. nu. 13. Spiri-
 -tualis & temporalis mutuo
 -se adiutur. q. 30. num. 29.
 -Solet esse sine territorio. [q.
 -33. nu. 4.

Iuramentum. Sequitur natu-
 -ram actus, intellige, vt q. 24.
 -num. 23. Suum tenet aucto-
 -rem. nu. 24.

Ius. Correctum, præstat argu-
 -mentum ad declarationem
 -q. 22. n. 18. Resistere quan-
 -do dicatur? q. 11. num. 1.
 -Commune qui habet pro
 -prie, agit de damno vitando.
 -nu. 11. Ad rem, vel in re quo
 -modo distinguatur q. 29. n.
 -49. Impedimentum iuris
 -& facti pro vno habentur.
 -q. 6. nu. 2.

Lex Non extenditur ad
 -expresse prohibita. q. 24.
 -nu. 13. Illius definitio. q. 33.
 -nu. 22. Eam Tyrannus ferre
 -non potest. n. 23. Illam pri-
 -mi non recipientes peccat
 -mortaliter. q. 30. nu. 25. An
 -coactione illa obligetur Le-
 -gislator. q. 33. nu. 21. 24. De-
 -bet conuicere titulo, sed nõ
 -semper. q. 19. nu. 2.

MAior. Non venit appel-
 -latione minoris. q. 21. n.
 -26. Honore, & maior esse de-
 -bet prerrogatiua. n. 14. Est
 -Iudex Ecclesiasticus, quam
 -secularis. q. 30. nu. 46.

Moni-

REPERTORIUM.

Monitio. Habet vim citationis. q. 16. n. 5. Vbi requiritur, intelligitur de duplici monitione. q. 13. num. 3. Est facienda in specie, non in genere. q. 16. n. 12. Potest fieri per verba reprehensiuua. num. 13. Duplex requiritur in dispositionibus negatiuis. n. 14. Triplex requiritur contra Clericum negotiatorem. n. 15. Quomodo constare debeat. nu. 16. Urbana. n. 17. Alia iudicialis, alia denuntiatiua. n. 19. Specialis, an hodie sit necessaria? n. 22. Synodalis habet vim trinæ monitionis. nu. 23. Specialis requiritur in Archiepiscopatu Cæsaraugustano præter Synodalem monitionem. num. 24. Importatur præcepto. num. 6. An requiratur in concubinato. q. 20. n. 5.

N.

Nomen. Illius quæstio inutilis. q. 4. n. 1.
Nouitij gaudent priuilegijs Religionum q. 12. n. 41.
Nullum. Non inducitur ex lege pura prohibenti. q. 12. num. 39. Nullos producit effectus. q. 31. num. 10. Quid

significet. n. 2. 4. & 5.

O. **Oppositio.** Ad Canonictus Graduatorum in Ecclesia Cæsaraugustana quæ requirat ætatem. q. 19. n. 4.
Optio. Canonicis permiffa, nõ etiam Dignitatibus conceditur. q. 21. num. 7.
Ordinarius. Illius iurisdicção prorogari potest ab exempto. q. 7. n. 4. Illius appellatione venit Capitulum Sede vacante. q. 17. n. 26. & 33. Quando solus procedat. q. 31. n. 19.
Ætas ad ordines cum attingentia sola. q. 19. nu. 9. & 11. Statim posse promoueri, vel infra annum ad ordines, paria sunt. q. 19. num. 4.

P.

P **Parochus.** Illius licentia ad matrimonium debet præcedere. q. 8. num. 8. Subijcitur Capitulo de consuetudine. q. 33. n. 39.
Patronatus. Comitum Oropesani. q. 27. nu. 2 & 20. Pro eo licetè recurritur ad Iudices laicos per patronos. q. 30. n. 19.

Periculum. Illius ratione, multa aliàs non permiffa permittun-

REPERTORIUM.

- mittuntur. q. 30. n. 30.
- Permutatio. Parochiarū Episcopis non permiffa. q. 27. n. 15.
- Pœna. Irrogationem illius auget, vel minuit personæ cōditio. q. 1. n. 28. Illius impositio requirit concludētem probationem. q. 30. num. 69.
- Mulcta quid fit. q. 33. n. 34.
- Modica coertio quæ? ibidem. Illi se voluntariè subiicit qui culpam committit. q. 22. num. 8. Ad incurendam etiam ipso iure requiritur declaratoria facti. q. 30. n. 68.
- Portionarij. Licet de iure non sint Capitulares, de consuetudine tamen solent esse. q. 23. n. 1. Tirassonen. sunt de Capitulo, & habent vocem in Capitulo, sed non sunt Capitulares. n. 7.
- Praxis. Est attendenda. q. 22. num. 24.
- Prælati. Inferior non excluditur à delegatis Episcopo, quæ de iure competebant. q. 17. num. 22. Illius inferioris appellatione non comprehenditur Capitulum Sede vacante. n. 32. Nec sede plena. q. 16. nu. 34. Quilibet
- habet modicam coertione. q. 34. n. 25. vide infr. Superior
- Privatio. Illius pœna datur pro defecto graui. q. 28. num. 4.
- Canonicatus est causa ciuili. n. 10. 13. 15. & 22. Canonici catus succedit si monitio præcessit. q. 18. n. 17.
- Prinilegium. Facilius renunciatur. q. 7. n. 13. Cuius tenor non narratur si habet clausulam, ex certa scientia, dicitur confirmatum in specie. q. 25. n. 14. Et præscriptio differunt. q. 30. n. 8. Non præsumitur. q. 3. n. 55.
- Processus. Informatiuus, vel defensiuus est de substantia iudicij criminalis. q. 16. n. 1.
- Illius appellatione intelligitur prima citatio. n. 7. & q. 28. n. 1. Fit quomodocunque perueniatur ad causam. q. 28. n. 3.
- Prohibita. Fieri facta tenent. q. 12. n. 40.
- Protestatio. Concurrentis cum facto contrario cedit facto, vt. q. 1. In decisione. n. 4.
- R.
- R**atio. Semel reddita quando reposci possit. q. 24. num. 21.
- Rektor. Compellit beneficiarios

REPERTORIUM.

rios ire ad Capitulum. q. 33.
 n. 29. Si ille, & Consiliarij
 condemnantur, Rector fol-
 uit dimidiam partem, & ca-
 teri dimidiam. q. 34. nu. 10.
 Plebanus habet iurisdictionem.
 n. 18.
Rekursus. A quibus Doctori-
 bus foueatur. q. 30. n. 2. A de-
 cissionibus publicis admit-
 tuntur. n. 2. A decissionibus
 & Pontificibus Romanis cõ-
 probantur. n. 3. 12. & 15. Exẽ-
 plis confirmantur. n. 4. Ra-
 tione temporalitatis licitus
 in iure. n. 13. Sæculi legibus
 roboratur. n. 14. In defensio-
 nem possessionis & appel-
 lationis licitus. n. 18. Licitus
 vbi ecclesiastici ecclesiasti-
 cis remittuntur. n. 20. Iustè
 deprecantibus non est de-
 negandus. n. 21. Vbi est peri-
 culum in mora licitus. n. 31.
 Viderur licitus vbi est Cleri-
 laica iurisdictione. nu. 35. Vbi
 est licitus & citari & inhi-
 beri. n. 36. A multis Docto-
 ribus detestantur. n. 37. De-
 fenduntur ignorantia, ne-
 cessitate, consuetudine, cõ-
 cordia, priuilegio, & defen-
 sione. n. 38. Improbantur à
 Rota Romana. n. 39. Impro-

bantur ab antiquis Canoni-
 bus. n. 41. à recentioribus. n.
 42. Quomodo recentissimè
 detestentur? nu. 43. Multis
 poenis afficiuntur. n. 44. Ad-
 mittendi, vel non admitten-
 di resolutio remittitur. n. 57
 Differt à querella, reclama-
 tione, & alijs. m. 61. Non est
 licitus quando violentia fal-
 so allegatur. n. 62. Purifica-
 tur duabus conditionibus.
 m. 63. & 64. Recurrentibus
 extrèmedium attetatorum cõ-
 petit. n. 70. Abusus Clerico-
 rum illis ansam dedit. n. 59.
 & 60. Quomodo excusetur.
 m. 65. & 70.
Recusatio. Potest dari propter
 leuem causam. q. 9. n. 8. Ad-
 uersus visitantem dari non
 potest, quando non proce-
 dit in figura iudicij. q. 26.
 n. 1.
Reges. Multi scribuntur Cano-
 nicorum albo. q. 1. n. 37. Illis
 in dubio non censetur dero-
 gari. q. 29. n. 35. Sunt execu-
 tores Tridentini. q. 30. n. 32.
 Illis detrahere alienum est
 à Sede Apostolica. q. 30. n. 9.
 Illorum, ac Pontificum po-
 testates eandẽ habent ori-
 ginem. n. 27. Eorum tribu-
 nalia

REPERTORIUM.

- nalia non comprehenduntur sub prohibitione. n. 34.
 Regula. De iure quaesito ad est
 Episcopo, qui plenum ius
 habebat. q. 11. n. 17. Regularium obedientia & superioritas est omnimoda. q. 12. n. 21. & 22.
 Relatum. Est in referente. q. 17 n. 9. & q. 21. n. 2.
 Renunciatio. Valet gratiae cum Decreto irritanti. q. 7. n. 1.
 In dubio non praesumitur. n. 3. Tenet sine praesudicio alterius quam renunciantis. nu. 5. Quibus casibus valet, vel non. n. 14.
 Residentia. Vel susceptionis ordinum ommissio parificatur. q. 18. n. 3.
 S.
Sacerdotes. Idest Capitulum Cathedralis. q. 1. n. 13. Illos carcerari de facili, odiosum est. q. 20. n. 8. Illorum delicta non sunt publicanda. n. 9. Et Reges vni & eidem. q. 30. n. 28.
 Saecularis. Non admittitur in testem contra Clericum in causa criminali. q. 18. n. 11. Fallit. n. 12. Ecclesiastico Iudici quando par iudicetur? q. 30. n. 66.
 Senator. Honorarius prior possessione postponitur posteriori qui administrationem proprio iure habet. q. 29. n. 41. Senatus pro Capitulo Cathedrali. q. 1. n. 15. 56.
 Sententia. Datur nomine vnius; ergo ceteri iurisdictione careant, non valet. q. 3. n. 21. Et privilegium non tollitur a cap. 4. Sessio. 6. q. 25. n. 7.
 Sequestrum. Iudicis laici in rebus Ecclesiae nullum. q. 30. num. 40.
 Superior. Inferioris negligentia supplet. q. 5. n. 9. Cognoscit nolente procedere inferiori. q. 5. num. 5. Praepositus cur sic dicatur. quaestio. 134. num. 5.
 Suspectus. De fuga comprehendi potest a Iudice incompetenti. q. 20. num. 2. Si est Adiunctus, reliqui cognoscunt: quid si Praeses. q. 9. num. 12. Iudex si aliquid fecerit valet, sed venit reuocandum. q. 31. num. 1 & 21.
 Suspicionis causae. quaest. 9. num. 2. Requiritur suspicionis causa, & iusiurandum ad remouendum Adiunctum. q. 9. n. 3. & q. 32. num. 12.

REPERTORIUM

Verba. Præter intentionē proferuntur. q. 8. n. 3. Imperatiui modi quid operentur? q. 31. n. 9. In potentiori significato interpretanda. q. 31. n. 3. Significant magis voluntatem quam facta. q. 8. n. 2.

Vicarius. Generalis Iudex esse non potest ubi hæc Episcopus. q. 6. n. 6. Episcopi non procedit contra personas Illustres. q. 14. n. 1. Et Episcopus in multis non censetur pro vno. nu. 2. 3. 4. Episcopi non potest visitare Capitulum. num. 6. Episcopi procedit contra Capitulares. n. 7. Episcopi procedebat contra Episcopum, sed non semper. n. 7. Non excluditur à competētibus Episcopo nisi exprimat. nu. 12. Venit nomine Episcopj. n. 11. Capituli Sede vacante eandem si non maiorem habet iurisdictionem, ac Vicarius Episcopi. q. 17. num. 15. & 16. Illius, & Episcopi vnum est Tribunal. q. 14. n. 9. Calata iubij. q. 27. num. 13. Radix corrumpat Episcopi. q. 14. num. 10.

Vinculum. Geminati potentia. q. 25. n. 8. Triplex funiculus difficilius rumpitur. q. 3. n. 20. & 24.

Vis. Vim vi repellere licet. q. 30. n. 23. Multis modis fit. n. 24. Est triplex. n. 25.

Visitatio. Cathedralium præcipue est necessaria. q. 24. n. 16.

Capella Regia. q. 27. n. 17.

Illius exemptio conceditur privilegio. q. 24. num. 2. Summaratione roboratur. nu. 6.

Illiusius censetur reservatum. num. 7. Pendet à iurisdictione ordinaria. n. 12.

Solemnis & specialis, vel non solemnis & generalis. num. 14. Illius Notarius debeat ne esse Clericus? n. 19.

Comprehenditur appellatione iurisdictionis. q. 25. n. 2.

Visitatio non tollitur Statutis. num. 4. Illius exemptio non potest concedi ab Episcopo. q. 26. num. 6.

In limine foundationis tolli non potest. q. 27. num. 8. Cur tolli non possit? num. 9. Et Procuratio in præscriptibilia sunt. n. 11. Et Procuratio in parte tolli potest, sed non radicitus. num. 12. & 18.

Illius facultas intelligitur

con-

REPERTORIUM.

concessa cumulatiuè, non
priuatiuè. q. 24. n. 10. Semel
visitatus potest iterum visi-
tari dum bis non puniatur.
n. 11. Administratio bonorū
visitatur. q. 24. n. 20.
Vniuersitas Salmantina à qui-
bus Pontificibus Priuilegia
obtinuit. q. 23. n. 15. Non læ-
ditur ab Incolis: qui pœnam
soluunt. q. 7. n. 6. Sine mag-
na causa non potest recusa-
ri. q. 9. n. 6. An iurisdictione
careat? q. 33. n. 9. 19. 40. De-

linquit si caput delinquit. q.
34. n. 9. & 43. Non est Iudex
suspectus in causa Collegia-
lis. q. 9. n. 10.
Vox. In Capitulo computatur
inter fructus canonicales. q.
12. n. 34. Illam habere in Ca-
pitulo non est esse Capitu-
larem. q. 23. n. 34. Illam ha-
bens in Capitulo in aliqui-
bus habet, & in aliquibus
non. num. 6.
Vsus. Communis loquendi: qui
facit. q. 3. n. 8.

FINIS.

